

รายงานเศรษฐกิจและการเงิน
๒๕๔๑

สารบัญ

ภาคสรุป

ภาวะเศรษฐกิจปี 2541	3
แนวโน้มเศรษฐกิจปี 2542	5
แนวนโยบายเศรษฐกิจปี 2542	6

ภาวะเศรษฐกิจปี 2541

ภาวะเศรษฐกิจและการเงินของโลก

ภาวะเศรษฐกิจทั่วไป	9
ปัญหาและนโยบายเศรษฐกิจ	10
การรวมกลุ่มเศรษฐกิจสำคัญ	12

ภาวะเศรษฐกิจไทย

ภาวะเศรษฐกิจทั่วไป	23
การผลิต	24
ภาคเกษตร	24
ภาคอุตสาหกรรม	30
ภาคเหมืองแร่	37
ภาคการก่อสร้าง	37
ภาคการค้า	37
ภาคการบริการ	40
ภาวะแรงงาน	40
ประชากร กำลังแรงงาน การมีงานทำ การว่างงาน	40
อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ	41
แรงงานไทยในต่างประเทศ	44
ปัญหาแรงงานสัมพันธ์	44
การกระจายรายได้	44
รายได้ภาคการเกษตร	44
รายได้ของผู้ประกอบการนอกภาคการเกษตร	45
รายได้จากค่าตอบแทนแรงงาน	45

การใช้จ่ายในประเทศและการออม	45
การใช้จ่ายในประเทศ	46
การออมของประเทศ	51
ระดับราคา	52
ภาวะเศรษฐกิจรายภาค	57
ภาคใต้	57
ภาคกลาง	58
ภาคเหนือ	60
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	61
ภาวะการเงินและการดำเนินงานของสถาบันการเงินและตลาดทุน	64
ภาวะการเงินและอัตราดอกเบี้ย	64
ฐานเงินและปริมาณเงิน	68
การดำเนินงานของสถาบันการเงินและตลาดทุน	70
ธนาคารพาณิชย์	70
กิจการเงินทุนและหลักทรัพย์	79
สถาบันการเงินเฉพาะกิจ	82
องค์กรเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน	92
ภาวะตลาดทุน	95
ภาวะการคลังภาครัฐบาล	102
ฐานะการคลังตามบัญชีเงินคงคลัง	102
รายได้	103
รายจ่าย	105
ฐานะหนี้สินในประเทศของรัฐบาล	108
ฐานะการคลังตามความหมายกว้าง	109
ผลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ (ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน)	111
ฐานะการคลังภาครัฐบาล	114
การค้าระหว่างประเทศและดุลการชำระเงิน	115
การค้าต่างประเทศ	116
สินค้าออก	116
สินค้าเข้า	120

ดัชนีราคาสินค้าเข้า-ออก	122
ทิศทางการค้า	122
ดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลการชำระเงิน	124
ดุลการค้า	124
ดุลบริการปริจาด	124
ดุลบัญชีเดินสะพัด	125
ดุลการชำระเงิน	126
การเคลื่อนย้ายเงินทุน	126
ฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศ	132
ฐานะเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิของธนาคารแห่งประเทศไทย	132
ภาวะหนี้สินกับต่างประเทศ	132
หนี้ต่างประเทศภาครัฐบาล	134
หนี้ต่างประเทศของธนาคารแห่งประเทศไทย	135
หนี้ต่างประเทศภาคเอกชน	135
การชำระหนี้ต่างประเทศ	138
ความเคลื่อนไหวของเงินตราต่างประเทศและราคาทองคำ	138
ความเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทในตลาดกรุงเทพ ฯ	138
ความเคลื่อนไหวของเงินตราสกุลสำคัญในตลาดต่างประเทศ	140
ราคาทองคำ	142
มาตรการสำคัญในปี 2541	144
มาตรการด้านการเงิน	144
มาตรการด้านอัตราดอกเบี้ย	144
มาตรการด้านตลาดเงินตราต่างประเทศ	145
มาตรการด้านสินเชื่อ	146
มาตรการด้านการแก้ไขปัญหาสภาพคล่อง	147
มาตรการฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน	149
มาตรการด้านการกำกับและพัฒนาสถาบันการเงิน	154
การให้ความอนุเคราะห์ทางการเงินแก่ภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ	158
มาตรการทางการคลัง	159
มาตรการด้านรายได้	159
มาตรการด้านรายจ่าย	161

มาตรการก่อกำเนิด	162
มาตรการด้านสังคม	162
มาตรการด้านรัฐวิสาหกิจ	163
มาตรการตลาดทุน	165
มาตรการด้านรายได้	170
มาตรการแรงงาน	170
มาตรการบรรเทาผลกระทบทางลบต่อสังคม	170
การปรับปรุงสิทธิประโยชน์และการจ่ายเงินทดแทนในกองทุนประกันสังคม	171
พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	171
มาตรการราคา	172
สินค้าอุปโภคบริโภค	172
สาธารณูปโภค	173
มาตรการด้านอุตสาหกรรม	174
การจัดตั้งสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรม	174
การคุ้มครองอุตสาหกรรม	174
การเปิดเสรีอุตสาหกรรม	177
มาตรการด้านการเกษตร	177
การแทรกแซงราคาสินค้าเกษตร	177
การสนับสนุนและส่งเสริมด้านการผลิต	179
การปรับแนวทางดำเนินงานภายใต้แผนปรับโครงสร้างและระบบ	
การผลิตการเกษตร	181
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	182

บทความในกรอบ

สหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรปและเงินสกุลยูโร	18
มาตรการด้านการเกษตรเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ	26
อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม : แนวทางให้ความช่วยเหลือของภาครัฐ	32
แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2541-2545)	38
โครงการเพื่อลดผลกระทบด้านสังคมอันเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ	42
การรักษาเสถียรภาพด้านราคาภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว	54
กิจการวิเทศธนกิจในประเทศไทย (BIBF)	72
การปรับปรุงโครงสร้างหนี้และการฟื้นฟูเศรษฐกิจไทย	76
การพัฒนาตลาดรองตราสารหนี้ไทย	98

รายงานของผู้สอบบัญชี

รายงานของผู้สอบบัญชี	183
หมายเหตุประกอบงบการเงินประจำปี 2541	185
งบดุล	186
บัญชีกำไรขาดทุน	188

การบริหารและการพนักงาน

โครงสร้างองค์การและระบบงาน	189
สถานะด้านกำลังคน	189
การบริหารทรัพยากรบุคคล	189
คณะกรรมการ	190
คณะผู้บริหาร	191
ผังการแบ่งส่วนงาน	192

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 :	เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย	1
ตารางที่ 2 :	ภาวะเศรษฐกิจโลก	10
ตารางที่ 3 :	ผลผลิตเกษตรที่สำคัญ	25
ตารางที่ 4 :	ผลผลิตสินค้าอุตสาหกรรม	34
ตารางที่ 5 :	การผลิตภาคเหมืองแร่	37
ตารางที่ 6 :	เครื่องชี้ภาวะการใช้จ่ายภาคเอกชน	47
ตารางที่ 7 :	เครื่องชี้ภาวะการลงทุนภาคเอกชน	48
ตารางที่ 8 :	การออม-การลงทุนในประเทศ	52
ตารางที่ 9 :	การออมในประเทศ	52
ตารางที่ 10 :	ค่าเฉลี่ยดัชนีราคาผู้บริโภคทั้งประเทศและรายภาค	56
ตารางที่ 11 :	อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นระยะเวลา	67
ตารางที่ 12 :	ผลกำไรของธนาคารพาณิชย์และกิจการวิเทศธนกิจ	71
ตารางที่ 13 :	เงินกองทุนและสินทรัพย์เสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ตามระบบ BIS	75
ตารางที่ 14 :	จำนวนธนาคารพาณิชย์และกิจการวิเทศธนกิจที่เปิดดำเนินการแล้ว	78
ตารางที่ 15 :	ยอดคงค้างเงินกู้และเงินรับฝากจากประชาชนของบริษัทเงินทุน	80
ตารางที่ 16 :	ยอดคงค้างสินเชื่อบริษัทเงินทุน	81
ตารางที่ 17 :	สถาบันการเงินเฉพาะกิจ	83
ตารางที่ 18 :	ภาวะตลาดทุน	100
ตารางที่ 19 :	ฐานะการคลังตามบัญชีเงินคงคลัง	103
ตารางที่ 20 :	รายได้ของรัฐบาล	104
ตารางที่ 21 :	รายจ่ายจากงบประมาณจำแนกตามลักษณะเศรษฐกิจ	106
ตารางที่ 22 :	รายจ่ายจากงบประมาณจำแนกตามลักษณะงาน	107
ตารางที่ 23 :	การชำระคืนต้นเงินกู้ในประเทศปีงบประมาณ 2541	108
ตารางที่ 24 :	ฐานะหนี้สินของรัฐบาล	109
ตารางที่ 25 :	ฐานะการคลังตามความหมายกว้าง	110
ตารางที่ 26 :	ผลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ (ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน)	111
ตารางที่ 27 :	รายจ่ายลงทุนและแหล่งเงินทุนของรัฐวิสาหกิจ	112
ตารางที่ 28 :	ฐานะการคลังภาครัฐบาล	113
ตารางที่ 29 :	สินค้าออก	118
ตารางที่ 30 :	สินค้าเข้า	121
ตารางที่ 31 :	ทิศทางการค้าในปี 2540-2541	123
ตารางที่ 32 :	ดุลการชำระเงิน	125
ตารางที่ 33 :	เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิภาคเอกชน	129
ตารางที่ 34 :	เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ (แยกตามประเภทธุรกิจ)	130
ตารางที่ 35 :	เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ (แยกตามประเทศ)	131
ตารางที่ 36 :	ยอดหนี้คงค้างต่างประเทศ ณ สิ้นงวด	133
ตารางที่ 37 :	ยอดหนี้คงค้างต่างประเทศแยกตามสกุลเงิน	134
ตารางที่ 38 :	หนี้ภาคเอกชน	136
ตารางที่ 39 :	การชำระหนี้ต่างประเทศ	137

ภาคสรุป

ตารางที่ 1^{1/}
เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย

	2537	2538	2539	2540	2541 ^P
1. จำนวนประชากร (ล้านคน)	59.10	59.46	60.12	60.82	61.47 ^E
2. ผลิตภัณฑ์ในประเทศ (% การเปลี่ยนแปลง)					
2.1 ผลิตภัณฑ์รวม ณ ราคาคงที่ (ปี 2531)	8.9	8.8	5.5	-0.4 ^E	-8.0 ^E
- ภาคเกษตรกรรม	5.3	2.5	3.8	1.4 ^E	1.0 ^E
- นอกภาคเกษตรกรรม	9.4	9.7	5.7	-0.7 ^E	-9.1 ^E
2.2 ผลิตภัณฑ์รวม ณ ราคาปัจจุบัน (พินล้านบาท)	3,630.8	4,188.9	4,598.3	4,827.2 ^E	4,817.5 ^E
(% การเปลี่ยนแปลง)	(14.5)	(15.3)	(9.7)	(5.0)	(-0.2)
2.3 ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (บาทต่อคน)	60,612	69,047	74,585	77,246 ^E	75,893 ^E
3. อัตราเงินเฟ้อ (เฉลี่ย)	5.0	5.8	5.9	5.6	8.1
4. ภาคต่างประเทศ (พินล้านดอลลาร์ สรอ.)					
4.1 สินค้าออก	44.7	55.7	54.7	56.7	52.9
(% การเปลี่ยนแปลง)	(22.5)	(24.8)	(-1.9)	(3.8)	(-6.8)
4.2 สินค้าเข้า	53.4	70.4	70.8	61.3	40.7
(% การเปลี่ยนแปลง)	(18.1)	(31.9)	(0.6)	(-13.4)	(-33.8)
4.3 ดุลการค้า	-8.7	-14.7	-16.1	-4.6	12.2
4.4 ดุลบัญชีเดินสะพัด	-7.8	-13.2	-14.4	-3.1	14.3
(% ของผลิตภัณฑ์รวม)	(-5.4)	(-7.8)	(-7.9)	(-2.0)	(12.3)
4.5 เงินทุนเคลื่อนย้าย (สุทธิ)	12.2	21.9	19.5	-9.1	-9.6
- เอกชน ^{1/}	12.0	20.8	18.2	-8.1	-15.6
- ทางการ	0.2	1.1	1.3	1.6	2.0
- ธพท.	-	-	-	-2.6	4.0
4.6 ดุลการชำระเงิน	4.2	7.2	2.2	-10.6	1.7
4.7 เงินสำรองทางการ (พินล้านดอลลาร์ สรอ.)	30.3	37.0	38.7	27.0	29.5
4.8 หนี้ค้างทั้งสิน (พินล้านดอลลาร์ สรอ.)	64.9	82.6	90.5	93.4	86.2
(หนี้ทางการ)	(15.7)	(16.4)	(16.8)	(24.3)	(31.5)
4.9 อัตราส่วนภาวะหนี้ต่างประเทศ (%)	11.7	11.4	12.2	15.6	20.8
ภาวะหนี้ทางการ (รวม ธพท. ตั้งแต่ปี 2540)	(3.4)	(2.8)	(2.5)	(2.6)	(3.2)
5. การคลัง (ตามปีงบประมาณ)					
5.1 ดุลเงินสด (พินล้านบาท)	+65.8	+112.5	+104.3	-31.1	-115.0
(% ของผลิตภัณฑ์รวม)	(+1.8)	(+2.7)	(+2.3)	(-0.6)	(-2.4)
6. การเงิน					
6.1 M2 (พินล้านบาท)	2,829.4	3,310.6	3,726.6	4,339.3	4,754.5
(% การเปลี่ยนแปลง)	(12.9)	(17.0)	(12.6)	(16.4)	(9.6)
6.2 M2a (พินล้านบาท)	3,551.1	4,193.4	4,725.2	4,821.8	5,119.2
(% การเปลี่ยนแปลง)	(17.4)	(18.1)	(12.7)	(2.0)	(6.2)
6.3 สินเชื่อในประเทศ (% การเปลี่ยนแปลง)	28.9	23.1	14.0	34.5	-1.0
สินเชื่อเอกชน ^{2/} (% การเปลี่ยนแปลง)	30.3	24.1	14.4	30.5	-7.9
6.4 เงินฝาก ^{3/} (% การเปลี่ยนแปลง)	13.1	18.2	13.7	16.0	8.8
6.5 อัตราดอกเบี้ย (ณ สิ้นปี)					
- ลูกค้ำขึ้นดี	11.75	13.75	13.0-13.25	15.25	11.5-12.0
- เงินฝากประจำ (1 ปี)	8.25-	10.25-	8.50-	10.00-	6.00
	10.25	11.0	9.25	13.00	
7. อัตราแลกเปลี่ยน บาท/ดอลลาร์ สรอ.					
(ทุนรักษาระดับฯ) เฉลี่ย ^{4/}	25.15	24.92	25.34	31.37	41.37

หมายเหตุ: 1/ รวมธนาคารพาณิชย์และกิจการวิเทศธนกิจ 2/ รวมรัฐวิสาหกิจเฉพาะสถาบันการเงิน

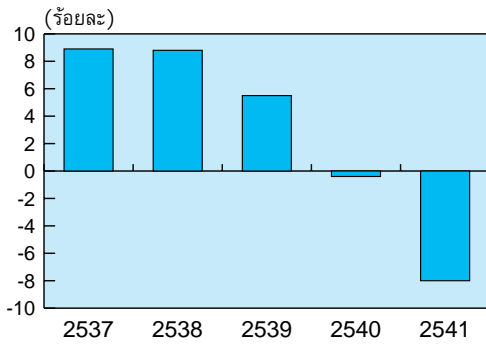
3/ ไม่รวมเงินฝากในรูปเงินตราต่างประเทศและเงินฝากระหว่างธนาคาร

4/ ตั้งแต่ ก.ค. 40 ใช้อัตราแลกเปลี่ยนถัวเฉลี่ยระหว่างธนาคาร

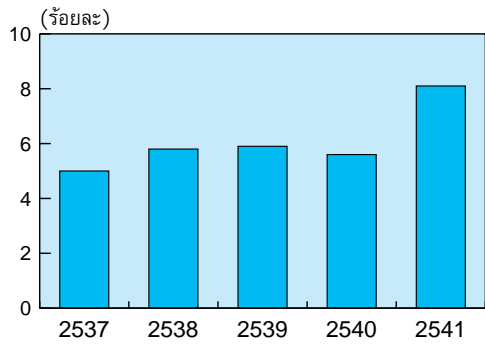
P = ตัวเลขเบื้องต้น

E = ประมาณการ

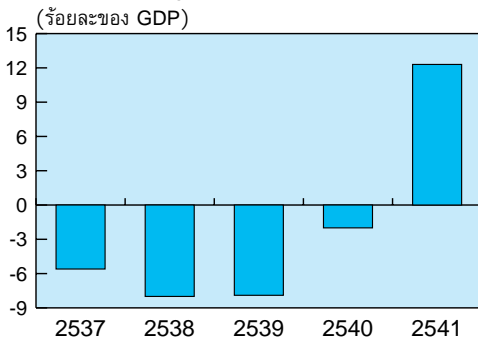
อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

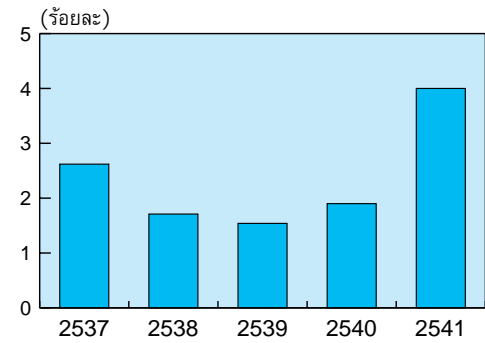
อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ย

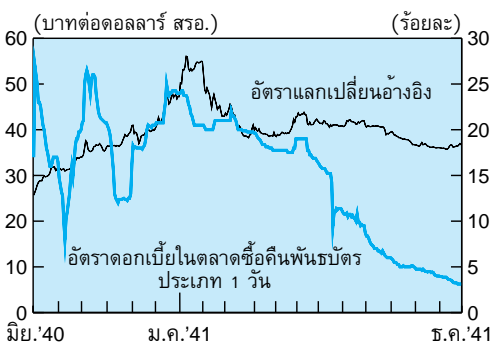
ดุลบัญชีเดินสะพัด

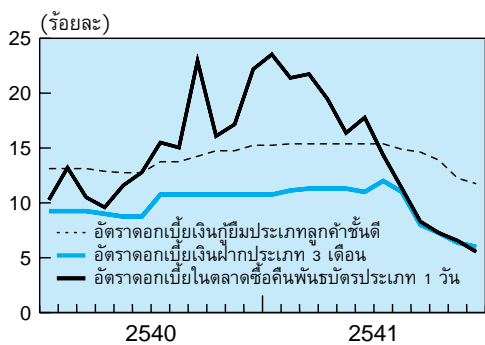
อัตราการว่างงาน

อัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ย

อัตราดอกเบี้ย

ภาวะเศรษฐกิจปี 2541

1. เศรษฐกิจไทยปี 2541 หดตัวถึงร้อยละ 8 จากการลดลงของการใช้จ่ายในประเทศ ทั้งด้านการบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชนและรัฐบาล โดยการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของภาคเอกชนลดลงเนื่องจากการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น ทำให้กำลังซื้อของประชาชนลดลง รวมทั้งความไม่แน่นอนในภาวะการจ้างงาน ทำให้ประชาชนเพิ่มความระมัดระวังในการใช้จ่าย การลงทุนภาคเอกชน ลดลงเนื่องจากธุรกิจมีกำลังการผลิตส่วนเกินเหลืออยู่มากไม่จำเป็นต้องลงทุนเพิ่มเติม กอปรกับอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูงตลอดช่วงครึ่งแรกของปี รวมทั้งสิ้นเชื่อไม่เพียงพอต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ส่วนการใช้จ่ายรัฐบาลลดลง เนื่องจากการตัดลดงบประมาณเพื่อจำกัดการขาดดุลการคลังตามข้อตกลงกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และการลดลงของรายได้ที่จัดเก็บได้

2. เสถียรภาพเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้นมาก ทั้งด้านดุลบัญชีเดินสะพัดและอัตราเงินเฟ้อ โดยบัญชีเดินสะพัดเกินดุลถึง 14.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือร้อยละ 12.3 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ ส่วนอัตราเงินเฟ้อที่ขยับตัวสูงขึ้นจากผลกระทบของเงินบาทที่มีค่าลดลง ได้ปรับตัวลดลงเป็นลำดับจากสูงสุดร้อยละ 10.7 ในเดือนมิถุนายน 2541 เหลือเพียงร้อยละ 4.3 ในเดือนสุดท้ายของปี อย่างไรก็ตาม เสถียรภาพเศรษฐกิจที่ปรับตัวดีขึ้นนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่เศรษฐกิจหดตัวลงมาก

3. มูลค่าการส่งออกของประเทศหดตัวลงร้อยละ 6.8 ตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก และผลจากวิกฤตการณ์การเงินในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งเป็นคู่ค้าสำคัญของไทย โดยเป็นการลดลงทางด้านราคาเป็นสำคัญ ขณะที่ปริมาณการส่งออกยังขยายตัวแต่ในอัตรารต่ำกว่าของปีก่อน ส่วนการนำเข้าลดลงมากในทุกกลุ่มสินค้าตามการหดตัวของเศรษฐกิจ และการลดสต็อกวัตถุดิบ ส่วนหนึ่งเนื่องจากธุรกิจขาดสภาพคล่องทางการเงินและมีข้อจำกัดด้านเงินทุน

4. เงินทุนต่างประเทศภาคเอกชนยังคงไหลออกจำนวนมาก เป็นผลจากการคืนหนี้เงินกู้ของกิจการวิเทศธนกิจ ธนาคารพาณิชย์ และธุรกิจเอกชน แต่ยังคงมีการนำเข้าสุทธิเงินทุนเพื่อลงทุนในหลักทรัพย์ และมีการนำเข้าเงินลงทุนโดยตรงจำนวนมากจากการเข้ามาซื้อกิจการของนักลงทุนต่างประเทศ การถือหุ้นเพิ่มเติมในธุรกิจที่ร่วมลงทุนกับธุรกิจไทย และการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ธุรกิจในประเทศในเครือที่อยู่ในประเทศไทย ณ สิ้นปี 2541 ฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ที่ 29.5 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ฐานะล่วงหน้าเงินตราต่างประเทศสุทธิลดลงเหลือ 6.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ. และหนี้ต่างประเทศเท่ากับ 86.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ในจำนวนนี้เป็นหนี้ภาคเอกชน 54.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. และภาครัฐ 31.5 พันล้านดอลลาร์ สรอ.

5. ค่าเงินบาทที่ผันผวนมากในปี 2540 และมีค่าลดลงต่ำสุดในเดือนมกราคม 2541 ได้ปรับตัวดีขึ้นเป็นลำดับ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะดุลบัญชีเดินสะพัดที่เกินดุล ทำให้มีอุปทานเงินดอลลาร์ในตลาดมากขึ้น ตลาดเริ่มมีความเชื่อมั่นในค่าเงินบาทมากกว่าปีก่อน รวมทั้งทางการได้ยกเลิกมาตรการแยกตลาดเงินตราต่างประเทศตั้งแต่ปลายเดือนมกราคม เป็นต้นมา

6. สภาพคล่องในระบบการเงินที่ตึงตัวมากในช่วงไตรมาสแรกของปี 2541 ปรับตัวดีขึ้นเป็นลำดับ เนื่องจากเงินฝากยังคงขยายตัวสูงเพราะประชาชนระมัดระวังการใช้จ่ายและออมเงินมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน สถาบันการเงินยังคงระมัดระวังการให้สินเชื่อ เนื่องจากมีปัญหาระทอนหนี้โดยคุณภาพ และความไม่เพียงพอของเงินกองทุน ทำให้ความสามารถในการให้สินเชื่อลดลง รวมทั้งยังมีความไม่แน่นอนในสภาวะการณ์การเงิน การชำระคืนหนี้ต่างประเทศของภาคเอกชน ความยากลำบากในการเพิ่มทุน และการกันเงินสำรองหนี้ให้เพียงพอตามมาตรฐาน BIS ที่ทางการนำมาใช้ปฏิบัติ

สภาพคล่องในระบบการเงินที่สูงขึ้น ทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เงินให้กู้ยืม และอัตราดอกเบี้ยตลาดเงินลดลง โดยเฉพาะในช่วงครึ่งหลังของปีให้อัตราดอกเบี้ยลดลงมาก

7. ระบบการเงินแม้ว่ามีสภาพคล่องสูง และอัตราดอกเบี้ยลดลงมาก แต่ธุรกิจทั่วไปประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินอย่างรุนแรง ทั้งนี้ เกิดจากการระมัดระวังการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินในประเทศ และการเร่งรัดให้ชำระคืนหนี้จากสถาบันการเงินต่างประเทศ รวมทั้งขาดความเข้าใจทางธุรกิจ ทำให้ธุรกิจได้รับเครดิตทางการค้าน้อยลง สถานการณ์ดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจหดตัวลงมากกว่าที่ควร และส่งผลให้หนี้โดยคุณภาพของสถาบันการเงินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงครึ่งหลังของปี

8. ดัชนีและมูลค่าการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ปรับตัวลดลงมาโดยตลอดในช่วงสามไตรมาสแรกของปี 2541 เนื่องจากผลประกอบการของธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดฯ ลดลงมาก โดยเฉพาะธุรกิจธนาคาร และนักลงทุนต่างประเทศได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงินที่เริ่มจากภูมิภาคเอเชียและกระจายไปภูมิภาคอื่นด้วย ทำให้ต้องเพิ่มความระมัดระวังในการลงทุนในตลาดเกิดใหม่ แต่ในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปีภาวะตลาดปรับตัวดีขึ้น เนื่องจากนักลงทุนต่างประเทศมีความเชื่อมั่นในสถานการณ์เศรษฐกิจการเงินไทยมากขึ้น จึงเริ่มเข้าซื้อหลักทรัพย์ที่ราคาปรับลดลงมาก

สำหรับตลาดทุนอื่นๆ มีธุรกรรมมากขึ้น ส่วนใหญ่เป็นผลจากการออกพันธบัตรของรัฐบาลจำนวน 400,000 ล้านบาท เพื่อชดเชยความเสียหายแก่กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน และการเพิ่มทุนของสถาบันการเงินเพื่อระดมทุนให้เพียงพอตามเกณฑ์ที่ทางการกำหนด รวมทั้งการแปลงหนี้ที่สถาบันการเงินกู้จากกองทุนฟื้นฟูฯ เป็นทุน ตามแผนการฟื้นฟูสถาบันการเงินของทางการ

9. ฐานะทางการคลังของรัฐบาลขาดดุลเงินสดสูงขึ้นจากปีก่อนมาก แม้ว่ารัฐบาลได้ตัดลดงบประมาณรายจ่ายลงหลายครั้ง เพราะรายได้ของรัฐบาลลดลงมากตามการหดตัวของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะรายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคลและอากรนำเข้า แต่รายได้จากภาษีบุคคลธรรมดาจัดเก็บได้เพิ่มขึ้นจากภาษีรายได้ดอกเบี้ยเงินฝากตามการขยายตัวของเงินฝาก และภาษีมูลค่าเพิ่มจัดเก็บได้เพิ่มขึ้นจากการปรับอัตราภาษีจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 เมื่อเดือนสิงหาคม 2540

ส่วนรายจ่ายรัฐบาลแม้ว่าจะลดลงตามวงเงินงบประมาณที่ลดลง แต่อัตราการเบิกจ่ายปีนี้สูงขึ้นเป็นร้อยละ 82.3

10. ปี 2541 ทางกรมมีความคืบหน้าในการแก้ปัญหาสถาบันการเงินหลายด้าน ทั้งการเข้าแทรกแซงในสถาบันการเงินที่มีปัญหา การออกมาตรการสนับสนุนการเพิ่มทุนให้เพียงพอต่อการขยายธุรกิจ การกำหนดมาตรฐานการจัดชั้นหนี้และการกันสำรองให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล การแก้ปัญหาหนี้ด้วยคุณภาพและการปรับโครงสร้างหนี้ ทั้งนี้ เพื่อให้สถาบันการเงินสามารถให้สินเชื่อแก่ธุรกิจมากขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการฟื้นฟูเศรษฐกิจในระยะต่อไป

11. สำหรับการปฏิบัติตามโครงการเงินกู้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ปี 2541 ได้มีการจัดทำหนังสือแสดงเจตจำนง (LOI) กับกองทุนการเงินระหว่างประเทศจำนวน 4 ฉบับ โดยสาระส่วนใหญ่ยังคงเป็นการกำหนดนโยบายการเงินและการคลังให้เหมาะสม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนต่างประเทศ การแก้ปัญหาสถาบันการเงินและการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม แต่มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญ คือ นับตั้งแต่ไตรมาสแรกปี 2541 (LOI ฉบับที่ 3) เป็นต้นมา แนวทางของนโยบายการเงินและการคลังมีลักษณะผ่อนคลายมากขึ้นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ จนถึง ณ สิ้นปี 2541 ธนาคารแห่งประเทศไทยเบิกใช้เงินกู้กองทุนการเงินระหว่างประเทศเป็นจำนวน 3.11 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เงินกู้ทวิภาคีจำนวน 4.75 พันล้านดอลลาร์ สรอ. และเงินกู้จากธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยอีก 2.9 พันล้านดอลลาร์ สรอ. รวมทั้งสิ้น 10.76 พันล้านดอลลาร์ สรอ.

แนวโน้มเศรษฐกิจปี 2542

1. ประเมินว่าเศรษฐกิจไทยปี 2542 จะปรับตัวดีขึ้นบ้าง เพราะสถานการณ์ต่างๆ เริ่มคลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอัตราดอกเบี้ยในประเทศที่ลดลงมากอันจะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนใช้จ่ายมากขึ้น เพิ่มความสามารถของธุรกิจในการชำระหนี้และลดภาระต้นทุนทางการเงินของธุรกิจ คาดว่าเศรษฐกิจน่าจะขยายตัวประมาณร้อยละ 1 อย่างไรก็ตาม การคาดการณ์ดังกล่าวกระทำภายใต้เงื่อนไขสำคัญ 4 ประการคือ **ประการแรก** เศรษฐกิจและการค้าโลกขยายตัวในระดับใกล้เคียงกับปี 2541 **ประการที่สอง** การแก้ปัญหาหนี้ด้วยคุณภาพและการปรับโครงสร้างหนี้ภาคเอกชนมีความคืบหน้า และสถาบันการเงินสามารถให้สินเชื่อแก่ธุรกิจมากขึ้น **ประการที่สาม** รัฐบาลสามารถเร่งรัดการใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจตามแผนที่กำหนดไว้ และ **ประการสุดท้าย** ในภูมิภาคไม่มีเหตุการณ์ผันผวนทางการเงินที่รุนแรงจนทำให้เศรษฐกิจในภูมิภาคถดถอยลงอีก

อย่างไรก็ตาม การลงทุนภาคเอกชนคาดว่าจะยังไม่ขยายตัวเพราะธุรกิจยังมีกำลังการผลิตส่วนเกินในระดับสูง

2. มูลค่าการส่งออกเป็นเงินดอลลาร์ สรอ. ในปี 2542 คาดว่าจะขยายตัวประมาณร้อยละ 4 เนื่องจากคาดว่าอุปสงค์ของประเทศคู่ค้าของไทยจะฟื้นตัวได้ในระดับหนึ่ง จากการที่เศรษฐกิจ

ของประเทศในเอเชียเริ่มทรงตัวหลังจากที่หดตัวรุนแรงในปีก่อน รวมทั้งการหาลาดใหม่ ๆ ของผู้ส่งออกไทย ส่วนการนำเข้าจะขยายตัวสูงขึ้น เนื่องจากปีที่ผ่านมาวัตถุดิบที่สต็อกไว้ถูกใช้ไปแล้วจำนวนมาก รวมทั้งเป็นผลจากการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นของประชาชน ภาวะดังกล่าวคาดว่าจะทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลลดลง

3. อัตราเงินเฟ้อในประเทศมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง แม้ว่าการใช้จ่ายในประเทศจะเริ่มฟื้นตัวขึ้น เพราะมีแรงกดดันจากค่าเงินบาทไม่มากเท่าปี 2541 รวมทั้งธุรกิจยังสามารถขยายอุปทานของสินค้าสนองความต้องการที่สูงขึ้น เพราะมีกำลังการผลิตส่วนเกินอยู่มาก

4. ฐานะการคลังรัฐบาลจะยังคงขาดดุลเงินสดต่อเนื่องตามนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ และอัตราการเบิกจ่ายคาดว่าจะอยู่ในระดับสูง ขณะที่รายได้จะขยายตัวได้ไม่มากนัก ทั้งนี้ ตามหนังสือแสดงเจตจำนงฉบับที่ 6 ที่ทำกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศกำหนดให้ภาครัฐขาดดุลในปีงบประมาณ 2542 เท่ากับร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ โดยเป็นของรัฐบาลร้อยละ 3 และของรัฐวิสาหกิจร้อยละ 2

5. ด้านการเงินจะปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้นหากสถาบันการเงินสามารถเพิ่มทุนได้ตามแผน และการปรับโครงสร้างหนี้ภาคเอกชนที่ทางการได้ดำเนินการมาตลอดปี 2541 มีความคืบหน้ามากขึ้น รวมทั้งสภาพคล่องระบบการเงินที่อยู่ในระดับสูงจะผลักดันให้สถาบันการเงินเริ่มปล่อยสินเชื่อมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ธุรกิจมีสภาพคล่องทางการเงินในการประกอบธุรกิจมากกว่าปี 2541

แนวนโยบายเศรษฐกิจปี 2542

เพื่อให้เศรษฐกิจปี 2542 ปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้น ทางการต้องมีมาตรการการเงินและการคลังที่จริงจังเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ รวมทั้งมาตรการแก้ปัญหาทางสังคมจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการหดตัวของเศรษฐกิจปีที่ผ่านมา โดยมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจควรมุ่งเน้นกระตุ้นการใช้จ่ายในประเทศเป็นสำคัญ เนื่องจากการส่งออกมีความเสี่ยงจะขยายตัวในอัตราต่ำ เพราะเป็นไปได้ว่าเศรษฐกิจและการค้าโลกอาจจะขยายตัวต่ำกว่าที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศประเมินไว้ ทั้งนี้ นโยบายเศรษฐกิจปี 2542 มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. นโยบายการคลัง

ในภาวะที่ธุรกิจเอกชนยังเผชิญปัญหาสภาพคล่องทางการเงินและอยู่ในระยะปรับตัวจากผลกระทบทางเศรษฐกิจในปีที่ผ่านมา มาตรการทางการคลังขาดดุลเป็นเครื่องมือสำคัญของทางการในการกระตุ้นให้เศรษฐกิจฟื้นตัว โดยทางการต้องเร่งรัดโครงการลงทุนต่างๆ และหากจำเป็นควรปรับปรุงระเบียบให้อื้ออำนวยต่อการเบิกจ่ายเงินจากงบประมาณเพื่อให้การเบิกจ่ายเงินจากงบประมาณเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยเสริมสภาพคล่องทางการเงินให้แก่ธุรกิจ ขณะเดียวกันควรเร่งรัดการลงทุนของรัฐวิสาหกิจให้เป็นไปตามแผน ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระตุ้นการใช้จ่ายในประเทศแล้ว

ยังอาจทำให้รัฐวิสาหกิจสามารถลงทุนตามโครงการที่กำหนดได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำ เพราะมีการแข่งขันสูงของผู้เข้าร่วมประมูลโครงการ

ในภาวะที่เศรษฐกิจต้องการแรงกระตุ้นจากการใช้จ่ายภาครัฐมากขึ้น ในขณะที่การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลลดลงตามภาวะเศรษฐกิจ ทำให้ภาครัฐจำเป็นต้องหาหนทางที่จะกอบกู้ทั้งในและต่างประเทศมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เมื่อเศรษฐกิจเริ่มปรับตัวดีขึ้น อุปสงค์ภายในประเทศฟื้นตัว รัฐบาลควรจะต้องกลับมารักษาวินัยทางการคลังเหมือนที่เคยดำเนินมาในอดีต เพื่อรักษาเสถียรภาพของราคาและการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนต่อไป รัฐบาลควรมีระบบติดตาม ดูแล และระมัดระวังมิให้การกอบกู้หนี้อยู่ในระดับที่สูงเกินไปจนมีผลกระทบต่อความมั่นคงของเศรษฐกิจไทยในระยะยาว

2. นโยบายการเงินและอัตราแลกเปลี่ยน

ในสถานการณ์ปัจจุบันประสิทธิภาพของนโยบายการเงินในการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวมีไม่มากเท่าในภาวะปกติ อย่างไรก็ตาม การยังต้องดำเนินนโยบายเพื่อให้อัตราดอกเบี้ยในประเทศอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดต้นทุนและภาระทางการเงินของผู้ประกอบการ รวมทั้งร่วมมือกับสถาบันการเงินเร่งรัดการปรับโครงสร้างหนี้และเพิ่มทุนให้เพียงพอที่จะรองรับภาระหนี้ด้วยคุณภาพและสามารถขยายสินเชื่อในระยะต่อไป ขณะเดียวกันต้องเร่งรัดให้สถาบันการเงินของรัฐบาลมีบทบาทมากขึ้นในการเสริมสภาพคล่องทางการเงินแก่ธุรกิจ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

อย่างไรก็ตาม นโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำควรคำนึงถึงสถานการณ์เศรษฐกิจการเงินต่างประเทศ เพื่อดูแลค่าเงินบาทให้มีเสถียรภาพและไม่ส่งผลเสียต่อการส่งออกและภาระหนี้ต่างประเทศด้วย รวมทั้งเตรียมแผนไว้รองรับกรณีเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศขึ้นอีก

ดังนั้น ทางทางจึงมีนโยบายในการบริหารฐานะการเงินระหว่างประเทศให้อยู่ในระดับใกล้เคียงกับสากลโดยเร็ว เพื่อบรรเทาภาวะความผันแปรทางการเงินระหว่างประเทศ อีกทั้งการมีเงินทุนสำรองระหว่างประเทศในระดับสูงจะช่วยป้องกันความเสี่ยงไม่มั่นคงทางการเงินระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ทางทางต้องเร่งทบทวนกลไกในการติดตาม วิเคราะห์ และควบคุมปริมาณเงินสภาพคล่องและอัตราดอกเบี้ย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว ในการที่จะทำให้เกิดเสถียรภาพของราคาและความมั่นคงทางการเงินเพื่อให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว

3. นโยบายแก้ปัญหาสถาบันการเงิน

ทางการเร่งสร้างความเข้มแข็งแก่ระบบการเงินและระบบสถาบันการเงิน โดยในระยะสั้นจำเป็นต้องมีการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินที่เกิดจากความผันแปรและการถดถอยของเศรษฐกิจการเงินที่ผ่านมาโดยเร่งด่วน ไม่ว่าจะเป็นการเร่งรัดปรับโครงสร้างหนี้ โดยการปรับปรุงหลักเกณฑ์

ทางด้านบัญชีและกฎหมายต่างๆ เพื่อให้มีระบบรองรับภาวะการแก้ไขโครงสร้างหนี้ รวมทั้งส่งเสริมการเพิ่มทุนของสถาบันการเงินให้เพียงพอ

นอกจากการเร่งรัดปรับโครงสร้างหนี้ภาคเอกชนและเพิ่มทุนให้เพียงพอแล้ว ทางการควรเร่งรัดการรวมและควบกิจการและการขายสินทรัพย์สถาบันการเงินที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2541 ให้เสร็จสิ้นภายในปี 2542 เพื่อให้สถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดแผนและทิศทางการทำธุรกิจของตนในระยะต่อไปได้ ขณะเดียวกันเพื่อพัฒนาระบบสถาบันการเงินในระยะยาว ทางการต้องทบทวนและปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และวิธีการ กำกับดูแลสถาบันการเงินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งมีนโยบายในการร่วมมือกับสถาบันการเงิน เพื่อพัฒนาระบบสถาบันการเงินให้เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

4. นโยบายด้านการค้าระหว่างประเทศ

ปี 2542 เป็นปีที่การค้าระหว่างประเทศมีความไม่แน่นอนสูง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจและการค้าโลกยังมีความเสี่ยงจากผลกระทบวิกฤตการณ์การเงินในเอเชียที่ขยายตัวไปยังภูมิภาคอื่นของโลก การแข่งขันที่สูงขึ้น เพราะหลายประเทศมุ่งขยายการส่งออกเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ และความได้เปรียบจากค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลงในปีก่อนมีน้อยลง ภาวะดังกล่าวอาจทำให้การส่งออกของไทยขยายตัวต่ำ ทางการจึงต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อสนับสนุนผู้ผลิตให้สามารถลดต้นทุนการผลิตและปรับปรุงคุณภาพสินค้าออกของไทยให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ รวมทั้งร่วมมือกับภาคเอกชนเร่งรัดขยายตลาดสินค้าออกไปสู่ประเทศที่ยังมีกำลังซื้อและไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น

สำหรับในระยะยาวทางการต้องปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมอย่างจริงจังเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันรวมทั้งกำหนดทิศทางและกลยุทธ์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถกำหนดแผนการลงทุนและการผลิตในระยะยาวได้

ภาวะเศรษฐกิจปี 2541

ภาวะเศรษฐกิจและการเงินของโลก

ภาวะเศรษฐกิจทั่วไป

เศรษฐกิจโลก มีอัตราการขยายตัวชะลอลงมากจากร้อยละ 4.2 ในปี 2540 เหลือร้อยละ 2.2 ในปี 2541^{1/} เป็นผลจากวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อเอเชียไปยังภูมิภาคอื่นๆ ของโลก ทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนาชะลอลง กล่าวคือ ญี่ปุ่น เกาหลี และกลุ่มประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่างประสบปัญหาเศรษฐกิจถดถอย และเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มละตินอเมริกา ชะลอตัวลงจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจของบราซิล อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจของสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป ยังคงขยายตัวในเกณฑ์ดี และทางการเริ่มดำเนินนโยบายการเงินที่ผ่อนปรนมากขึ้น โดยได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปลายปี เพื่อมีให้อุปสงค์ภายในประเทศชะลอตัวลงมากจากผลของวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชียที่ขยายตัวไปยังภูมิภาคอื่น สำหรับเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศที่เคยวางแผนจากส่วนกลาง (transition economies) หดตัวหลังจากที่ขยายตัวในปีก่อนหน้า เนื่องจากรัสเซียประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินและเศรษฐกิจหดตัวอย่างรุนแรง ส่วนปริมาณการค้าโลกขยายตัวเพียงร้อยละ 3.3 ชะลอตัวลงมากจากร้อยละ 9.9 ในปีก่อนหน้า โดยเป็นผลจากการที่เศรษฐกิจโลกชะลอตัวลงส่วนหนึ่ง กอปรกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินของโลกมีความผันผวนมากขึ้น

อัตราเงินเฟ้อ ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วลดลงอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 1.6 เป็นผลจากราคาสินค้าขั้นปฐมและน้ำมันในตลาดโลกลดลงมาก ประกอบกับการอ่อนตัวของค่าเงินของประเทศที่ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจทำให้ราคาสินค้านำเข้าในรูปของเงินดอลลาร์ สรอ. จากประเทศเหล่านี้ลดลง อย่างไรก็ตาม อัตราเงินเฟ้อของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาสูงขึ้นจากร้อยละ 9.2 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 10.2 ในปี 2541 เป็นการเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นสำคัญ เนื่องจากค่าเงินอ่อนตัวลงมาก

ราคาน้ำมัน ในปี 2541 ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 30.5 เหลือบาเรลละ 13.39 ดอลลาร์ สรอ. เป็นผลจากอุปทานน้ำมันในตลาดโลกเพิ่มขึ้น ในขณะที่อุปสงค์ชะลอตัวลงตามภาวะเศรษฐกิจโลก

ภาวะการเงินระหว่างประเทศ การเคลื่อนย้ายเงินทุนสุทธิของภาคเอกชนสู่ประเทศกำลังพัฒนามีจำนวน 87.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2541 ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 33.5 เนื่องจากการลดลงของเงินทุนสู่ภูมิภาคเอเชีย โดยการลงทุนในหลักทรัพย์และการลงทุนโดยตรงสุทธิลดลงจากปีก่อน ทางด้านการเคลื่อนย้ายเงินทุนสุทธิของภาครัฐบาลสู่ประเทศกำลังพัฒนามีจำนวน 15.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เทียบกับที่ขาดดุล 3 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ในปีก่อน

1/ World Economic Outlook เดือนธันวาคม 2541

ตารางที่ 2
ภาวะเศรษฐกิจโลก
(อัตราการเปลี่ยนแปลง : ร้อยละต่อปี)

	2538	2539	2540	2541 ^E
การขยายตัวของเศรษฐกิจโลก	3.7	4.3	4.2	2.2
กลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว	2.6	3.2	3.2	2.0
สหรัฐอเมริกา	2.3	3.4	3.9	3.6
ญี่ปุ่น	1.5	5.0	1.4	-2.8
เยอรมนี	1.2	1.3	2.2	2.7
กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา	6.0	6.5	5.7	2.8
กลุ่มประเทศที่เคยวางแผนจากส่วนกลาง	-1.5	-1.0	1.9	-0.8
ปริมาณการค้าโลก	9.5	7.0	9.9	3.3
ราคาสินค้า				
น้ำมัน (ดอลลาร์ สรอ.)	7.9	18.4	-5.4	-30.5
(ดอลลาร์/บาเรล)	(17.20)	(20.37)	(19.27)	(13.39)
สินค้ามิใช่น้ำมัน (ดอลลาร์ สรอ.)	8.4	-1.2	-3.3	-15.6
ระดับราคา				
กลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว	2.5	2.4	2.1	1.6
กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา	22.3	14.1	9.2	10.2
กลุ่มประเทศที่เคยวางแผนจากส่วนกลาง	124.1	41.4	27.9	21.0
อัตราดอกเบี้ย				
LIBOR (6 เดือน)^{1/}	6.1	5.6	5.9	5.5

ที่มา : *International Monetary Fund : World Economic Outlook, December 1998*

หมายเหตุ : E = ประมาณการ

1/ ของเงินฝากในรูปดอลลาร์ สรอ.

ปัญหาและนโยบายเศรษฐกิจ

1. กลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วชะลอลงจากร้อยละ 3.2 ในปี 2540 เหลือร้อยละ 2 ในปี 2541 เนื่องจากเศรษฐกิจญี่ปุ่นอยู่ในภาวะถดถอย กอปรกับเศรษฐกิจของสหรัฐฯ และอังกฤษ ชะลอตัวลง หลังจากที่ขยายตัวสูงในปีก่อนหน้า ในทางตรงกันข้าม เศรษฐกิจ

ของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป โดยเฉพาะ เยอรมนี และฝรั่งเศส ขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทางด้านอัตราเงินเฟ้อของประเทศในกลุ่มนี้ยังอยู่ในระดับต่ำเพียงร้อยละ 1.6 ลดลงต่อเนื่องจากร้อยละ 2.1 ในปี 2540 ส่วนอัตราการว่างงาน ลดลงเล็กน้อย จากร้อยละ 7 ในปี 2540 เหลือร้อยละ 6.9 ในปี 2541 โดยเป็นการลดลงอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมา

ด้านนโยบายการเงิน กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ดำเนินนโยบายการเงินที่ผ่อนปรนมากขึ้น เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและบรรเทาผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงิน โดยสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และญี่ปุ่น ได้ประกาศลดอัตราดอกเบี้ยลงในช่วงหลังของปี นอกจากนี้ สหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรป 11 ประเทศได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงเหลือร้อยละ 3 ในช่วงครึ่งหลังของปี เพื่อเตรียมพร้อมกับการเริ่มใช้เงินสกุลยูโร ในวันที่ 1 มกราคม 2542

ทางด้านนโยบายการคลัง ในปี 2541 ญี่ปุ่นใช้นโยบายการคลังที่ขาดดุลเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มการใช้จ่ายและลดภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ในขณะที่ประเทศในกลุ่มสหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรป ต่างดำเนินมาตรการลดการขาดดุลงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเงื่อนไขของการรวมตัวเป็นสหภาพการเงินยุโรป

ทางด้านดุลบัญชีเดินสะพัด ในปี 2541 สหรัฐฯ มียอดขาดดุลเพิ่มขึ้นสูงถึง 231 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เทียบกับปี 2540 ที่ขาดดุล 155 พันล้านดอลลาร์ สรอ. นับเป็นการขาดดุลที่สูงที่สุดตั้งแต่ปี 2533 เนื่องจากเศรษฐกิจขยายตัวในเกณฑ์สูง ประกอบกับค่าเงินดอลลาร์ สรอ. แข็งขึ้น ในขณะที่ญี่ปุ่นมียอดบัญชีเดินสะพัดเกินดุลเพิ่มขึ้นจาก 94 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2540 เป็น 128 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เนื่องจากการนำเข้าอ่อนตัวลงจากที่เศรษฐกิจอยู่ในภาวะถดถอยและค่าเงินเยนอ่อนตัวลง

2. กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา

เศรษฐกิจกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในปี 2541 ขยายตัวในอัตราร้อยละ 2.8 ชะลอลงจากร้อยละ 5.7 ในปี 2540 และมีอัตราเงินเฟ้อสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลจากวิกฤตการณ์ทางการเงินในภูมิภาคเอเชียเป็นสำคัญ โดยประเทศกำลังพัฒนาในเอเชียเศรษฐกิจชะลอตัวลงมาก (โดยเฉพาะกลุ่มอาเซียนประสบภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรง) และมีเงินเฟ้อสูงขึ้น เนื่องจากค่าเงินของหลายประเทศอ่อนตัวลงมาก

ส่วนกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในทวีปอเมริกา (Western Hemisphere) ชะลอตัวลงจากปีก่อน และสามารถควบคุมอัตราเงินเฟ้อให้ลดต่ำลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 208.5 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 10.3 ในปี 2541 โดยเป็นผลจากการรักษาวินัยทางการเงินและการดำเนินนโยบายปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ในช่วงครึ่งหลังของปี 2541 บราซิลประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง เนื่องจากการขาดความเชื่อมั่นของนักลงทุน ทำให้มีเงินทุนไหลออกอย่างต่อเนื่อง และต้องขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศในเดือนพฤศจิกายน

เศรษฐกิจของประเทศในทวีปแอฟริกายาวตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นร้อยละ 3.6 ในปี 2541 ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อลดลงอย่างต่อเนื่องเหลือร้อยละ 8.5 จากการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่รัดกุมขึ้น และมีการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ อาทิ การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจและการเปิดเสรีทางการค้า

3. ประเทศที่เคยมีระบบวางแผนจากส่วนกลาง

ในปี 2541 เศรษฐกิจของประเทศที่เคยมีระบบวางแผนจากส่วนกลางหดตัวลงร้อยละ 0.8 เทียบกับที่ขยายตัวร้อยละ 1.9 ในปี 2540 โดยในเดือนสิงหาคม วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของรัสเซียได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นจนทางการต้องประกาศลดค่าเงินรูเบิล และประกาศพักชำระหนี้ต่างประเทศชั่วคราวเป็นเวลา 90 วัน ทั้งนี้ วิกฤตการณ์ในรัสเซียได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน และก่อให้เกิดความกังวล และเพิ่มความเสี่ยงเกี่ยวกับการพักชำระหนี้ของประเทศ emerging countries ทำให้เกิดผลกระทบลูกโซ่ลุกลามไปทั่วโลก โดยประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่เคยมีระบบวางแผนจากส่วนกลางประสบกับความยากลำบากยิ่งขึ้นในการระดมเงินทุนจากต่างประเทศ และทำให้มีต้นทุนทางการเงินสูงขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศในระยะต่อไป

การรวมกลุ่มเศรษฐกิจสำคัญ

อาเซียน

ความคืบหน้าการดำเนินงานในกรอบอาเซียนที่สำคัญในปี 2541 มีดังนี้

1. ในการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน (ASEAN Finance Ministers Meeting : AFMM) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านสถานะการเงินและเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยที่ประชุมเชื่อว่าประเทศที่ประสบปัญหาจะสามารถผ่านพ้นวิกฤตครั้งนี้ได้โดยเร็ว ทางด้านความร่วมมือในอาเซียนนั้น มีมติให้จัดตั้งกลไกสอดส่องดูแลประเทศสมาชิกในอาเซียน โดยจะได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารพัฒนาเอเชียในระยะแรก นอกจากนี้ ยังได้สนับสนุนการใช้เงินตราสกุลท้องถิ่นของอาเซียน เพื่อส่งเสริมการค้าภายในภูมิภาค และได้รับรองร่างข้อเสนอการจัดตั้งระบบการชำระเงินอาเซียน

2. ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจของอาเซียน (ASEAN Senior Economic Officials Meeting : SEOM) ครั้งที่ 2/29 ระหว่างวันที่ 3-5 มีนาคม 2541 ณ กรุงบันดาร์เสรี เบกาวัน ประเทศบรูไน ได้พิจารณาการเร่งกระบวนการรวมตัวของประเทศสมาชิกอาเซียน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนให้เสร็จเร็วขึ้น อาทิ การจัดทำเขตการค้าและการลงทุนเสรีด้านศุลกากรและด้านการค้าบริการ การเปิดเสรีการค้าบริการ โครงการความร่วมมือด้านศุลกากร อุตสาหกรรม ทรัพย์สินทางปัญญา และการท่องเที่ยว

สำหรับในการประชุมครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 20-22 สิงหาคม 2541 ณ กรุงเทพมหานคร ที่ประชุมได้มีการพิจารณาแผนปฏิบัติการฮานอยด้านเศรษฐกิจ ซึ่งครอบคลุมเฉพาะกิจกรรมที่สำคัญ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และกิจการตามหน้าที่ อาทิ การเสริมสร้างสถาบันการเงิน การแก้ไขผลกระทบด้านสังคมจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน (ASEAN Ministers Meeting : AMM) ครั้งที่ 31 ระหว่างวันที่ 24-25 กรกฎาคม ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ที่ประชุมให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ของประชาชนในภูมิภาค และเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจเพื่อเผชิญกับวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น ต่อจากนั้น ในการประชุมระหว่างรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา (Post Ministerial Conferences : PMC) ระหว่างวันที่ 28-29 กรกฎาคม ได้หารือถึงความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินในภูมิภาคแบบครบวงจร ทั้งในการปรับโครงสร้างด้านเศรษฐกิจ การเปิดตลาด การลงทุนจากต่างประเทศ การส่งเสริมการส่งออกของประเทศในภูมิภาค การให้เงินกู้ และการสร้างเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินของภูมิภาค รวมทั้งการคำนึงถึงผลกระทบด้านสังคมจากวิกฤตการณ์ดังกล่าว โดยประเทศตะวันตกควรมีบทบาทนำและให้ความช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรม

4. การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (AEM) ครั้งที่ 30 ระหว่างวันที่ 7-8 ตุลาคม 2541 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ที่ประชุมได้ลงนามในความตกลงที่สำคัญ 2 ฉบับ ได้แก่ ความตกลงพื้นฐานว่าด้วยการจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมการลงทุนในอาเซียน และพิธีสารว่าด้วยขั้นตอนการแจ้ง (Protocol on Notification Procedures) ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกหารือกันก่อนที่จะออกมาตรการใด ๆ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อพันธกรณีทางเศรษฐกิจภายใต้อาเซียน นอกจากนี้ ยังได้หารือเกี่ยวกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนด้านต่าง ๆ เช่น ยืนยันที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ AFTA ประกาศมาตรการที่จะทำให้โครงการความร่วมมือทางอุตสาหกรรมของอาเซียน (ASEAN Industrial Cooperation Scheme : AICO) ดึงดูดนักลงทุนทั้งจากในและนอกภูมิภาคได้มากยิ่งขึ้น สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกจัดทำข้อตกลงการชำระเงินทวิภาคีระหว่างกันให้มากขึ้น ดำเนินการเพื่อให้มีการสอดส่องดูแลเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกและระบบเตือนภัย (ASEAN Surveillance Process) รวมทั้งได้ยื่นข้อเสนอในการเปิดเสรีสาขาบริการรอบใหม่ในปี ค.ศ. 1999 ซึ่งจะสิ้นสุดในปี ค.ศ. 2001

5. การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 15-16 ธันวาคม 2541 ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศเวียดนาม มีหัวข้อหลักเกี่ยวกับเอกภาพและความร่วมมือเพื่อสันติภาพ ความมั่นคง และการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันของอาเซียน ให้ความสำคัญในเรื่องการใช้เงินตราของประเทศอาเซียนในการค้าขายระหว่างกัน การใช้ระบบแลกเปลี่ยนสินค้า การจัดตั้งระบบติดตามการเคลื่อนย้ายเงินทุนระยะสั้น การอำนวยความสะดวกแก่การสัญจรข้ามพรมแดนและการขนส่งภายในภูมิภาค จัดตั้งรายการโทรทัศน์อาเซียน โครงสร้างข้อมูลสารสนเทศ และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งมีฉันทามติในการรับกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกใหม่

ในการนี้ ที่ประชุมได้รับรองเอกสารสำคัญ ได้แก่ 1) ปฏิญญาฮานอย ซึ่งเป็นเอกสารที่ผู้นำรัฐบาลอาเซียนแสดงจุดยืนร่วมกันทั้งในความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนด้วยกันเอง และอาเซียนกับประชาคมโลกในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม 2) แผนปฏิบัติการฮานอย เพื่อดำเนินการตามวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 และ 3) มาตรการเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังได้ร่วมลงนามในพิธีสารสำคัญด้านเศรษฐกิจของอาเซียนรวม 3 ฉบับ ได้แก่ กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกสินค้าผ่านแดน กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการยอมรับร่วมในผลการตรวจสอบและรับรองของอาเซียน และพิธีสารเพื่ออนุวัติข้อผูกพันชุดที่สองภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียน

องค์การการค้าโลก

1. ภายใต้ความตกลงเทคโนโลยีสารสนเทศฉบับแรก (Information Technology Agreement 1 : ITA-1) ไทยได้กำหนดลดอัตราภาษีศุลกากรสินค้ารอบแรก ณ วันที่ 1 มกราคม 2541 อย่างไรก็ดี ขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างการดำเนินงานของกรมศุลกากร โดยกำหนดระยะเวลาการปรับลดอัตราภาษีศุลกากรของสินค้าส่วนใหญ่ให้เหลือศูนย์ภายในปี ค.ศ. 2000 และสินค้าที่เหลือให้ปรับลดอัตราภาษีภายในปี ค.ศ. 2005

อนึ่ง คณะกรรมการว่าด้วยการขยายการค้าสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศเริ่มเจรจาขยายขอบเขตของสินค้าภายใต้ความตกลง ITA-2 ตั้งแต่วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2541 เป็นต้นมา แต่ได้ยุติการหารือชั่วคราวจากปัญหาการกำหนดสินค้าที่แตกต่างกันของประเทศสมาชิก และเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2541 ได้มีการประชุมขึ้นอีกครั้ง โดยมีการเสนอสินค้า 108 รายการ เพื่อเปิดเสรีใน ITA-2 ฉบับใหม่ และให้เริ่มลดภาษีตั้งแต่ปี 2542 จนเหลือศูนย์ภายในปี 2545 ทั้งนี้ อาจขยายระยะเวลาการลดภาษีได้ไม่เกินปี 2550 โดยจะต้องยื่นตารางข้อผูกพันสินค้าดังกล่าวภายในวันที่ 11 ธันวาคม 2541 อย่างไรก็ดี เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2541 ที่ประชุมได้ตกลงที่จะเลื่อนการเจรจาออกไปเป็นวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2542

2. ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการค้าบริการสมัยพิเศษ เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2541 ได้มีมติให้ความตกลงเปิดเสรีการค้าบริการด้านโทรคมนาคมขั้นพื้นฐาน อาทิ การบริการโทรศัพท์ การเช่าวงจร การให้บริการโทรคมนาคมเคลื่อนที่ และการบริการด้านดาวเทียม เป็นต้น มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2541 ในส่วนของประเทศไทย แม้ว่าได้ยื่นข้อผูกพันไปแล้ว แต่มีเงื่อนไขเวลาการเปิดเสรีว่าจะเริ่มตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นไป เนื่องจากจะต้องมีการปรับกฎหมายเพื่อรองรับ

อนึ่ง เมื่อวันที่ 24-25 มิถุนายน 2541 ได้มีการหารือเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลการค้าบริการเป็นครั้งแรก ซึ่งในขั้นต้นมีการหารือใน 4 สาขา คือ การบริการไปรษณีย์และการส่งเอกสาร การบริการโสตทัศนภาพ การบริการด้านการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง และการบริการด้านการจัดจำหน่ายสินค้า เพื่อนำผลสรุปเตรียมการเจรจาเปิดตลาดเสรีแบบก้าวหน้าภายใต้กรอบองค์การการค้าโลกในปี ค.ศ. 2000

3. ในการประชุมรัฐมนตรีองค์การการค้าโลกครั้งที่ 2 พร้อมกับงานฉลองครบรอบ 50 ปี ระบบการค้าพหุภาคี ณ นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เมื่อวันที่ 18-20 พฤษภาคม 2541 ที่ประชุมได้ประกาศปฏิญญา 2 ฉบับ คือ

1) ปฏิญญาฉบับหลัก ซึ่งรัฐมนตรีได้มอบหมายให้คณะมนตรีใหญ่ (General Council) ของ WTO พิจารณาดำเนินการในด้านต่างๆ ให้เป็นไปตามความตกลงจากการเจรจาอบอุรุกวัย การเจรจาฉบับใหม่ด้านเกษตรและบริการ ตลอดจนตามมติของที่ประชุมรัฐมนตรีครั้งแรก และ เรื่องที่สมาชิกเห็นชอบโดยฉันทามติ

2) ปฏิญญาเรื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Declaration on Global Electronic Commerce) ให้สมาชิกยืนยันหลักการที่จะไม่เรียกเก็บภาษีศุลกากรจากการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic transmission) ในการทำการค้าข้ามพรมแดนแก่ที่ประชุมรัฐมนตรีครั้งต่อไป

4. องค์การอุทธรณ์ (Appellate Body) ได้ประกาศผลการตัดสินกรณีพิพาทระหว่างไทย กับสหรัฐ ในกรณีมาตรการการห้ามนำเข้ากุ้งของสหรัฐ ว่าขัดกับบทบัญญัติของ GATT ซึ่งจะมีผลคุกคามต่อระบบการค้าพหุภาคี ผลการตัดสินนี้ เป็นการชี้้นำในการเจรจาเพื่อจัดทำความตกลง ว่าด้วยการค้าและสิ่งแวดลอมในการเจรจาฉบับใหม่ขององค์การการค้าโลก ที่จะมีขึ้นในปี ค.ศ. 2000

เอเปก

1. การประชุมคณะกรรมการเศรษฐกิจเอเปก (APEC Economic Committee : EC) เมื่อวันที่ 19-20 กุมภาพันธ์ 2541 ณ เมืองปิ่นัง ประเทศมาเลเซีย ได้กำหนดเป้าหมายการเน้น ความสำคัญ และความต่อเนื่องในการศึกษาเรื่องความมั่นคงทางการเงินในภูมิภาค โดยรายงาน Economic Outlook ประจำปีนี้ ควรเน้นผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชีย ทั้งนี้ ไทยและอินโดนีเซียได้ชี้ให้เห็นว่าการเปิดเสรีทางการเงินโดยปราศจากความพร้อมด้านบุคลากร และการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพเป็นปัญหาหลักของประเทศกำลังพัฒนา

2. การประชุมรัฐมนตรีคลังเอเปก ครั้งที่ 5 ณ เมือง Kananaskis ประเทศแคนาดา เมื่อวันที่ 22-24 พฤษภาคม 2541 ได้มีการหารือใน 2 ประเด็นหลัก คือ

1) การประเมินภาวะเศรษฐกิจการเงินในภูมิภาค นโยบายสร้างเสถียรภาพทางการเงิน และมาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบทางสังคมจากวิกฤตการณ์การเงินในภูมิภาค

2) การพัฒนาและเสริมสร้างตลาดการเงินในภูมิภาค เพื่อลดโอกาสการเกิดวิกฤตการณ์ ในอนาคต และเพื่อส่งเสริมการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของประเทศในภูมิภาค ที่ประชุมเห็นชอบ กับความคิดริเริ่มต่างๆ เช่น Basle Core Principles on Effective Banking การศึกษาแนวทางการสอดส่องดูแลระบบตรวจสอบภาคการเงิน รวมถึงการสอดส่องดูแลเศรษฐกิจ ประเทศเพื่อนบ้าน (Peer Review)

ในการนี้ ประเทศสมาชิกได้ยืนยันที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเปิดเสรี การค้าและการลงทุน ในปี ค.ศ. 2010 สำหรับประเทศพัฒนาแล้ว และปี ค.ศ. 2020 สำหรับ

ประเทศกำลังพัฒนา อื่นๆ ประเทศแปรุ รัสเซีย และเวียดนาม ซึ่งเป็นประเทศผู้สังเกตการณ์ในการประชุมครั้งนี้ และจะเข้าเป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการในการประชุมเดือนพฤศจิกายน 2541 ที่ประเทศมาเลเซีย

3. การประชุมรัฐมนตรีการค้าเอเปก ณ เมือง Kuching ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 22-23 มิถุนายน 2541 มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแผนงานต่อเนื่องทางด้านการเปิดเสรีและการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน ดังนี้

ด้านการเปิดเสรีล่วงหน้ารายสาขาตามความสมัครใจ (Early Voluntary Sectoral Liberalization : EVSL) ที่ประชุมมีมติให้เจ้าหน้าที่อาวุโสเร่งหาข้อสรุปภายในเดือนกันยายน 2541 สำหรับบางสาขาที่เป็น fast-track และพัฒนาสาขาอื่นๆ เพิ่มเติมอีก 6 สาขา โดยจะมีผลบังคับใช้ภายในปี 2542

ส่วนด้านแผนปฏิบัติการรายประเทศ (Individual Action Plans : IAPs) ในฐานะกลไกหลัก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเปิดเสรีการค้าและการลงทุน ที่ประชุมเห็นชอบกับตารางเวลาการดำเนินการปรับปรุง IAP รวมทั้งประโยชน์ของการรวบรวมความคิดเห็นของภาคธุรกิจผ่าน APEC Business Advisory Council (ABAC) ในการจัดทำแผนปฏิบัติการรายประเทศ โดยประเทศสมาชิกจะส่งแผนปฏิบัติการรายประเทศฉบับปรับปรุงต่อรัฐมนตรีในเดือนพฤศจิกายน 2541

ด้านแผนปฏิบัติการร่วม (Collective Action Plans : CAPs) ที่ประชุมยืนยันความสำคัญของแผนปฏิบัติการร่วมต่อความคืบหน้าทางด้านการเปิดเสรีและการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้ให้ความสำคัญกับแผนงานต่างๆ ที่สนับสนุนการดำเนินงานขององค์การการค้าโลก โดยเฉพาะด้านการจัดสัมมนาและการฝึกอบรม และเห็นชอบกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลพาณิชย์กรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce)

4. ในการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสเอเปก (SOM) ครั้งที่ 3/2541 เมื่อวันที่ 13-15 กันยายน 2541 ณ เมือง Kuantan ประเทศมาเลเซีย ได้มีการพิจารณาความคืบหน้าของการเปิดเสรีล่วงหน้ารายสาขาตามความสมัครใจ ใน 9 สาขาแรก ส่วนสาขาพลังงานและสิ่งแวดล้อม ยังไม่สามารถตกลงรายละเอียดขอบเขตสินค้า นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกปรับปรุงและเสริมสร้าง IAPs ของตนต่อไป เพื่อใช้เป็นกลไกหลักในการดำเนินงานสู่เป้าหมายการเปิดเสรีและอำนวยความสะดวกทางการค้าของเอเปก รวมทั้งมีการศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าอีกด้วย

5. ในการประชุม APEC Finance and Central Bank Deputies เมื่อวันที่ 5-6 พฤศจิกายน 2541 ที่ประเทศมาเลเซีย ได้มีการกล่าวถึงประเด็นนโยบายด้านเศรษฐกิจ การเงิน และสังคมของประเทศในกลุ่มเอเปกและของโลก โดยพิจารณาภาวะเศรษฐกิจ ผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากวิกฤตการณ์ การปรับโครงสร้างภาคการเงินและภาคธุรกิจเอกชน และการฟื้นฟูแหล่งเงินกู้สำหรับโครงสร้างพื้นฐาน ที่ประชุมได้รายงานความคืบหน้าของการทำงานของคณะที่ปรึกษาด้านการกำกับดูแลตลาดการเงิน สถานะของการพัฒนาสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ

และการสร้างมาตรฐานในการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ ได้มีการยกวางแผนปฏิบัติการโดยสมัครใจในการสนับสนุนการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีและมีเสถียรภาพ

6. ในการประชุมผู้นำเศรษฐกิจเอเปก เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2541 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ได้หารือถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคว่า ในขณะนี้ประเทศที่ประสบปัญหาได้เริ่มฟื้นตัวขึ้นบ้าง โดยพิจารณาจากเครื่องชี้เศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น อัตราแลกเปลี่ยน อัตราเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น รวมทั้งมีปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ เช่น การลดลงของอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม ความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินของประเทศญี่ปุ่น และข้อตกลงของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม G-7 ในการสนับสนุนให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศจัดตั้งโครงการเงินกู้ใหม่เพื่อป้องกันการลุกลามของวิกฤตการณ์ รวมถึงแนวทางการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเงินในภูมิภาค การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่เหมาะสม การฟื้นฟูภาคการเงินและภาคธุรกิจ การส่งเสริมให้เงินทุนภาคเอกชนไหลกลับมายังภูมิภาค และเสริมสร้างโครงสร้างระบบการเงินโลกให้แข็งแกร่ง นอกจากนี้ ที่ประชุมได้เห็นชอบร่วมกันที่จะทบทวนการดำเนินงาน โครงสร้างและกลไกต่างๆ ของเอเปก ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้แล้วเสร็จภายในปี 2542 และสามารถดำเนินการได้ภายในปี 2543

สหภาพยุโรป

1. ในช่วงครึ่งแรกของปี 2541 ประเทศสหราชอาณาจักรได้เข้ารับหน้าที่ประธานคณะมนตรีสหภาพยุโรปสืบทอดจากลักเซมเบิร์ก และได้มีการประชุม European Conference เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2541 ณ กรุงลอนดอน โดยมีการหารือในเรื่องการป้องกันยาเสพติดและอาชญากรรม การรักษาสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านต่างประเทศและความมั่นคง รวมทั้งประเด็นเศรษฐกิจและความร่วมมือในภูมิภาค ต่อมาระหว่างวันที่ 15-16 มิถุนายน 2541 ได้มีการประชุมคณะมนตรีสหภาพยุโรป (European Council) ขึ้นที่กรุงคาร์ดิฟ ประเทศสหราชอาณาจักร ที่ประชุมกำหนดกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน และการรวมตัวของสังคม การผลักดันให้ทางการมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น ด้วยการเพิ่มความโปร่งใส อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และต่อต้านยาเสพติดและอาชญากรรม การกำหนดแผนนโยบายและกรอบของระบบการเงินในระยะปานกลาง (Agenda 2000) การทบทวนความคืบหน้าของสหภาพยุโรป และความสัมพันธ์กับต่างประเทศ รวมทั้งการหารือเรื่องพัฒนาการของสหภาพยุโรปในระยะยาว

ต่อมาประเทศออสเตรียได้เข้ารับหน้าที่เป็นประธานแทนในช่วงครึ่งหลังของปี และได้มีการประชุมระหว่างวันที่ 12-13 ธันวาคม 2541 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ที่ประชุมได้มีการลงนามในประกาศสิทธิมนุษยชนและต่อต้านการเหยียดสีผิวและการแบ่งแยกเชื้อชาติ การปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ และการจ้างงาน การเจรจาข้อตกลงระบบการเงินรอบสุดท้าย (Agenda 2000) การหารือเตรียมการเกี่ยวกับความ คืบหน้าของการขยายสมาชิกสหภาพยุโรปให้ครอบคลุมยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก และการหารือเรื่องการปรับปรุงและปฏิรูปสถาบันการเงินด้านการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน และอาชญากรรม

สหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรป (Economic and Monetary Union : EMU) และเงินสกุลยูโร (Euro)

1. ความเป็นมา

สหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรป เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งของแผนการรวมระบบเศรษฐกิจและการเงินยุโรปเป็นหนึ่งเดียว มีรากฐานมาจากสนธิสัญญากรุงโรมปี 2500 โดยประเทศในยุโรป 6 ประเทศได้ร่วมกันก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community : EEC) ขึ้น เพื่อส่งเสริมการค้าแบบเสรีภายในกลุ่ม นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคยุโรปได้ทยอยเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มมากขึ้น จวบจนปัจจุบันสหภาพยุโรป (European Union : EU) มีประเทศสมาชิกรวม 15 ประเทศ ทั้งยังได้มีการกระชับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศสมาชิกให้แน่นแฟ้นขึ้นเป็นลำดับ โดยเปิดเสรีทางการค้า การท่องเที่ยว การเคลื่อนย้ายเงินทุน ตลอดจนการตั้งกลไกรักษาเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างกัน (Exchange Rate Mechanism : ERM)

ประเทศที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมระบบ EMU จะต้องมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและมีโครงสร้าง รวมถึงวงจรเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกับประเทศสมาชิกในกลุ่ม โดยจะต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ 5 ประการ ดังนี้

- 1) การขาดดุลงบประมาณประจำปีจะต้องไม่เกินร้อยละ 3 ของ GDP
- 2) ยอดคงค้างหนี้รัฐบาลต้องไม่เกินร้อยละ 60 ของ GDP
- 3) อัตราเงินเฟ้อจะสูงกว่าอัตราเฉลี่ยของ 3 ประเทศสมาชิกที่มีอัตราเงินเฟ้อต่ำสุดได้ไม่เกินร้อยละ 1.5
- 4) อัตราดอกเบี้ยระยะยาว (พันธบัตรรัฐบาล) จะสูงกว่าอัตราเฉลี่ยของ 3 ประเทศสมาชิกที่มีอัตราเงินเฟ้อต่ำสุดได้ไม่เกินร้อยละ 2 ต่อปี
- 5) อัตราแลกเปลี่ยนจะต้องมีเสถียรภาพ โดยเคลื่อนไหวในกรอบของกลไก ERM ไม่ต่ำกว่า 2 ปี

2. ตารางเวลาการจัดตั้ง EMU และการใช้เงินยูโร

- 2-3 พ.ค. 41 – ประกาศรายชื่อประเทศที่เข้าร่วม EMU 11 ประเทศ ได้แก่ เบลเยียม สเปน ลักเซมเบิร์ก ออสเตรีย ไอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส อิตาลี โปรตุเกส ฟินแลนด์ และเยอรมนี ส่วนอีก 4 ประเทศในกลุ่ม EU ที่ไม่ได้เข้าร่วม ได้แก่ สหราชอาณาจักร เดนมาร์ก สวีเดน และกรีซ
- ตั้งธนาคารกลางยุโรป ระบบธนาคารกลางยุโรป และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารธนาคารกลางยุโรป
 - ประกาศอัตราแลกเปลี่ยนแต่ละสกุลเงินเทียบกับเงินยูโรในกลุ่ม EMU ซึ่งจะมีผลใช้บังคับในปี 2542
- 1 ม.ค. 42 – กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนตายตัวถาวรระหว่างเงินแต่ละสกุลเทียบกับเงินยูโร
- เริ่มใช้เงินยูโรในการโอนทางบัญชี รวมถึงธุรกรรมในตลาดเงินระหว่างธนาคาร ตลาดพันธบัตร ตลาดหลักทรัพย์ บัญชีเงินฝาก และการใช้เช็ค
 - หน้าที่รัฐบาลของทุกประเทศในกลุ่ม EMU แปลงเป็นสกุลเงินยูโร
- 1 ม.ค. 45 – เริ่มใช้ธนบัตรเงินยูโร และทยอยถอนธนบัตรสกุลเงินประจำชาติออกจากระบบ
- 1 ก.ค. 45 – ยกเลิกธนบัตรสกุลเงินประจำชาติ

3. นโยบายการเงินและการคลังภายหลังการรวม EMU

นับตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นไป ประเทศในกลุ่ม EMU จะต้องดำเนินมาตรการร่วมกันทั้งด้านการเงินและการคลังหลายประการ ที่สำคัญได้แก่

- ประเทศสมาชิกไม่สามารถใช้การปรับเปลี่ยค่าเงินสกุลของตนเอง เป็นเครื่องมือดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคได้อีกต่อไป

- นโยบายการเงินและอัตราดอกเบี้ยในทุกประเทศสมาชิกจะเป็นนโยบายเดียวกันหมด ซึ่งกำหนดโดยธนาคารกลางยุโรป มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาเสถียรภาพของราคา (เป้าหมายอัตราเงินเฟ้อไม่เกินร้อยละ 2 ต่อปี)
- ประเทศสมาชิกจะต้องรักษาวินัยทางการคลังต่อเนื่องไป และไม่ใช้นโยบายการคลังเป็นเครื่องมือกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศของตนเอง

4. ข้อสังเกตเกี่ยวกับบทบาทของเงินยูโร

- ระบบเงินดังกล่าวจะมีความสำคัญทางเศรษฐกิจการเงินในตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านของสัดส่วนตลาดการค้าระหว่างประเทศ หรือตลาดการเงินที่มีขนาดใหญ่และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- หากระบบสกุลเงินใหม่มีประสิทธิภาพสูง นักลงทุนรวมถึงธนาคารกลางต่างๆ อาจมีการเพิ่มสัดส่วนการถือครองเงินยูโรใน portfolio ของตนเองมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยง
- ในระยะยาว อัตราแลกเปลี่ยนของเงินยูโรเทียบกับสกุลหลักอื่นๆ อาทิ ดอลลาร์ สรอ. ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และนโยบายการบริหารของธนาคารกลางยุโรป เป็นหลัก
- ระบบเงินยูโรนี้ จะทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นในภาคการเงินการธนาคาร เพราะเป็นการแข่งขันแบบไม่มีพรมแดนโดยสิ้นเชิง

5. แนวทางปฏิบัติสำหรับธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศ

ในกรณีการทำธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศ EMU ที่มีกำหนดชำระค่าสินค้าเป็นเงินสกุลท้องถิ่นของประเทศสมาชิก EMU ในทางปฏิบัติภายใต้ระบบเงินยูโรสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. เอกสารทางการค้า (Documentary Credits) ที่ทำก่อนวันที่ 1 มกราคม 2542 หาก
 - กำหนดให้มีการชำระเงินก่อนวันที่ 1 มกราคม 2542 ต้องชำระเป็นเงินสกุลท้องถิ่นของประเทศสมาชิกเท่านั้น
 - กำหนดให้มีการชำระเงินหลังวันที่ 1 มกราคม 2545 ต้องชำระเป็นเงินยูโรเท่านั้น
 - กำหนดให้มีการชำระเงินระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2542-1 มกราคม 2545 ชำระเงินเป็นสกุลท้องถิ่นของประเทศสมาชิก หรือเงินยูโร ก็ได้
2. เอกสารทางการค้าที่ทำขึ้นระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2542-1 มกราคม 2545
 - ชำระเงินเป็นสกุลท้องถิ่นของประเทศสมาชิก หรือเงินยูโรก็ได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของคู่ค้า
 - หากกำหนดให้ชำระเงินหลังวันที่ 1 มกราคม 2545 ต้องชำระเป็นเงินยูโรเท่านั้น
3. เอกสารทางการค้าที่ทำขึ้นหลังวันที่ 1 มกราคม 2545 ต้องชำระเป็นเงินยูโรเท่านั้น

6. อัตราแลกเปลี่ยนเงินยูโรเมื่อมีการเริ่มใช้

ธนาคารกลางยุโรปประกาศอัตราแลกเปลี่ยนตายตัวสกุลเงินของประเทศในกลุ่มสหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรปเทียบกับเงินสกุลยูโร เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2541 ดังตารางพร้อมกันนี้ได้ประกาศอัตราแลกเปลี่ยนเริ่มต้นระหว่างเงินสกุลยูโรเทียบกับดอลลาร์ สรอ. ที่ 1 ยูโร มีค่าเท่ากับ 1.16675 ดอลลาร์ สรอ.

ในวันแรกของการเริ่มใช้เงินสกุลยูโร ปรากฏว่าเมื่อปิดตลาดวันที่ 4 มกราคม 2542 ค่าเงินสกุลยูโรอยู่ที่ 1.182 ดอลลาร์ สรอ. แข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับอัตราเริ่มต้นที่กำหนดร้อยละ 1.3

สกุลเงิน	ต่อ 1 ยูโร
มาร์ก เยอรมัน	1.95583
ฟรังก์ ฝรั่งเศส	6.55957
ลีร์ อิตาลี	1936.27
เปเซตา สเปน	166.386
กิลเดอร์ เนเธอร์แลนด์	2.20371
ฟรังก์ เบลเยียม	40.3399
ซิลลิ่ง ออสเตรีย	13.7603
เอสคูโด โปรตุเกส	200.482
มาร์ก ฟินแลนด์	5.94573
พันท์ ไอร์แลนด์	0.787564
ฟรังก์ ลักเซมเบิร์ก	40.3399

7. ผลกระทบต่อประเทศไทย

การเริ่มใช้เงินสกุลยูโรเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2542 นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในตลาดเงินระหว่างประเทศ สำหรับผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนของไทย ในระยะสั้นยังไม่ชัดเจน แต่ในระยะยาวขึ้นอยู่กับว่าเงินยูโรจะสามารถมีบทบาทมากขึ้นหรือไม่ กล่าวคือ ประเทศในกลุ่มสหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรปจะต้องใช้เวลาในการพิสูจน์ว่ายูโรเป็นสกุลเงินที่มีเสถียรภาพ และมีตลาดเงินตลาดทุนที่ใหญ่และมีประสิทธิภาพรองรับ ซึ่งจะทำให้ทิศทางการเคลื่อนไหวของเงินยูโรมีบทบาทต่อตลาดการเงินโลก รวมทั้งเงินบาทไทยมากขึ้น

สำหรับผลกระทบต่อภาคการค้าและการลงทุนของไทยมีดังนี้

1. ผลบวก

1.1 เป็นทางเลือกให้กับผู้ส่งออก/นำเข้าไทยเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงและการพึ่งพาเงินสกุลดอลลาร์ สรอ. แต่เพียงสกุลเดียว

1.2 เป็นตลาดการค้าและแหล่งลงทุนขนาดใหญ่ของโลก เปิดโอกาสให้กับนักลงทุนไทยเข้าไปแสวงหาช่องทางทางการค้าและการลงทุนได้มากขึ้น

1.3 การใช้เงินยูโรจะช่วยลดค่าประกอบธุรกรรมทางการค้าของผู้ผลิต และก่อให้เกิดการแข่งขันที่สูงขึ้นในเขตยูโร จะส่งผลให้สินค้ามีราคาต่ำลง ทำให้การนำเข้าสินค้าของไทยจากเขตยูโรมีราคาถูกลง

1.4 เกิดการย้ายฐานการผลิตมาลงทุนยังประเทศต่างๆ การรวมตัวของยูโรจะส่งผลให้มีเงินทุนส่วนเกินและมีสภาพคล่องสูง ทำให้นักลงทุนจากสหภาพยุโรปสามารถกระจายการลงทุนไปยังประเทศต่างๆ นอกกลุ่ม รวมทั้งประเทศไทย

2. ผลลบ

2.1 กระทบต่อความสามารถด้านการแข่งขัน เนื่องจากการใช้เงินยูโรของประเทศสมาชิกในเขตยูโรจะสามารถประหยัดต้นทุนในการดำเนินธุรกรรมทางการค้า ด้านการแลกเปลี่ยนเงินตรา และต้นทุนจากการบริหารความเสี่ยงในอัตราแลกเปลี่ยน ทำให้ต้นทุนสินค้าภายในเขตยูโรถูกลง ส่งผลกระทบต่อผู้ส่งออกของไทยที่มีประเทศคู่แข่งอยู่ในเขตยูโร

2.2 ด้วยความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ และแนวโน้มที่ประเทศในทวีปยุโรปและประเทศใกล้เคียงจะหันมาใช้เงินยูโรมากขึ้น ประเทศเหล่านี้จะสามารถลดต้นทุนในการประกอบธุรกรรมทางการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าไทย ทำให้ประเทศดังกล่าวกลายเป็นคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญของไทย

2.3 กลุ่มยูโรได้สร้างระบบที่จะเอื้อต่อการขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน และอาจเป็นไปได้ว่าแนวโน้มของปริมาณการค้ากับประเทศนอกกลุ่มจะลดลง นอกจากนี้ แนวโน้มของราคาสินค้าที่ลดลง และความโปร่งใสด้านราคาที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้าจากนอกกลุ่มมาเป็นในกลุ่มยูโรได้

อื่นๆ ทางการเงิน รวมทั้งการหารือเรื่องความสัมพันธ์ในด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้ากับประเทศนอกกลุ่มสหภาพยุโรป

2. การเตรียมการของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปในการเข้าร่วมกลุ่มสหภาพทางเศรษฐกิจและการเงินยุโรป (Economic and Monetary Union : EMU) และการใช้เงินสกุลยูโร (Euro) ในรอบปี 2541 มีดังนี้

1) เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2541 คณะกรรมาธิการสหภาพยุโรป (European Commission) ได้ประกาศรายชื่อประเทศที่เข้าเกณฑ์เงื่อนไขของการเข้าร่วมกลุ่ม EMU เบื้องต้น 11

ประเทศ ได้แก่ ประเทศเบลเยียม เยอรมนี สเปน ฝรั่งเศส ไอร์แลนด์ อิตาลี ออสเตรีย ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส และฟินแลนด์ โดยมีเงื่อนไขสำคัญว่า อัตราเงินเฟ้อ การขาดดุลงบประมาณหนี้สาธารณะ และอัตราดอกเบี้ยระยะยาว ต้องอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งอัตราแลกเปลี่ยนต้องมีเสถียรภาพ และในการประชุมสุดยอดสหภาพยุโรป (European Summit) ระหว่างวันที่ 2-3 พฤษภาคม 2541 ณ กรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม ได้มีการประกาศรับรองรายชื่อประเทศเหล่านี้อย่างเป็นทางการ และได้มีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ถาวรของเงินแต่ละสกุลเทียบกันเอง (Bilateral Rates) ภายในกลุ่มสหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรป โดยมีผลใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 เป็นต้นไป นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้แต่งตั้ง นาย Wim Duisenburg อดีตประธาน European Monetary Institute จากประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นประธานธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank : ECB)

2) ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารธนาคารกลางยุโรป (Governing Council) ได้กำหนดเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยระยะสั้น และอัตราแลกเปลี่ยน ดังนี้

- เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2541 ได้กำหนดเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อภายในกลุ่มที่ระดับไม่เกินร้อยละ 2

- เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2541 ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยระยะสั้น (repo) รายสัปดาห์ ณ อัตราคงที่ร้อยละ 3 ต่อปี และกำหนดช่วงการเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ร้อยละ 2.5 (corridor) โดยอัตราดอกเบี้ยที่ ECB ให้ออกมาขึ้นสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 4.5 และอัตราดอกเบี้ยที่ ECB รับฝากเข้ามาต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 2 ให้มีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 แต่ในช่วงเริ่มแรกตั้งแต่วันที่ 4-21 มกราคม 2542 เพื่อให้เวลาตลาดปรับตัวได้กำหนดช่วงให้แคบลงเหลือร้อยละ 0.5 โดยอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของการให้กู้ยืมอยู่ที่ร้อยละ 3.25 ส่วนอัตราดอกเบี้ยต่ำสุดของการรับฝากอยู่ที่ร้อยละ 2.75

- เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2541 กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ระหว่างสกุลเงินของประเทศสมาชิกแต่ละสกุลเทียบกับสกุลเงินยูโร โดยอัตราแลกเปลี่ยนเริ่มต้นระหว่างเงินยูโรเทียบกับดอลลาร์ สรอ. เท่ากับยูโรละ 1.16675 ดอลลาร์ สรอ. การใช้เงินยูโรและสหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรป (EMU) เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2542 ซึ่งในช่วง 3 ปีข้างหน้าเงินสกุลยูโรจะเป็นเงินในรูปของการโอนเงินทางบัญชีเท่านั้น โดยรวมธุรกรรมในตลาดเงินระหว่างธนาคาร ตลาดพันธบัตร ตลาดหลักทรัพย์ บัตรเงินฝาก และการใช้เช็ค พร้อมกันนั้น ECB ได้เริ่มดำเนินนโยบายการเงินเดี่ยวสำหรับทั้ง EMU

เอเชีย-ยุโรป

ในการประชุมผู้นำเอเชียและยุโรป ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 3-4 เมษายน 2541 ณ กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร ที่ประชุมได้แสดงเจตนาที่แน่วแน่ที่จะแก้ไขวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นที่สำคัญคือ

1. การจัดตั้งกองทุนอาเซียน (ASEM Trust Fund) ขึ้นภายใต้การบริหารของธนาคารโลก เพื่อช่วยเหลือประเทศในเอเชียที่ประสบวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน และสนับสนุนโครงการปฏิรูปเศรษฐกิจด้านการเงินและสังคมร่วมกับองค์กรการเงินระหว่างประเทศ โดยอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของเงินทุนจะต้องใช้เพื่อประเทศที่มีรายได้ต่ำและประเทศที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำ กองทุนอาเซียนได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2541 โดยมีประเทศในเอเชียที่รับเงินช่วยเหลือ 7 ประเทศ ประเทศไทยได้รับการอนุมัติให้ใช้เงินจากกองทุนฯ สำหรับ 6 โครงการ โดยเป็นโครงการที่เกี่ยวกับภาคการเงิน 2 โครงการ และโครงการเพื่อบรรเทาผลกระทบทางสังคม 4 โครงการ มีมูลค่าทั้งสิ้น 3.6 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.

2. การจัดตั้งเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน (The European Financial Expertise Network : EFEX) ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการยุโรป เป็นการจัดตั้งเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินจากทั้งยุโรปและเอเชีย เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการในการปฏิรูประบบการเงินแก่ประเทศในเอเชียที่เป็นสมาชิกในกลุ่มเอเชีย-ยุโรป

ภาวะเศรษฐกิจไทย

ภาวะเศรษฐกิจทั่วไป

เศรษฐกิจไทยปี 2541 เผชิญกับการปรับตัวที่รุนแรงส่งผลให้เศรษฐกิจหดตัวถึงร้อยละ 8 โดยเฉพาะการใช้จ่ายภายในประเทศ ทั้งการบริโภคและการลงทุน อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจ การปรับโครงสร้าง และปฏิรูประบบสถาบันการเงินมีความคืบหน้าระดับหนึ่ง ส่งผลให้ (1) เสถียรภาพของเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้น (2) ความเชื่อมั่นของตลาดดีขึ้นอย่างชัดเจน เห็นได้จากส่วนต่างผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลไทยและรัฐบาลสหรัฐอเมริกาลดลง และอัตราแลกเปลี่ยนมีเสถียรภาพช่วยให้อัตราดอกเบี้ยในประเทศลดลง และ (3) ในช่วงครึ่งหลังของปีเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งด้านการผลิตภาคอุตสาหกรรมและอุปสงค์ภาคเอกชนหลายประเภทชี้ว่า ระดับธุรกรรมทางเศรษฐกิจเริ่มมีแนวโน้มทรงตัวมากขึ้น แม้ยังต่ำกว่าระดับธุรกรรมในช่วงเดียวกันของปี 2540

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจในปี 2541 ลดลงมาก ได้แก่ การหดตัวอย่างรุนแรงของอุปสงค์ภายในประเทศ โดยเฉพาะการอุปโภคบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน อันเป็นผลจากการลดลงของรายได้ ภาคอุตสาหกรรมมีกำลังการผลิตส่วนเกิน ปัญหาหนี้สินและการขาดสภาพคล่องของธุรกิจเอกชน การลดลงของสินทรัพย์ และความเสี่ยงของการประกอบธุรกิจสูงขึ้น การผลิตนอกภาคการเกษตรจึงหดตัวลงเกือบทุกสาขา โดยเฉพาะสาขาอุตสาหกรรม ก่อสร้าง การค้า และสาขาการเงินและอสังหาริมทรัพย์ ส่งผลต่อการจ้างงานทำให้จำนวนผู้ว่างงานสูงขึ้นเป็น 1.3 ล้านคน (ไม่รวมการทำงานต่ำกว่าระดับ 885,000 คน) และอัตราการว่างงานสูงขึ้นเป็นร้อยละ 4 จากที่เคยต่ำกว่าร้อยละ 2 ในช่วง 3 ปีก่อน

อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยด้านบวกที่ช่วยชะลอการหดตัวของเศรษฐกิจ ได้แก่ ภาคการส่งออกซึ่งมีการตอบสนองต่อค่าเงินบาทที่อ่อนลง แม้ว่าทั้งปีมูลค่าการส่งออกจะลดลงแต่ปริมาณการส่งออกขยายตัวในเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ ร้อยละ 8.1 นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะประชาชนในชนบทซึ่งมีรายได้จากการเกษตรยังเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากค่าเงินที่อ่อนลงเช่นกัน โดยรายได้ที่เกษตรกรได้รับจากการขายพืชผลหลักเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 25 ประกอบกับการเร่งใช้จ่ายของภาครัฐในช่วงครึ่งหลังของปีมีส่วนช่วยบรรเทาความรุนแรงของการหดตัวของอุปสงค์ในประเทศได้ระดับหนึ่ง

อุปสงค์ที่ลดลงส่งผลให้การนำเข้าลดลงอย่างมากเช่นกัน ประกอบกับการส่งออกที่แข่งขันได้ดีขึ้นในปีนี้ ส่งผลให้ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลสูงถึงร้อยละ 12.3 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ ขณะเดียวกันดุลเงินทุนเคลื่อนย้ายปรับตัวดีขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปี ส่งผลให้ดุลการชำระเงินเกินดุล 1.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เงินสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 29.5 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือเทียบกับมูลค่าการนำเข้า 8.7 เดือน หนี้ต่างประเทศลดลงและมีโครงสร้างอายุยาวขึ้น โดย

หนี้ระยะยาวมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 62.7 ณ สิ้นปี 2540 เป็นร้อยละ 72.8 ณ สิ้นปี 2541 เสถียรภาพด้านต่างประเทศที่ดีขึ้นอย่างชัดเจนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลให้ค่าเงินบาทกลับมามีเสถียรภาพและมั่นคงขึ้น

เสถียรภาพของค่าเงินบาทที่ดีขึ้นประกอบกับการหดตัวของการใช้จ่ายภายในประเทศ ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงครึ่งหลังของปีเหลือร้อยละ 4.3 ณ สิ้นปี และเฉลี่ยทั้งปี 2541 เท่ากับร้อยละ 8.1 ซึ่งนอกจากจะช่วยรักษาความสามารถในการแข่งขันที่วัดจากดัชนีค่าเงินที่แท้จริงแล้ว ยังช่วยให้ทางการสามารถผ่อนคลายนโยบายการเงินได้มากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งเอื้อต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโดยมิต้องกังวลถึงปัญหาความขัดแย้งทางนโยบายระหว่างอัตราดอกเบี้ยและค่าเงินดังที่เป็นปัญหาในช่วงต้นปี

การผลิต

ภาคเกษตร

ผลผลิตภาคการเกษตรในปี 2541 เพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากปีก่อนร้อยละ 1 แม้ว่าผลผลิตหมวดพืชผลจะลดลง โดยเฉพาะมันสำปะหลัง อ้อย และไม้ผล ซึ่งเป็นผลจากสภาวะฝนแล้ง อีกทั้งผลผลิตป่าน้ำตาลลดลงตามผลผลิตไม้จากสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ อย่างไรก็ตาม ผลผลิตปศุสัตว์และประมงเพิ่มขึ้น โดยการเลี้ยงไก่เพิ่มขึ้นตามภาวะการส่งออกที่แจ่มใส ประกอบกับผลผลิตประมงทะเลและการเลี้ยงกุ้งระบบความเค็มต่ำขยายตัว

พืชผล

ผลผลิตพืชผลในปี 2541 ลดลงร้อยละ 0.5 เทียบกับที่ขยายตัวร้อยละ 2.6 ในปีก่อน เนื่องจากสภาพอากาศแปรปรวน โดยในช่วงครึ่งแรกของปีเกิดสภาวะฝนแล้ง หลังจากนั้นแม้ว่าจะ

มีฝนอย่างสม่ำเสมอแต่ส่วนใหญ่จะตกในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ทำให้ผลผลิต (ตามปีปฏิทิน) อ้อย มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ผักและผลไม้ ลดลงสำหรับข้าวนาปีผลผลิตลดลงเล็กน้อย แต่ผลผลิตข้าวนาปรังที่ปลูกในปี 2541 เพิ่มขึ้นมาก ซึ่งเป็นผลจากราคาข้าวในช่วงต้นปีสูงมาก จึงจูงใจให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูก ส่วนผลผลิตข้าวโพดและยางพาราเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะข้าวโพดเนื่องจากเกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกเพราะราคาจูงใจ ประกอบกับแหล่งเพาะปลูกส่วนใหญ่ได้รับฝนอย่างสม่ำเสมอทำให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้นมาก

อัตราการเปลี่ยนแปลง ผลผลิตภาคเกษตร (หน่วย : ร้อยละ)

	2539	2540	2541 ^E
พืชผล	6.1	2.6	-0.5
ปศุสัตว์	2.0	3.7	3.6
ประมง	-4.3	0.2	3.8
ป่าไม้	-5.4	-26.9	-10.3
รวม	3.2	1.7	1.0

E = ประมาณการ

ตารางที่ 3
ผลผลิตเกษตรที่สำคัญ
(หน่วย : 1,000 เมตริกตัน)

	2540/41	2541/42 ^E	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
ข้าว			
นาปี (t/t+1)	18,789	18,448	-1.8
นาปรัง (t+1)	4,792	2,985	-37.7
ยางพารา	2,100	2,200	4.8
ข้าวโพด	3,842	4,986	29.8
อ้อย			
ปีเพาะปลูก (t/t+1)	42,270	43,000	1.7
ปีปฏิทิน (t)	(53,893)	(42,390)	(-21.3)
มันสำปะหลัง			
ปีเพาะปลูก (t/t+1)	15,959	16,692	4.6
ปีปฏิทิน (t)	(17,343)	(16,215)	(-6.5)
ปอ	106	64	-39.6
ใบยาสูบ	74	84	13.5
ถั่วเหลือง	366	371	1.4
กาแฟ	79	60	-24.1
ปาล์มน้ำมัน	2,681	2,465	-8.1

หมายเหตุ : E = ประมาณการ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สถาบันวิจัยยาง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล

ประมง

ผลผลิตประมงขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 3.8 ผลผลิตประมงทะเลเพิ่มขึ้นมากเป็นผลจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ทำให้การทำประมงทะเลในภาคใต้ฝั่งตะวันตกได้ผลดี สำหรับการเลี้ยงกุ้งขยายตัวไม่มากนัก แม้จะมีการขยายพื้นที่เลี้ยงกุ้งระบบความเค็มต่ำในท้องที่ภาคกลางและภาคตะวันตกค่อนข้างมากเพราะราคาสูง แต่เกิดโรคระบาดในแหล่งเพาะเลี้ยงบริเวณชายฝั่งที่เลี้ยงกุ้งในระบบเก่าทำให้ผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

ปศุสัตว์

การผลิตปศุสัตว์ขยายตัวในเกณฑ์สูงต่อเนื่องจากปีก่อนในอัตราร้อยละ 3.6 เนื่องจากการเลี้ยงไก่ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากภาวะการส่งออกแจ่มใส ซึ่งเป็นผลจากค่าเงินบาทที่ลดลง ส่งผลให้

มาตรการด้านการเกษตรเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ

กระทรวงเกษตรได้จัดทำมาตรการด้านการเกษตรเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยมุ่งให้มีการผลิตขั้นพื้นฐาน ในลักษณะการเกษตรแบบผสมผสานและการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้มีการใช้แรงงานในชนบท บรรเทา ภาวะการว่างงานของประเทศ และได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจำนวน 600 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในการ ดำเนินการตามแผนงานเร่งด่วน 200 ล้านดอลลาร์ สรอ. และแผนงานระยะปานกลาง 400 ล้านดอลลาร์ สรอ. โดยใช้เงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) 300 ล้านดอลลาร์ สรอ. และกองทุนความร่วมมือทาง เศรษฐกิจโอเชียเนีย (OECF) 300 ล้านดอลลาร์ สรอ.

ก. แผนงานระยะเร่งด่วน ประกอบด้วย แผนเร่งรัดการผลิตการเกษตร 3 แผน (ตามมาติ ครม. 15 ก.พ. 42)

1. **แผนงานพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและจัดการผลผลิตเกษตร** เป็นการปรับปรุงขีดความ สามารถ ทั้งในการผลิตและการตลาดของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 90 แห่ง ใช้สินเชื่อ 3,820 ล้านบาท จะดำเนินการภายใน 1 ปี

2. **แผนส่งเสริมระบบเกษตรกรรมทางเลือก** จะส่งเสริมเกษตรกรในการผลิตระบบเกษตรกรรมทาง เลือกและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน โดยจะใช้สินเชื่อ 3,300 ล้านบาท ดำเนินการในเวลา 1 ปี

3. **แผนงานสนับสนุนชุมชนปลูกป่า** เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรท้องถิ่นใน การบริหารจัดการป่าไม้ของชุมชน ใช้เงิน 600 ล้านบาท ใช้เวลาดำเนินการ 2 ปี

ข. แผนงานระยะปานกลาง^{1/} ADB ร่วมกับกระทรวงเกษตรฯ และสถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ได้จัดทำกรอบนโยบายการใช้เงินกู้ในลักษณะ bottom up เพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนพัฒนาภาคเกษตร สรุปได้ดังนี้

1. **แผนเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต** ประกอบด้วยแผนงานย่อย 8 แผน ได้แก่

1.1 **การปรับปรุงการถือครองที่ดินและการจัดการในการใช้ที่ดิน**

– กรมพัฒนาที่ดินประสานงานกับภาคเอกชนเพื่อเร่งรัดการจัดเตรียมแผนที่กำหนดเขต และการใช้ที่ดินในลุ่มน้ำสาขาจากเดิม 10 ลุ่มน้ำเป็น 48 ลุ่มน้ำ ให้แล้วเสร็จภายในปี 2548

– สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเร่งออกเอกสารสิทธิที่ดินทำกิน (สปก. 4-01) จากเดิมเฉลี่ยปีละ 1.7 ล้านไร่ ให้ได้ปีละ 2.5 ล้านไร่ ภายใน 31 มีนาคม 2543

– สำนักงานจัดรูปที่ดินเร่งรัดการจัดรูปที่ดินและปรับปรุงระบบชลประทานในไร่นา จาก เดิมเฉลี่ยปีละ 25,000 ไร่ เป็นปีละ 62,500 ไร่ ในปี 2542 และ 2543 และเพิ่มเป็นเฉลี่ยปีละ 125,000 ไร่ ในปีต่อไป

1.2 **การยับยั้งการทำลายทรัพยากรชายฝั่ง**

– รัฐบาลเร่งจัดทำแผนการใช้ที่ดินชายฝั่งทะเล ในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดทะเล 25 จังหวัด

– กรมประมงกำหนดแผนงานและดำเนินการส่งเสริมการลงทุนของเอกชนในการฟื้นฟู พื้นที่นาุ้งึ่งร้างบริเวณชายฝั่ง (รวมถึงมาตรการกำจัดโรคกุ้ง สิ้นเชื้อสำหรับการปรับปรุงนาุ้ง และพันธุ์ ปลาชนิดต่างๆ)

1/ ณ วันที่ 14 มกราคม 2542

1.3 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำและหน่วยงานนโยบายระดับสูง

จัดทำนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพิ่มขีดความสามารถของสำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และแต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจระหว่างกระทรวงต่างๆ ร่วมกับสำนักงานฯ แก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ

1.4 การจัดการทรัพยากรน้ำ

สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จัดทำแผนป้องกันอุทกภัยและภัยแล้งระดับชาติ รวมทั้งร่วมกับกรมชลประทานและกรมทรัพยากรธรณี จัดทำแผนการจัดการน้ำใต้ดินอย่างยั่งยืน โดยเน้นพื้นที่แห่งแล้งก่อน

1.5 การให้บริการจัดส่งน้ำ

กรมชลประทานจะต้อง 1) จัดตั้งองค์กรที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการชลประทาน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 2) จัดทำแผนงานและดำเนินการในโครงการนำร่อง 8 โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ 1.19 ล้านไร่ และจัดเตรียมแผนพัฒนาชลประทานขนาดเล็ก 50 โครงการ ร่วมกับหน่วยงานภาคเอกชนและองค์กรเอกชน

1.6 การคุ้มครองพื้นที่ต้นน้ำและการอนุรักษ์ดิน

รัฐบาลต้องกำหนดแผนปฏิบัติการระดับชาติเพื่อการคุ้มครองและการจัดการพื้นที่ต้นน้ำ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และกระทรวงเกษตรฯ จัดทำแผนระดับชาติเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่ต้นน้ำมีปัญหา

1.7 การปรับปรุงการให้สินเชื่อ

- กระทรวงการคลังจัดตั้งคณะทำงานเพื่อปรับปรุงระบบสินเชื่อให้เอื้อแก่ครัวเรือนเกษตรกรยากจน และปรับปรุงโครงสร้างกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงิน

- ธนาคารออมสินจะจัดทำระบบเพื่อปล่อยสินเชื่อระยะปานกลางและระยะยาวแก่ชุมชนชนบท ภายใน 30 มิถุนายน 2542

1.8 การปรับโครงสร้างการออมและการให้สินเชื่อ

- ธ.ก.ส. แก้ไขพระราชบัญญัติ ธ.ก.ส. พ.ศ. 2509 และปรับปรุงระบบการจัดการความเสี่ยงของสินเชื่อ

- ธนาคารแห่งประเทศไทยจัดทำรายละเอียดช่วงเวลาแผนปฏิบัติการและอกระเบียบที่จะใช้ในการกำกับ ธ.ก.ส. และธนาคารออมสิน ให้แล้วเสร็จภายใน 30 กันยายน 2542

2. เพิ่มขีดความสามารถในการส่งออก ประกอบด้วยแผนงานย่อย 5 แผนงาน

2.1 เพิ่มขีดความสามารถด้านงานวิจัยและเทคโนโลยี

จัดตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อการวิจัยและพัฒนาในระดับตำบลของแต่ละจังหวัด รวมทั้งจัดตั้งสภาวิจัยการเกษตรแห่งชาติและจัดตั้งเครือข่ายระบบข้อมูลด้านการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อกำกับดูแลการปฏิบัติงานวิจัยโครงการต่างๆ ด้านการเกษตร

2.2 ปรับโครงสร้างระบบการส่งเสริมการเกษตรและให้ความรู้แก่เกษตรกร

- ก่อตั้งเครือข่ายการให้บริการครบวงจรทั้งด้านการค้าสินค้าเกษตร บัณฑิตการผลิตข่าวสารด้านการตลาด และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และการเข้าสู่ระบบสินเชื่อของสถาบันการเงินผ่านสถาบันเกษตรกร

– กระทรวงเกษตรฯ จัดทำแผนระดับชาติเพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรทางด้านการตลาด การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรเพื่อการส่งออก ภายใต้การเสนอแนะของ องค์การบริหารส่วนตำบล ภาคเอกชน และหน่วยงานระดับท้องถิ่น

2.3 ปรับปรุงระบบการรับรองคุณภาพสินค้า

จัดตั้งสถาบันมาตรฐานสินค้าเกษตรแห่งชาติและสถาบันทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานคุณภาพและออกใบรับรองการส่งออก

2.4 ส่งเสริมการส่งออก

กระทรวงเกษตรฯ จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดตั้งเขตเกษตรเศรษฐกิจพิเศษอย่างน้อย 10 เขต เพื่อส่งเสริมการผลิต การแปรรูป และการส่งออกสินค้าเกษตร

2.5 ลดบทบาทของรัฐในการแทรกแซงตลาดและราคา

– ยกเลิกการจัดหาปัจจัยการผลิตราคาถูกให้แก่เกษตรกร เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อภาค เอกชนที่ทำธุรกิจการค้าและผลิตปัจจัยการผลิต และทบทวนมาตรการแทรกแซงตลาดสินค้าเกษตรของรัฐบาล โดยหาทางช่วยเหลืออื่นๆ ที่มีความเหมาะสมมาทดแทน

3. การปรับโครงสร้างการจัดการและการปรับปรุงระบบการบริหาร

3.1 การปรับโครงสร้างและการจัดองค์กรของกระทรวงเกษตรฯ

ปรับโครงสร้างกระทรวงเกษตรฯ ทั้งในด้านขนาดองค์กร ขบวนการดำเนินงานภายในและ การประสานงานด้านองค์การท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนทั้งภาคเอกชนเพื่อประโยชน์ใน การวางแผนและการตัดสินใจของภาครัฐ

3.2 สร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมวางแผนด้านการเกษตร

กระทรวงเกษตรฯ สร้างความเข้มแข็งขององค์กรท้องถิ่น โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการเกษตร การจัดการ และกำหนดกรอบการทำงาน เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วม ในการวางแผนพัฒนาชนบทอย่างมีประสิทธิภาพ

อนึ่ง ในการจัดทำกรอบนโยบายดังกล่าวยังมีประเด็นที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ถึงเรื่องการยกเลิก การจัดหาปัจจัยการผลิต และอัตราดอกเบี้ยที่รัฐบาลปล่อยกู้แก่เกษตรกร ส่วนประเด็นเกี่ยวกับการออก กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนอกกรอบนโยบายการใช้นี้

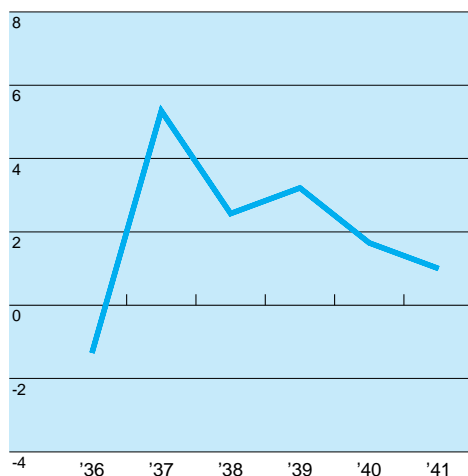
ราคาส่งออกของไทยถูกกว่าจีนที่เป็นคู่แข่งที่สำคัญ อีกทั้งผู้ส่งออกสามารถผลิตเนื้อไก่สดแช่แข็ง และผลิตภัณฑ์เนื้อไก่แปรรูปตามความต้องการของตลาด โดยปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งในปี 2541 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึงร้อยละ 40.7 ส่วนการผลิตสุกรลดลงค่อนข้างมาก เนื่องจากราคา อาหารสัตว์ในช่วงครึ่งแรกของปีสูง ขณะที่ความต้องการในประเทศลดลงตามภาวะเศรษฐกิจที่หดตัว

ป่าไม้

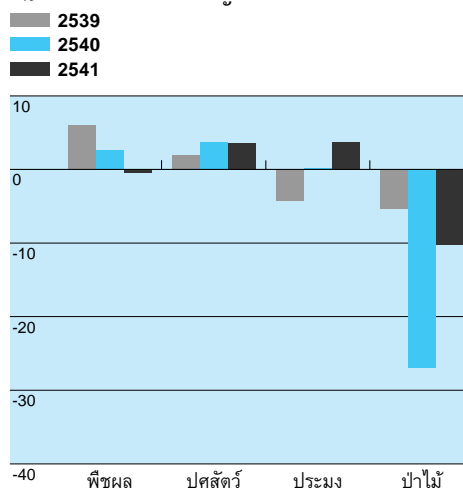
ผลผลิตป่าไม้ยังลดลงต่อเนื่องจากปีก่อนร้อยละ 10.3 เนื่องจากผลผลิตไม้ขององค์การ อุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) ลดลงมาก โดยเฉพาะไม้สักจากสวนป่าที่ ออป. ตัดฟันได้เพียงร้อยละ 10 ของเป้าหมาย เนื่องจากทางการไม่สนับสนุนการส่งออกไม้สักของ ออป.

การผลิตภาคเกษตร

Δ%ผลผลิตภาคเกษตร

Δ%ผลผลิตเกษตรที่สำคัญ

ราคาสินค้าเกษตร

ในปี 2541 ราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึงร้อยละ 24.5 โดยเป็นการสูงขึ้นของเกือบทุกหมวดสินค้า โดยเฉพาะหมวดพืชผลเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 30.4 รองลงมาเป็นหมวดสัตว์น้ำและปศุสัตว์ร้อยละ 24.4 และ 6.9 ตามลำดับ ขณะที่ราคาไม้ทรงตัวอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปีก่อน

อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาที่เกษตรกรขายได้ (หน่วย : ร้อยละ)

	2540	2541
ดัชนีรวม	3.1	24.5
1. หมวดพืชผล	2.2	30.4
- กลุ่มธัญพืชและพืชอาหาร	4.3	33.0
- กลุ่มพืชน้ำมัน	-5.0	32.5
- กลุ่มวัตถุดิบและเส้นใย	-12.6	0.8
- กลุ่มพืชเครื่องดื่ม	-16.7	92.8
2. หมวดปศุสัตว์	0.3	6.9
3. หมวดปลาและสัตว์น้ำ	15.3	24.4
4. หมวดไม้	0.7	-0.5

หมวดพืชผล

ราคาสินค้าหมวดพืชผลเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 30.4 เป็นการเพิ่มขึ้นของราคาธัญพืชและพืชอาหารร้อยละ 33 โดยราคามันสำปะหลังสูงขึ้นกว่าเท่าตัว เนื่องจากผลผลิตในปี 2540/41 ของไทยลดลง เช่นเดียวกับผลผลิตของอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญก็ลดลงมาก สำหรับข้าวราคาสูงขึ้นค่อนข้างมาก เป็นผลจากความตึงเครียดในตลาดโลกเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะอินโดนีเซียที่ผลผลิตข้าวได้รับความเสียหายมากจากสภาวะฝนแล้ง ทำให้ต้องนำเข้าข้าวเพิ่มขึ้นจาก 0.8 ล้านตันในปี 2540 เป็น 5.9 ล้านตันในปี 2541 เช่นเดียวกับผลไม้และกลุ่มพืชน้ำมัน โดยเฉพาะน้ำมันปาล์มและมะพร้าวราคาเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 60-65 เนื่องจากผลผลิตลดลงจากความแห้งแล้ง

หมวดปศุสัตว์

ราคาปศุสัตว์เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 6.9 เป็นผลจากราคาไก่พันธุ์เนื้อเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 15.9 เนื่องจากการส่งออกไก่สดแช่แข็งและเนื้อไก่แปรรูปแจ่มใสซึ่งได้ประโยชน์จากค่าเงินบาทที่ลดลงมากโดยเฉพาะในช่วงครึ่งแรกของปี 2541 ส่วนราคาสุกรกลับลดลงร้อยละ 3.2 เนื่องจากการผลิตเพื่อบริโภคในประเทศเป็นหลัก จึงไม่ได้ประโยชน์จากการลดลงของค่าเงินบาท แต่กลับได้รับผลกระทบจากราคาอาหารสัตว์ที่สูงขึ้น เนื่องจากวัตถุดิบบางส่วนต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และวัตถุดิบในประเทศ เช่น ข้าวโพดและข้าว ราคาสูงขึ้นอย่างน่าสังเกตตั้งแต่ต้นปี 2541 อีกทั้งการบริโภคในประเทศลดลงตามภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้ผู้เลี้ยงสุกรต้องเร่งระบายสุกรที่ไม่ได้ขนาดเข้าตลาดเพื่อลดการขาดทุน เป็นการซ้ำเติมให้ราคาสุกรยิ่งต่ำลง

หมวดปลาและสัตว์น้ำ

ราคาปลาและสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 24.4 เป็นการเพิ่มขึ้นของราคาสัตว์น้ำเค็มร้อยละ 26 โดยเฉพาะราคากุ้งและปลาทะเล เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 42.2 และ 4.3 ตามลำดับ ราคากุ้งสูงขึ้นเนื่องจากภาวะการส่งออกแจ่มใส ซึ่งได้ประโยชน์จากค่าเงินบาทที่ลดลง สำหรับราคาปลาทะเลสูงขึ้นจากค่าเงินบาทที่ลดลง แต่ปริมาณปลาที่จับได้เพิ่มขึ้น จึงทำให้ราคาสูงขึ้นไม่มากนัก

หมวดไม้

ราคาไม้ขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ ทรงตัวในระดับใกล้เคียงกับปีก่อน ซึ่งเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจซบเซา ประกอบกับการใช้ไม้ในอุตสาหกรรมก่อสร้างยังลดลงเพราะอุปทานอสังหาริมทรัพย์ยังล้นตลาด

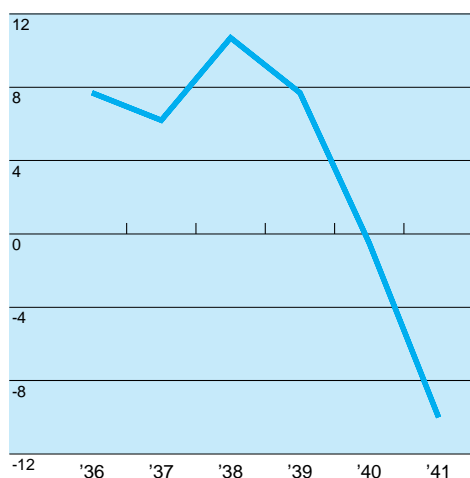
ภาคอุตสาหกรรม

การผลิตภาคอุตสาหกรรมในปี 2541 ลดลงร้อยละ 9.1 เทียบกับที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.2 ในปีก่อน โดยเกือบทุกหมวดการผลิตหดตัวจากปีก่อนมาก ยกเว้น หมวดสิ่งทอและหมวดเครื่องตีมีที่ยังขยายตัวขึ้น การหดตัวของผลผลิตอุตสาหกรรมดังกล่าวมาจากสาเหตุสำคัญ คือ

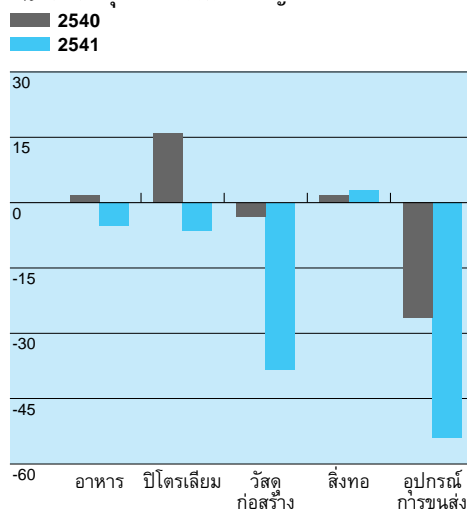
1. อุปสงค์ภายในประเทศทั้งการบริโภคและการลงทุนทรุดตัวอย่างต่อเนื่อง
2. การขาดสภาพคล่องทางการเงินของผู้ผลิตและผู้ส่งออก
3. การขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตหมวดอาหารจากผลกระทบของภาวะฝนแล้ง
4. การหยุดการผลิตหรือปิดโรงงานในบางหมวดอุตสาหกรรม เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเลิกจ้างแรงงานก่อนหน้าที่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 จะมีผลบังคับใช้ในเดือนสิงหาคม 2541
5. วิกฤตเศรษฐกิจการเงินที่เกิดขึ้นทั้งในภูมิภาคและภูมิภาคอื่นๆ ของโลกมีผลให้การส่งออกของไทยไม่กระเตื้องขึ้นเท่าที่ควร แม้ว่าค่าเงินบาทจะอ่อนตัวลงมาก

การผลิตภาคอุตสาหกรรม

Δ%ผลผลิตภาคอุตสาหกรรม

Δ%ผลผลิตอุตสาหกรรมที่สำคัญ

อย่างไรก็ตาม การผลิตภาคอุตสาหกรรมเริ่มปรับตัวดีขึ้นบ้างในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี จากมาตรการเร่งการเบิกจ่ายงบประมาณของภาครัฐบาลเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ รวมทั้งมีงานกีฬา เอเชียนเกมส์ ทั้งนี้ พิจารณาจากดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมที่ปรับผลของฤดูกาลแล้วเพิ่มขึ้นจาก ไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 2.4

หมวดการผลิตที่ลดลงมาก

หมวดยานยนต์และอุปกรณ์ขนส่ง ผู้ประกอบการต้องชะลอการผลิตหรือหยุดการผลิต ในบางช่วงเพื่อควบคุมสต็อก โดยเฉพาะในส่วนของการผลิตรถยนต์นั่งและรถบรรทุกขนาดใหญ่ ทำให้การผลิตหมวดนี้ลดลงถึงร้อยละ 54.1 แม้การส่งออกรถยนต์เพิ่มขึ้นก็ตาม แต่ก็มีสัดส่วนต่อการผลิตน้อยเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น จึงไม่สามารถชดเชยการตกต่ำของตลาดในประเทศได้

หมวดวัสดุก่อสร้าง การผลิตลดลงร้อยละ 38.3 ตามภาวะซบเซาของการก่อสร้างในประเทศ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากอุปทานส่วนเกินในอสังหาริมทรัพย์หลายประเภท รวมทั้งได้รับผลกระทบจากงานก่อสร้างภาครัฐที่ลดลงจากการชะลอการเบิกจ่ายงบประมาณตั้งแต่ปลายปี 2540 ต่อเนื่องถึงครึ่งแรกของปี 2541 นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินด้วย ทำให้ผู้ผลิตวัสดุก่อสร้างบางรายทยอยหยุดสายการผลิตในบางส่วนเพื่อลดภาระในการสต็อกสินค้า

หมวดเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก การผลิตลดลงร้อยละ 31.5 เนื่องจากความต้องการภายในประเทศลดลง โดยเฉพาะการผลิตเหล็กเส้นตกต่ำจนถึงขั้นมีโรงงานบางแห่งปิดโรงงาน และเลิกจ้างแรงงานในช่วงต้นปี ประกอบกับผู้ประกอบการประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน จนต้องเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้

อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม^{1/} : แนวทางให้ความช่วยเหลือของภาครัฐ

อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Industries: SMIs) ที่จดทะเบียนในไทยมีจำนวน 124,771 โรง^{2/} คิดเป็นร้อยละ 97.9 ของโรงงานทั้งหมด มีการจ้างงานประมาณ 1.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 50.4 ของการจ้างงานรวมภาคอุตสาหกรรม และมีเงินลงทุนรวม 1,218.9 พันล้านบาท ซึ่งคิดเป็นประมาณครึ่งหนึ่งของเงินลงทุนภาคอุตสาหกรรม นอกจาก SMIs แล้ว ยังมีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคธุรกิจอื่นๆ อีกจำนวนมาก ทั้งในภาคการผลิต ภาคการค้า และภาคการบริการ ซึ่งเรียกรวมกันว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs)

ที่ผ่านมาปัญหาสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมคือขาดการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตสินค้าและบริการให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด นอกจากนี้ วิกฤตเศรษฐกิจการเงินของประเทศได้ส่งผลให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมประสบปัญหาในการดำเนินธุรกิจมากขึ้นจากที่อุปสงค์ในประเทศหดตัวมาก และมีปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินเพื่อให้ SMEs เป็นฐานของการพัฒนาประเทศ และมีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน ทางกรจึงได้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขึ้น เพื่อเป็นกฎหมายพื้นฐานรองรับการพัฒนา SMEs รวมทั้งให้มีหน่วยงานรับผิดชอบดูแลและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโดยเฉพาะ

1. การให้ความช่วยเหลือแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมของภาครัฐ

1.1 ด้านเงินทุน

- เพิ่มวงเงินปล่อยสินเชื่อ และวงเงินค้ำประกันจากสถาบันการเงินเฉพาะกิจในปี 2542 แก่ SMEs ที่ยังไม่ได้เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) แต่ไม่สามารถขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ได้ หรือ SMEs ที่ต้องการสินเชื่อเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่เดิม (refinance) หรือในกรณีเริ่มเป็น NPL ในระยะ 3-6 เดือน เพราะขาดสภาพคล่องจะพิจารณาให้สินเชื่อใหม่หลังจากที่ประนอมหนี้กับสถาบันการเงินเรียบร้อยแล้ว โดยมีวงเงินกู้รวม 35,000 ล้านบาท

วงเงินสินเชื่อและวงเงินค้ำประกันที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจเตรียมไว้เพื่อสนับสนุน SMEs ^{3/}
(ล้านบาท)

สถาบันการเงิน	วงเงินกู้	เงินค้ำประกัน
บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (บรพท.)	12,000	
บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.)	3,000	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)	2,000	
ธนาคารออมสิน	1,000	
ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.)	5,000	
ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)	12,000	
บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรม (บสย.)		500
รวม	35,000	500

1/ อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมใช้นิยามของกรมโรงงานอุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมขนาดย่อมมีการจ้างงานเท่ากับหรือต่ำกว่า 50 คน และอุตสาหกรรมขนาดกลางมีการจ้างงานต่ำกว่าหรือเท่ากับ 200 คน

2/ ข้อมูล ณ สิ้นปี 2541 จากกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

3/ นอกจากวงเงินนี้แล้ว กระทรวงอุตสาหกรรมได้ร่วมกับธนาคารกรุงไทยในโครงการพัฒนาเกื้อหนุน SMEs วงเงิน 10,000 ล้านบาท ระยะเวลาโครงการปี 2542-43

ทั้งนี้เงินกู้ของ ธปท. เป็นการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินผ่านสถาบันการเงิน และเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2542 ธปท. ได้ขยายความอนุเคราะห์ทางการเงินตามระเบียบการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการประกอบอุตสาหกรรมขนาดย่อมให้ครอบคลุมถึงกิจการอุตสาหกรรมขนาดกลางที่มีสินทรัพย์ถาวรสุทธิมากกว่า 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 200 ล้านบาทด้วย โดย ธปท. จะรับซื้อตั๋ว ผ่านสถาบันการเงินในอัตราร้อยละ 60 ของจำนวนเงินในตั๋ว คิดอัตราดอกเบี้ยจากสถาบันการเงินร้อยละ 3 ต่อปี และกำหนดให้สถาบันการเงินคิดอัตราดอกเบี้ยจากผู้ประกอบการไม่เกินอัตรา MLR - ร้อยละ 1 ต่อปี

● ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจจัดทำแผนปรับปรุงประสิทธิภาพองค์กรเพื่อการสร้างเครือข่ายการให้บริการสินเชื่อพร้อมทั้งแก้ไขกฎระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

1.2 ด้านการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยี

ขณะนี้หลายหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุน SMEs ในการพัฒนาด้วยเทคโนโลยีการผลิตและบุคลากร เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สถาบันเพิ่มผลผลิต เป็นต้น ทางการจึงมุ่งเน้นให้มีการประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้มแข็ง เป็นระบบ และเชื่อมโยงกันครบวงจรยิ่งขึ้น โดยกำหนดเป็นแผนงานหลักหนึ่งในแผนแม่บทการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ซึ่งมีโครงการที่ต้องเร่งรัดดำเนินการด่วนจำนวน 7 โครงการ รวมวงเงิน 1,760.12 ล้านบาท

2. ความคืบหน้าพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขณะนี้ (26 กุมภาพันธ์ 2542) อยู่ระหว่างตรวจแก้ไขโดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จากนั้นจะเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแล้วจึงประกาศเป็นกฎหมายต่อไป ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

● จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวน 25 คน โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีหน้าที่พิจารณาสิทธิและประโยชน์แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ต้องการขอรับความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนจากกองทุนฯ

● จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีอิสระในการบริหารกิจการ เพื่อศึกษาคำนิยามของ SMEs^{1/} จัดทำแผนปฏิบัติการ ศึกษา รายงานสถานการณ์ SMEs บริหารกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

● จัดตั้งกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในสำนักงานฯ โดยมีเงินและสินทรัพย์จากวงเงินที่รัฐบาลจัดสรรไม่ต่ำกว่า 5,000 ล้านบาท เป็นเงินประเดิม และจะได้รับเงินทุนอุดหนุนประจำปีจากงบประมาณแผ่นดิน เงินบริจาค รวมถึงผลประโยชน์อื่นๆ

● ออกกฎกระทรวงกำหนดให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรายงานสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการ เพื่อให้สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถติดตามภาวะของ SMEs และประเมินผลของนโยบายที่สนับสนุนได้

1/ ในเบื้องต้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันกำหนดนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามมูลค่าสินทรัพย์ถาวรรวมค่าที่ดิน ดังนี้

	ขนาดกลางและขนาดย่อม	ขนาดย่อม
กิจการการผลิตและบริการ	ไม่เกิน 200 ล้านบาท	ไม่เกิน 50 ล้านบาท
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 100 ล้านบาท	ไม่เกิน 50 ล้านบาท
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 60 ล้านบาท	ไม่เกิน 30 ล้านบาท

ตารางที่ 4
ผลผลิตสินค้าอุตสาหกรรม
(อัตราเปลี่ยนแปลง : ร้อยละ)

	2539	2540	2541
อาหาร	1.8	1.8	-5.3
เครื่องดื่ม	3.8	14.3	2.3
ยาสูบ	12.0	-9.9	-20.3
สิ่งทอ	0.5	1.8	2.9
ปิโตรเลียม	32.3	15.9	-6.5
วัสดุก่อสร้าง	13.8	-3.2	-38.3
ผลิตภัณฑ์เหล็ก	6.5	-2.5	-31.5
ยานยนต์และอุปกรณ์ขนส่ง	4.5	-26.5	-54.1
อื่นๆ	6.1	1.1	-5.5
รวม	6.9	0.2	-9.1

หมวดยาสูบ การผลิตลดลงร้อยละ 20.3 จากผลของการปรับเพิ่มราคาจำหน่ายปลีกของโรงงานยาสูบ ทำให้ผู้บริโภคนำไปบริโภคบุหรี่ย่านเข้าที่ระดับราคาใกล้เคียงกันแทน โดยส่วนใหญ่เป็นบุหรี่ย่านเข้าจากประเทศมาเลเซียที่ผู้ผลิตต่างประเทศใช้เป็นแหล่งผลิตเพื่อส่งออกมายังไทย

หมวดการผลิตที่เริ่มแสดงทิศทางลดลง

หมวดอาหาร การผลิตลดลงร้อยละ 5.3 เนื่องจากขาดแคลนวัตถุดิบป้อนโรงงานและวัตถุดิบมีคุณภาพต่ำจากสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋องและน้ำตาล

หมวดผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม การผลิตลดลงร้อยละ 6.5 เทียบกับที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.9 ในปีก่อน เนื่องจากความต้องการใช้ภายในประเทศลดลงมาก โดยเฉพาะน้ำมันดีเซลที่ใช้ในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมตามภาวะถดถอยของเศรษฐกิจส่งผลให้โรงกลั่นทยอยหยุดซ่อมบำรุงเป็นระยะ ประกอบกับในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปีมีโรงกลั่นขนาดใหญ่ ซึ่งมีส่วนแบ่งทางการตลาดสูง ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินอย่างรุนแรงจนต้องเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ พร้อมกับลดการผลิตในเชิงพาณิชย์และหันมารับจ้างกลั่นภายใต้เงื่อนไขที่ไม่สร้างภาระหนี้เพิ่ม

หมวดผลิตภัณฑ์อื่นๆ อุตสาหกรรมที่สำคัญในหมวดนี้เป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกเกือบทั้งหมด อาทิ แผงวงจรรวม กระจกแผ่น คอมเพรสเซอร์ มอเตอร์ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า ต้องเผชิญกับการแข่งขันสูงและรุนแรงมากขึ้น ทั้งกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนด้วยกันและคู่แข่งทางการค้าอื่นของไทย เนื่องจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่ขยายไปยังประเทศอื่นๆ ทั่วโลก เป็นอุปสรรคต่อการส่งออกและการหาตลาดใหม่

หมวดการผลิตที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น

หมวดสิ่งทอ การผลิตขยายตัวร้อยละ 2.9 ตามความต้องการของตลาดส่งออก โดยเฉพาะผ้าฝ้ายเนื้อที่ได้รับความนิยมจากการเรียกเก็บภาษีตามกฎหมายการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping) ของตลาดสหภาพยุโรปต่อประเทศคู่แข่งของไทย 7 ประเทศ และเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ได้รับความนิยมจากการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin) และจากการพัฒนาปรับปรุงการออกแบบและการผลิตให้สามารถสนองต่อความต้องการของตลาดหลักที่ใช้สินค้าคุณภาพดี ตลอดจนการพัฒนาสินค้าในระดับกลางและสูงจนมีคุณภาพใกล้เคียงกับอิตาลีและฮ่องกง

หมวดเครื่องดื่ม การผลิตขยายตัวร้อยละ 2.3 ตามการเพิ่มขึ้นของผลผลิตเบียร์เป็นสำคัญ โดยเพิ่มขึ้นมากในส่วนของเบียร์ราคาถูก ซึ่งผู้ผลิตสามารถขยายไปยังตลาดท้องถิ่นได้เพิ่มขึ้น ส่วนการผลิตสุราลดลงเล็กน้อย เพราะผู้บริโภคหันไปบริโภคเบียร์ราคาถูกทดแทน

การใช้กำลังการผลิต

อัตราการใช้กำลังการผลิตภาคอุตสาหกรรมในปี 2541 อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 52.1 โดยมีอัตราการลงเป็นลำดับตั้งแต่ไตรมาสที่ 2 ของปี 2540 และมาอยู่ในระดับต่ำสุดในไตรมาสที่ 3 ของปี 2541 ทั้งนี้ ทุกหมวดอุตสาหกรรมมีระดับการใช้กำลังการผลิตต่ำกว่าปีก่อน และในบางหมวดต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยมาก โดยเฉพาะหมวดยานยนต์และอุปกรณ์ขนส่ง

หมวดที่มีอัตราการใช้กำลังการผลิตอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ได้แก่

หมวดอาหาร มีอัตราการใช้กำลังการผลิตเท่ากับร้อยละ 33.8 เนื่องจากการขาดแคลน

วัตถุดิบที่เป็นผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะน้ำตาลที่ผลผลิตอ้อยในปีนั้นลดลงจากปีก่อนมาก และสับปะรดกระป๋องที่ผลผลิตสับปะรดสดได้รับความเสียหายจากสภาพอากาศแห้งแล้ง

อัตราการใช้กำลังการผลิต (หน่วย : ร้อยละ)	อัตราการใช้กำลังการผลิต		
	2539	2540	2541
อาหาร	37.3	37.5	33.8
เครื่องดื่ม	83.0	79.1	77.2
ยาสูบ	84.2	75.8	60.4
วัสดุก่อสร้าง	72.0	65.5	40.4
ยานยนต์และ อุปกรณ์ขนส่ง	67.6	48.5	24.0
ปิโตรเลียม	85.7	90.1	83.9
อื่นๆ	71.9	65.9	53.7
เฉลี่ย	72.4	65.6	52.1

หมวดวัสดุก่อสร้าง ระดับการใช้กำลังการผลิตลดลงโดยตลอดตั้งแต่ไตรมาสที่ 2 ของปี 2540 เป็นต้นมา โดยในปี 2541 มีการใช้กำลังการผลิตเพียงร้อยละ 40.4 จากความตกต่ำของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และการก่อสร้างซบเซาอย่างรุนแรง ประกอบกับผู้ประกอบการธุรกิจเองมีปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน กลุ่มสินค้าที่ได้รับผลกระทบมาก ได้แก่ ปูนซีเมนต์ และเหล็กเส้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการ

ต้องทยอยปิดโรงงาน หรือหยุดสายการผลิต และเข้าสู่การปรับตัวของธุรกิจเพื่อรองรับการร่วมทุนของต่างชาติเพื่อเสริมสภาพคล่องและลดภาระหนี้

หมวดยานยนต์ มีอัตราการใช้กำลังการผลิตอยู่ในระดับต่ำเพียงร้อยละ 24 นับว่าเป็นระดับการใช้กำลังการผลิตที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา เนื่องจากความต้องการของตลาดภายในประเทศ ซึ่งมีสัดส่วนกว่าร้อยละ 80 ของการผลิตรวม ตกต่ำจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้สัดส่วนสต็อกสินค้าต่อยอดขายอยู่ในระดับสูงจนต้องหยุดการผลิต โดยเฉพาะในสายการผลิตรถยนต์นั่งและรถบรรทุกขนาดใหญ่ ตั้งแต่ปลายปีก่อนจนถึงไตรมาสที่ 3 ของปี 2541

หมวดที่เริ่มมีการใช้กำลังการผลิตชะลอลง ได้แก่

หมวดเครื่องดื่ม อัตราการใช้กำลังการผลิตลดลงเหลือร้อยละ 77.2 เนื่องจากมีการเร่งขยายกำลังการผลิตของอุตสาหกรรมเบียร์ในปี 2540 เป็นผลให้อัตราการใช้กำลังการผลิตลดลง แม้ว่าการผลิตเบียร์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยก็ตาม

หมวดยาสูบ อัตราการใช้กำลังการผลิตลดลงเหลือร้อยละ 60.4 เพราะการสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับบุหรี่นำเข้าจากต่างประเทศ

หมวดผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม มีอัตราการใช้กำลังการผลิตเท่ากับร้อยละ 83.9 ซึ่งเป็นระดับการใช้กำลังผลิตที่อยู่ในเกณฑ์สูง เนื่องจากเป็นลักษณะเฉพาะตัวของอุตสาหกรรมนี้ที่ต้องการให้เกิดการประหยัดต่อขนาดและรักษาระดับความดันในหลอกันให้อยู่ในระดับคงที่ แต่จากวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันในประเทศลดลง เป็นผลให้การผลิตของโรงกลั่นเกินความต้องการ และค่าการกลั่น (Margin) ที่โรงกลั่นได้รับลดลง ส่งผลให้โรงกลั่นที่ครองสัดส่วนทางการตลาดสูงประสบปัญหาสภาพคล่อง จนต้องเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ และลดการผลิตลงในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี

หมวดอื่นๆ มีอัตราการใช้กำลังการผลิตเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 53.7 โดยที่อัตราการใช้กำลังการผลิตของอุตสาหกรรมอื่นๆ ส่วนใหญ่ปรับลดลง โดยเฉพาะการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกที่ประสบปัญหาการแข่งขันที่รุนแรง อาทิ แผงวงจรไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ กระดาษแผ่นมอเตอร์ไฟฟ้า แผ่นเหล็กชุบตีบุก และเครื่องใช้ไฟฟ้า อย่างไรก็ตาม ยังมีบางอุตสาหกรรมในหมวดนี้ที่มีอัตราการใช้กำลังการผลิตสูงขึ้น ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กระดาษ มีอัตราการใช้กำลังการผลิตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 79.9 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 92.2 ในปี 2541 เนื่องจากมีศักยภาพการแข่งขันดี และมีโอกาสขยายตลาดได้มากจากการที่ประเทศคู่แข่งในภูมิภาคเดียวกันถูกกีดกันทางการค้า เนื่องจากใช้วัตถุดิบจากป่าธรรมชาติอันเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การใช้กำลังการผลิตในผลิตภัณฑ์ยางแท่งเพิ่มขึ้นเช่นกันจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตในอุตสาหกรรมยางที่มีการผลิตยางแท่งแทนยางแผ่นรมควันมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลก

ภาคเหมืองแร่

ผลผลิตปี 2541 ขยายตัวเพียงร้อยละ 0.1 โดยปริมาณการผลิตลิกไนต์และยิปซั่มลดลง ร้อยละ 14.1 และ 47.8 ตามลำดับ เนื่องจากความต้องการทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ ลดลง ประกอบกับการผลิตก๊าซธรรมชาติขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงมากตามภาวะความต้องการ ใช้ในประเทศ อย่างไรก็ตาม การผลิตน้ำมันดิบเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 9.1 เนื่องจากแหล่งผลิต ใหม่ คือ แหล่งผลิตศรีเทพ และทานตะวัน สามารถผลิตได้เต็มกำลังการผลิตในปีนี้

ตารางที่ 5
การผลิตภาคเหมืองแร่
(อัตราเปลี่ยนแปลง : ร้อยละ)

	2539	2540	2541 ^E
ภาคเหมืองแร่	17.0	19.4	0.1
ลิกไนต์	17.7	8.1	-14.1
ยิปซั่ม	4.7	-4.2	-47.8
ก๊าซธรรมชาติ	16.8	21.8	9.0
น้ำมันดิบ	12.7	3.8	9.1
แร่อื่นๆ	9.0	40.4	2.2

หมายเหตุ : E = ประมาณการ

ภาคการก่อสร้าง

การก่อสร้างในปี 2541 ลดลงถึงร้อยละ 35.9 โดยการก่อสร้างภาคเอกชนลดลงมากใน อัตราร้อยละ 53.5 เนื่องจากอุปทานส่วนเกินของที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ และอาคารสำนักงาน ยังคงมีเหลืออยู่มาก และอุปสงค์ในประเทศหดตัวรุนแรง ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยในช่วงครึ่งปี แรกอยู่ในเกณฑ์สูง และปัญหาการขาดสภาพคล่องของผู้ประกอบการ และแหล่งเงินทุนเพื่อ อสังหาริมทรัพย์ของผู้บริโภค ส่วนการก่อสร้างภาครัฐก็ลดลงเช่นกันในอัตราร้อยละ 17.4 ตาม การก่อสร้างของส่วนราชการที่ลดลง เนื่องจากทางการได้ปรับลดงบประมาณรายจ่ายลงในช่วง ครึ่งแรกของปี และเข้มงวดกับการเบิกจ่ายเพื่อรักษาวินัยทางการคลังเป็นสำคัญ ขณะที่การก่อสร้าง ของรัฐวิสาหกิจยังขยายตัวเล็กน้อย

ภาคการค้า

ปริมาณการค้าในปี 2541 ลดลงต่อเนื่องจากปีก่อนในอัตราร้อยละ 13 ตามการหดตัว ของการใช้จ่ายในประเทศและการผลิตสาขาต่างๆ โดยเฉพาะการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและ การค้าระหว่างประเทศที่ลดลงมาก เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนหนึ่งประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง

แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2541-2545)

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในด้าน การลงทุน การจ้างงาน รวมถึงการสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศด้วยการส่งออก แต่นับตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา การผลิตและการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมมีแนวโน้มชะลอลงเป็นลำดับ และภายหลังจากการ เปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นแบบลอยตัวและเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศ ผู้ผลิตสินค้า จำนวนมากประสบปัญหาขาดทุนและหลายแห่งถึงขั้นต้องปิดกิจการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบ เศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาปัญหาการถดถอยของภาคอุตสาหกรรมไทยแล้วพบว่า ตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา ภาค อุตสาหกรรมไทยประสบปัญหาด้านศักยภาพในการแข่งขันที่สำคัญหลายประการ อาทิ ความล้าสมัยของ เทคโนโลยีและข่าวสารข้อมูล การขาดความรู้และทักษะของผู้ประกอบการและแรงงาน การขาดการพัฒนา อุตสาหกรรมสนับสนุน การกระจุกตัวของโรงงาน ปัญหามลภาวะ ตลาดส่งออกที่มีขนาดเล็ก รวมทั้งความ ไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่องของนโยบายรัฐบาล เป็นต้น

1. สาระสำคัญของแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มความแข็งแกร่งให้ภาคอุตสาหกรรมไทย จำเป็น ต้อง ดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน รัฐบาลได้กำหนดแผนปรับโครงสร้าง อุตสาหกรรมขึ้น โดยกำหนดให้ครอบคลุมถึง 13 สาขาอุตสาหกรรมเป้าหมาย^{1/} มีแผนงานหลักทั้งสิ้น 8 แผน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เน้นปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย

- แผนงานที่ 1** ปรับปรุงผลิตภาพ และปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่ แข่งขันได้
- แผนงานที่ 2** ยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี โดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและ เครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย
- แผนงานที่ 3** ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจำหน่ายใน ตลาดโลก
- แผนงานที่ 4** ชักจูงการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีสำหรับอนาคต

กลุ่มที่ 2 เน้นปรับสภาวะทางสังคม โดยกระจายการจ้างงานและลดมลภาวะทางอุตสาหกรรม ประกอบด้วย

- แผนงานที่ 5** ยกระดับขีดความสามารถของแรงงานไปสู่แรงงานฝีมือในอุตสาหกรรมเป้าหมาย
- แผนงานที่ 6** บ่มเพาะและเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและ ขนาดย่อม
- แผนงานที่ 7** สนับสนุนการกระจายและเคลื่อนย้ายหน่วยผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้น และที่มี มลภาวะต่ำไปสู่ภูมิภาคและชนบท เพื่อสนับสนุนการกระจายงานและรายได้
- แผนงานที่ 8** จัดระบบอุตสาหกรรมที่มีมลภาวะสูง และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาดเพื่อลด มลภาวะอุตสาหกรรม

^{1/} อุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 อุตสาหกรรม ได้แก่ 1) อาหารและอาหารสัตว์ 2) สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม 3) ยานยนต์และชิ้นส่วน 4) ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 5) เซรามิกและแก้ว 6) ยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง 7) รองเท้าและเครื่องหนัง 8) ยาและเคมีภัณฑ์ 9) อัญมณีและเครื่องประดับ 10) ไม้และเครื่องเรือน 11) ผลิตภัณฑ์พลาสติก 12) ปิโตรเคมี 13) เหล็กและเหล็กกล้า

แผนงานทั้ง 8 จะมีความเชื่อมโยงสนับสนุนซึ่งกันและกัน และจะมีผลทำให้ภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ของประเทศมีการปรับตัวให้สอดคล้องในทิศทางที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกันด้วย แผนงานปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมดังกล่าว มีกรอบระยะเวลาดำเนินงาน 5 ปี (พ.ศ. 2541-2545) และมีแหล่งเงินสนับสนุนทั้งสิ้น 1,192 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.

2. ความคืบหน้าในการดำเนินงานปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2541 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนปฏิบัติการภายใต้แผนงานหลักทั้ง 8 แผน พร้อมทั้งให้ดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการจำนวน 440 โครงการ เพื่อให้การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเกิดผลเป็นรูปธรรม ต่อมาในการประชุมเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2541 ได้อนุมัติให้ใช้เงินกู้ปรับโครงสร้างจำนวน 122.9 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการจำนวน 24 โครงการ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจก่อน^{1/} และเพื่อเร่งรัดให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติได้แต่งตั้ง “คณะกรรมการประสานและกำกับดูแลการดำเนินงานปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม” เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2541 เพื่อทำหน้าที่ประสาน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินโครงการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

3. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมนอกจากจะบรรเทาปัญหาต่างๆ ที่ภาคอุตสาหกรรมไทยกำลังประสบอยู่ในระยะสั้นเช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการขาดสภาพคล่องแล้ว ในระยะยาวยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อันก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมจะทำให้ภาคอุตสาหกรรมไทยมีการเปลี่ยนแปลงโดยสรุปได้ดังนี้

- มีการพัฒนารูปแบบ ปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าให้เป็นที่ต้องการของตลาดระดับกลางและระดับสูงมากยิ่งขึ้น เพื่อทำให้สินค้าที่ใช้ Brand Name ไทยเป็นที่ยอมรับในตลาดเอเชียและตลาดโลก

- ทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการผลิตและการส่งออกของเอเชีย และของโลก โดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในด้านประสิทธิภาพการผลิต การบริหาร และการจัดการ

- ปรับปรุงและพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อที่จะผลิตสินค้าคุณภาพสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

- ปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม มีการใช้เทคโนโลยีที่สะอาดขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การได้เปรียบในการต่อรองทางการค้ากับต่างประเทศ

- กระจายการผลิตไปสู่ส่วนภูมิภาคและชนบท ก่อให้เกิดการไหลเวียนของเงินทุนในภูมิภาคเพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงาน ปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม รวมทั้งช่วยลดความแออัด และแก้ปัญหาการกระจุกตัวของโรงงาน

- มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้ประกอบการให้เข้าถึงข้อมูลการค้าและการบริการมากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ภาคอุตสาหกรรมไทยมีการตื่นตัว มีการลงทุนค้าขายเพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมจะประสบผลสำเร็จและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจังจึงเป็นสำคัญ

1/ 24 โครงการนี้ เป็นส่วนหนึ่งของแผนงานเร่งรัด 4 แผนงาน ได้แก่ แผนงานที่ 1, 5, 6 และ 7

จึงต้องปรับลดการผลิตและปริมาณสต็อก และมีหลายแห่งที่ถึงขั้นปิดกิจการ โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนซึ่งได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจนต้องปรับลดการผลิตลงมาก และที่ลดลงมากคือการผลิตรถยนต์นั่งส่วนบุคคล ซึ่งผลิตเพียงร้อยละ 11.8 ของกำลังการผลิตเท่านั้น ทั้งนี้ แม้ว่าผลผลิตในสาขาเหมืองแร่และสาขาเกษตรจะเพิ่มขึ้นบ้าง แต่ก็มีสัดส่วนน้อย ภาพรวมภาคการค้าจึงยังคงลดลงมาก

ภาคการบริการ

ภาคการบริการเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงเล็กน้อยในอัตราร้อยละ 0.5 โดยหมวดการโรงแรม การพักผ่อนและสันทนาการขยายตัวเพียงเล็กน้อย แม้บริการด้านการท่องเที่ยวขยายตัวต่อเนื่องตามค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลงซึ่งช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้น แต่ก็ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่ทำให้ความต้องการท่องเที่ยวภายในประเทศชะลอตัวลง ขณะที่หมวดบริการอื่นๆ ชบเซาลงตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศ อาทิ การศึกษาพยาบาล การบริการทางธุรกิจ และการบริการส่วนบุคคล

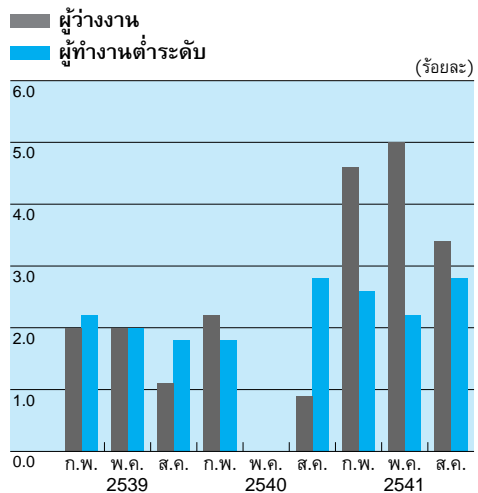
ภาวะแรงงาน

ประชากร กำลังแรงงาน การมีงานทำ การว่างงาน

จำนวนประชากรเฉลี่ยในปี 2541 มีประมาณ 61.2 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1 ในจำนวนนี้เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน (อายุ 13 ปีขึ้นไปและพร้อมที่จะทำงาน) 32.8 ล้านคน ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 0.1

ภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้มีงานทำในปี 2541 ลดลงจาก 31.64 ล้านคนในปี 2540 เหลือ 30.83 ล้านคน หรือลดลงจากปีก่อนร้อยละ 2.6 ในจำนวนนี้เป็นผู้มีงานทำในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรจำนวน 14.08 และ 16.75 ล้านคน ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 1.4 และ 3.6 ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้ที่ทำงานต่ำระดับ (ทำงานน้อยกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และต้องการงานเพิ่ม) เฉลี่ยในปี 2541 ลดลงเหลือ 8.85 แสนคน จาก 9.45 แสนคน ในปีก่อน ทั้งนี้ จำนวนผู้ทำงานต่ำระดับยังมีจำนวนมากและส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาต่ำทำงานในสาขาเกษตรกรรม หัตถกรรม การค้าและบริการ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ที่ทำงานต่ำระดับที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษา-มหาวิทยาลัย มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

สัดส่วนผู้ว่างงานและผู้ทำงานต่ำระดับต่อกำลังแรงงาน

หมายเหตุ : พฤษภาคม 2540 ไม่มีการสำรวจ

กำลังแรงงาน การมีงานทำ และการว่างงาน

(หน่วย : พันคน)

(ตัวเลขเฉลี่ยทั้งปี)	2540	2541
ประชากร	60,602	61,201
กำลังแรงงาน	32,836	32,803
ผู้มีงานทำ	31,639	30,827
- ภาคเกษตร	14,274	14,080
- นอกภาคเกษตร	17,365	16,747
- ผู้ทำงานต่ำกว่าระดับ (ทำงานน้อยกว่า 35 ชม. ต่อสัปดาห์และต้องการทำงานเพิ่ม)	945	885
ผู้ว่างงาน	626	1,311
กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	572	665
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	1.9	4.0

ที่มา : คณะกรรมการจัดทำข้อมูลกำลังแรงงาน การมีงานทำ และการว่างงาน

สำหรับจำนวนผู้ว่างงานเฉลี่ยในปี 2541 มี 1.31 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึง 2.1 เท่า คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 4 ของกำลังแรงงาน เทียบกับร้อยละ 1.9 ในปีก่อน การว่างงานที่เพิ่มสูงมีสาเหตุจาก (1) การหดตัวของความต้องการแรงงานตามภาวะเศรษฐกิจ มีการจ้างงานใหม่น้อยมาก ขณะที่มีการเลิกจ้างงานสูง จากข้อมูลของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานที่ได้จากการสำรวจและรับแจ้ง ปรากฏว่ามีแรงงานถูกเลิกจ้างในปี 2541 จากสถานประกอบการ 1,050 แห่ง รวมทั้งหมด 50,499 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 12.8 (2) สภาวะแห้งแล้ง ส่งผลให้ภาคการเกษตรมีขีดจำกัดในการดูดซับแรงงานที่ว่างงานจากนอกภาคการเกษตร

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

ในปี 2541 มีการปรับเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำขึ้นประมาณร้อยละ 3 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2541 ซึ่งเป็นผลจากการประชุมพิจารณาเมื่อปลายปี 2540 สำหรับการประชุมในปี

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (บาท/วัน)	2539	2540	2541
กรุงเทพฯ และเขตปริมณฑล 5 จังหวัด รวมทั้งภูเก็ต	157	157	162
ชลบุรี สระบุรี นครราชสีมา เชียงใหม่ ระนอง และพังงา	137	137	140
จังหวัดอื่นๆ ที่เหลือ	128	128	130

ที่มา : คณะกรรมการค่าจ้าง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

โครงการเพื่อลดผลกระทบด้านสังคมอันเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ

วิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่เริ่มต้นขึ้นในปี 2540 ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยเฉพาะปัญหาการว่างงาน ซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นในปี 2541 และคาดว่าจะต่อเนื่องถึงปี 2542 รัฐบาลไทยจึงกำหนดนโยบายการคลังในการบรรเทาผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจต่อการว่างงานและปัญหาสังคมอื่นๆ โดยในปี 2541 ได้มีการดำเนินมาตรการต่างๆ ที่สำคัญดังนี้

มาตรการรายได้เพื่อบรรเทาภาระภาษีแก่ผู้ออกจากงาน โดยยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับเงินค่าชดเชยที่ได้รับเนื่องจากเหตุออกจากงานโดยไม่ใช้ความผิดของลูกจ้างหรือพนักงาน เฉพาะส่วนที่ไม่เกินค่าจ้างของการทำงาน 300 วันสุดท้าย และไม่เกิน 300,000 บาท

มาตรการด้านรายจ่าย

รัฐบาลได้จัดทำโครงการเพื่อลดผลกระทบด้านสังคมขึ้น แต่โดยที่ภาครัฐมีข้อจำกัดจากการจัดเก็บ รายได้ภาษีอากรได้ต่ำกว่าเป้าหมายมาก นอกจากการจัดสรรงบประมาณให้ส่วนหนึ่งแล้ว จึงต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศ (ดูแผนภาพ) ทั้งนี้ กรอบโครงการเพื่อลดผลกระทบด้านสังคมประกอบด้วย

1. **โครงการลงทุนเพื่อสังคม** ใช้เงินกู้จากธนาคารโลก 300 ล้านดอลลาร์ สรอ. และจาก OECF 13,412 ล้านเยน ประกอบด้วย 2 แนวทาง ได้แก่

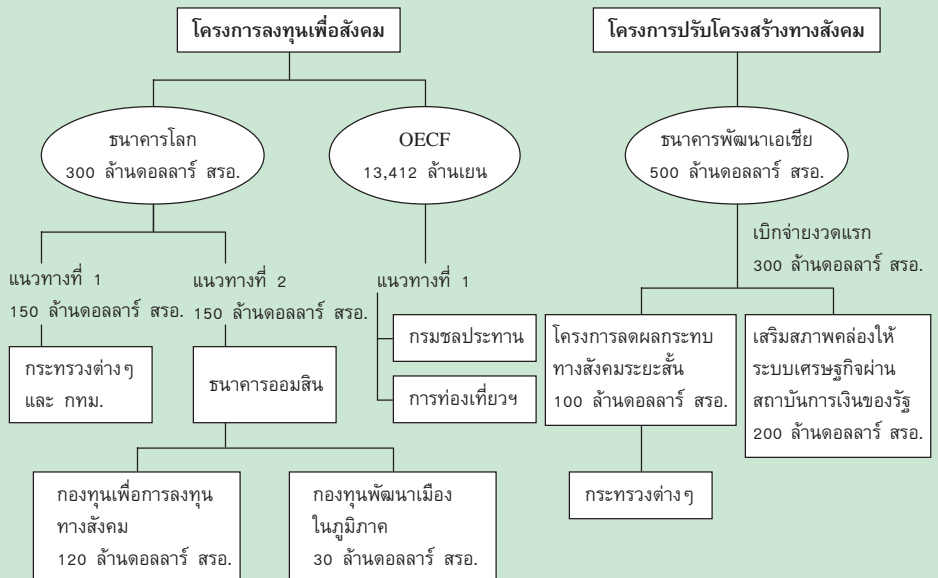
แนวทางที่ 1 เพื่อแก้ไขปัญหาระยะสั้น โดยขยายการลงทุนในโครงการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ เพื่อสร้างโอกาสในการจ้างงาน ขยายการให้บริการทางสาธารณสุข และปรับปรุงคุณภาพแรงงาน โดยใช้เงินกู้จากธนาคารโลก 150 ล้านดอลลาร์ สรอ. และจาก OECF 13,412 ล้านเยน ซึ่งปัจจุบันส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ ได้จัดทำแผนการดำเนินโครงการเพื่อรองรับการเบิกจ่ายเงินกู้เรียบร้อยแล้ว โดยมีโครงการย่อยที่มีความพร้อมในการดำเนินงานในพื้นที่ทั่วประเทศประมาณ 15,000 โครงการ มีการเบิกจ่ายเงินกู้จากธนาคารโลกแล้วจำนวน 1.25 ล้านดอลลาร์ สรอ. (ณ 8 มกราคม 2542) และคาดว่าจะเบิกเงินกู้จาก OECF จำนวน 2.6 พันล้านเยน ในเดือนมกราคม 2542

แนวทางที่ 2 เพื่อแก้ไขปัญหาระยะยาว โดยการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนองค์กรชุมชน และรัฐวิสาหกิจ จากเงินกู้ธนาคารโลกจำนวน 150 ล้านดอลลาร์ สรอ. ผ่านกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเป็นพิเศษ 2 กองทุน ที่มีธนาคารออมสินเป็นผู้บริหารจัดการ คือ

- **กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม** ให้เงินสนับสนุนแบบให้เปล่าแก่โครงการลงทุนขนาดเล็ก (ขนาดไม่เกิน 10 ล้านบาท) ที่เสริมสร้างขีดความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน โดยชุมชนหรือองค์กรชุมชนที่ได้รับเงินสนับสนุนจะต้องจัดหาเงินสมทบอีกร้อยละ 10 ของค่าใช้จ่ายโครงการทั้งหมด งบประมาณกองทุน 120 ล้านดอลลาร์ สรอ. จากธนาคารโลก ปัจจุบันมีการเสนอโครงการทั้งสิ้น 4,127 โครงการ ได้รับอนุมัติ 67 โครงการ วงเงิน 20.1 ล้านบาท (ณ 8 มกราคม 2542) เนื่องจากโครงการส่วนใหญ่ไม่ผ่านหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้

- **กองทุนพัฒนาเมืองในภูมิภาค** ให้เงินกู้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นโดยเฉพาะเทศบาล สำหรับโครงการพัฒนาพื้นฐานและสาธารณูปโภคต่างๆ เพื่อสร้างรายได้ ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการโครงการลงทุนขององค์กรท้องถิ่นในอนาคต โดยองค์กรท้องถิ่นต้องจัดสรรเงินงบประมาณสมทบอีกร้อยละ 25 ของค่าใช้จ่ายโครงการทั้งหมด งบประมาณกองทุน 30 ล้านดอลลาร์ สรอ. จากธนาคารโลก ปัจจุบันอยู่ระหว่างประเมินโครงการต่างๆ ที่เสนอมา และขอเบิกจ่ายเงินกู้แล้วจำนวน 5 ล้านดอลลาร์ สรอ. (ณ 8 มกราคม 2542)

2. โครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางสังคม มีวัตถุประสงค์ลดผลกระทบและปฏิรูปทางสังคม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านแรงงาน การศึกษา รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการด้านสังคม โดยใช้เงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชียจำนวน 500 ล้านดอลลาร์ สรอ. ปัจจุบันมีการเบิกจ่ายเงินกู้งวดแรกแล้วจำนวน 300 ล้านดอลลาร์ สรอ. โดย 200 ล้านดอลลาร์ สรอ. นำไปเสริมสภาพคล่องผ่านสถาบันการเงินของรัฐ ส่วนอีก 100 ล้านดอลลาร์ สรอ. จัดสรรให้กับโครงการลดผลกระทบทางสังคมของกระทรวงต่างๆ

มาตรการอื่น

1. การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกันสังคม ให้ลูกจ้างผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนเป็นระยะเวลาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังมีกำหนดอัตราเงินสมทบให้รัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตน ออกเงินสมทบเข้ากองทุนฝ่ายละเท่ากันตามอัตราที่กำหนด รวมทั้งหลักเกณฑ์และอัตราประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ โดยให้เริ่มดำเนินการจัดเก็บเงินสมทบดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2541
2. การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ให้ปรับลดอัตราการจ่ายเงินสะสมของลูกจ้างและของนายจ้างเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพจากขั้นต่ำร้อยละ 3 เหลือร้อยละ 2 ของค่าจ้าง เพื่อเปิดทางให้มีการจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ
3. การขยายกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยจัดสรรเงินงบประมาณให้แก่กองทุนฯ เพิ่มขึ้นจาก 16,900 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2540 เป็น 18,000 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2541 พร้อมลดหย่อนเงื่อนไขในการให้กู้ยืม
4. การเพิ่มวงเงินและขยายเวลาดำเนินการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จาก 500 ล้านบาท เป็น 1,000 ล้านบาท และให้ทบวงมหาวิทยาลัยขยายระยะเวลาโครงการไปจนถึงปี 2548
5. การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน โดยนำเงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชียจำนวน 1,000 ล้านบาท มาจัดสรรเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ผู้ปกครองดกงานหรือยากจน

2541 คณะกรรมการค่าจ้างได้ประชุมและเห็นชอบไม่ให้มีการปรับขึ้นอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในปี 2541 อีกเพื่อบรรเทาภาระต้นทุนในการผลิต และบรรเทาการเลิกจ้างงานให้น้อยลง

แรงงานไทยในต่างประเทศ

ในปี 2541 แรงงานไทยเดินทางไปทำงานต่างประเทศทั้งสิ้น 191,735 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 4.4 เนื่องจากทางการมีมาตรการส่งเสริมเพื่อเร่งขยายตลาดแรงงานไทย ทั้งนี้ ประเทศที่แรงงานไทยเดินทางไปทำงานมากที่สุดยังคงเป็น ประเทศไต้หวัน จำนวน 106,828 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 5.9 รองลงมาคือ สิงคโปร์ (17,069 คน) บรูไน (15,246 คน) ญี่ปุ่น (10,790 คน) และอิสราเอล (10,644 คน)

ปัญหาแรงงานสัมพันธ์

จากข้อมูลเบื้องต้นของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน การพิพาทแรงงานในปี 2541 ลดลงเหลือ 115 ครั้ง โดยมีลูกจ้างเกี่ยวข้อง 34,434 คน เทียบกับในปี 2540 ที่เกิดขึ้น 188 ครั้ง และมีลูกจ้างเกี่ยวข้อง 47,559 คน ในจำนวนนี้มีกรณีพิพาทที่ไม่สามารถตกลงกันได้ ทำให้ลูกจ้างใช้สิทธินัดหยุดงาน 2 ครั้ง และมีลูกจ้างเกี่ยวข้อง 685 คน ก่อให้เกิดวันทำงานสูญเสียจากการนัดหยุดงานในปี 2541 คิดเป็น 119,820 วัน ขณะที่นายจ้างใช้สิทธิปิดงาน 1 ครั้ง ลูกจ้างเกี่ยวข้อง 131 คน คิดเป็นวันทำงานสูญเสียจากการปิดงานในปี 2541 เป็นจำนวน 68,398 วัน ทั้งนี้ สาเหตุของการพิพาทส่วนใหญ่เกี่ยวกับเงื่อนไขการทำงาน ค่าจ้าง โบนัสและสวัสดิการ

การกระจายรายได้

รายได้ประชาชาติ (National Income) ตามราคาปัจจุบันในปี 2541 มีจำนวน 3,465.9 พันล้านบาท ลดลงร้อยละ 0.6 เทียบกับที่ขยายตัวร้อยละ 3.8 ในปีก่อน เนื่องจากเศรษฐกิจยังคงหดตัวต่อเนื่อง และได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค โดยรายได้เฉลี่ยต่อหัว (วัดจากผลิตภัณฑ์ประชาชาติ) ในปีนี้ลดลงเหลือ 75,893 บาท จาก 77,246 บาท ในปี 2540 ทั้งนี้ รายได้ของประชากรชะลอลงเกือบทุกกลุ่ม

รายได้ภาคการเกษตร

รายได้ในภาคการเกษตรขยายตัวถึงร้อยละ 25.4 เทียบกับร้อยละ 5 ในปีก่อน โดยเป็นการขยายตัวของรายได้เกือบทุกกลุ่ม ทั้งนี้ รายได้จากการขายพืชผลสำคัญเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 เทียบกับร้อยละ 2.5 ในปีก่อน เนื่องจากราคาพืชผลเพิ่มขึ้นมากตามราคาในตลาดโลก แม้ปริมาณการผลิตลดลงเล็กน้อย พืชผลที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ มะพร้าว (+108.8%) กาแฟ (+100.3%) มันสำปะหลัง (+85.7%) ปาล์มน้ำมัน (+70.6%) และข้าวนาปรัง (+56.1%) ขณะที่พืชผลที่ทำรายได้ลดลงได้แก่ อ้อย (-16.0%) และยางพารา (-2.5%)

สำหรับรายได้จากประมงก็ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 29.1 ตามรายได้จากการเพาะเลี้ยงกุ้ง เนื่องจากการส่งออกกุ้งขยายตัวดี นอกจากนี้ รายได้จากการแปรรูปผลผลิตการเกษตรอย่างง่าย ปศุสัตว์และบริการทางการเกษตรขยายตัวร้อยละ 14.0 10.7 และ 9.4 ตามลำดับ ขณะที่รายได้จากป่าไม้ลดลงร้อยละ 10.7

รายได้ของผู้ประกอบการนอกภาคการเกษตร

ในปี 2541 รายได้ของผู้ประกอบการนอกภาคการเกษตรยังคงลดลงต่อเนื่องร้อยละ 7.8 เทียบกับที่ลดลงร้อยละ 0.7 ในปีก่อน เนื่องจากเศรษฐกิจในประเทศหดตัวต่อเนื่อง ประกอบกับผลกระทบจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจและการเงินของภูมิภาครุนแรงขึ้น ทำให้กิจการส่วนใหญ่มีผลการดำเนินงานลดลง โดยเฉพาะกิจการในกลุ่มการก่อสร้าง สถาบันการเงิน อสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจการค้า

รายได้จากค่าตอบแทนแรงงาน

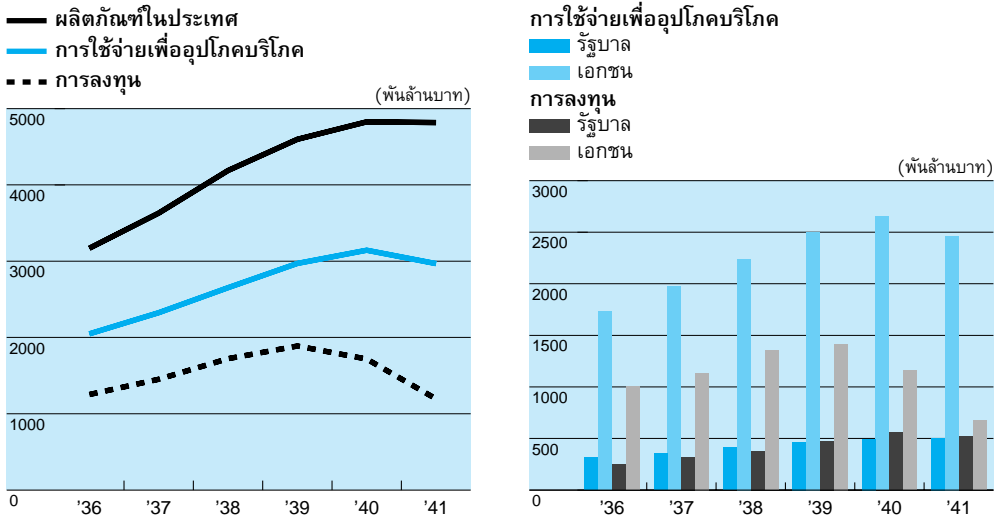
รายได้จากค่าตอบแทนแรงงานโดยรวมในปี 2541 ลดลงร้อยละ 2.2 เทียบกับที่ขยายตัวร้อยละ 1.6 ในปี 2540 เป็นการลดลงของเงินเดือนในภาคเอกชนเป็นสำคัญ โดยลดลงร้อยละ 3.3 ส่วนใหญ่เป็นกิจการสถาบันการเงิน ธุรกิจก่อสร้าง ธุรกิจสาธารณูปโภค และเหมืองแร่ ขณะที่ค่าตอบแทนลูกจ้างและข้าราชการในภาครัฐบาลขยายตัวร้อยละ 2.8 ชะลอลงจากร้อยละ 5 ในปี 2540 เนื่องจากการชะลอปรับเพิ่มอัตราเงินเดือน และลดการใช้จ่ายภาครัฐ สำหรับรายได้จากแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศในปี 2541 ขยายตัวร้อยละ 11.9 จากผลของค่าเงินเป็นสำคัญ

การใช้จ่ายในประเทศและการออม

การใช้จ่ายในประเทศ (ตามราคาคงที่) ปี 2541 ลดลงร้อยละ 23.5 เป็นการลดลงมากทั้งการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน ขณะที่การใช้จ่ายภาครัฐบาลลดลงตามการปรับลดงบประมาณรายจ่ายเพื่อรักษาวินัยทางการคลังในช่วงครึ่งปีแรก และการเปลี่ยนแปลงสต็อกสินค้าก็ลดลงเช่นกันตามอุปสงค์ในประเทศและปัญหาความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจ ตลอดจนการขาดสภาพคล่องของธุรกิจ อย่างไรก็ตาม การลงทุนของรัฐวิสาหกิจขยายตัวจากปีก่อนเล็กน้อย

การออมของประเทศ (ตามราคาปัจจุบัน) ขยายตัวร้อยละ 9.4 ตามการเร่งขึ้นของการออมภาคเอกชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในภาคครัวเรือนจากการอุปโภคบริโภคหดตัวลงมาก ขณะที่รายได้ลดลงไม่มาก เนื่องจากรายได้จากภาคเกษตรและจากแรงงานในต่างประเทศสูงขึ้น จากผลของค่าเงินบาทที่อ่อนลง ขณะที่การออมภาคธุรกิจชะลอตัวต่อเนื่องจากปีก่อน ตามผลประกอบการที่หดตัวจากผลกระทบของปัญหาเศรษฐกิจ ทางด้านการออมภาครัฐลดลงตามการออมของรัฐบาลเป็นสำคัญ สำหรับการลงทุนรวมของประเทศ (ตามราคาปัจจุบัน) ลดลงมากในอัตราร้อยละ 32.3 ส่งผลให้ช่องว่างการออมและการลงทุนเปลี่ยนจากขาดดุลในปีก่อนเป็นเกินดุลสูงถึงร้อยละ 12.3 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศหรือประมาณ 592.2 พันล้านบาท

ผลิตภัณฑ์ในประเทศทางการใช้จ่าย ณ ราคาประจำปี

การใช้จ่ายในประเทศ (ตามราคาคงที่)

การอุปโภคบริโภคภาคเอกชน ในปี 2541 หดตัวในอัตราร้อยละ 14 โดยมีสาเหตุจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- กำลังซื้อของประชาชนลดลงจากที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และผู้บริโภคระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น เนื่องจากขาดความมั่นใจต่อสภาพการจ้างงานและรายได้ในอนาคต จากที่มีการเลิกจ้างงานสูงในปัจจุบันและการลดลงของมูลค่าทรัพย์สิน ตลอดจนปัญหาหนี้สิน

- การคลี่คลายปัญหาสถาบันการเงินยังมีความล่าช้า ส่งผลให้สินเชื่อที่ปล่อยให้แก่ระบบเศรษฐกิจลดลง โดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยที่ช่วยพยุงให้การอุปโภคบริโภคบางส่วนไม่ลดลงมากนัก คือการเพิ่มขึ้นของรายได้เกษตรกร รายได้จากการส่งออก และรายได้จากแรงงานไทยในต่างประเทศ ซึ่งได้รับประโยชน์จากการอ่อนตัวของค่าเงินบาท อีกทั้งอัตราเงินเฟ้อที่ชะลอลงอย่างมากช่วยลดภาระการใช้จ่ายของประชาชนลงบางส่วน เมื่อพิจารณาจากเครื่องชี้การใช้จ่ายอุปโภคบริโภคภาคเอกชน (ตารางที่ 6) ปรากฏว่าทุกรายการแสดงระดับที่ลดลงมากกว่าปีก่อนทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปีเครื่องชี้หลายตัวเริ่มแสดงการทรงตัวดีขึ้น

การลงทุนภาคเอกชนปี 2541 ลดลงต่อเนื่องจากปีก่อนถึงร้อยละ 51.5 ทั้งนี้ เป็นผลจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- เศรษฐกิจในประเทศที่หดตัวลงมาก ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชีย การชะลอตัวและความผันผวนของเศรษฐกิจการเงินโลก ทำให้ความสนใจในการลงทุนทั้งจากนักลงทุนในประเทศและต่างประเทศลดลงอย่างมาก

ตารางที่ 6
เครื่องชี้ภาวะการใช้จ่ายภาคเอกชน
(หน่วย : ล้านบาท นอกจากระบุไว้เป็นอย่างอื่น)

	2538	2539	2540	2541 ^P
มูลค่าการจำหน่ายของห้างสรรพสินค้า ทั่วประเทศ (ล้านบาท) ^{ก/}	111,912 (37.0)	126,340 (13.0)	114,625 (-9.3)	109,033 (-4.9)
มูลค่าสินค้าอุปโภคบริโภคนำเข้า ^{ข/}	201,048 (22.5)	206,881 (2.9)	213,038 (3.0)	204,875 (-3.8)
สินค้าไม่ทนน	66,462 (19.1)	72,882 (9.7)	81,113 (11.3)	78,397 (-3.3)
สินค้าคงทน	134,586 (24.2)	133,999 (-0.4)	131,925 (-1.5)	126,478 (-4.1)
ปริมาณการจำหน่ายสินค้าอุตสาหกรรมบางประเภท เครื่องดื่ม				
ก. เบียร์ ^{ค/} (ล้านลิตร)	645.9 (23.6)	757.3 (17.2)	880.1 (16.2)	974.7 (10.8)
ข. น้ำอัดลมและโซดา ^{ง/} (ล้านลิตร)	1,475 (5.5)	1,587 (7.6)	1,904 (20.0)	1,875 (-1.5)
บุหรี่และยาสูบ ^{จ/} (พันเม็ดริกตัน)	43,570 (-3.2)	47,322 (8.6)	43,893 (-7.2)	34,981 (-20.3)
ยานยนต์และอุปกรณ์ขนส่ง ^{ค/}				
ก. รถยนต์ (คัน)				
- รถยนต์นั่ง (คัน)	158,701 (2.7)	173,606 (9.4)	132,070 (-23.9)	46,399 (-64.9)
- รถที่ใช้ในการพาณิชย์ (คัน)	408,915 (23.4)	415,261 (1.6)	231,172 (-44.3)	97,844 (-57.7)
ข. รถจักรยานยนต์ (คัน)	1,504,857 (20.7)	1,242,359 (-17.4)	927,365 (-25.4)	490,829 (-47.1)
การใช้จ่ายในการเดินทางต่างประเทศของคนไทย	106,468 (4.2)	108,640 (2.0)	102,756 (-5.4)	70,390 (-22.7)
ปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้าประเภทที่อยู่อาศัย ^{ฉ/} (ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง)	14,576 (13.6)	16,000 (9.8)	17,638 (10.2)	18,821 (6.7)
สินเชื่อเพื่อผู้บริโภคส่วนบุคคลจากธนาคารพาณิชย์ และบริษัทเงินทุน (ยอดคงค้าง)	899,386 (18.9)	997,507 (10.9)	755,829 (-24.2)	705,073 ^{1/} (-27.3)
ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ ^{ช/}	145,706 (20.0)	183,948 (26.2)	186,336 (1.3)	180,808 (-3.0)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออัตราการเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน

P = ตัวเลขเบื้องต้น

1/ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน

ที่มา : ก/ กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง

จ/ โรงงานยาสูบ

ข/ กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ฉ/ การไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้า

ค/ บริษัทผู้ผลิตและ/หรือตัวแทนจำหน่าย

ส่วนภูมิภาค

ง/ กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง

ช/ กรมบัญชีกลาง

ตารางที่ 7
เครื่องชี้ภาวะการลงทุนภาคเอกชน
(หน่วย : ล้านบาท นอกจากระบุไว้เป็นอย่างอื่น)

	2538	2539	2540	2541 ^P
ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน*	116.9	96.7	69.7	5.5
	(13.6)	(6.7)	(-2.1)	(-23.6)
ปริมาณการจำหน่ายวัสดุก่อสร้างที่สำคัญ^{ก/}				
ปูนซีเมนต์ ** (พันเมตริกตัน)	33,067	37,092	36,026	20,650
	(14.5)	(12.2)	(-2.9)	(-42.3)
สังกะสี (พันเมตริกตัน)	349	359	383	243
	(13.7)	(2.7)	(6.9)	(-36.7)
เหล็กเส้น ^{ข/} (พันเมตริกตัน)	1,643	1,688	1,734	1,064
	(26.3)	(2.7)	(2.7)	(-38.6)
พื้นที่ก่อสร้างที่ได้รับอนุญาต^{ค/} (พันตารางเมตร)	36,786	26,750	21,318	7,253
	(1.8)	(-27.3)	(-20.3)	(-66.0)
เขตกรุงเทพมหานคร	25,380	15,845	12,848	4,112
	(-2.8)	(-37.6)	(-18.9)	(-68.0)
ภาคเหนือ	2,171	1,591	1,322	607
	(-4.1)	(-26.7)	(-16.9)	(-54.1)
ภาคใต้	2,414	2,620	1,566	626
	(33.3)	(8.5)	(-40.2)	(-60.0)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,769	3,069	2,574	704
	(37.0)	(-18.6)	(-16.1)	(-72.7)
ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพฯ)	3,028	3,625	3,008	1,204
	(-5.5)	(18.9)	(-17.0)	(-60.0)
สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ (ยอดคงค้าง)				
อุตสาหกรรมและเหมืองแร่	1,122,322	1,338,022	1,436,035	1,500,900 ^{1/}
	(31.7)	(19.2)	(15.3)	(-0.7) ^{1/}
การก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์	586,035	662,441	671,330	742,300
	(15.8)	(13.0)	(7.6)	(6.1)
การนำเข้าสินค้าประเภททุน^{ง/}				
มูลค่านำเข้าสินค้าประเภททุน	862,149	906,607	937,009	859,355
	(30.7)	(5.2)	(3.4)	(-8.3)
มูลค่านำเข้าสินค้าประเภททุน ณ ราคาคงที่ (ปี 2533 เป็นปีฐาน)	659,049	687,356	609,512	403,724
	(17.0)	(4.3)	(-11.3)	(-33.8)
การจดทะเบียนธุรกิจที่กระทรวงพาณิชย์^{จ/}				
ตั้งใหม่	179,178	185,835	114,999	96,247
	(14.9)	(3.7)	(-38.1)	(-16.3)
เพิ่มทุน	274,707	264,830	307,159	275,538
	(5.7)	(-3.6)	(16.0)	(-10.3)
เงินลงทุนจากต่างประเทศโดยการถือหุ้น	58,969	72,119	128,121	172,446
	(28.8)	(22.3)	(77.7)	(59.3)
อุตสาหกรรม	21,520	28,374	57,553	70,090
	(41.8)	(31.8)	(102.8)	(41.5)
การก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์	20,041	20,824	10,140	21,415
	(2.2)	(3.9)	(-51.3)	(177.5)

ตารางที่ 7 (ต่อ)
เครื่องชี้ภาวะการลงทุนภาคเอกชน
 (หน่วย : ล้านบาท นอกจากระบุไว้เป็นอย่างอื่น)

	2538	2539	2540	2541 ^P
การส่งเสริมการลงทุนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน^{น/}				
กิจการที่ขอรับส่งเสริมการลงทุน (พันล้านบาท)	901.4	834.7	490.8	283.8
	(51.6)	(-7.4)	(-41.2)	(-42.2)
กิจการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุน (พันล้านบาท)	584.7	529.4	482.9	303.4
	(107.6)	(-9.5)	(-8.8)	(-37.2)
กิจการที่ได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุน (พันล้านบาท)	328.3	427.1	412.3	261.5
	(55.4)	(30.1)	(-3.5)	(-36.6)
กิจการที่ได้รับส่งเสริมการลงทุนเปิดดำเนินการใหม่ (รวมขยายกิจการ) (พันล้านบาท)	132.5	230.3	273.5	294.5
	(30.4)	(73.8)	(18.8)	(7.7)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออัตราการเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันในปีก่อน

P = ตัวเลขเบื้องต้น 1/ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน

* คำนวณจากอัตราเพิ่มของค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ถ้อยหลัง 12 เดือน ขององค์ประกอบ

** รวมปูนซีเมนต์ผิวนำเข้า

ที่มา : ก/ บริษัทผู้ผลิต

ข/ บริษัทผู้ผลิตและตัวแทนจำหน่าย 7 รายใหญ่ ซึ่งมีกำลังการผลิตประมาณร้อยละ 61 ของทั้งหมด

ค/ ที่ว่าการเขตในกรุงเทพมหานคร และเทศบาลเมืองทั่วประเทศ

ง/ กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

จ/ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์

ฉ/ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

2. ปัญหาสภาพคล่องของธุรกิจเกิดจากการที่สถาบันการเงินจำกัดการให้สินเชื่อ เนื่องจากมีหนี้ต่อคุณภาพสูง และมีปัญหาเงินกองทุน รวมทั้งธุรกิจอยู่ระหว่างการปรับโครงสร้างหนี้

3. กำลังการผลิตส่วนเกินเหลืออยู่มากในภาคการผลิตอุตสาหกรรม และอุปทานล้นตลาดในธุรกิจสังหาริมทรัพย์ ขณะที่อุปสงค์ในประเทศหดตัวลง จึงทำให้ความต้องการลงทุนใหม่ลดลง

ในปี 2541 โครงการลงทุนขนาดใหญ่และโครงการลงทุนที่ได้รับสัมปทานจากรัฐบางโครงการทยอยเสร็จสิ้นลง ขณะที่ไม่มีโครงการใหม่เพิ่ม จึงเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้การลงทุนลดลงมากดังกล่าว ส่วนการลงทุนที่ยังดำเนินการต่อเนื่องส่วนใหญ่เป็นโครงการด้านคมนาคมและสื่อสาร อาทิ โครงการทางด่วนสายต่างๆ โครงการรถไฟฟ้ามหานคร และโครงการโทรศัพท์พื้นฐาน เป็นต้น

สำหรับองค์ประกอบการลงทุนนั้น ปรากฏว่าการลงทุนในเครื่องจักรอุปกรณ์ลดลงต่อเนื่องจากปี 2540 ร้อยละ 50.2 เป็นการลดลงเกือบทุกหมวดอุตสาหกรรม โดยเฉพาะเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมรถยนต์ การก่อสร้าง และการขนส่งและสื่อสาร ขณะที่เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสูง อาทิ อุตสาหกรรมไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ และแผงวงจรรวม ลดลงไม่

มากนัก ส่วนการลงทุนด้านการก่อสร้างลดลงมากถึงร้อยละ 53.5 โดยลดลงมากในทุกประเภท การก่อสร้าง และหากพิจารณาเป็นรายภาค (ตารางที่ 7) ปรากฏว่าลดลงในอัตราสูงมากในทุกภาค

ทางด้านความสนใจในการลงทุนก็ลดลงมากเช่นกันตามภาวะเศรษฐกิจที่หดตัวลง และปัญหาในระบบการเงิน ทั้งนี้ แม้ว่าทางการโดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ออกมาตรการ เอื้อสิทธิประโยชน์การลงทุนมากขึ้น ตลอดจนมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจทั้ง แก่กิจการที่ลงทุนใหม่ และกิจการที่ดำเนินการอยู่แล้ว ก็ไม่สามารถดึงดูดความสนใจจากธุรกิจ โดยโครงการลงทุนที่ได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุนปี 2541 ยังคงลดลงต่อเนื่องจากปีก่อนร้อยละ 36.6 เทียบกับที่ลดลงร้อยละ 3.5 ในปี 2540

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าเครื่องชี้การลงทุนภาคเอกชนเริ่มทรงตัวในช่วงครึ่งหลังของปี อาทิ มูลค่าสินค้าทุนนำเข้า ณ ราคาคงที่ และปริมาณการจำหน่ายปูนซีเมนต์ในประเทศ นอกจากนี้ แม้ ความต้องการลงทุนใหม่จะยังซบเซา แต่มีเครื่องชี้ที่บ่งว่าผู้ลงทุนต่างชาติยังรักษาฐานการผลิตใน ไทยไว้ ดังจะเห็นได้จากเงินลงทุนโดยตรงที่เพิ่มขึ้นสูงมากเป็น 4.7 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ. (ไม่ รวมส่วนของการเพิ่มทุนในสถาบันการเงิน)

การเปลี่ยนแปลงสต็อกสินค้า (ตามราคาคงที่) ปี 2541 มีมูลค่าลดลง 38.7 พันล้านบาท ตามการลดลงของวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูปเป็นสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับการผลิตและการใช้จ่ายในประเทศที่ลดลงมาก นอกจากนี้ ปัญหาสภาพคล่องทางการเงินของธุรกิจ และภาระ ต้นทุนการถือสต็อกสูงก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสะสมสต็อกลดลง ขณะที่มูลค่าสต็อกสินค้า เกษตรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนตามผลผลิตมันสำปะหลังและข้าวโพดที่ออกสู่ตลาดมาก ขณะที่ความต้องการใช้ทั้งในประเทศและจากต่างประเทศลดลง

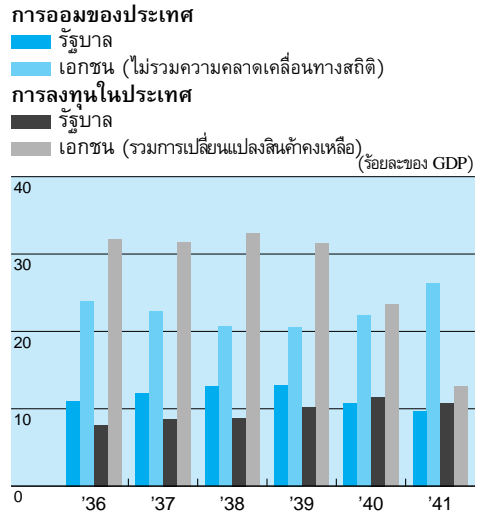
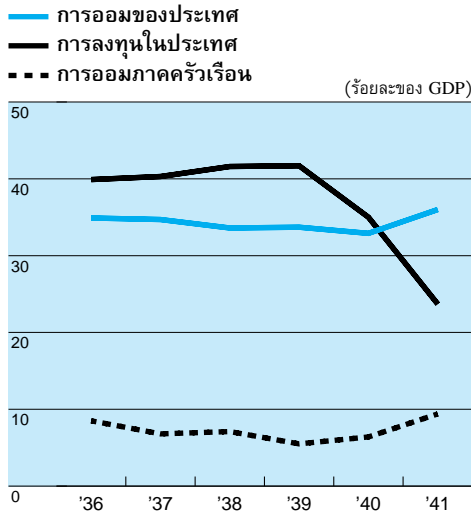
การใช้จ่ายภาครัฐ

การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคภาครัฐบาล (ตามราคาคงที่) ลดลงร้อยละ 5.5 เทียบกับที่ ลดลงร้อยละ 0.7 ในปีก่อน เนื่องจากการปรับลดงบประมาณรายจ่ายในช่วงครึ่งปีแรก โดยหมวด รายจ่ายที่ลดลงได้แก่ รายจ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการ และรายจ่ายด้านการทหาร ขณะที่รายจ่าย ในหมวดเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินบำเหน็จบำนาญขยายตัวชะลอลงจากปีก่อน

การลงทุนภาครัฐบาล (ตามราคาคงที่) ลดลงร้อยละ 30.9 เทียบกับที่ขยายตัวร้อยละ 21.7 ในปีก่อน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการปรับลดวงเงินงบประมาณรายจ่ายลง รวมทั้งทางการ เข้มงวดการเบิกจ่ายในช่วงต้นปี แม้ในช่วงครึ่งหลังของปีจะมีการผ่อนคลายนโยบายการคลังเพื่อ กระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ก็ไม่สามารถเร่งการเบิกจ่ายได้เต็มที่ นอกจากนี้ โครงการลงทุนตามสัญญา จัดจ้างของรัฐบาลบางแห่งต้องชะลอโครงการ เพราะผู้ประกอบการประสบปัญหาขาดเงินทุน หมุนเวียน เนื่องจากสถาบันการเงินเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อ อย่างไรก็ตาม การลงทุนของ รัฐบาลในปีนี้ให้ความสำคัญกับโครงการการพัฒนาภูมิภาคและสร้างงานในชนบทเพื่อรองรับและ บรรเทาผลกระทบด้านลบต่อสังคม อาทิ โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรม

สัดส่วนการออมและการลงทุนต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศ

ณ ราคาประจำปี

ขนาดย่อม และโครงการลงทุนเพื่อพัฒนาการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีโครงการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการคมนาคมที่เป็นโครงการต่อเนื่องจากปีก่อน

การลงทุนของรัฐวิสาหกิจ (ตามราคาคงที่) ขยายตัวร้อยละ 4.9 เทียบกับที่ลดลงร้อยละ 3.3 ในปีก่อน โดยการลงทุนส่วนใหญ่เป็นโครงการต่อเนื่องจากปีก่อนในหมวดพลังงาน และการคมนาคมขนส่ง

การออมของประเทศ (ตามราคาปัจจุบัน)*

การออมของประเทศในปี 2541 ขยายตัวร้อยละ 9.4 ส่งผลให้สัดส่วนการออมต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 32.9 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 36.1 ในปี 2541 เป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของการออมภาคเอกชนเป็นสำคัญ

การออมภาคเอกชน ในปี 2541 ขยายตัวในอัตราร้อยละ 17.6 เนื่องจากการออมภาคครัวเรือนขยายตัวเร่งขึ้นถึงร้อยละ 46.6 จากที่การอุปโภคบริโภคลดลงมาก เนื่องจากประชาชนไม่มั่นใจต่อรายได้ในอนาคต จึงระมัดระวังการใช้จ่ายมากขึ้น กอปรกับรายได้ภาคเกษตรสูงขึ้นตามราคาพืชผลในรูปเงินบาท และอัตราดอกเบี้ยในช่วงครึ่งปีแรกอยู่ในเกณฑ์สูงจึงให้มีการออมมากขึ้น ส่วนการออมภาครัฐกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.2 ชะลอลงจากปีก่อน ตามผลประกอบการที่ลดลงเป็นสำคัญ

* การออมที่เพิ่มขึ้นนั้นมิได้มีการปรับลดเอาผลของการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าสินทรัพย์/หนี้สิน (valuation change หรือ capital gains/loss) ออกไป เนื่องจากตามหลักสากลของการจัดทำรายได้บัญชีประชาชาติขององค์การสหประชาชาติจะไม่คำนึงถึงปัจจัยดังกล่าว ดังนั้น การออมจะรวมเอาการตั้งสำรองจากหนี้เสียและการขาดทุนเงินตราต่างประเทศไว้ด้วย

ตารางที่ 8
การออม-การลงทุนในประเทศ
(สัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศ : ร้อยละ)

	2539	2540	2541
การลงทุนในประเทศ	41.7	35.0	23.8
การออมทั้งประเทศ (ไม่รวมการคลาดเคลื่อนทางสถิติ)	33.7	32.9	36.1
ช่องว่างการออม-การลงทุน	-8.1	-2.1	12.3

ตารางที่ 9
การออมในประเทศ
(สัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์ในประเทศ : ร้อยละ)

	2539	2540	2541
การออมภาคเอกชน	20.1	21.4	25.2
ครัวเรือน	5.5	6.4	9.4
ธุรกิจ	14.6	15.0	15.8
การออมภาครัฐ	12.1	10.7	9.7
รัฐบาล	10.4	8.3	7.1
รัฐวิสาหกิจ	2.7	2.4	2.6
ความคลาดเคลื่อนทางสถิติ	-0.5	-0.8	-1.1
การออมทั้งประเทศ (ไม่รวมการคลาดเคลื่อนทางสถิติ)	33.7	32.9	36.1

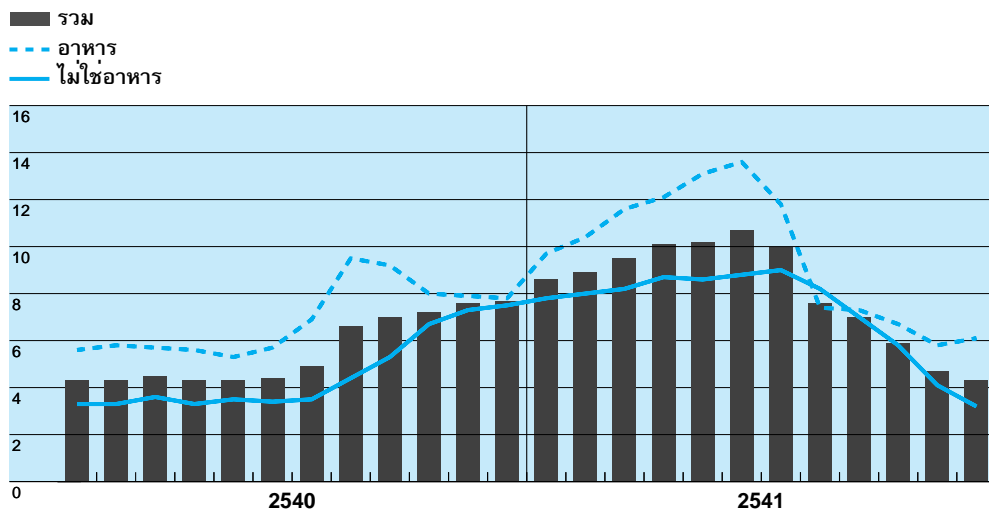
การออมของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ ปี 2541 ยังคงลดลงต่อเนื่องในอัตราร้อยละ 9 เนื่องจากการออมของรัฐบาลยังคงลดลงใกล้เคียงกับปีก่อนตามรายได้ที่ลดลง ขณะที่รัฐวิสาหกิจยังมีกำไรเพิ่มขึ้นจากปีก่อน

ระดับราคา

ดัชนีราคาผู้บริโภคทั้งประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.1 ในปี 2541 เทียบกับร้อยละ 5.6 ในปี 2540 โดยเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 9.7 ในช่วงครึ่งแรกของปี ก่อนปรับตัวลดลงเหลือเฉลี่ยร้อยละ 6.5 ในช่วงครึ่งหลังของปี การสูงขึ้นของระดับราคาสินค้าเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของราคาทั้งในหมวดอาหารและหมวดอื่นที่ไม่ใช่อาหารในอัตราร้อยละ 9.6 และ 7.3 ตามลำดับ

อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค (ทั้งประเทศ)

(อัตราเพิ่มเทียบกับเดือนเดียวกันปีก่อน)

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้อัตราเงินเฟ้อในปี 2541 เร่งตัวขึ้นคือ การอ่อนตัวของอัตราแลกเปลี่ยนจากเฉลี่ย 31.37 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. ในปี 2540 เป็นเฉลี่ย 41.37 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. ในปี 2541 นอกจากนี้ ราคาสินค้าเกษตรที่สูงขึ้นในช่วงต้นปีตามราคาในตลาดโลก รวมทั้งมีการขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิตบางรายการตั้งแต่ครั้งหลังของปี 2540 และการปรับภาษีน้ำมันสูงขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ 2541

ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราเงินเฟ้อ (%)

	2540	2541
ปริมาณเงิน	2.5	0.8
ค่าจ้างขั้นต่ำ	0.3	0.1
ราคาน้ำมัน *	-0.3	-1.1
ราคาสินค้านำเข้าที่ไม่ใช่น้ำมัน **	-0.2	-0.8
ราคาสินค้าเกษตร	0.4	3.1
อัตราแลกเปลี่ยน	2.7	5.6
ปัจจัยอื่นๆ	0.2	0.4
รวม	5.6	8.1

หมายเหตุ : * ไม่รวมผลของอัตราแลกเปลี่ยน แต่รวมผลของการปรับภาษีน้ำมันในปี 2541
** ไม่รวมผลของอัตราแลกเปลี่ยน

อย่างไรก็ตาม อัตราเงินเฟ้อได้อ่อนตัวลงมากในช่วงครึ่งหลังของปี 2541 ซึ่งเกิดจากปัจจัยดังนี้

1. ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพและแข็งขึ้นต่อเนื่องในช่วงครึ่งหลังของปี ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยสูงของทางการในตลาดเงินนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนเมื่อเดือนกรกฎาคม 2540 จนถึงกลางปี 2541 เพื่อสนับสนุนให้ค่าเงินบาทปรับตัวสู่เสถียรภาพโดยเร็ว ประกอบกับความเชื่อมั่นที่นักลงทุนต่างประเทศมีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย

การรักษาเสถียรภาพด้านราคาภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว

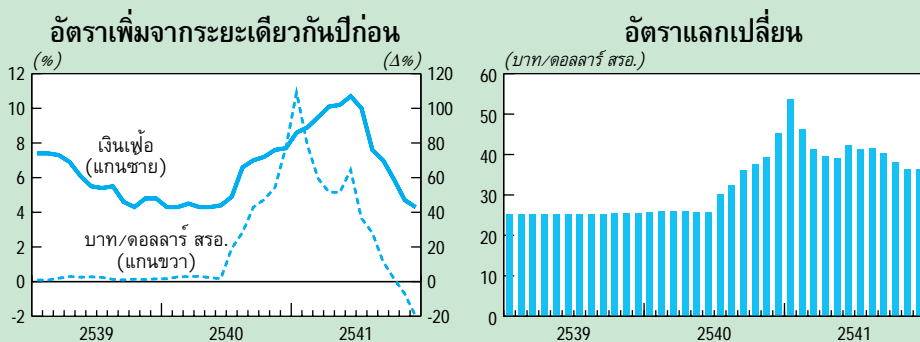
● การรักษาเสถียรภาพด้านราคาหรืออัตราเงินเฟ้อเป็นเป้าหมายสำคัญของการดำเนินนโยบายการเงิน โดยบางประเทศ เช่น อังกฤษ สวีเดน แคนาดา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ถือเป็นเป้าหมายสูงสุด ทั้งนี้ เนื่องจากเสถียรภาพด้านราคาหรืออัตราเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับต่ำมีประโยชน์ คือ

1. ภาวะค่าครองชีพของประชาชนไม่ผันผวนเกินไป
2. ทำให้เกิดเสถียรภาพในตลาดเงิน อัตราดอกเบี้ย และอัตราแลกเปลี่ยน
3. สะท้อนต้นทุนการผลิตที่ไม่สูงเกินไปซึ่งจะทำให้มีความสามารถในการแข่งขันด้านราคากับต่างประเทศ
4. สนับสนุนบรรยากาศการผลิตและการลงทุน

● ในอดีตภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่และตะกร้าเงิน ประเทศไทยผูกค่าเงินบาทกับเงินสกุลสำคัญ หรือตะกร้าของเงินสกุลสำคัญโดยเฉพาะดอลลาร์ สรอ. ดังนั้น อัตราเงินเฟ้อของไทยจึงมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงตามอัตราเงินเฟ้อของสหรัฐฯ ในเชิงความสัมพันธ์ระยะยาว (long-run relationship) แต่โดยเฉลี่ยจะสูงกว่าของสหรัฐฯ เพราะมีแรงกดดันจากอุปสงค์ในประเทศที่มากกว่า นอกจากนั้น ยังเป็นผลจากการลดค่าเงินบาทในบางช่วง เช่นในปี 2524 และ 2527 เพื่อดำรงความสามารถทางการแข่งขันของสินค้าออกไทย ทั้งนี้ ในช่วงปี 2524 ถึง 2538 ประเทศไทยมีอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยร้อยละ 4.1 ต่อปี เทียบกับอัตราเฉลี่ยร้อยละ 3.7 ของสหรัฐฯ ส่วนปัจจัยสำคัญอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้ออาจแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านต้นทุนการผลิต เช่น ราคาสินค้าเกษตร ราคาน้ำมันนำเข้า ราคาสินค้านำเข้าที่ไม่ใช่ น้ำมัน และระดับค่าจ้าง
2. แรงกดดันจากอุปสงค์ในประเทศ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้จากอัตราการขยายตัวของปริมาณเงิน และส่วนต่างระหว่างการผลิตจริงและศักยภาพการผลิต (output gap)

● ภายหลังการปรับระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นแบบลอยตัวเมื่อเดือนกรกฎาคม 2540 ในระยะแรก อัตราแลกเปลี่ยนมีความผันผวนสูงจึงส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าในประเทศ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจไทย

2. กำลังซื้อของประชาชนลดลงจากภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา การเลิกจ้างงาน และความไม่มั่นคงในงาน ตลอดจนปัญหาสุขภาพคล่องตัวของภาคธุรกิจ

3. ความต้องการข่าวคุณภาพดีจากต่างประเทศชะลอลงในช่วงครึ่งหลังของปีจากการที่เศรษฐกิจภูมิภาคหดตัวต่อเนื่องและเศรษฐกิจโลกชะลอตัว และมีปัญหาแข่งขันด้านราคาทำให้

เป็นเศรษฐกิจเปิดและมีการค้ากับต่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์สูง ต่อมาเมื่อค่าเงินบาทแข็งขึ้นและมีเสถียรภาพ ในช่วงครึ่งหลังของปี 2541 อัตราเงินเฟ้อก็ชะลอลงตามลำดับ ดังนั้น การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนตามกลไกตลาดในปัจจุบันจึงมีความสำคัญมากขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อ ในขณะที่ช่วงเวลาดังกล่าวแรงกดดันจากต้นทุนและอุปสงค์ในประเทศมีผลค่อนข้างน้อย อัตราแลกเปลี่ยนที่เคลื่อนไหวตามกลไกตลาดอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้อัตราเงินเฟ้อมีความผันผวนสูงกว่าที่เป็นมาในอดีต ส่วนในทางกลับกันอัตราเงินเฟ้อซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องชี้วัดความสามารถในการแข่งขันย่อมส่งผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนได้เช่นกัน ซึ่งหากทางการไม่ระมัดระวังอย่างทันท่วงทีอาจเกิดผลกระทบต่อเสถียรภาพของทั้งระดับราคาและอัตราแลกเปลี่ยนได้

- การที่อัตราแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความผันผวนของอัตราเงินเฟ้อ ทำให้การรักษาอัตราแลกเปลี่ยนให้มีเสถียรภาพควบคู่กับการดูแล output gap ให้อยู่ในช่วงแคบจึงเป็นเรื่องสำคัญในการดูแลให้อัตราเงินเฟ้อของไทยอยู่ในระดับที่เหมาะสมและมีเสถียรภาพเพื่อลดความเสี่ยงในการตัดสินใจสนับสนุนการลงทุน เพิ่มประสิทธิภาพของการผลิต และสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันของสินค้าออกไทย รวมทั้งการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในระยะยาว ซึ่งจะย้อนกลับมาเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้อัตราแลกเปลี่ยนมีเสถียรภาพในระยะต่อไปด้วย

- ในการดำเนินนโยบายการเงิน การที่ค่าเงินบาทไม่ผูกติดกับค่าเงินสกุลใดสกุลหนึ่งอีกต่อไป ทำให้นโยบายการเงินมีอิสระและสามารถที่จะมีบทบาทในการกระตุ้นหรือชะลอเศรษฐกิจเมื่อจำเป็นได้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะปริมาณเงินและอัตราดอกเบี้ยจะไม่ถูกจำกัดโดยนโยบายที่ต้องรักษาอัตราแลกเปลี่ยนในคงที่ แต่ในขณะเดียวกันอัตราแลกเปลี่ยนที่เคยเป็น nominal anchor ให้กับกรดำเนินการนโยบายการเงินจะไม่มีบทบาทดังกล่าวแล้ว ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ว่าความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะรักษาเสถียรภาพด้านราคาของทางการ โดยเฉพาะของธนาคารกลาง จะมีน้อยลง ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างกรอบนโยบายการเงินที่ชัดเจน โปร่งใส น่าเชื่อถือ และสนับสนุนให้ทั้งอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราเงินเฟ้อมีเสถียรภาพในระยะยาวเพื่อทดแทน nominal anchor ภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่หรือตะกร้าเงินที่ใช้ในอดีต

- เมื่อพิจารณาถึงมาตรฐานสากลและเครื่องมือทางการเงินที่มีอยู่ในปัจจุบัน กรอบนโยบายการเงินที่น่าจะมีความเหมาะสมได้แก่ กรอบนโยบายแบบกำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อเป็นหลัก (inflation targeting) ซึ่งเป็นการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบที่กำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อระยะยาวอย่างชัดเจน และใช้อัตราดอกเบี้ยและ/หรือฐานเงินเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบาย การเลือกเงินเฟ้อเป็นเป้าหมายหลักของธนาคารกลางจะทำให้เกิดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของธนาคารกลาง และสร้างความน่าเชื่อถือและความรับผิดชอบ แต่ทั้งนี้การเลือกระดับเงินเฟ้อที่เหมาะสมย่อมจะต้องคำนึงถึงเป้าหมายรอง เช่น อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ประกอบกันด้วย ส่วนการกำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อระยะยาวแทนที่จะเป็นระยะสั้นจะสนับสนุนให้การดำเนินนโยบายมีลักษณะ forward looking และไม่ต้องปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง หรือเข้าไปแทรกแซงกลไกตลาดมากจนอาจสร้างความสับสนหรือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ราคาข้าว แป้ง และผลิตภัณฑ์จากแป้ง ซึ่งเป็นราคาสินค้าหมวดที่เพิ่มขึ้นสูงสุดในช่วงครึ่งแรกของปี 2541 กลับลดลงในช่วงครึ่งหลังของปี

4. ราคาน้ำมันในตลาดโลกในปี 2541 ลดลงจากปีก่อนถึงร้อยละ 30.5 ตามอุปทานที่เพิ่มขึ้นจากกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน ในขณะที่ราคาสินค้านำเข้าที่มีใช้น้ำมันในรูปดอลลาร์ สรอ.

ตารางที่ 10
ค่าเฉลี่ยดัชนีราคาผู้บริโภคทั้งประเทศและรายภาค

	2539		2540		2541	
	ดัชนี	Δ%	ดัชนี	Δ%	ดัชนี	Δ%
ดัชนีราคาผู้บริโภค (2537=100)	112.0	5.9	118.2	5.6	127.8	8.1
— อาหาร	117.7	8.9	125.8	7.0	137.9	9.6
— อื่นๆ	108.0	3.7	113.0	4.6	121.2	7.3
จำแนกตามภูมิภาค						
— กรุงเทพฯ	111.9	5.8	117.7	5.2	126.9	7.8
— ภาคกลาง	112.5	5.7	119.5	6.2	130.9	9.5
— ภาคเหนือ	110.6	4.9	116.8	5.6	126.1	8.0
— ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	113.0	6.3	121.9	7.9	132.0	8.3
— ภาคใต้	112.8	6.1	120.0	6.4	130.3	8.6

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

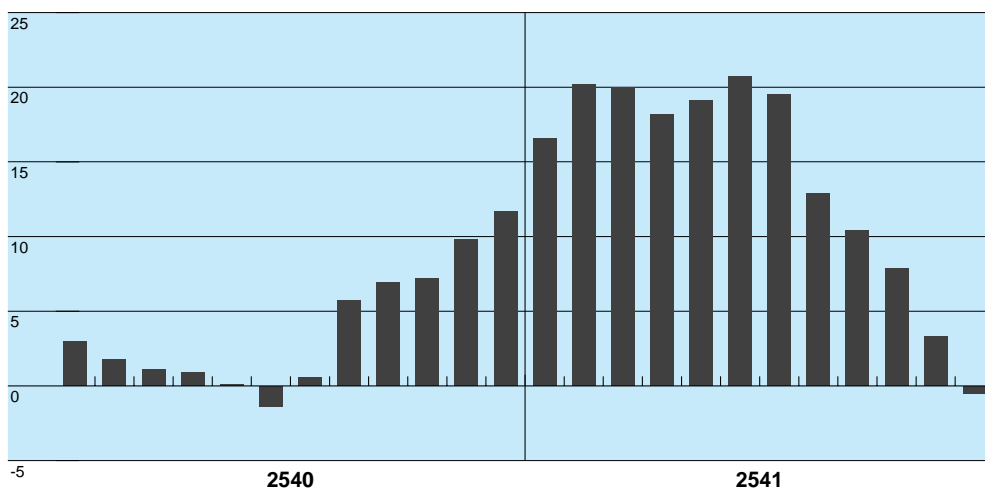
ก็ลดลงตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก

5. ทางการได้ดูแลให้การปรับราคาสินค้าสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของต้นทุน ดังนั้นเมื่อค่าเงินบาทปรับตัวแข็งขึ้นต่อเนื่องในช่วงครึ่งหลังของปีจึงมีการประกาศลดราคาสินค้าอุปโภคบริโภคหลายรายการ

สำหรับดัชนีราคาขายส่งในปี 2541 เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 13.8 เทียบกับร้อยละ 3.9 ในปี 2540 เป็นผลจากการเร่งตัวในช่วงครึ่งแรกของปีร้อยละ 19.2 และชะลอลงอย่างรวดเร็วในช่วงครึ่งหลังของปีเหลือร้อยละ 8.7 ทั้งนี้ ราคาสินค้าหมวดเกษตรกรรมและผลิตภัณฑ์อาหารเพิ่มขึ้นเฉลี่ยทั้งปีร้อยละ 17 ในขณะที่ราคาหมวดสินค้าอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.6 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ดัชนีราคาขายส่งเร่งตัวมากในช่วงครึ่งแรกของปีคือ การอ่อนตัวของค่าเงินบาทในระยะก่อนหน้า และการปรับราคาตามต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นเนื่องจากการปรับภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิตบางรายการในช่วงครึ่งหลังของปี 2540 ส่วนการชะลอตัวของดัชนีราคาขายส่งในช่วงครึ่งหลังของปีมีปัจจัยสำคัญ ดังนี้

1. การแข็งขึ้นของค่าเงินบาทซึ่งช่วยลดต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบนำเข้า เช่น ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม และอาหารสัตว์
2. อุปสงค์ในประเทศหดตัวต่อเนื่อง ในขณะที่อุปสงค์จากต่างประเทศก็มีแนวโน้มชะลอลงตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก
3. ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกลดลง

อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาขายส่ง (อัตราเพิ่มเทียบกับเดือนเดียวกันปีก่อน)

ดัชนีราคาขายส่ง (อัตราการเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน)

	2540			2541		
	H1	H2	ทั้งปี	H1	H2	ทั้งปี
ดัชนีราคาขายส่ง	0.9	7.1	3.9	19.2	8.7	13.8
- เกษตรกรรมและผลิตภัณฑ์อาหาร	2.8	5.2	4.0	21.8	12.5	17.0
- อุตสาหกรรม	-0.3	8.1	4.0	17.4	6.3	11.6
ดัชนีราคาขายส่งสำหรับสินค้าส่งออก	-6.4	5.1	-0.7	28.3	12.5	20.1

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ภาวะเศรษฐกิจรายภาค

เศรษฐกิจภาคใต้

เศรษฐกิจภาคใต้ในปี 2541 หดตัวลงในอัตราร้อยละ 2.5 เทียบกับที่ขยายตัวร้อยละ 2.1 ในปี 2540 เนื่องจากภาคธุรกิจส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน สถาบันการเงินระงับการปล่อยสินเชื่อและกำลังซื้อของประชาชนลดลงเป็นสำคัญ

ผลผลิตภาคการเกษตร ลดลงจากปีก่อนเนื่องจากตั้งแต่ช่วงต้นปีถึงช่วงกลางไตรมาสที่ 2 เกิดภาวะฝนทิ้งช่วง ทำให้ผลผลิตยางพารา ปาล์มน้ำมัน กาแฟ และไม้ผล ลดลง ขณะที่ผลผลิต

ข้อมูลเศรษฐกิจสำคัญ
(อัตราการเปลี่ยนแปลง : ร้อยละ)

	2539	2540	2541
อัตราการขยายตัว			
ทางเศรษฐกิจ	4.3	2.1	-2.5
อัตราเงินเฟ้อ	6.1	6.4	8.6
สินเชื่อ	14.9	-1.0	-10.7
เงินฝาก	10.6	6.4	6.6

ข่าวเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาอยู่ในเกณฑ์สูงจึงทำให้เกษตรกรหันมาปลูกมากขึ้น สำหรับผลผลิตประมงเพิ่มขึ้นทั้งการทำประมงทะเลและการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ เนื่องจากราคากุ้งกุลาดำอยู่ในเกณฑ์ดีจึงใจให้เกษตรกรหันมาเพาะเลี้ยงกุ้งเป็นจำนวนมาก

ผลผลิตนอกภาคการเกษตร ลดลง

จากปีก่อนเล็กน้อย การผลิตอุตสาหกรรมลดลงตามอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรเป็นสำคัญ

โดยเฉพาะการผลิตน้ำมันปาล์มและยางแผ่นรมควัน ขณะที่การผลิตยางแท่งและอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น ภาคการก่อสร้างลดลงตามการก่อสร้างภาคเอกชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและอาคารเพื่อการพาณิชย์ ภาคการค้าลดลงเช่นกัน โดยเฉพาะการค้ารถยนต์และรถจักรยานยนต์ จากการขาดสภาพคล่องและกำลังซื้อของประชาชนลดลง ส่วนการท่องเที่ยวยังอยู่ในเกณฑ์ดีโดยเฉพาะเขตภาคใต้ตอนบน เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวชาวยุโรปเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก สำหรับการผลิตภาคเหมืองแร่ลดลงโดยเฉพาะการผลิตแร่ปิโตรลียมลดลงมาก

การลงทุน จากการที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้การลงทุนลดลง ในปี 2541 มีโครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนจำนวน 66 ราย คิดเป็นเงินลงทุน 8,712.9 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 23.3 และ 85.3 ตามลำดับ

ดัชนีราคาผู้บริโภค ปี 2541 ในเขตภาคใต้เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.6 เทียบกับร้อยละ 6.4 ในปีก่อน โดยสินค้าหมวดอาหารและเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.1 สินค้าหมวดอื่นๆ ที่มีโชอาหารเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.9

ด้านการเงิน ณ สิ้นปี 2541 มีสาขาธนาคารพาณิชย์ในภาคใต้ทั้งสิ้น 370 แห่ง ลดลงจากปีก่อน 17 แห่ง ปริมาณเงินฝากคงค้างทั้งสิ้น 230.5 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.6 ส่วนเงินให้กู้ยืมคงค้างมีจำนวน 209.3 พันล้านบาท ลดลงร้อยละ 10.7

เศรษฐกิจภาคใต้ในปี 2542 คาดว่าจะทรงตัวแม้ว่าผลผลิตด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมจะลดลงทั้งปริมาณและมูลค่า เพราะเกิดสภาพแห้งแล้งและผลจากราคาสินค้าตกต่ำ อย่างไรก็ตามจะมีกระแสเงินหมุนเวียนจากการใช้จ่ายของรัฐบาลเข้ามาช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจโดยผ่านการจ้างงานและพัฒนาเศรษฐกิจของโครงการต่างๆ ของส่วนราชการ

เศรษฐกิจภาคกลาง

เศรษฐกิจภาคกลางในปี 2541 หดตัวลงในอัตราร้อยละ 9.8 เทียบกับที่หดตัวลงร้อยละ 1.8 ในปี 2540 เป็นการลดลงของการผลิตนอกภาคการเกษตรเป็นสำคัญ เนื่องจากปัญหาสถานการณ์ขาดสภาพคล่องทางการเงินและกำลังซื้อของประชาชนลดลง

ผลผลิตภาคการเกษตร ยังขยายตัวเพิ่มขึ้นจากการที่สภาพอากาศเอื้ออำนวย ประกอบกับราคาสินค้าส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี ด้านผลผลิตปศุสัตว์ชะลอตัวลงตามการเลี้ยงสุกรและโคเนื้อที่ความต้องการบริโภคลดลง และราคาขายไม่สอดคล้องกับราคาอาหารสัตว์ที่เพิ่มขึ้น ส่วนการเลี้ยงโคนมและไก่ขยายตัวเพิ่มขึ้นเนื่องจากความต้องการยังสูง ด้านการประมงเพิ่มขึ้นจากการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ เป็นสำคัญ

ผลผลิตนอกภาคการเกษตร ลดลงตามภาวะการผลิตของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อสนองความต้องการบริโภคภายในประเทศ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง **ภาคการก่อสร้าง** ลดลง เป็นการลดลงของการก่อสร้างภาคเอกชนเป็นสำคัญ ทั้งการก่อสร้างที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ สาเหตุหลักมาจากการที่ธนาคารพาณิชย์ระงับการให้สินเชื่อและยังมีอุปทานส่วนเกินเหลืออยู่ การก่อสร้างภาครัฐก็ลดลงเช่นกัน เพราะรัฐบาลปรับลดงบประมาณรายจ่าย **ภาคการค้า** ลดลงจากการที่ประชาชนมีกำลังซื้อลดลง ทำให้ระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าที่มีภาระผูกพันในการชำระเงิน **ภาคบริการ** ชะลอตัวลงแม้จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้นก็ตาม แต่การจับจ่ายใช้สอยต่อนักท่องเที่ยวกลับลดลง

ด้านการลงทุน ลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในส่วนของภาคเอกชน พิจารณาจากโครงการที่ได้รับอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนมีจำนวน 525 ราย คิดเป็นเงินลงทุน 282.2 พันล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 19.5 และ 28.3 ตามลำดับ ขณะที่จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งใหม่มีจำนวน 934 ราย ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 27.9

ดัชนีราคาผู้บริโภค ปี 2541 ในเขตภาคกลางซึ่งไม่รวมกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.5 โดยราคาหมวดอาหารและเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.8 ขณะที่ราคาสินค้าหมวดอื่นๆ ที่มีใช้อาหารและเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.7 สำหรับในเขตกรุงเทพฯ ดัชนีราคาผู้บริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.8 โดยหมวดอาหารและเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 9 และหมวดอื่นๆ ที่มีใช้อาหารและเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.1

ข้อมูลเศรษฐกิจสำคัญ (อัตราการเปลี่ยนแปลง : ร้อยละ)			
	2539	2540	2541
อัตราการขยายตัว			
ทางเศรษฐกิจ	5.8	-1.8	-9.8
อัตราเงินเฟ้อ	5.8	5.3	8.0
- กรุงเทพฯ	5.8	5.2	7.8
- ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพฯ)	5.7	6.2	9.5
สินเชื่อ	16.0	31.8	-15.5
เงินฝาก	14.7	19.5	11.5

ด้านการเงิน ณ สิ้นปี 2541 มีสาขาธนาคารพาณิชย์ (รวมสำนักงานใหญ่) ในเขตภาคกลางทั้งสิ้น 1,969 สาขา เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 2 สาขา มีเงินฝากคงค้างทั้งสิ้น 3,934.7 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.5 ส่วนเงินให้กู้ยืมคงค้างมีจำนวน 4,552.4 พันล้านบาท ลดลงร้อยละ 15.5 ทั้งนี้ เงินรับฝากและเงินให้กู้ยืมในเขตกรุงเทพฯ คิดเป็นร้อยละ 77.4 และ 87.9 ของเงินฝากและเงินให้กู้ยืมในเขตภาคกลางตามลำดับ

เศรษฐกิจภาคกลางในปี 2542 คาดว่าจะดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นในปี 2541 ได้เริ่มผ่อนคลาย โดยเฉพาะปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน การชะลอตัวของสินเชื่อ และปัญหาด้านการประนอมหนี้ รวมทั้งการที่รัฐบาลมุ่งแก้ปัญหาด้านภาคเศรษฐกิจจริง

เศรษฐกิจภาคเหนือ

เศรษฐกิจภาคเหนือในปี 2541 หดตัวลงประมาณร้อยละ 3.9 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจหดตัว ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอก รวมทั้งธุรกิจส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง และมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เข้มงวดการปล่อยสินเชื่อ และอัตราดอกเบี้ยอยู่ในเกณฑ์สูง ประกอบกับภาครัฐปรับลดการใช้จ่ายลง แม้จะเร่งเบิกจ่ายในช่วงปลายปีงบประมาณ แต่การใช้จ่ายโดยรวมยังคงลดลง นอกจากนี้ยังมีปัญหาการใช้จ่ายของประชาชนลดลงจากปัญหาการว่างงาน

ผลผลิตภาคการเกษตรซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประชาชนในภาคเหนือ ยังคงเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 พืชหลักสำคัญ เช่น ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.7 52.1 และ 34.9 ตามลำดับ จากราคาที่พุ่งสูงในปี 2540 ประกอบกับภาวะฝนที่กระจายตัวดี แม้จะมีปัญหาการระบาดของเพลี้ยกระโดดต่อการผลิตข้าวนาปี 2541/2542 บ้าง แต่ไม่รุนแรงนัก ราคาพืชผลส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี แม้ว่าช่วงครึ่งหลังของปีมีแนวโน้มต่ำลง แต่โดยเฉลี่ยตลอดปี 2541 ยังอยู่ในเกณฑ์สูงถึงร้อยละ 23.1 ทำให้รายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 21.0 เทียบกับร้อยละ 2.9 ในปี 2540

ผลผลิตนอกภาคการเกษตรลดลงร้อยละ 5.5 โดยภาคอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 5.3 ตามการผลิตของอุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ น้ำตาลทราย การผลิตเพื่อส่งออกในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่ลดลงร้อยละ 0.6 และการแข่งขันด้านราคาจากประเทศคู่แข่ง ภาคเหมืองแร่ลดลงร้อยละ 7.9 จากที่ความต้องการลิควิดิตี้ของอุตสาหกรรมผลิตปูนซีเมนต์ลดลง ส่วนภาคบริการยังขยายตัวร้อยละ 0.5 จากจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างประเทศ แม้ว่านักท่องเที่ยวชาวไทยจะลดลง ทั้งนี้ การรับซื้อเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.2 เป็น

103.8 ล้านดอลลาร์ สรอ.

ข้อมูลเศรษฐกิจสำคัญ (อัตราการเปลี่ยนแปลง : ร้อยละ)

	2539	2540	2541
อัตราการขยายตัว			
ทางเศรษฐกิจ	5.4	3.2	-3.9 ^E
อัตราเงินเฟ้อ	4.9	5.6	8.0
สินเชื่อ	11.4	-2.0	-11.6
เงินฝาก	11.9	7.5	2.8

E = ตัวเลขประมาณการ

ทางด้านการใช้จ่ายภาคเอกชน ปี 2541 ลดลงเนื่องจากปัญหาการว่างงานที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้กำลังซื้อของประชาชนตกต่ำลง ทั้งนี้ พิจารณาจากเครื่องชี้การใช้จ่ายภาคเอกชน เช่น ยอดจดทะเบียนรถยนต์และจักรยานยนต์ลดลงร้อยละ 62.2 และ 48.6 ตามลำดับ และสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคก็ลดลงร้อยละ 14.2

การลงทุนและการก่อสร้าง ปี 2541 ลดลงร้อยละ 17.7 เป็นการลดลงทั้งการก่อสร้าง

ภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ เครื่องซีการก่อสร้างที่สำคัญได้แก่ พื้นที่ก่อสร้างในเขตเทศบาลลดลงมาก ถึงร้อยละ 52.8 สินเชื่อก่อสร้างลดลงร้อยละ 8.9 รวมทั้งเงินทุนของกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมีมูลค่าลดลงร้อยละ 57.3 และโรงงานจดทะเบียนตั้งใหม่ลดลงทั้งจำนวนรายและมูลค่าร้อยละ 36.7 และ 71 ตามลำดับ

อัตราเงินเฟ้อ ปี 2541 ของภาคเหนือปรับตัวลดลงตามลำดับในช่วงครึ่งหลังของปี แต่เฉลี่ยทั้งปีเท่ากับร้อยละ 8 ทั้งนี้ เป็นการเพิ่มขึ้นของหมวดอาหารและหมวดอื่นๆ ที่มีโชอาหารร้อยละ 9.8 และร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

การเงิน การให้สินเชื่อลดลงอย่างต่อเนื่องโดยยอดคงค้าง ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541 ลดลงร้อยละ 11.6 เหลือ 219.8 พันล้านบาท เนื่องจากสถาบันการเงินเข้มงวดการให้สินเชื่อใหม่ และส่วนหนึ่งมีการโอนสินเชื่อรายใหญ่ไปบริหารที่ส่วนกลาง ทั้งนี้ การให้สินเชื่อลดลงเกือบทุกประเภทโดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อการพาณิชย์กรรมและเพื่อการอุปโภคบริโภคมาก ส่วนเงินฝาก ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541 มียอดคงค้าง 264 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 2.8 ในช่วงต้นปี ผู้ฝากไม่มั่นใจต่อระบบสถาบันการเงินจึงมีการโยกย้ายบัญชีเงินฝากไปยังสถาบันที่ตนมั่นใจ แต่หลังจากมีมาตรการแก้ไขสถาบันการเงินเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541 เงินฝากเริ่มปรับตัวดีขึ้นช่วงเดือนกันยายน แต่เริ่มชะลอตัวลงในไตรมาสที่ 4 จากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่ต่ำลง ด้านปริมาณการใช้เช็คลดลงทั้งจำนวนฉบับและมูลค่าในอัตราร้อยละ 18.5 และ 25.1 ตามลำดับ เนื่องจากนักธุรกิจขาดความเชื่อมั่นในการให้เครดิตทางการค้า จึงใช้เงินสดในการซื้อขายมากขึ้น สัดส่วนเช็คคืนต่อเช็คเรียกเก็บอยู่ในระดับร้อยละ 2.7 ซึ่งใกล้เคียงกับร้อยละ 2.8 ปีก่อน

อนึ่ง สาขานาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และสำนักงานอำนวยการสินเชื่อในภาคเหนือได้หยุดดำเนินการในปี 2541 รวม 56 แห่ง

เศรษฐกิจภาคเหนือปี 2542 คาดว่าจะปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อน การผลิตภาคเกษตรซึ่งเป็นภาคการผลิตที่สำคัญของภาคเหนือจะขยายตัวต่อเนื่องจากปีก่อน แม้ว่าปัญหาปริมาณน้ำในเขื่อนสำคัญจะลดลง แต่ส่งผลต่อการปลูกข้าวนาปีของภาคเหนือไม่มากนักเมื่อเทียบกับภาคกลาง นอกจากนี้ผลผลิตเกษตรสำคัญทั้งข้าวนาปีและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์กว่าร้อยละ 80 เป็นพืชฤดูฝนที่ขึ้นอยู่กับปริมาณฝนธรรมชาติมากกว่าปริมาณน้ำในเขื่อน ผลผลิตลำไยและลิ้นจี่คาดว่าจะฟื้นตัวและมีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น และราคาพืชผลในปี 2542 แม้มีแนวโน้มที่ตกต่ำลง แต่คาดว่าจะยังอยู่ในเกณฑ์จูงใจให้เกษตรกรทำการเพาะปลูก

เศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี 2541 หดตัวร้อยละ 3.5 เทียบกับปีก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 3.2 เนื่องจากผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ

ผลผลิตภาคการเกษตรยังคงขยายตัว
 ในเกณฑ์ดีร้อยละ 3.8 เทียบกับร้อยละ 4.1
 ในปี 2540 ผลผลิตภาคเกษตรจัดว่าได้ผลดี
 ทั้งพืชผลสำคัญและปศุสัตว์ จากที่ปริมาณน้ำฝน
 ใกล้เคียงกับปีก่อน และราคาพืชผลสำคัญยัง
 อยู่ในเกณฑ์ดี จึงให้เกษตรกรขยายพื้นที่
 เพาะปลูกมากขึ้น ประชาชนในชนบทมีรายได้
 จากการเกษตรและมีรายได้จากเงินโอนกลับ
 จากต่างประเทศสูงขึ้นอันเนื่องมาจากค่าเงินที่
 อ่อนตัวลง

ข้อมูลเศรษฐกิจสำคัญ
 (อัตราการเปลี่ยนแปลง : ร้อยละ)

	2539	2540	2541
อัตราการขยายตัว			
ทางเศรษฐกิจ	4.6	3.2	-3.5
อัตราเงินเฟ้อ	6.3	7.9	8.3
สินเชื่อ	20.1	2.2	-5.9
เงินฝาก	14.7	5.1	3.5

การผลิตนอกภาคการเกษตรหดตัวลงเกือบทุกสาขา โดยเฉพาะสาขาอุตสาหกรรม
 ก่อสร้าง การค้า และอสังหาริมทรัพย์ ทำให้ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมมีกำลังการผลิตส่วนเกิน
 เหลืออยู่มาก เนื่องจากกำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง ส่วนหนึ่งเป็นผลจากภาวะการว่างงานที่เพิ่มขึ้น

การลงทุน การลงทุนภาคเอกชนปี 2541 ลดลง โดยพิจารณาจากจำนวนโรงงาน
 อุตสาหกรรมที่ตั้งใหม่ลดลงจากปีก่อนเกือบ 1 ใน 3 และเงินลงทุนลดลงกว่าครึ่งหนึ่ง ทั้งนี้
 โครงการลงทุนส่วนใหญ่เป็นโครงการขนาดเล็ก นอกจากนี้ พื้นที่รับอนุญาตก่อสร้างในเขตเทศบาล
 และเทศบาลนครลดลงถึงร้อยละ 76

ดัชนีราคาผู้บริโภค ปี 2541 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.3 เทียบกับ
 ร้อยละ 7.9 ในปีก่อน โดยหมวดอาหาร และหมวดที่มีโชอาหารเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.9 และร้อยละ 7.5
 ตามลำดับ

ด้านการเงิน ณ สิ้นปี 2541 มีสาขาธนาคารพาณิชย์ทั้งสิ้น 537 แห่ง (รวมสาขาย่อย
 56 แห่ง) เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 13 แห่ง ปริมาณเงินฝากคงค้างเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 3.5 ขณะที่
 สินเชื่อคงค้างลดลงจากปีก่อนร้อยละ 5.9 เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เพิ่มความเข้มงวดในการ
 ปลดปล่อยสินเชื่อรายใหม่ เพื่อป้องกันปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้สูงขึ้นในอนาคต ขณะเดียวกันยัง
 ต้องเร่งปรับโครงสร้างหนี้ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วน ทั้งนี้ อัตราส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากเท่ากับร้อยละ 112.2

มูลค่าการค้าชายแดนไทย-ลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.2 โดย
 ไทยได้เปรียบดุลการค้าลาว 8,400 ล้านบาท สูงกว่าปีก่อนซึ่งเกินดุลการค้า 6,753 ล้านบาท
 การส่งออกยังเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.7 ขณะที่การนำเข้าลดลงร้อยละ 30.8

เศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2542 คาดว่าจะกระเตื้องขึ้นร้อยละ 0.8 เนื่องจาก
 ภาคการเกษตรจะขยายตัวร้อยละ 3 ส่วนการผลิตนอกภาคการเกษตรคาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 0.2

ผลผลิตภาคเกษตรเพิ่มขึ้นในอัตราชะลอลดลงเล็กน้อย เนื่องจากราคาพืชผลสำคัญมีแนว
 ไน้มลลง ประกอบกับปริมาณน้ำในเขื่อนมีระดับต่ำกว่าปีก่อน ทำให้พื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ลดลง

ขณะที่ด้านปศุสัตว์ยังคงขยายตัวเนื่องจากต้นทุนอาหารสัตว์มีแนวโน้มลดลงตามค่าเงินบาทที่แข็งขึ้น สำหรับการผลิตนอกภาคเกษตรจะกระเตื้องขึ้น ส่วนหนึ่งจากที่ทางการเร่งแก้ไขปัญหาสภาพคล่อง โดยได้อนุมัติเงินให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ได้แก่ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ปลดปล่อยกู้แก่ธุรกิจให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ รวมทั้งนโยบายเร่งเบิกจ่ายงบประมาณซึ่งจะช่วยให้มีเงินหมุนเวียนในระบบมากขึ้น

ภาวะการเงินและการดำเนินงานของสถาบันการเงินและตลาดทุน

ภาวะการเงินและอัตราดอกเบี้ย

สภาพคล่องของระบบการเงินในปี 2541 ค่อนข้างผันผวน โดยยังมีสภาพคล่องตึงตัวในช่วงไตรมาสแรก เป็นผลจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจการเงินในภูมิภาคที่เกิดขึ้นในปีก่อน ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนและเจ้าหน้าที่ต่างประเทศ ทำให้มีการไหลออกสุทธิของเงินทุนภาคธนาคาร รวมทั้งของภาคธุรกิจที่ถูกเรียกคืนเงินกู้จากสถาบันการเงินต่างประเทศเช่นกัน อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปลายไตรมาสที่สองเป็นต้นมา ภาวะสภาพคล่องตึงตัวในระบบการเงินได้ปรับตัวดีขึ้น เนื่องจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ

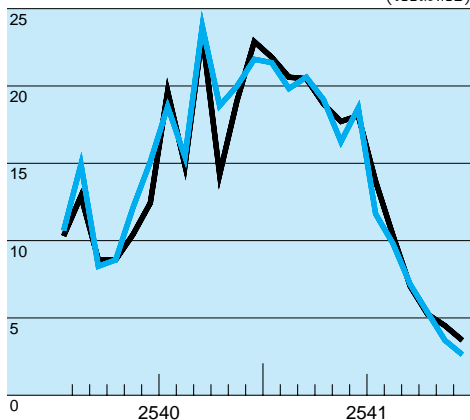
1. มาตรการแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงของสถาบันการเงินที่ทางการดำเนินการมาเป็นลำดับ และนโยบายประกันเงินฝากของทางการ โดยเฉพาะมาตรการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินที่ประกาศเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541 ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในสถาบันการเงินมากขึ้น ส่งผลให้มีการกระจายเงินฝากไปยังกลุ่มธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงมากขึ้น

2. ปัญหาเงินทุนไหลออกในภาคเอกชนที่มีโชครุนาการที่เกิดขึ้นในช่วงไตรมาสแรกได้กลับเปลี่ยนเป็นการไหลเข้าสุทธิในช่วงไตรมาสที่สองและไตรมาสที่สาม รวมทั้งการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดยังคงมีต่อเนื่องนับตั้งแต่ไตรมาสสุดท้ายของปี 2540 ส่งผลให้สภาพคล่องของระบบการเงินปรับตัวดีขึ้นและเงินบาทมีเสถียรภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ค่าเงินบาทที่แข็งขึ้นในไตรมาสสุดท้ายปี 2541 และอัตราดอกเบี้ยในประเทศที่ลดลง ทำให้ธุรกิจเอกชนชำระคืนหนี้ต่างประเทศมากขึ้น

อัตราดอกเบี้ย

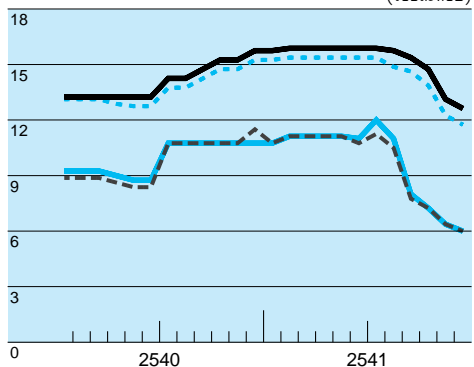
อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดเงิน

— อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคาร
— อัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนพันธบัตร (1 วัน) (ร้อยละต่อปี)

อัตราดอกเบี้ยธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 4 แห่ง

— อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมลูกค้าชั้นดีรายย่อย (MRR)
- - - อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมลูกค้าชนิด (MLR)
- - - อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี
— อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน (ร้อยละต่อปี)

เงินทุนภาคเอกชนที่ไม่ใช่ธนาคารจึงไหลออกไปสู่ธุรกิจกว่า 2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. แต่สภาพคล่องในตลาดเงินก็ยังสูงเพราะสะสมมาจากช่วงก่อนหน้านี้

3. นโยบายการเงินและการคลังของทางการมีลักษณะผ่อนคลายมากขึ้น โดยอัตราดอกเบี้ยในประเทศได้ลดลงในช่วงครึ่งหลังของปี เนื่องจากแรงกดดันด้านค่าเงินบาทลดลงไปมากและอัตราเงินเฟ้อได้ชะลอลงค่อนข้างเร็ว ณ สิ้นปี 2541 อัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ร้อยละ 4.3 เทียบกับร้อยละ 7.7 ในระยะเดียวกันปีก่อน

แม้ว่าสภาพคล่องของระบบการเงินได้ปรับตัวดีขึ้นตั้งแต่ปลายไตรมาสที่สองแล้วก็ตาม แต่วิกฤตการณ์สถาบันการเงินภายในประเทศได้ส่งผลให้ภาคธุรกิจได้รับสินเชื่อและเงินทุนน้อยลงในปี 2541 เนื่องจากทางการได้ประกาศให้ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนหลายแห่งหยุดการทำธุรกิจ ดังนั้น ธุรกิจที่เคยพึ่งพาเงินทุนจากสถาบันการเงินเหล่านี้จึงขาดสภาพคล่องเพื่อหล่อเลี้ยงธุรกิจ ขณะเดียวกัน สถาบันการเงินที่ยังเปิดดำเนินการอยู่ต้องเพิ่มความระมัดระวังมากในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อด้วยสาเหตุสำคัญ คือ **ประการแรก** ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในสถาบันการเงิน ทำให้มีการถอนเงินฝากจำนวนมากและเจ้าหน้าที่เงินให้กู้ยืมต่างประเทศเร่งรัดให้ชำระคืนเงินกู้หรือไม่ต่ออายุเงินกู้ให้เมื่อครบกำหนดชำระ ทำให้สถาบันการเงินส่วนใหญ่ขาดสภาพคล่อง **ประการที่สอง** เศรษฐกิจหดตัวอย่างรวดเร็ว และธุรกิจมีภาระการชำระหนี้ต่างประเทศสูงขึ้นจากที่เงินบาทมีค่าลดลงมาก ทำให้ธุรกิจไม่สามารถชำระดอกเบี้ยและเงินกู้ยืมแก่สถาบันการเงิน หนี้ต่อคุณภาพของสถาบันการเงินจึงสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว **ประการที่สาม** สถาบันการเงินมีความยากลำบากในการเพิ่มเงินกองทุนให้เพียงพอกับภาระการกันสำรองหนี้ต่อคุณภาพที่สูงขึ้น ทำให้สถาบันการเงินส่วนใหญ่ไม่มีศักยภาพพอที่จะปล่อยสินเชื่อรายใหม่ และจำเป็นต้องเรียกหนี้เก่าคืนอย่างต่อเนื่อง

อัตราดอกเบี้ยตลาดเงิน อยู่ในระดับสูงในช่วงไตรมาสแรกของปี ตามภาวะสภาพคล่องที่ตึงตัว กอปรกับทางการจำเป็นต้องดำเนินนโยบายการเงินที่เข้มงวดเพื่อควบคุมเงินเฟ้อและรักษาเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2541 ที่เงินบาทอยู่ที่ประมาณ 56.06 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. มีค่าอ่อนที่สุดนับตั้งแต่มีการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคารปรับตัวสูงถึงร้อยละ 29 ต่อปี อย่างไรก็ตาม อัตราดอกเบี้ยดังกล่าวได้ลดลงเป็นลำดับ จากการที่สภาพคล่องทางการเงินปรับตัวสูงขึ้นรวมทั้งเงินบาทมีเสถียรภาพมากขึ้น โดยอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคารเฉลี่ยลดลงจากร้อยละ 20.6 ต่อปี ในช่วงไตรมาสแรก เหลือร้อยละ 18 ในไตรมาสที่สอง ร้อยละ 9.6 ในไตรมาสที่สาม และเหลือเพียงร้อยละ 3.8 ในไตรมาสสุดท้ายของปี 2541

อัตราดอกเบี้ยในตลาดซื้อคืนพันธบัตร ในปี 2541 ปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ไตรมาสที่สอง ตามภาวะสภาพคล่องที่ปรับตัวดีขึ้นและการผ่อนคลายนโยบายการเงินและการคลังของทางการ โดยอัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนพันธบัตรประเภทอายุ 1 วัน เฉลี่ยปรับตัวลดลงจากร้อยละ 21 ต่อปี ในช่วงไตรมาสแรก มาอยู่ที่ร้อยละ 18.2 ในไตรมาสที่สอง ร้อยละ 10.4 ในไตรมาสที่สาม และร้อยละ 4.4 ต่อปี ในไตรมาสสุดท้ายของปี

อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน จากภาวะสภาพคล่องที่ตึงตัวในช่วงไตรมาสแรกของปี 2541 ธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลางและขนาดเล็กทยอยปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้ยืมขึ้นหลายครั้งในช่วง 4 เดือนแรก ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก อย่างไรก็ตาม หลังจากที่สภาพคล่องเริ่มปรับตัวดีขึ้นในไตรมาสที่สอง ภาวะการแข่งขันระดมเงินฝากเริ่มลดลง อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบค่อนข้างทรงตัวในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน นอกจากนี้ ภายหลังจากที่มีการประกาศมาตรการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างชัดเจนเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541 ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินมากขึ้น เงินฝากของสถาบันการเงินขยายตัวสูงขึ้นและสภาพคล่องของระบบการเงินปรับตัวสูงขึ้นมาก ดังนั้นธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบจึงทยอยปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมลงมากขึ้นตั้งแต่เดือนกันยายน อย่างไรก็ตาม อัตราการปรับลดดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมน้อยกว่าอัตราการปรับลดดอกเบี้ยเงินฝาก เนื่องจากสถาบันการเงินยังคงมีต้นทุนกันสำรองหนี้ต่อคุณภาพค่อนข้างสูง โดยเมื่อสิ้นปี 2541 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำระยะ 3 เดือน ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 แห่ง และกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลางและขนาดเล็กที่เหลืออยู่ที่ระดับร้อยละ 6.0-6.25 และ 5.75-6.5 ต่อปี ตามลำดับ ซึ่งลดลงมากจากสิ้นปีก่อนที่อยู่ในระดับร้อยละ 10.0-13.0 และ 10.0-15.75 ต่อปี ตามลำดับ ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมแก่ลูกค้าชั้นดี (Minimum Lending Rate : MLR) ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 แห่ง และกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลางและขนาดเล็กที่เหลือ ณ สิ้นปี 2541 อยู่ที่ระดับร้อยละ 11.5-12.0 และ 12.25-14.25 ต่อปี เทียบกับระดับร้อยละ 15.25 และ 16.0-17.5 ณ สิ้นปี 2540

เงินฝากธนาคารพาณิชย์ ในปี 2541 มีอัตราการขยายตัวประมาณร้อยละ 8.8 ชะลอลงจากที่ขยายตัวร้อยละ 16 ในปีก่อน แต่ยังคงขยายตัวสูงเมื่อเทียบกับภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจและการว่างงานที่สูงขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ประชาชนขาดความมั่นคงในการทำงาน ทำให้มีความระมัดระวังในการใช้จ่ายและเก็บออมมากขึ้น ซึ่งการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่มีความมั่นคงกว่าการออมในรูปแบบอื่น อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ทางการได้ออกมาตรการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินและนโยบายประกันเงินฝากที่ชัดเจนขึ้น ส่งผลให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินมากขึ้น ทำให้กระแสการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนจากบริษัทเงินทุนมาฝากไว้ที่ธนาคารพาณิชย์ลดลงมาก พร้อมกันนั้นประชาชนได้กระจายเงินฝากไปยังสถาบันการเงินเฉพาะกิจมากขึ้น ในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี เช่น ธนาคารออมสิน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากธนาคารพาณิชย์ปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากลงมากเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ส่งผลให้การเพิ่มขึ้นของเงินฝากธนาคารพาณิชย์มีจำนวนไม่มากนัก

สินเชื่อธนาคารพาณิชย์รวมกิจการวิเทศธนกิจ มียอดคงค้างลดลงมากในปี 2541 โดยมีเหตุผลสำคัญคือ ธนาคารพาณิชย์ระมัดระวังและเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อมากขึ้น เนื่องจากเกรงว่าจะทำให้ปัญหาหนี้ต่อคุณภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งจะสร้างภาระแก่สถาบันการเงินในการกันสำรอง

ตารางที่ 11
อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นระยะเวลา

	2540		2541					
	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4
อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก (ธนาคารขนาดใหญ่ 5 แห่ง)								
— เงินฝากออมทรัพย์	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.5
(เพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์) *	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(7.0)	(6.5)
— เงินฝากประจำ 3 เดือน	8.75-10.75	8.25-10.25	10.0-11.5	10.0-11.5	10.0-12.25	10.0-12.0	7.25-9.0	6.0-6.25
(เพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน) **	(-)	(12.0)	(14.5)	(15.75)	(16.5)	(16.5)	(11.75)	(9.0)
— เงินฝากประจำ 1 ปี	8.50-9.75	8.00-9.25	10.0-11.5	10.0-13.0	10.0-12.25	10.0-11.5	7.0-9.0	6.0-6.25
(เพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี) **	(-)	(12.0)	(14.5)	(16.25)	(16.0)	(16.0)	(11.75)	(9.0)
อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม (ธนาคารขนาดใหญ่ 5 แห่ง)								
— ลูกค้ำชั้นดี MLR	13.0-13.25	12.75	14.25	15.25	15.25-15.5	15.25-16.0	14.5-15.0	11.5-12.0
— ลูกค้ำชั้นดี MOR	13.25-14.0	13.25-14.0	14.75-15.0	15.75-16.0	15.75-16.25	15.75-16.75	15.0-16.0	12.0-12.75
— ลูกค้ำชั้นดีรายย่อย MRR ***	13.0-14.0	13.0-14.25	14.5-15.0	15.5-16.0	15.5-16.25	15.5-16.75	15.0-16.0	12.0-13.25
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคาร								
— เฉลี่ยในแต่ละไตรมาส	11.31	11.99	19.32	20.15	20.64	18.03	9.56	3.84
— ต่ำสุด-สูงสุด	5.5-30.0	3.0-24.0	8.5-31.5	7.5-30.0	6.0-29.75	8.0-23.75	2.0-19.0	1.75-8.0
อัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนพันธบัตร (1 วัน)								
— เฉลี่ยในแต่ละไตรมาส	10.65	10.53	19.28	18.73	20.97	18.20	10.40	4.43
— ต่ำสุด-สูงสุด (อัตราปิดในแต่ละวัน)	7.5-16.0	7.5-17.25	8.0-27.0	12.0-25.0	19.75-24.25	16.625-19.75	6.0-16.44	3.13-6.0

* เมื่อ 14 กรกฎาคม 2540 เริ่มกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ที่ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์อ้างอิงที่ ธท. ประกาศควบคุมด้วยร้อยละ 2 ต่อปี

** เมื่อ 30 มิถุนายน 2540 เริ่มกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารพาณิชย์ที่มีระยะเวลา 3 เดือนขึ้นไปที่จะปรับร้อยละ 12.0 ต่อปี และได้เปลี่ยนเป็นร้อยละ 14.0 ต่อปี

เมื่อ 18 กรกฎาคม 2540 ต่อมาเมื่อ 19 กันยายน ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการคิดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ย 5 ธนาคารใหญ่ บวกด้วยร้อยละ 3 ต่อปี

*** เมื่อ 26 พฤษภาคม 2540 มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการกำหนดอัตราดอกเบี้ย MRR จากเดิมที่กำหนดจากต้นทุนเงินฝากรวม มาเป็นให้โยงกับอัตราดอกเบี้ย MLR โดยใช้บวกส่วนต่างสูงสุดที่ไม่เกินร้อยละ 4 ต่อปี สำหรับลูกค้าทั่วไป

หนี้ต่อคุณภาพและเพิ่มเงินกองทุนให้ได้ตามมาตรฐาน ประกอบกับมีการชำระคืนหนี้ของกิจการวิเทศธนกิจ รวมทั้งความต้องการกู้ยืมของประชาชนลดลงตามภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา ดังนั้นสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ (ไม่รวมผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับสินเชื่อวิเทศธนกิจ) จึงลดลงในอัตราร้อยละ 3.2 ต่อปี เทียบกับที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.3 เมื่อสิ้นปีก่อน ทั้งนี้ สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ที่ไม่ใช่กิจการวิเทศธนกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 เทียบกับที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 13.3 เมื่อสิ้นปีก่อน ในขณะที่เดียวกันค่าเงินบาทที่มีเสถียรภาพและแข็งขึ้นจูงใจให้มีการชำระคืนสินเชื่อกิจการวิเทศธนกิจมากขึ้น ทำให้สินเชื่อกิจการวิเทศธนกิจประเภท out-in (ในรูปดอลลาร์ สรอ.) ลดลงร้อยละ 30 ในปี 2541 เทียบกับที่ลดลงร้อยละ 4.7 ในปีก่อน

ฐานเงินและปริมาณเงิน

ฐานเงิน ชะลอตัวลงมากจากที่ขยายตัวร้อยละ 4.7 ในปีก่อน เหลือร้อยละ 0.3 ในปี 2541 สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาลง โดยมียอดคงค้าง ณ สิ้นปี เท่ากับ 475.3 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากสิ้นปีก่อนประมาณ 1.2 พันล้านบาท โดยองค์ประกอบของฐานเงินที่เพิ่มขึ้น คือ เงินฝากของสถาบันการเงินที่ธนาคารกลาง ซึ่งเพิ่มขึ้นประมาณ 23.5 พันล้านบาท ในขณะที่เงินสดในมือภาคเอกชน (รวมเงินสดธนาคารพาณิชย์) กลับมียอดคงค้างลดลงประมาณ 22.3 พันล้านบาท สำหรับปัจจัยด้านอุปทานที่สำคัญซึ่งทำให้ฐานเงินเพิ่มขึ้นเล็กน้อยคือ การเพิ่มขึ้นของสินเชื่อสุทธิที่ธนาคารกลางให้กับภาครัฐขณะที่สินเชื่อสุทธิที่ธนาคารกลางให้กับสถาบันการเงินและสินทรัพย์ต่างประเทศสุทธิของธนาคารกลางมียอดคงค้างลดลง

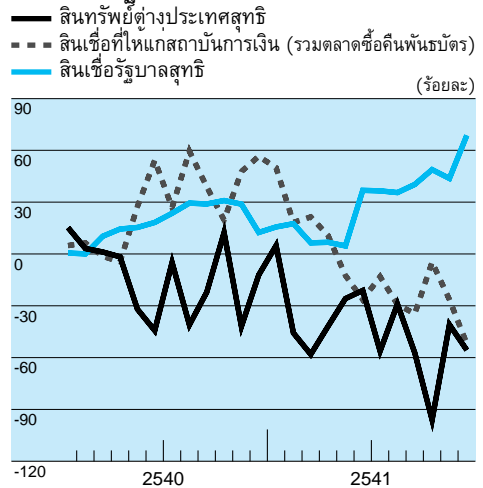
ปริมาณเงินตามความหมายแคบ (M1) ในปี 2541 มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 เทียบกับร้อยละ 1.2 ในปีก่อน ตามการเพิ่มขึ้นมากของปริมาณเงินฝากเพื่อเรียกที่ระบบ

ฐานเงิน

การขยายตัวของฐานเงิน

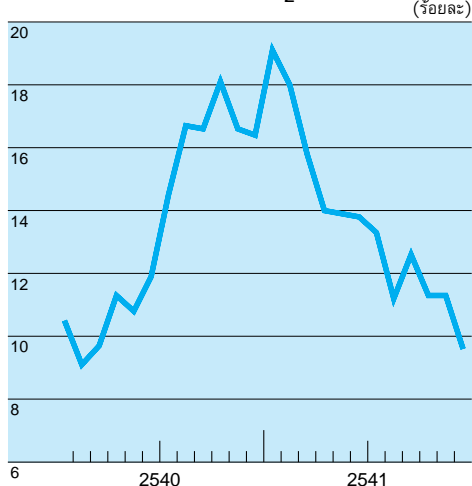

ปัจจัยที่ทำให้ฐานเงินเปลี่ยนแปลง

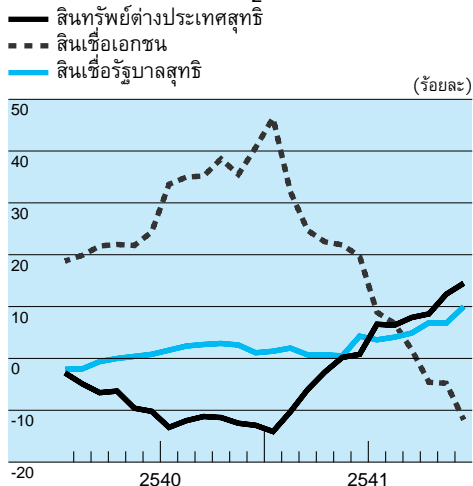

ปริมาณเงิน

การขยายตัวของปริมาณเงิน M₂

ปัจจัยที่ทำให้ปริมาณเงิน M₂ เปลี่ยนแปลง

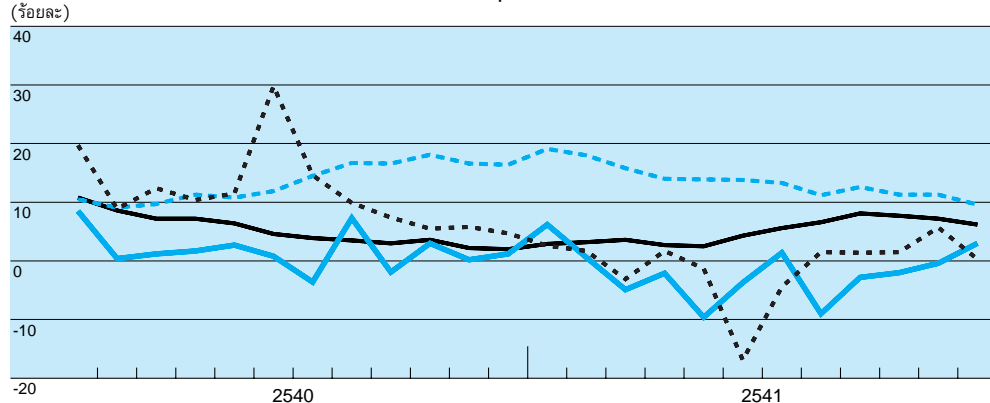

ธนาคารเป็นสำคัญ ในขณะที่เงินสดในมือประชาชนและธุรกิจกลับลดลงจากปีก่อน

ปริมาณเงินตามความหมายกว้าง (M₂) ชะลอตัวลงตามเงินฝากธนาคารพาณิชย์เป็นสำคัญ โดยมีอัตราการขยายตัวลดลงจากร้อยละ 16.4 ในปีก่อน เหลือร้อยละ 9.6 ในปี 2541 ในขณะที่ปริมาณเงินในระบบธนาคารและบริษัทเงินทุน (M_{2a}) มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2 ในปีก่อน เป็นร้อยละ 6.2 ในปี 2541 เป็นผลจากการเกินดุลการชำระเงินและการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายรัฐบาลเป็นสำคัญ

อัตราการขยายตัวของฐานเงินและปริมาณเงิน (เทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน)

- ฐานเงิน
 - M₁
 - - - M₂
 - M_{2a} (ปริมาณเงินในระบบธนาคารและบริษัทเงินทุน)
- (ร้อยละ)

การดำเนินงานของสถาบันการเงินและตลาดทุน

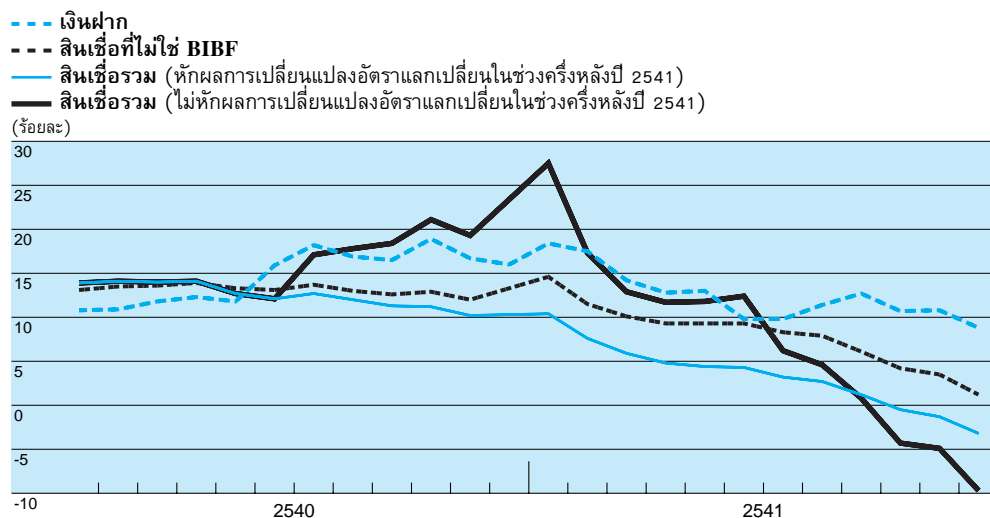
ธนาคารพาณิชย์

จากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจการเงินที่เกิดขึ้นในปี 2540 ได้ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ประสบปัญหาการดำเนินงานมากในปี 2541 โดยคุณภาพสินทรัพย์ได้เสื่อมลงมากประกอบกับระบบธนาคารพาณิชย์ไทยได้ปรับตัวให้สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ทางการได้กำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับระบบสถาบันการเงิน เช่น การปรับปรุงหลักเกณฑ์การรับรู้รายได้ การกันสำรองสำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อการขยายตัวของสินเชื่อเงินฝาก ผลกำไร และความมั่นคงของระบบธนาคารพาณิชย์เป็นอย่างมาก

1. การปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

ในปี 2541 สินเชื่อทั้งสิ้นของธนาคารพาณิชย์ (ไม่รวมผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับสินเชื่อกิจการวิเทศธุรกิจ) ลดลงจากปีก่อน 174.5 พันล้านบาท หรือร้อยละ 3.2 จากภาวะเศรษฐกิจถดถอย และทางการประกาศใช้มาตรการเบ็ดเสร็จเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541 โดยประกาศควมกิจการธนาคารแหลมทองเข้ากับธนาคารรัตนสิน และธนาคารสหธนาคารควบรวมกับบริษัทเงินทุน 12 แห่ง และธนาคารมหานครกับธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การควบรวมกับธนาคารกรุงไทย ทำให้สถาบันการเงินเหล่านี้ไม่อาจปล่อยสินเชื่อได้ นอกจากนี้ สถาบันการเงินที่ยังคงเปิดดำเนินการอยู่ก็ชะลอการให้สินเชื่อ เนื่องจากเกรงหนี้เสียเพิ่มขึ้น รวมทั้งยังต้องระมัดระวังเรื่องความพอเพียงของเงินกองทุน ทำให้สินเชื่อเงินบาทลดลงเป็นลำดับตั้งแต่ต้นปี 2541 มีผลให้อัตราการขยายตัวของสินเชื่อเงินบาทในปี 2541 เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.2 สำหรับสินเชื่อกิจการ

อัตราเพิ่มของเงินฝากและสินเชื่อระบบธนาคารพาณิชย์ (เทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน)

วิเทศธนกิจ (Out-in) มียอดลดลง 230.9 พันล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 30 ต่อปี เนื่องจากค่าเงินบาทมีเสถียรภาพและแข็งขึ้นจูงใจให้มีการชำระคืนสินเชื่อกิจการวิเทศธนกิจเป็นสำคัญ

2. การระดมเงินฝากของธนาคารพาณิชย์

เงินฝากของระบบธนาคารพาณิชย์ในปี 2541 มีปริมาณเพิ่มขึ้น 371.2 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 8.8 ต่อปี หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเดือนละ 30.9 พันล้านบาท ลดลงจากปี 2540 ที่เงินฝากเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเดือนละ 48.5 พันล้านบาท เงินฝากที่เพิ่มขึ้นนี้ร้อยละ 63 เป็นของธนาคารพาณิชย์ของรัฐบาล เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ของรัฐจ่ายอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่าธนาคารพาณิชย์เอกชน รวมทั้งผู้ฝากมีความเชื่อมั่นต่อธนาคารเหล่านี้มากกว่าธนาคารพาณิชย์เอกชน ขณะที่เงินฝากที่เพิ่มขึ้นเป็นของธนาคารพาณิชย์เอกชนเพียงร้อยละ 37 ทั้งนี้ เป็นผลมาจากธนาคารพาณิชย์ของเอกชนไม่เน้นการระดมเงินฝากเนื่องจากไม่มีนโยบายขยายสินเชื่อเพิ่ม เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องความเพียงพอของเงินกองทุน ในช่วงปลายปี 2541 พบว่าเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ของเอกชนลดลง ทั้งนี้ เงินฝากบางส่วนได้เคลื่อนย้ายไปอยู่ในหุ้นกู้ด้อยสิทธิที่ออกเสนอขายโดยธนาคารพาณิชย์เอกชน ซึ่งหุ้นกู้ด้อยสิทธิดังกล่าวให้ผลตอบแทนสูงกว่าเงินฝากทั่วไป จึงสามารถดึงดูดนักลงทุนที่ชอบความเสี่ยงไปได้บางส่วน

ตารางที่ 12
ผลกำไรของธนาคารพาณิชย์และกิจการวิเทศธนกิจ
(หน่วย : พันล้านบาท)

	2540			2541		
	มค.-มิย. กค.-ธค.	ทั้งปี		มค.-มิย. กค.-ธค.	ทั้งปี	
ธนาคารพาณิชย์ไทย						
(รวมกิจการวิเทศธนกิจ)	29.89	-108.38	-78.49	-163.90	-206.92	-370.82
(ไม่รวมธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม)	31.25	-94.01	-62.76	-153.48	-195.35	-348.83
สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ						
(รวมกิจการวิเทศธนกิจ) ^{1/}	5.72	1.75	7.47	-1.32	-5.95	-7.27
กิจการวิเทศธนกิจของสถาบันการเงิน						
ต่างประเทศที่ไม่มีสาขาใน						
ประเทศไทย ^{2/}	0.54	-1.39	-0.85	-1.41	-2.47	-3.88
รวม	36.15	-108.02	-71.87	-166.63	-215.34	-381.97

1/ ผลกำไรในปี 2540 รวมสาขาธนาคารต่างประเทศที่เปิดดำเนินการใหม่ในปีนั้น จำนวน 6 แห่ง และรวมกิจการวิเทศธนกิจของสถาบันการเงินทั้ง 6 แห่ง ที่มีอยู่เดิมด้วย

2/ ผลกำไรในปี 2540 ไม่รวมกิจการวิเทศธนกิจ 6 แห่ง ที่ได้เปลี่ยนเป็นสาขาเต็มรูปแบบในปีนั้น แต่รวมกิจการวิเทศธนกิจที่ได้รับใบอนุญาตใหม่และเปิดดำเนินการในปีเดียวกันจำนวน 6 แห่ง

กิจการวิเทศธนกิจในประเทศไทย (BIBF)

การจัดตั้งกิจการวิเทศธนกิจ (BIBF) นั้น เป็นขั้นตอนแรกในการพัฒนาประเทศไทยสู่เป้าหมายการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค และอีกส่วนหนึ่งเพื่อช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนเงินออมในประเทศ จากที่เงินออมไม่เพียงพอกับเงินลงทุน ซึ่งกิจการวิเทศธนกิจนี้ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเป็นศูนย์กลางเงินทุนในภูมิภาค และเป็นประตูเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจการเงินระหว่างประเทศในกลุ่มอินโดจีน

กิจการวิเทศธนกิจ (BIBF) ประกอบด้วยธุรกิจการกู้ยืมและให้กู้ยืมในต่างประเทศ หรือธุรกรรม Out-out อันได้แก่ การรับฝากหรือกู้ยืมเงินตราต่างประเทศเพื่อกิจการในต่างประเทศตามที่กำหนดไว้ และการกู้ยืมและการให้กู้ยืมในประเทศ หรือธุรกรรม Out-in อันได้แก่ การกู้ยืมเงินตราต่างประเทศจากต่างประเทศเพื่อให้กู้ยืมเป็นเงินตราต่างประเทศในประเทศไทย รวมถึงธุรกรรมวิเทศธนกิจอื่น ๆ อันได้แก่ ธุรกิจการซื้อขายปริวรรตเงินตราต่างประเทศ ที่มีใช้เงินบาท กิจการด้าน investment banking อื่น ๆ อาทิ การให้บริการข่าวสาร การวิเคราะห์โครงการ และการเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน เป็นต้น

เมื่อสิ้นปี 2541 ทางการได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบกิจการวิเทศธนกิจทั้งหมด 46 แห่ง ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย 11 แห่ง สาขานานาชาติพาณิชย์ต่างประเทศในไทย 18 แห่ง และธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ไม่มีสาขาในประเทศไทยอีก 17 แห่ง (5 แห่งได้ปิดกิจการวิเทศธนกิจไปแล้วในปี 2541 อีก 1 แห่ง ยังมิได้เปิดดำเนินการ)

กิจการวิเทศธนกิจในช่วงที่ผ่านมาขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในส่วนของสินเชื่อ Out-in ที่มียอดคงค้างสินเชื่อ 197 พันล้านบาท ในปี 2536 ซึ่งเป็นปีแรกที่อนุญาตให้วิเทศธนกิจเปิดดำเนินกิจการ เพิ่มขึ้นสูงสุดเป็น 807 พันล้านบาท ในปี 2539 คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 20 ของสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ (สินเชื่อปกติไม่รวมวิเทศธนกิจ) โดยประมาณ ร้อยละ 40 เป็นสินเชื่อของกิจการวิเทศธนกิจไทย ร้อยละ 28 เป็นกิจการวิเทศธนกิจของสาขานานาชาติต่างประเทศในประเทศไทย และร้อยละ 32 เป็นกิจการวิเทศธนกิจของสถาบันการเงินต่างประเทศที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาทำธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (ได้รับอนุญาตเฉพาะทำธุรกิจวิเทศธนกิจ) ทั้งนี้ สินเชื่อวิเทศธนกิจของสถาบันการเงินญี่ปุ่นมีสัดส่วนเท่ากับกิจการวิเทศธนกิจธนาคารพาณิชย์ไทยคือ ร้อยละ 40 ส่วนวิเทศธนกิจสหรัฐอเมริกา มีสัดส่วนการให้สินเชื่อเพียงร้อยละ 5 ของสินเชื่อวิเทศธนกิจทั้งระบบเท่านั้น

สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ (รวมกิจการวิเทศธนกิจ)

หน่วย : พันล้านบาท

	2536	2537	2538	2539	2540	2541
1. สินเชื่อเงินบาท	2,465.9	3,006.7	3,620.4	4,103.8	4,649.3	4,705.7
2. สินเชื่อกิจการวิเทศธนกิจ	197.0	456.6	680.5	807.6	769.7	538.8
2.1 ธพ. ไทย	126.7	189.8	254.6	330.0	280.3	149.9
2.2 สาขา ธพ. ต่างประเทศ	50.8	102.2	152.4	222.8	376.4	303.4
2.3 ธพ. ต่างประเทศใหม่	19.5	164.6	273.5	254.8	113.0	85.5

ได้ปรับผลจากอัตราแลกเปลี่ยนแล้ว

สินเชื่อของกิจการวิเทศธนกิจจำแนกตามสัญชาติ

หน่วย : พันล้านบาท

	2536	2537	2538	2539	2540	2541
1. สหรัฐอเมริกา	11.4	27.6	39.6	44.3	47.9	37.9
2. ญี่ปุ่น	44.5	154.1	244.6	320.7	324.7	264.2
3. ไทย	126.7	189.8	254.6	330.0	280.3	150.0
4. อื่นๆ	14.4	85.1	141.7	112.6	116.7	86.7

ได้ปรับผลจากอัตราแลกเปลี่ยนแล้ว

สินเชื่อวิเทศธนกิจกว่าร้อยละ 50 เป็นการให้แก่ภาคเศรษฐกิจสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการให้สินเชื่อแก่อุตสาหกรรมการผลิตของนักลงทุนต่างประเทศในประเทศไทย จากผลการเคลื่อนย้ายแหล่งเงินทุนมาใช้บริการจากวิเทศธนกิจในประเทศไทยแทนการกู้ยืมจากต่างประเทศ ส่วนการให้สินเชื่อแก่ภาคเศรษฐกิจสำคัญน้อยมีสัดส่วนค่อนข้างน้อยเพียงร้อยละ 3 ของสินเชื่อวิเทศธนกิจเท่านั้น

เมื่อเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจการเงินขึ้นในปี 2540 ปรากฏว่าสินเชื่อวิเทศธนกิจไทยมียอดคงค้างลดลงอย่างรวดเร็วจาก 330 พันล้านบาทในปี 2539 เป็น 280 พันล้านบาทในปี 2540 และเหลือ 150 พันล้านบาทในปี 2541 ขณะที่สินเชื่อวิเทศธนกิจต่างประเทศยังคงมียอดคงค้างเพิ่มขึ้นในปี 2540 แต่เมื่อวิกฤตเศรษฐกิจมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น กิจกรรมวิเทศธนกิจในต่างประเทศจึงได้ลดยอดคงค้างสินเชื่อในปี 2541 แต่ยังคงน้อยกว่าการลดลงของสินเชื่อวิเทศธนกิจไทย ทั้งนี้เพราะวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นต่อธนาคารพาณิชย์ไทยค่อนข้างมาก ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยจำเป็นต้องเรียกคืนเงินกู้ยืมจากลูกค้าที่กู้ยืมจากกิจการวิเทศธนกิจ เพื่อชำระคืนเงินที่ธนาคารพาณิชย์กู้จากต่างประเทศ

สินเชื่อของกิจการวิเทศธนกิจจำแนกตามธุรกิจ

หน่วย : พันล้านบาท

	2536	2537	2538	2539	2540	2541 ^{1/}
ยอดรวมทั้งสิ้น ^{2/}	197.0	456.6	680.6	807.6	769.7	538.8
	—	(133.3)	(49.0)	(18.7)	(-4.7)	(-30.0)
1. สินเชื่อภาคเศรษฐกิจสำคัญ	99.5	201.5	325.5	427.6	435.3	345.5
	—	(102.5)	(61.5)	(31.4)	(1.8)	(-20.6)
2. สินเชื่อภาคเศรษฐกิจสำคัญน้อย	15.0	27.0	29.0	25.5	16.2	8.5
	—	(80.5)	(7.1)	(-11.9)	(-36.6)	(-47.5)
3. สินเชื่อภาคเศรษฐกิจทั่วไป	82.5	228.1	326.1	354.5	318.2	184.8
	—	(180.8)	(43.0)	(8.7)	(-10.2)	(-41.9)

หมายเหตุ ในวงเล็บเป็นอัตราเพิ่มจากระยะเดียวกันปีก่อน

1/ ไม่รวมธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม

2/ ได้ปรับผลจากอัตราแลกเปลี่ยนแล้ว

สำหรับลูกค้าวิเทศธนกิจต่างประเทศได้รับผลกระทบน้อยและต่ำกว่าลูกค้าวิเทศธนกิจไทย เพราะกิจการวิเทศธนกิจต่างประเทศส่วนใหญ่ได้รับเงินกู้ยืมจากรธนาคารแม่ในต่างประเทศ ความจำเป็นในการเร่งรัดเรียกคืนหนี้จากลูกค้าจึงน้อยกว่าวิเทศธนกิจไทย

กำไรสุทธิของกิจการวิเทศธนกิจ (Out-in และ Out-out)

หน่วย : ล้านบาท

	ธ.พ. ไทย	สาขา ธ. ธ.ต่างประเทศ	ธ.ต่างประเทศ รายใหม่	รวม
งวด มิ.ย. 40	3,468.9	1,397.4	554.4	5,420.7
จำนวนธนาคาร	12	15	15	42
งวด ธ.ค. 40	5,144.7	-1,685.5	-1,661.3	1,797.9
จำนวนธนาคาร	12	17	19	48
รวมปี 2540	8,613.6	-288.1	-1,106.9	7,218.6
จำนวนธนาคาร	12	17	19	48
งวด มิ.ย. 41	1,175.1	-5,787.3	-1,410.9	-6,023.1
จำนวนธนาคาร	12	17	19	48
งวด ธ.ค. 41	776.1	-5,581.5	-2,466.4	-7,271.8
จำนวนธนาคาร	11	18	17	46
รวมปี 2541	1,951.2	-11,368.8	-3,877.3	-13,294.9
จำนวนธนาคาร	11	18	17	46

ในช่วงครึ่งแรกของปี 2541 กิจการวิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์ขาดทุนจากการดำเนินงาน 6,023.1 ล้านบาท เทียบกับที่กำไร 7,218.6 ล้านบาท ในปี 2540 โดยจำแนกเป็นผลกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย 1175.1 ล้านบาท สาขาธนาคารต่างประเทศ และธนาคารต่างประเทศรายใหม่ขาดทุน 5,787.3 และ 1,410.9 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งในช่วงครึ่งหลังของปี 2541 ธนาคารพาณิชย์ไทยมีผลกำไรลดลงเหลือ 776.1 ล้านบาท ส่วนสาขาธนาคารต่างประเทศและธนาคารต่างประเทศรายใหม่ขาดทุน 5,581.5 และ 2,466.4 ล้านบาท ตามลำดับ

3. ผลกำไรของระบบธนาคารพาณิชย์

ในปี 2541 ผลจากการที่สินเชื่อย้ายตัวในอัตราที่ชะลอลงและปริมาณหนี้เสียและหนี้ด้อยคุณภาพเพิ่มขึ้น ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องสูญเสียรายได้ดอกเบี้ย ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และดอกเบี้ยเงินฝากในช่วงไตรมาสที่ 4 ได้ปรับลดต่ำลง ส่งผลให้ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยรับและจ่ายที่เกิดขึ้นจริงในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยลดลงเหลือร้อยละ 0.43 ของสินทรัพย์รวมในปี 2541 เทียบกับร้อยละ 3.25 ในปี 2540 ทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์ไทย (รวมกิจการวิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์ไทย) มีผลขาดทุนสุทธิสูงถึง 349 พันล้านบาท ซึ่งสูงกว่าผลขาดทุนปี 2540 กว่า 4 เท่าตัว ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 80 เป็นภาระจากการเร่งสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามเกณฑ์ที่ยอกลงให้ครบร้อยละ 20 ภายในปี 2541 จึงมีการกันสำรองเพิ่ม 283 พันล้านบาท ประกอบกับระบบธนาคารพาณิชย์ไทยมีภาระค่าใช้จ่ายดำเนินงานมากกว่ารายได้ (จากดอกเบี้ยรับสุทธิและรายได้อื่นๆ) อีก 68.8 พันล้านบาท

สำหรับธนาคารต่างประเทศนั้นได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจซบเซา โดยในปี 2541 สาขาธนาคารต่างประเทศ 21 แห่ง (รวมกิจการวิเทศธนกิจของสาขาธนาคารต่างประเทศ) มีผลขาดทุนสุทธิ 7.27 พันล้านบาท แม้ว่าจะมีกำไรจากส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยรับและจ่ายประมาณ 43.52 พันล้านบาท เนื่องจากต้องเร่งกันสำรองหนี้ด้อยคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

ในทำนองเดียวกันกิจการวิเทศธนกิจของสถาบันการเงินต่างประเทศที่ไม่มีสาขาในประเทศไทยมีผลขาดทุน 3.9 พันล้านบาท ในปี 2541 อันเป็นผลจากการเร่งกันสำรองหนี้ด้อยคุณภาพหลังจากประสบผลขาดทุน 1.39 พันล้านบาท ในช่วงครึ่งหลังของปี 2540

4. ความมั่นคงของระบบธนาคารพาณิชย์

วิกฤตการณ์การเงินในปี 2540 มีผลกระทบต่อความมั่นคงของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยมากกว่ากลุ่มสาขาธนาคารต่างประเทศ เนื่องจากปริมาณหนี้เสียและหนี้ด้อยคุณภาพมีมากกว่า ทำให้ต้องเร่งกันสำรองหนี้ด้อยคุณภาพมากขึ้น ณ สิ้นปี 2541 กลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยกันสำรองหนี้ด้อยคุณภาพได้แล้วทั้งสิ้น 680.4 พันล้านบาท^{1/} คิดเป็นร้อยละ 13 ของสินเชื่อบริการรวมสูงขึ้นกว่าเท่าตัวเมื่อเทียบกับ 235.1 พันล้านบาท หรือร้อยละ 4.5 ของสินเชื่อบริการรวม ณ สิ้นปี 2540 แต่ก็ยังมีธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลางและขนาดเล็กบางแห่งที่ยังไม่สามารถกันสำรองหนี้ด้อยคุณภาพและเพิ่มทุนได้ตามเกณฑ์ที่ทางการกำหนดให้เข้มงวดขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจึงออกมาตรการ 14 สิงหาคม เพื่อเพิ่มทุนให้แก่ธนาคารพาณิชย์ไทยที่ไม่สามารถเพิ่มทุนเองได้

สำหรับอัตราส่วนของเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงตามระบบ BIS ของธนาคารพาณิชย์ไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเพิ่มทุนในระหว่างปี 2541 โดยมีอัตราส่วนเงินกองทุนทั้งหมดต่อสินทรัพย์เสี่ยงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.23 เมื่อสิ้นปี 2540 เป็นร้อยละ 10.5 เมื่อสิ้นปี

1/ การสำรองหนี้ด้อยคุณภาพของธนาคารพาณิชย์ไทยคิดจาก ค่าเผื่อการลดราคาหลักทรัพย์ + ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

ตารางที่ 13
เงินกองทุนและสินทรัพย์เสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ตามระบบ BIS

	เงินกองทุนชั้นที่ 1 (พันล้านบาท)	เงินกองทุนทั้งหมด (พันล้านบาท)	สินทรัพย์เสี่ยง (พันล้านบาท)	อัตราส่วน เงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยง (ร้อยละ)	อัตราส่วน เงินกองทุนทั้งหมด ต่อสินทรัพย์เสี่ยง (ร้อยละ)					
	2540	2541	2540	2541	2540 2541					
ธนาคารพาณิชย์ไทย (รวมกิจการวิเทศธนกิจ)	375.20	340.71	471.93	450.17	5,110.5	4,287.3	7.34	7.95	9.23	10.50
สาขาธนาคารต่างประเทศ (ไม่รวมกิจการวิเทศธนกิจ)	36.28	48.34	36.28	48.34	333.49	285.41	—	—	10.88	16.94
					(6.0)	(>4.25)	(8.5)	(8.5)	(7.5)	(7.5)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงขั้นต่ำที่ทางการกำหนด

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้และการฟื้นฟูเศรษฐกิจไทย

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของกิจการเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับกระบวนการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน หรือกระบวนการระดมทุนโดยตรงของธุรกิจเอกชนและรัฐวิสาหกิจจากตลาดทุนทั้งภายในและต่างประเทศ ทั้งนี้ เพราะการปล่อยสินเชื่อหรือการจัดหาเงินกู้ด้วยการระดมทุนโดยตรงและในลักษณะอื่นๆ ย่อมมีโอกาสที่ผู้กู้จะประสบปัญหาในการชำระคืนหนี้ด้วยเหตุผลต่างๆ กัน อาทิ ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การขาดการพัฒนาเทคโนโลยี การจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ปัญหาการแข่งขัน และการทุจริตฉ้อฉลของผู้บริหาร ทำให้ผู้กู้ไม่อยู่ในสภาพที่จะใช้คืนหนี้ได้ตามกำหนดเวลา

ในช่วงที่เศรษฐกิจไทยขยายตัวสูงมากเป็นเวลานาน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชนมิได้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของกิจการมากนัก เพราะโอกาสการผัดผ่อนชำระหนี้ของธุรกิจรายหนึ่งสามารถได้รับการชดเชยจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยหรือรายรับจากธุรกิจอื่นๆ ที่ยังคงดำเนินการได้ต่อไป แต่วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในครั้งนั้นทำให้เกิดปัญหาลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้อย่างพร้อมเพรียงกันเป็นจำนวนมากในทุกภาคเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เกือบทั้งระบบในเวลาอันรวดเร็ว

แนวทางการปรับโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงิน แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทั่วไป หมายถึง การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ไม่มีส่วนสูญเสีย

2. การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีส่วนสูญเสีย เนื่องจาก

1) มีการลดต้นเงินหรือดอกเบี้ยค้างรับที่บันทึกเป็นรายได้แล้วให้ลูกหนี้

2) มีผลขาดทุนจากการรับโอนทรัพย์สินที่มีมูลค่าราคาขายดัตถกรรมต่ำกว่ายอดหนี้ที่ตัดจำหน่ายไป

3) มีการผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ซึ่งทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับต่ำกว่ายอดหนี้ตามบัญชีของลูกหนี้ที่บันทึกเป็นรายได้แล้ว

4) มีส่วนสูญเสียจากการคำนวณโดยใช้ราคาตลาดของลูกหนี้ หรือการใช้มูลค่าราคาขายดัตถกรรมของหลักทรัพย์ที่เป็นประกัน หรือมีส่วนสูญเสียจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ อันเนื่องมาจากเหตุผลอื่น เช่น การแปลงหนี้เป็นทุน เป็นต้น

ในการนี้ ทางกรมได้ดำเนินการในด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนกระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ ดังนี้

1. เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2541 ธปท. ได้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงิน เพื่อกำหนดวิธีการเบื้องต้นที่สถาบันการเงินจะพึงปฏิบัติในกระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้กับลูกหนี้

2. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยมีผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นประธาน นายศิวะพร ทรรทรานนท์ (ที่ปรึกษาผู้ว่าการ) เป็นรองประธาน และกรรมการอีก 5 ท่าน คือ ประธานจากสภาหอการค้า สมาอุตสาหกรรมฯ สมาคมธนาคารไทย สมาคมบริษัทเงินทุน และสมาคมธนาคารต่างชาติ นอกจากนี้ คณะกรรมการได้ตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยมีนายศิวะพร ทรรทรานนท์ เป็นประธาน

3. จัดทำรอบหลักการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งได้มีการลงนามโดย 5 สมาคมดังกล่าว เมื่อ 25 สิงหาคม 2541 เพื่อเป็นการวางกรอบของการเจรจาระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของลูกหนี้ที่เป็นกิจการขนาดใหญ่ที่มีเจ้าหนี้เกี่ยวข้องมากมาย หลักการดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักปฏิบัติที่ยอมรับทั่วไปและอาศัยความสมัครใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่บรรดาเจ้าหนี้ ลูกหนี้ผู้ถือหุ้น และลูกจ้างของกิจการ

4. ผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางด้านภาษีเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

ทั้งที่เป็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ โดยยกเว้นให้สำหรับช่วง 2 ปี นับแต่ต้นปี 2541 จนถึงปลายปี 2542 และลดหย่อนค่าธรรมเนียมการโอน และการจดทะเบียนอสังหาริมทรัพย์และอาคารชุดถึงสิ้นปี 2542

5. จัดการประชุมเจ้าหน้าที่ และพิจารณาจัดทำกรอบความตกลงแนวทางดำเนินการระหว่างเจ้าหน้าที่ที่มีกลุ่มลูกหนี้เดียวกัน โดยจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ให้เป็นไปตามข้อตกลงของเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ และหากรายได้ไม่ทำตามจะมีบทลงโทษ เช่น การถูกปรับตั้งกรณีของเกาหลี และให้อำนาจ ธปท. แทรกแซงได้

6. ประกาศมาตรการฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน เมื่อ 14 สิงหาคม ซึ่งบรรจุมาตรการจูงใจให้มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของภาคธุรกิจ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันการเงินที่มีผลขาดทุนจากการดำเนินการประนีประนอมหนี้กับลูกหนี้จนทำให้เงินกองทุนลดต่ำลงสามารถขอรับความช่วยเหลือด้านเงินกองทุนขั้นที่ 2 จากทางการได้ ทั้งนี้ ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด

7. ร่วมมือกับธนาคารโลกในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการปรับโครงสร้างหนี้แก่ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดวางระบบการติดตามผล ดังนี้

1) จัดการฝึกอบรมทางด้านลูกหนี้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปรับโครงสร้างหนี้ รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการเสียสละจากทุกฝ่าย เพื่อให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ประสบความสำเร็จ

2) จัดการฝึกอบรมทางด้านเจ้าหน้าที่เพื่อให้ทราบแนวทาง ขั้นตอน และวิธีการ ในการดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

3) จัดวางระบบการติดตามผลในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพื่อให้ทางการสามารถติดตามความคืบหน้าและการประเมินผลความคืบหน้าของการประนีประนอมหนี้บนพื้นฐานของข้อมูลและการรายงานเดียวกัน

นอกจากนี้ คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนได้มีมติให้จัดตั้งคณะอนุกรรมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จังหวัด โดยให้ใช้กลไก กรอ. จังหวัด และได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยรับไปดำเนินการภายใต้การสนับสนุนของ ธปท. ซึ่ง ธปท. ได้มอบหมายให้สำนักงานภาคของ ธปท. ให้การสนับสนุนแก่จังหวัดในเขตความดูแลของแต่ละสำนักงานภาค สำหรับจังหวัดที่ไม่ได้อยู่ในความดูแลของสำนักงานภาค สำนักงานใหญ่จะเป็นผู้ให้การสนับสนุน โดยความคืบหน้า ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2541 มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการปรับโครงสร้างหนี้จังหวัดแล้ว 55 จังหวัด แยกตามรายภาคได้ดังนี้ ภาคเหนือจำนวน 14 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 11 จังหวัด ภาคกลางจำนวน 21 จังหวัด และภาคใต้จำนวน 9 จังหวัด

ความคืบหน้าในการปรับโครงสร้างหนี้ (ณ สิ้นเดือน ธ.ค. 41)

	ปรับโครงสร้างหนี้เสร็จแล้ว		ระหว่างปรับปรุง	
	ยอดคงค้าง (พันล้านบาท)	จำนวนราย	ยอดคงค้าง (พันล้านบาท)	จำนวนราย
ธนาคารพาณิชย์ไทย	137.2	7,482	491.2	5,542
สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	10.9	1,173	102.2	660
บริษัทเงินทุน	8.6	285	96.5	1,165
บริษัทเครดิตฟองซิเออร์	0.3	75	0.5	38
รวม	157.0	9,015	690.4	7,405

2541 ในขณะที่สาขาธนาคารต่างประเทศมีอัตราส่วนเงินกองทุนทั้งหมดต่อสินทรัพย์เสี่ยงสูงขึ้นจากร้อยละ 10.88 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 16.94 ในปี 2541 เนื่องจากมีการเพิ่มทุนของสาขาธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในต่างประเทศ

ปัญหาหนี้ด้อยคุณภาพ และปัญหาหนี้ต่างประเทศ เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้บริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือในต่างประเทศปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือหนี้ต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ไทยหลายครั้งในปี 2541

5. จำนวนสาขาธนาคารพาณิชย์และกิจการวิเทศธนกิจ

ในปี 2541 ธนาคารพาณิชย์ไทยมีสาขาลดลง 37 แห่ง เทียบกับที่เพิ่มขึ้น 146 แห่งในปีก่อน ในขณะที่กิจการวิเทศธนกิจที่ได้รับใบอนุญาตให้เปิดเป็นสาขาธนาคารเต็มรูปแบบ 7 แห่งในเดือนพฤศจิกายน 2539 นั้น ได้เปิดดำเนินการ 6 แห่งในปี 2540 และ 1 แห่งในปี 2541

ตารางที่ 14			
จำนวนธนาคารพาณิชย์และกิจการวิเทศธนกิจที่เปิดดำเนินการแล้ว			
	2539	2540	2541
ธนาคารพาณิชย์ไทย	15	16	13
- สาขาธนาคารพาณิชย์ไทย (ไม่รวมสำนักงานใหญ่)	3,138	3,284	3,247
สาขาธนาคารต่างประเทศ	14	20	21
สำนักงานวิเทศธนกิจ			
- สำนักงานวิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์ไทย			
BIBF	12	12	11
- สำนักงานวิเทศธนกิจของสาขาธนาคารต่างประเทศ			
BIBF	11	17	18
PIBF	10	10	17
- สำนักงานวิเทศธนกิจของสถาบันการเงินต่างประเทศ ที่ไม่มีสาขาในประเทศไทย			
BIBF	19	19	17
PIBF	20	20	6
หมายเหตุ : BIBF = Bangkok International Banking Facilities คือ กิจการวิเทศธนกิจในเขตกรุงเทพมหานคร			
PIBF = Provincial International Banking Facilities คือ กิจการวิเทศธนกิจในต่างจังหวัด			

ทำให้จำนวนสาขาธนาคารต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 21 แห่งเมื่อสิ้นปี 2541 โดยที่สาขาธนาคารต่างประเทศที่เปิดดำเนินการใหม่ทั้ง 7 แห่งนั้น ยังสามารถดำเนินกิจการวิเทศธนกิจได้ต่อไป

สำหรับกิจการวิเทศธนกิจที่ทางการได้อนุมัติให้เพิ่ม 7 แห่งในเดือนธันวาคม 2539 นั้น ได้เปิดดำเนินการแล้วทุกแห่งในปี 2541 ทำให้จำนวนกิจการวิเทศธนกิจมีจำนวน 46 แห่ง เมื่อสิ้นปี 2541 ทั้งนี้ มีธนาคารพาณิชย์ไทยจำนวน 3 ธนาคาร ได้รับการทำธุรกรรมวิเทศธนกิจ ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ มหานคร และสหธนาคาร เนื่องจากถูกโอนหรือควบกิจการ โดยสถาบันการเงินอื่นที่ทางการแต่งตั้ง

กิจการเงินทุนและหลักทรัพย์

บริษัทเงินทุน (รวมบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์)

ในปี 2541 เศรษฐกิจหดตัวลงต่อเนื่องจากปีก่อน ส่งผลให้บริษัทเงินทุนยังประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง และมีหนี้สินต่อคุณภาพเพิ่มขึ้น ทางการจึงได้ออกมาตรการให้สถาบันการเงินต้องกันสำรองสำหรับหนี้ต่อคุณภาพและยกมาตรฐานการจัดชั้นและการกันสำรองให้เข้าสู่มาตรฐานสากลภายในปี 2543 และให้บริษัทเงินทุนหลายแห่งที่มีผลขาดทุนต้องเพิ่มทุนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของบริษัท แต่ยังมีบริษัทเงินทุนบางแห่งที่ไม่สามารถเพิ่มทุนให้เพียงพอได้ ภายในเวลาที่ได้บันทึกตกลงไว้กับทางการ ทำให้ผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ขาดความเชื่อมั่นและมีการถอนเงินเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้บริษัทเงินทุนเหล่านั้นยังต้องพึ่งพาเงินจากกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินอีก ดังนั้น เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2541 ทางการได้ประกาศให้บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์จำนวน 7 แห่ง ลดทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วให้เหลือหุ้นละ 1 สตางค์ เพื่อล้างผลขาดทุน หลังจากนั้นจึงให้เพิ่มทุนตามความจำเป็นของแต่ละบริษัท อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวก็ยังก่อตัวขึ้นอีก จนกระทั่งเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541 ทางการได้ประกาศแผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินแบบเบ็ดเสร็จ โดยให้สถาบันการเงินที่อ่อนแอควรรวมกิจการกับสถาบันการเงินอื่นพร้อมทั้งได้ประกาศให้บริษัทเงินทุนอีก 5 แห่ง ลดทุนเหลือหุ้นละ 1 สตางค์ แล้วให้เพิ่มทุนรวมทั้งให้เปลี่ยนตัวผู้บริหาร อีกทั้งยังได้กำหนดโครงการช่วยเหลือในการเพิ่มทุนให้แก่สถาบันการเงิน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 1 และการเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 2 นอกจากนี้ ได้ให้บริษัทเงินทุนที่ต้องเพิ่มทุนทั้ง 12 แห่ง รวมกิจการเข้ากับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจก่อนแล้วจึงไปรวมกับธนาคารสหธนาคาร เพื่อยกระดับให้เป็นธนาคารพาณิชย์ต่อไป ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารไทยธนาคาร

เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามแผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน และเร่งแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินให้ลุล่วงไป ทางการได้ออกมาตรการต่างๆ ดังนี้ การอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการจัดการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์เพื่อเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ด. โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน การให้ประกอบกิจการตัวแทนเรียกเก็บหนี้ การออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน

ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 การปรับองค์ประกอบการดำรงเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยง จากเดิมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5.5 เป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4 การแต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และการขอความร่วมมือให้สถาบันการเงินเผยแพร่หลักการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ที่อยู่ในข่ายต้องทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และเจ้าหนี้ที่เกี่ยวข้อง

จากแนวนโยบายของทางการที่ต้องการให้บริษัทเงินทุนขนาดใหญ่ปรับตัวเป็นซูเปอร์ไฟแนนซ์ (Super Finance) เพื่อจะได้ขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจได้มากขึ้น อาทิ สามารถขออนุญาตทำธุรกิจด้านการค้าเงินตราต่างประเทศได้ แต่เพื่อประโยชน์ในการกำกับและตรวจสอบทางการจึงได้เปลี่ยนแนวนโยบายใหม่ให้บริษัทเงินทุนที่ดำเนินการควบรวมกิจการกันตั้งแต่ 5 แห่งสามารถขออนุญาตจัดตั้งธนาคารที่จำกัดขอบเขต (Restricted Bank) ได้ โดยให้ยื่นแสดงเจตนาต่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2541 เป็นต้นไป ทั้งนี้ ให้รวมถึงบริษัทเงินทุนที่ยื่นคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์เนื่องจากการควบหรือรวมกิจการ หรือการขออนุญาตประกอบธุรกิจเพิ่มเติมและมีสำนักงานสาขา สามารถปรับปรุงคำขอเดิมเป็นคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารที่จำกัดขอบเขตธุรกิจได้ ซึ่งจะทำธุรกิจได้เหมือนธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ยกเว้นการรับฝากเงินประเภททวงถามที่เบิกถอนโดยใช่เช็ค

สำหรับบริษัทเงินทุนฯ ณ สิ้นปี 2541 จำนวนทั้งสิ้น 92 แห่ง^{1/} มีสินทรัพย์รวม 1,516.6 พันล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 7.3 โดยมีเงินให้กู้ยืมรวม 1,133.2 พันล้านบาท ลดลงร้อยละ

ตารางที่ 15					
ยอดคงค้างเงินกู้และเงินรับฝากจากประชาชนของบริษัทเงินทุน					
(พันล้านบาท)					
จำแนกตามกลุ่ม	ปี 2540	ปี 2541			
	ธ.ค.	มี.ค.	มิ.ย.	ก.ย.	ธ.ค. ^P
บริษัทเงินทุน 56 แห่ง ที่ปิดดำเนินการไปแล้ว	216.8	214.1	205.5	202.9	202.6
บริษัทเงินทุน 36 แห่ง ที่ยังคงดำเนินกิจการอยู่ ^{1/}	290.9	301.8	246.5	260.6	259.7
บริษัทเงินทุนทั้งระบบ	507.7	515.9	452.0	463.5	462.3
หมายเหตุ : 1/ รวมบริษัทเงินทุนรุดทุนซึ่งเปิดดำเนินการในเดือนเมษายน 2541					
P = ตัวเลขเบื้องต้น					

1/ เป็นบริษัทเงินทุนฯ ที่เปิดดำเนินการ 36 แห่ง และบริษัทเงินทุนที่ทางการสั่งหยุดดำเนินการ 56 แห่ง

ตารางที่ 16
ยอดคงค้างสินเชื่อบริษัทเงินทุน
(พันล้านบาท)

จำแนกตามกลุ่ม	ปี 2540		ปี 2541		
	ธ.ค.	มี.ค.	มิ.ย.	ก.ย.	ธ.ค. ^P
บริษัทเงินทุน 56 แห่ง ที่ปิดดำเนินการไปแล้ว	751.7	721.2	708.2	696.1	668.0
บริษัทเงินทุน 36 แห่ง ที่ยังคงดำเนินกิจการอยู่ ^{1/}	531.9	513.1	489.8	483.9	465.2
บริษัทเงินทุนทั้งระบบ	1,283.6	1,234.3	1,198.0	1,180.0	1,133.2

หมายเหตุ : 1/ รวมบริษัทเงินทุนรัตนทุนซึ่งเปิดดำเนินการในเดือนเมษายน 2541
P = ตัวเลขเบื้องต้น

11.7 เป็นการลดลงของเงินให้กู้ยืมแก่สถาบันการเงินและลูกหนี้ธุรกิจเงินทุนร้อยละ 11.8 และเงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์ร้อยละ 28.8 ส่วนเงินกู้ยืมรวมมีจำนวน 1,236.4 พันล้านบาท ลดลงร้อยละ 7.5 เนื่องจากเงินกู้ยืมจากต่างประเทศลดลงเป็นสำคัญ รวมทั้งการลดลงของเงินกู้ยืมและเงินรับฝากจากประชาชนเหลือเพียง 462.3 พันล้านบาท ณ สิ้นปี 2541

ในด้านการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ในส่วนของบริษัทเงินทุนนั้น ณ สิ้นปี 2541 มีลูกหนี้บริษัทเงินทุนที่ปรับโครงสร้างหนี้เสร็จแล้ว 285 ราย คิดเป็นมูลค่าหนี้ 8.6 พันล้านบาท และมีลูกหนี้บริษัทเงินทุนที่กำลังอยู่ในระหว่างปรับโครงสร้างหนี้จำนวน 1,165 ราย คิดเป็นมูลค่าหนี้ 96.5 พันล้านบาท

ทางด้านผลการดำเนินงานทั้งปี 2541 ของบริษัทเงินทุนที่ยังคงเปิดดำเนินการอยู่ 36 แห่งนั้น ปรากฏว่ามีผลขาดทุนทั้งสิ้น 68.7 พันล้านบาท สูงกว่าที่ขาดทุนในปี 2540 เกือบเท่าตัว ส่วนใหญ่เป็นผลจากการที่บริษัทเงินทุนต้องเร่งกันสำรองเพิ่มขึ้นมาก

ในปี 2541 มีจำนวนบริษัทเงินทุนที่เปิดดำเนินการทั้งหมด 36 แห่ง โดยมีบริษัทเงินทุน

ผลการดำเนินงานของบริษัทเงินทุน 36 แห่ง						
(พันล้านบาท)						
	ปี 2540			ปี 2541		
	มค.-มิย.	กค.-ธค.	ทั้งปี	มค.-มิย.	กค.-ธค.	ทั้งปี
กำไร (+)/ขาดทุน (-)	1.3	-40.7	-39.4	-44.9	-23.8	-68.7

รัตนทุนเปิดเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง ในเดือนเมษายน ในจำนวน 36 แห่งนี้เป็นบริษัทเงินทุน 17 แห่ง บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ 19 แห่ง ทางด้านความคืบหน้าในการแยกธุรกิจเงินทุนออกจากธุรกิจหลักทรัพย์ ณ สิ้นปี 2541 มีจำนวนบริษัทเงินทุนแยกออกจากบริษัทหลักทรัพย์เป็นจำนวน 11 แห่ง

บริษัทเครดิตฟองซิเออร์

ในปี 2541 ทางเราได้ออกประกาศปรับปรุงมาตรฐานการกำกับบริษัทเครดิตฟองซิเออร์ ให้เข้าสู่มาตรฐานสากล โดยปรับในเรื่องการระงับรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้ การจัดชั้นลูกหนี้ การกันสำรองสำหรับลูกหนี้ที่จัดชั้น การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และการประเมินมูลค่าหลักประกัน ตลอดจนอนุญาตให้บริษัทเครดิตฟองซิเออร์ประกอบกิจการจัดการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ และกำหนดแนวทางปฏิบัติในการโอนหรือขายสินทรัพย์ด้วยคุณภาพให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ นอกจากนี้ ทางเราได้ประกาศลดหย่อนค่าธรรมเนียมการโอนและการจดทะเบียนจำนอง อสังหาริมทรัพย์จากร้อยละ 2 เหลือร้อยละ 0.01 ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 27 พฤศจิกายน 2541 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2542

ในปี 2541 ธุรกิจบริษัทเครดิตฟองซิเออร์มียอดสินทรัพย์รวม 6.9 พันล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 6.8 โดยเงินให้กู้ยืมรวมและลูกหนี้มีจำนวน 5.6 พันล้านบาท ลดลงร้อยละ 8.8 การให้กู้ยืมส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยและการรับจำนองอสังหาริมทรัพย์ ด้านการลงทุนในหลักทรัพย์มียอดคงค้าง 0.4 พันล้านบาท ทรงตัวอยู่ในระดับเดียวกับปีก่อน ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาล สำหรับเงินกู้ยืมมีจำนวนทั้งสิ้น 4.5 พันล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 23.6 ณ สิ้นปี 2541 มีจำนวนบริษัทเครดิตฟองซิเออร์ 12 แห่ง เท่ากับปีก่อน

สถาบันการเงินเฉพาะกิจ

สถาบันการเงินเฉพาะกิจประกอบด้วย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

สถาบันการเงินเฉพาะกิจมีสัดส่วนของสินเชื่อประมาณร้อยละ 12 ของสินเชื่อของสถาบันการเงินรวมทั้งระบบ ถึงแม้จะเป็นจำนวนที่ไม่สูงมาก แต่ในภาวะที่ธนาคารพาณิชย์ และบริษัทเงินทุนประสบปัญหาในการดำเนินการโดยเฉพาะการขยายสินเชื่อ บทบาทของสถาบันการเงินเฉพาะกิจส่วนใหญ่จึงเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลืออุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม โดยผ่านบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม และธนาคารออมสิน รวมทั้งการสนับสนุนภาคการเกษตรซึ่งเป็นแหล่งรายได้เงินตราต่างประเทศที่สำคัญ รวมถึงบทบาทด้านการพัฒนาชนบทของประเทศ เพื่อบรรเทาผลกระทบทางสังคมจากการที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

อนึ่ง ในด้านการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจ กฎหมายสถาบันการเงินเฉพาะกิจแต่ละฉบับได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งที่ผ่านมาได้มอบหมายให้

ตารางที่ 17
สถาบันการเงินเฉพาะกิจ
(หน่วย : พันล้านบาท)

	2539	2540	2541
ธนาคารออมสิน			
เงินฝาก	208.8	246.8	334.6 ^P
(อัตราเพิ่ม %)	(14.6)	(18.2)	(35.6)
เงินให้กู้	55.8	117.7	144.7 ^P
(อัตราเพิ่ม %)	(42.3)	(109.2)	(22.9)
อัตราดอกเบี้ย (%)			
- เงินฝาก (ประจำ 1 ปี)	9.0-10.5	9.0-11.50	6.0
- เงินให้กู้	12.5-15.5	12.5-17.5	9.75-15.25
จำนวนสาขา	551	557	566
(จำนวนที่เพิ่มหรือลด)	(10)	(6)	(9)
ธนาคารอาคารสงเคราะห์			
เงินฝาก	101.8	155.9	206.9
(อัตราเพิ่ม %)	(40.8)	(53.1)	(32.7)
เงินให้กู้	198.5	278.7	296.2
(อัตราเพิ่ม %)	(39.8)	(40.4)	(6.3)
อัตราดอกเบี้ย (%)			
- เงินฝาก (ประจำ 1 ปี)	9.75-11.50	10.0-11.50	6.25-6.5
- เงินให้กู้	10-14	10-16.50	9.5-15.0
จำนวนสาขา	169	202	128
(จำนวนที่เพิ่มหรือลด)	(50)	(33)	(-74)
ธนาคารเพื่อการเกษตร			
เงินฝาก	122.4	127.3	152.6
(อัตราเพิ่ม %)	(36.6)	(4.0)	(19.9)
เงินให้กู้	169.7	197.2	206.6
(อัตราเพิ่ม %)	(30.8)	(16.2)	(4.7)
อัตราดอกเบี้ย (%)			
- เงินฝาก (ประจำ 1 ปี)	9.0-10.25	8.0-11.50	6.0
- เงินให้กู้	9-14.5	9-14.5	10.5-17.0
จำนวนสาขา	629	666	658
(จำนวนที่เพิ่มหรือลด)	(134)	(37)	(-8)

ตารางที่ 17 (ต่อ)
สถาบันการเงินเฉพาะกิจ
(หน่วย : พันล้านบาท)

	2539	2540	2541
ธนาคารเพื่อการส่งออก			
เงินฝาก	-	-	-
(อัตราเพิ่ม %)	-	-	-
เงินให้กู้	32.5	57.5	39.5
(อัตราเพิ่ม %)	(21.7)	(79.9)	(-31.2)
อัตราดอกเบี้ย (%)			
- เงินฝาก	-	-	-
- เงินให้กู้	11.5-15	11.5-17.0	11-13
จำนวนสาขา	2	2	3
(จำนวนที่เพิ่มหรือลด)	(1)	(-)	(1)
บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรม			
เงินฝาก	-	-	-
(อัตราเพิ่ม %)	-	-	-
เงินให้กู้	103.2	155.6	131.6
(อัตราเพิ่ม %)	(32.1)	(50.8)	(-15.4)
อัตราดอกเบี้ย (%)			
- เงินฝาก	-	-	-
- เงินให้กู้ (MLR)	13.25	15.25	12.50
จำนวนสาขา	23	23	23
(จำนวนที่เพิ่มหรือลด)	(8)	(-)	(-)
P = ตัวเลขเบื้องต้น			

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง เป็นผู้ดูแลตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ต่อมากระทรวงการคลังได้มีคำสั่งกระทรวงการคลังที่ 147/2541 เรื่อง การกำกับโดยทั่วไปซึ่งสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยได้มอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2541 แต่สถาบันการเงินเฉพาะกิจจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการดำเนินนโยบายเฉพาะกิจด้านต่างๆ ดังนั้น งานกำกับดูแลด้านนโยบายจึงยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการคลัง ส่วนงานตรวจสอบได้มอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรับผิดชอบ

สถาบันการเงินเพื่อการออมทรัพย์

บริษัทประกันชีวิต

ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2541 ฐานะการเงินของบริษัทประกันชีวิตทั้งระบบยังอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี โดยมีเงินกองทุนรวม 34,387.6 ล้านบาท (เป็นบริษัทในประเทศ 16,203.3 ล้านบาท สาขาต่างประเทศ 18,184.3 ล้านบาท) เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 25.5 เงินสำรองประกันภัย 140,963.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.8 สินทรัพย์รวม 187,046.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.4 หนี้สินรวม 152,659.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.2

ในส่วนของหนี้สูญของบริษัทประกันชีวิตทั้งระบบเพิ่มขึ้นมากกว่า 15.2 ล้านบาทในปีก่อน เป็น 206.8 ล้านบาท ทำให้กรมการประกันภัยต้องเพิ่มความเข้มงวดและระมัดระวังในการตรวจสอบฐานะทางการเงินของบริษัทประกันชีวิตแต่ละแห่ง

สำหรับเบี้ยประกันภัยรับปีแรกสุทธิของช่วง 9 เดือน มีจำนวน 6,064.1 ล้านบาท เบี้ยประกันภัยรับปีต่อไปสุทธิจำนวน 32,485 ล้านบาท คิดเป็นเบี้ยประกันภัยรับรวมสุทธิจำนวน 39,799.65 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 4.4 ทั้งนี้ เบี้ยประกันภัยรับปีแรกของทุกบริษัทลดลงเฉลี่ยร้อยละ 20-30 ซึ่งเป็นผลกระทบจากกำลังซื้อในตลาดลดลงค่อนข้างมาก สืบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ หนึ่ง สำหรับบริษัทประกันชีวิตใหม่ที่เพิ่งเริ่มเปิดดำเนินการ ยังมีเบี้ยประกันภัยรับปีแรกไม่สูงไม่เกินบริษัทละ 10 ล้านบาท

ขณะที่รายได้สุทธิจากการลงทุนรวมมีจำนวน 10,305.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.9 โดยประเภทการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนเพิ่มสูงสุด ได้แก่ พันธบัตรกระทรวงการคลังได้รับดอกเบี้ยจำนวน 1,668.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 266.6 รองลงมาเป็นดอกเบี้ยจากการให้เช่าซื้อรถยนต์จำนวน 134 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 59.5 อย่างไรก็ตาม บริษัทประกันชีวิตยังขาดทุนจากการขายสินทรัพย์และการลดค่าจากการตีราคาสินทรัพย์

ธนาคารออมสิน

ในปี 2541 ธนาคารออมสินได้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ต่อเนื่องจากปี 2540 เช่น การติดตั้งเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติ (ATM) มากขึ้น โดย ณ สิ้นปี 2541 ได้ติดตั้งไปทั้งสิ้นแล้ว 86 สาขา ทั้งในเขตกรุงเทพและปริมณฑล เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า การเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎระเบียบของธนาคารออมสิน โดยมีการปรับปรุงร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการอันพึงเป็นงานของธนาคาร ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว เป็นผลให้ธนาคารสามารถขยายขอบเขตธุรกิจได้กว้างขวางขึ้น และดำเนินการในเชิงพาณิชย์ได้มากขึ้น อันเป็นการหารายได้เพื่อพึ่งตนเองในระยะยาว โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 13 กรกฎาคม 2541 นอกจากนี้ ยังมีมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้บริการของธนาคารออมสิน ดังนี้

1. ได้เปิดให้บริการทางการเงินตามหลักศาสนาอิสลามที่ธนาคารออมสินสาขาสตูล เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2541

2. ได้จัดทำโครงการพันธบัตรเงินฝากช่วยชาติ เพื่อระดมเงินตราต่างประเทศสกุลหลักจากชาวไทยทั้งที่อยู่ในและต่างประเทศ รวมทั้งจากชาวต่างประเทศ เพื่อนำเงินมาเป็นทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ โดย ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541 มีผู้ซื้อพันธบัตรฯ แล้ว เป็นมูลค่า 149.4 ล้านบาท รวมจำนวนผู้ฝากทั้งสิ้น 459 ราย

3. ขณะนี้อยู่ในระหว่างการพัฒนาบริการทางการเงิน ได้แก่ การให้บริการรับชำระหนี้ด้วยระบบ Payment System การให้บริการด้วยตนเอง (Self-Service) บริการโอนเงินระบบ EFT (Electronic Fund Transfer) บริการรับชำระค่าโทรศัพท์ และบริการชำระค่าบริการต่างๆ

4. ได้รับมอบหมายจากกระทรวงการคลังให้จัดตั้งกองทุนพิเศษขึ้น 2 กองทุน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะมุ่งแก้ไขปัญหาต่างๆ ในระยะยาวที่เกิดจากวิกฤตเศรษฐกิจโดยการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ ชุมชน องค์กรชุมชน และรัฐบาลท้องถิ่น กองทุนพิเศษ 2 กองทุนนี้แบ่งเป็น

4.1 กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund : SIF) จะให้เงินสนับสนุนแก่โครงการลงทุนขนาดเล็กเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชน โดยได้รับเงินสนับสนุนจากธนาคารโลก ทั้งนี้ องค์กรชุมชนต่างๆ ยื่นขอสมัครได้ที่สาขาของธนาคารออมสินทั่วประเทศ

4.2 กองทุนพัฒนาเมืองในภูมิภาค (Regional Urban Development Fund) จะให้เงินกู้แก่เทศบาลสำหรับโครงการพัฒนาพื้นฐานและสาธารณูปโภคต่างๆ ที่สร้างรายได้ให้แก่เทศบาล โดยได้รับเงินสนับสนุนจากธนาคารโลก

ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541 ธนาคารออมสินมียอดเงินฝากคงค้างรวม 334.6 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 35.6 เป็นการเพิ่มขึ้นของเงินฝากออมทรัพย์พิเศษร้อยละ 31 เงินฝากประจำ 6 เดือนร้อยละ 24.2 และเงินฝากประกันชีวิตร้อยละ 19.8

ในด้านการใช้เงิน ธนาคารออมสินได้ปรับปรุงแผนการให้สินเชื่อและเน้นการปล่อยสินเชื่อแก่รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานของรัฐ ทำให้ยอดคงค้างสินเชื่อเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 22.9 เป็น 144.7 พันล้านบาท เป็นการขยายตัวของสินเชื่อภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจร้อยละ 10.8 และ 79.5 ตามลำดับ จากการปล่อยกู้ให้กับภาครัฐบาลและรัฐวิสาหกิจเป็นส่วนใหญ่ทำให้หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของธนาคารออมสิน ณ สิ้นเดือนกันยายน 2541 มีเพียง 4,187 ล้านบาท หรือเท่ากับร้อยละ 2.9 ของสินเชื่อรวม

ณ สิ้นปี 2541 ธนาคารออมสินมีสาขาเพิ่มขึ้นจากปีก่อน 9 แห่ง ซึ่งเป็นสำนักงานถาวรทั้ง 9 แห่ง ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ทำให้ธนาคารมีจำนวนสาขาทั้งสิ้น 566 สาขา ประกอบด้วยสำนักงานสาขาถาวร 561 แห่ง และสาขาเคลื่อนที่ 5 แห่ง โดยในเขตกรุงเทพและปริมณฑลมีสาขาถาวร 84 แห่ง และสาขาเคลื่อนที่ 3 สาขา และในส่วนของสาขาในภูมิภาคมีสาขาถาวร 477 สาขา และสาขาเคลื่อนที่ 2 สาขา

สถาบันการเงินเพื่อการเกษตร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

ในปี 2541 ธ.ก.ส. ได้ขยายบริการสินเชื่อเพื่อสนองความต้องการเงินทุนที่เพิ่มขึ้นและเพิ่มประเภทสินเชื่อที่เหมาะสมแก่เกษตรกรในชนบท ยอดคงค้างเงินให้กู้ยืมของ ธ.ก.ส. ณ เดือนธันวาคม 2541 เท่ากับ 206.6 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนเพียงร้อยละ 4.7 โดยเป็นเงินให้กู้แก่เกษตรกรโดยตรงในสัดส่วนร้อยละ 91.4 สหกรณ์การเกษตรร้อยละ 0.1 และกลุ่มเกษตรกรร้อยละ 8.5 การที่สินเชื่อชะลอตัวลงส่วนใหญ่เนื่องจากการผัดขันธ์หนี้เงินกู้ระยะสั้นของเกษตรกรซึ่งเป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้เกษตรกรไม่สามารถหาแหล่งรายได้นอกภาคเกษตรมาชำระหนี้ได้ ดังนั้น จึงทำให้ ธ.ก.ส. ไม่สามารถปล่อยสินเชื่อให้แก่เกษตรกรส่วนนี้ในรอบการผลิตใหม่ต่อไปได้

แหล่งเงินทุนของ ธ.ก.ส. นอกจากเงินกองทุนซึ่งมีทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้ว แหล่งเงินทุนอื่นที่สำคัญได้แก่ เงินรับฝากทั้งจากประชาชนและธนาคารพาณิชย์ เงินกู้ยืมทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งการออกตราสารหนี้ และเงินซึ่งได้รับการจัดสรรจากเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (SAL) เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2541 เพื่อเพิ่มทุนจำนวน 3,000 ล้านบาท

แหล่งเงินทุนจากต่างประเทศที่สำคัญของ ธ.ก.ส. ประกอบด้วยเงินกู้ระยะยาวเงินบาท ผ่อนปรนจากสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนาจากต่างประเทศ อาทิ จากรัฐบาลญี่ปุ่น (ผ่านองค์กร OECF) จากธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) และจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน (KfW)

อนึ่ง ในปี 2541 ธ.ก.ส. ได้ระดมทุนจากแหล่งเงินทุนภายในประเทศ โดยการออกพันธบัตรออมทรัพย์ทวีสิน ซึ่งได้ออกไปแล้ว 3 งวด งวดละ 2,500 ล้านบาท จำหน่ายในราคาหน่วยละ 500 บาท อายุ 3 ปี ออกวางวัลทุก 3 เดือน เมื่อครบกำหนด 3 ปี จะได้รับคืนทุนพร้อมดอกเบี้ยหน่วยละ 530 บาท

ปัจจุบัน ธ.ก.ส. ได้ขยายบทบาทจากการให้สินเชื่อเฉพาะเพื่อการเกษตรไปสู่การให้สินเชื่อเพื่อกิจกรรมอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผลิตทางการเกษตรอีกด้วย เช่น การประกอบอาชีพเสริม กิจกรรมด้านการตลาด การสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยที่ยากจนมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง เป็นต้น

ธ.ก.ส. ได้เสนอขอแก้ไขพระราชบัญญัติ ธ.ก.ส. เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการดำเนินงานและขยายประเภทสินเชื่อให้แก่เกษตรกรได้ครบวงจร ขณะนี้ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาของวุฒิสภาและอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

ในเดือนเมษายน 2541 ธ.ก.ส. มีการปรับโครงสร้างองค์กรใหม่ โดยลดจำนวนสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดลง 9 แห่ง จากเดิมที่มี 81 แห่ง แต่ได้ขยายสาขาในระดับอำเภอเพิ่มขึ้น 1 สาขา ทำให้ ณ สิ้นปี 2541 มีสำนักงานสาขา รวม 658 แห่ง (เป็นสาขาในระดับจังหวัด 72 แห่ง สาขาในระดับอำเภอ 495 แห่ง และสาขาย่อย 91 แห่ง) และหน่วยอำเภอ 793 แห่ง

สถาบันการเงินเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (บริษัท)

การดำเนินงานของบริษัทฯ ในปี 2541 ยังคงเน้นบทบาทการเป็นสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนา โดยสนับสนุนอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการส่งออก และอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

ในปี 2541 บริษัทฯ ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่อุตสาหกรรมเป็นจำนวน 131.6 พันล้านบาท โดยปล่อยกู้ให้แก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม คิดเป็นร้อยละ 85 ของจำนวนโครงการทั้งหมด หรือร้อยละ 41 ของวงเงินกู้รวม ในจำนวนนี้เป็นสินเชื่อที่ให้แก่โครงการในเขตภูมิภาคร้อยละ 71

ทางด้านที่มาของเงินทุนในปี 2541 บริษัทฯ ได้ระดมทุนจากภายในและต่างประเทศ แบ่งเป็นเงินกู้ในรูปเงินบาทจำนวน 18.1 พันล้านบาท และเงินกู้ในรูปเงินตราต่างประเทศจำนวน 755 ล้านดอลลาร์ สรอ. เป็นการระดมทุนโดยการออกหุ้นกู้และตัวสัญญาใช้เงินมูลค่า 4,430 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังได้รับอนุมัติเงินกู้แบบผ่อนปรนจากธนาคารแห่งประเทศไทยจำนวน 7.2 พันล้านบาท เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ปัจจุบันบริษัทฯ มีสาขาภาค 10 แห่ง กระจายตามจังหวัดต่างๆ ดังนี้ เชียงใหม่ ลำปาง พิษณุโลก ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี สงขลา สุราษฎร์ธานี ตรัง และระยอง และสำนักงานจังหวัด 13 แห่ง

บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.)

ในปี 2541 บอย. ได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมทั้งสิ้น 219 โครงการ วงเงินให้กู้รวม 2,030.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนกว่าร้อยละ 73 โดยเป็นการให้สินเชื่อในอุตสาหกรรมอาหารและอาหารสัตว์คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.4 เครื่องดื่มร้อยละ 7.4 ยาและเคมีภัณฑ์ร้อยละ 6.1 ยางและผลิตภัณฑ์ยางร้อยละ 5.5 สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มร้อยละ 3.9 ที่เหลือเป็นธุรกิจประเภทอื่นๆ

การอนุมัติเงินกู้ได้กระจายไปยังผู้ประกอบการทั่วทุกภาคของประเทศ การให้กู้แก่สถานประกอบการในภูมิภาคคิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 64 ของจำนวนโครงการทั้งสิ้น และร้อยละ 62.5 ของจำนวนเงินให้กู้

บอย. ได้ปรับโครงสร้างใหม่ตามมติคณะรัฐมนตรี เพื่อรองรับการปล่อยสินเชื่อให้แก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและย่อม โดยปรับหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อขยายเป็น 7 ประเภท คือ สินเชื่อระยะยาวที่มุ่งการลงทุนสินทรัพย์ถาวร สินเชื่อระยะสั้น การรับซื้อตัวเงินเพื่อเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ลูกค้า การออกหนังสือค้ำประกันเพื่อรองรับการขยายงานในการส่งออก การนำเข้าเครื่องจักรและการเปิด L/C การอวัลตัวสัญญาใช้เงิน การรับรองตัวแลกเงิน และการให้สินเชื่อเพื่อสนับสนุนการนำเข้าและส่งออก นอกจากนี้ บอย. ได้ปรับโครงสร้างการทำงานภายในควบคู่ไปด้วย

ทำให้สามารถลดขั้นตอนการปล่อยเงินกู้จากที่ใช้เวลาอนุมัติ 2 เดือน โดยผ่านการพิจารณาถึง 6 ขั้นตอน ลดลงเหลือ 3 ขั้นตอน ใช้เวลาอนุมัติปล่อยเงินกุน้อยกว่า 1 เดือน โดยให้บริการแบบรวดเร็วจบ (One Man Service)

ส่วนแผนปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานและแก้ไขโครงสร้างหนี้้นั้น ณ สิ้นเดือนกันยายน 2541 บอย. ประenomหนี้กับลูกค้า 118 ราย ยอดคงค้างชำระ 139 ล้านบาท และอนุมัติประenomหนี้แล้ว 72 ราย วงเงิน 41 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างและอาหาร และปัจจุบันสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของ บอย. มีจำนวนร้อยละ 40 ของสินเชื่อทั้งหมด

แหล่งเงินทุนของ บอย. มีดังนี้ คือ ทุนจดทะเบียนจำนวน 300 ล้านบาท เงินยืมรัฐบาลจำนวน 275 ล้านบาท เงินกู้ธนาคารออมสินจำนวน 400 ล้านบาท เงินกู้จาก AJDF (ASEAN Japan Development Fund) จำนวน 1,000 ล้านบาท และในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2541 บอย. ได้รับจัดสรรเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (SAL) จำนวน 750 ล้านบาท เพื่อนำไปปล่อยกู้ต่อให้แก่อุตสาหกรรมขนาดย่อม โดย ณ วันที่ 14 ธันวาคม 2541 บอย. ได้เบิกจ่ายเงินกู้เพิ่มเติมจากการขายหุ้นกู้ให้แก่สำนักงานประกันสังคม โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันจำนวน 1,000 ล้านบาท

บอย. เพิ่มสำนักงานสาขาย่อยแห่งใหม่อีก 2 สาขา ในปี 2541 คือ จังหวัดสงขลา และ เชียงใหม่ จากเดิมที่มีเพียงแห่งเดียวที่จังหวัดขอนแก่น และในปี 2542 คาดว่าจะเปิดสำนักงานสาขาที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี พิษณุโลก และนครราชสีมา เพื่อให้สามารถกระจายสินเชื่อได้ครอบคลุมพื้นที่ถึงร้อยละ 80

บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.)

ในปี 2541 บสย. ให้บริการค้ำประกันเงินกู้แก่อุตสาหกรรมขนาดย่อมจำนวน 11 ราย รวมวงเงิน 33.3 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 92 และ 88.4 ตามลำดับ ตามการหดตัวของเศรษฐกิจ

โครงการที่ได้รับอนุมัติการค้ำประกันเงินกู้จาก บสย. ในปีนี้ ตั้งอยู่ในต่างจังหวัดจำนวน 9 โครงการ วงเงินค้ำประกันรวม 23 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 81.8 ของจำนวนโครงการทั้งสิ้น และร้อยละ 69.1 ของวงเงินอนุมัติค้ำประกันทั้งหมด ประเภทอุตสาหกรรมที่ได้รับการค้ำประกันสินเชื่อบริษัทมากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

อุตสาหกรรมที่ใช้บริการค้ำประกันเงินกู้จาก บสย. ในปีนี้ ส่วนใหญ่ได้รับสินเชื่อจากบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) และธนาคารพาณิชย์ไทย จำนวน 2 แห่ง

บสย. ให้บริการค้ำประกันแก่อุตสาหกรรมขนาดย่อมที่มีสินทรัพย์ไม่เกิน 50 ล้านบาท วงเงินค้ำประกันไม่เกิน 10 ล้านบาท ซึ่ง บสย. จะคิดค่าธรรมเนียมในการค้ำประกันร้อยละ 2 ของวงเงินที่ค้ำประกัน

แหล่งที่มาของเงินทุนมาจากทุนจดทะเบียน 400 ล้านบาท ซึ่งรับโอนมาจากกองทุนประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมจำนวน 350 ล้านบาท และขอโอนกำไรเข้าทุนเรือนหุ้นจนครบ 400 ล้านบาท

สถาบันการเงินเพื่อการเคหะ

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.)

ในปี 2541 ธอส. ได้ให้สินเชื่อแก่ลูกค้ารายย่อยเพื่อใช้ในการจัดหาที่อยู่อาศัยจำนวน 88,237 ราย วงเงิน 48,178 ล้านบาท ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541 ธอส. มียอดคงค้างเงินให้กู้ยืม 296.2 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 6.3 แม้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์อยู่ในภาวะซบเซาก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของ ธอส. โดยเฉลี่ยยังต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่น ประกอบกับธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ชะลอการปล่อยกู้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

ทางด้านหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541 หากคำนวณตามเกณฑ์การหยุดรับรัฐรายได้ 6 เดือนมีจำนวนร้อยละ 21.7 ถ้าคิดตามเกณฑ์ 3 เดือนมีจำนวนร้อยละ 28 ธอส. ได้เห็นแนวนโยบายการประนอมหนี้ โดยให้ลูกค้าทำข้อตกลงผ่อนผันการชำระหนี้ตามความสามารถ รวมทั้งโอนทรัพย์สินชำระหนี้ให้ ธอส. กรณีที่ไม่สามารถผ่อนชำระหนี้ต่อไปได้ ซึ่ง ณ สิ้นปี 2541 มีลูกหนี้มาใช้บริการ 66,781 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.1 ของจำนวนลูกหนี้ทั้งหมดที่มีอยู่

ในด้านการระดมทุน ธอส. เน้นการระดมเงินฝากจากประชาชนเป็นหลัก โดย ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541 มียอดคงค้างเงินฝาก 206.9 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 32.7 โดยเป็นเงินฝากที่ไหลเข้ามาจากธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนฯ ในช่วงที่เกิดปัญหาขาดความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินเป็นสำคัญ ด้านการออกพันธบัตรในประเทศมียอดการออกจำนวน 106.1 พันล้านบาท ส่วนการออกพันธบัตรและตั๋วเงินอัตราดอกเบี้ยลอยตัว (FRN) จำหน่ายในต่างประเทศ มียอดคงค้าง ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541 จำนวน 22.1 พันล้านบาท

ในปี 2541 ธอส. เปิดสำนักงานหลักเพิ่มขึ้น 2 แห่ง และลดสาขาย่อยลง 76 แห่ง รวมเป็นสำนักงานสาขาทั้งสิ้น 128 สาขา ลดลงจาก 202 แห่ง ณ สิ้นปี 2540 โดยเป็นสำนักงานหลักในกรุงเทพฯ และปริมณฑล 23 แห่ง ภูมิภาค 40 แห่ง และสาขาย่อยในภูมิภาค 65 แห่ง

สถาบันการเงินเพื่อการส่งออกและนำเข้า

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.)

ในปีนี้ ธสน. มีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของระบบการเงินไทย ในภาวะที่กลไกการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ ในการนี้ ธสน. ได้เพิ่มบริการใหม่ให้แก่ผู้ส่งออก ทั้งประเภทสินเชื่อและบริการค้ำประกัน ดังนี้

1. บริการสินเชื่อแพ็คเกจเครดิตแบบให้กู้โดยตรงจาก ธสน. ซึ่งได้รับเงินจาก ธปท. จำนวน 5,000 ล้านบาท และ ธสน. ทำการกู้จากธนาคารออมสินเพิ่มเติมอีกประมาณ 3,000 ล้านบาท

**วงเงินที่ ธสน. จัดสรรให้แก่ผู้ส่งออก
(ล้านบาท)**

ประเภทสินเชื่อ	ปี 2540	ปี 2541	อัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ
Packing credit จาก ธสน.		5,759.0	
สินเชื่อระยะสั้นเพื่อเตรียมการส่งออก	21,232.90	31,232.6	47.1
สินเชื่อขยายกำลังการผลิต	2,204.10	3,542.5	60.7
พาณิชย์นาวี	2,419.40	3,889.8	60.8
โครงการระหว่างประเทศ	6,935.90	11,281.0	62.7
บริการประกันการส่งออก	4,731.60	6,273.7	32.6
หนีปรับโครงสร้าง		485.4	
รวมทั้งสิ้น	37,523.9	62,464.0	66.5

2. สินเชื่อเพื่อเตรียมการส่งออกที่ให้กับผู้ส่งออกโดยตรงจาก ธสน. ได้เพิ่มสกุลเงินบาท จากเดิมที่ให้บริการในรูปแบบสกุลเงินบาทและดอลลาร์ สรอ. เนื่องจากได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (JEXIM)

3. สินเชื่อเสริมสภาพคล่องเพื่อการส่งออก โดยมีแหล่งเงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชีย และกลุ่มสถาบันการเงินต่างประเทศ ทั้งในรูปแบบให้กับผู้ส่งออกโดยตรงจาก ธสน. (รวมอยู่กับสินเชื่อระยะสั้นเพื่อเตรียมการส่งออก) และผ่านธนาคารพาณิชย์

4. การประกันการส่งออกผ่านธนาคารพาณิชย์ โดย ธสน. จะรับประกันความเสี่ยงให้แก่ธนาคารพาณิชย์ในการรับซื้อเอกสาร D/A หรือ D/P และจะชดเชยค่าเสียหายให้แก่ธนาคารในกรณีที่ผู้ซื้อในต่างประเทศปฏิเสธการชำระเงิน ทั้งนี้ เอกสารที่ ธสน. รับประกันจะมีน้ำหนักความเสี่ยงลดลงจาก 1 เหลือ 0.2 ซึ่งช่วยแบ่งเบาภาระการดำรงเงินกองทุนของธนาคาร และช่วยเสริมสภาพคล่องให้กับผู้ส่งออก

5. การขยายขอบเขตบริการให้ผู้ประกอบการประเภทโรงแรมสามารถขอกู้เพื่อปรับปรุงโรงแรมได้ โดย ธสน. ได้กำหนดหลักเกณฑ์ร่วมกับสมาคมโรงแรม

วงเงินให้กู้ที่ ธสน. จัดสรรให้แก่ผู้ส่งออกในปี 2541 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนมากสอดคล้องกับจำนวนลูกค้าที่อนุมัติถึง 590 ราย ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับการอนุมัติที่ผ่านมา นอกจากนั้น ในปีนี้ ธสน. ได้เข้าร่วมกับสถาบันการเงิน 16 แห่ง ในการแก้ไขปัญหาสภาพคล่องโดยการปรับสภาพหนี้และจัดสินเชื่อหมุนเวียนใหม่ให้แก่ผู้ประกอบการน้ำตาล

ณ สิ้นปี 2541 สินเชื่อแพ็คเกจเครดิตที่ ธสน. ปลอยกู้ผ่านธนาคารพาณิชย์มียอดคงค้างเพียง 7,363 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนถึงร้อยละ 65.1 อย่างไรก็ตาม สินเชื่อแพ็คเกจเครดิตแบบพิเศษในสกุลเงินดอลลาร์ สรอ. ที่ปล่อยผ่านธนาคารพาณิชย์นั้น ในช่วงไตรมาสที่ 3 ของปีมียอด

การใช้เงินน้อยมาก ณ สิ้นเดือนกันยายน 2541 มียอดคงค้าง 3,598.9 ล้านบาท เทียบกับ 9,125.7 ล้านบาท ณ สิ้นปี 2540 ลดลงถึง 5,526.8 ล้านบาท รสน. จึงชำระคืนเงินดังกล่าวไปในวันที่ 19 ตุลาคม 2541

อนึ่ง รสน. ได้ทำการเพิ่มทุนเป็นจำนวน 4,000 ล้านบาท เพื่อให้เพียงพอต่อเงื่อนไขการกู้ยืมเงินจากธนาคารพัฒนาเอเชียและกลุ่มสถาบันการเงินต่างประเทศ (1,000 ล้านดอลลาร์ สรอ.) และการค้าประกันจากธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (1,000 ล้านดอลลาร์ สรอ.)

ในปี 2541 รสน. มีสาขา 3 แห่ง คือ หาดใหญ่ พระราม 4 และประตูน้ำพระอินทร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งเปิดใหม่ และสำนักงาน 1 แห่ง ที่กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ กรุงเทพมหานคร

องค์กรเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน

จากที่มีการจัดตั้งองค์กรเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน ได้แก่ บรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย (บตท.) เมื่อเดือนมิถุนายน 2540 องค์กรเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) และบรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน (บบส.) เมื่อเดือนตุลาคม 2540 การดำเนินงานในปี 2541 ของทุกองค์กร ยกเว้น ปรส. ยังคงเป็นช่วงเตรียมระบบและกระบวนการดำเนินงาน และยังไม่มียุทธวิธีใดๆ ชัดเจน

องค์กรเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.)

หลังจากพิจารณาแผนฟื้นฟูฐานะกิจการของสถาบันการเงิน 58 แห่ง ทางกรมได้ปิดกิจการสถาบันการเงิน 56 แห่ง เป็นการถาวร เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2540 แล้ว ปรส. ก็เริ่มดำเนินการตามแผนการจำหน่ายสินทรัพย์ของสถาบันการเงินที่ถูกปิดกิจการ สินทรัพย์ที่จะจำหน่ายโดยวิธีการประมูลแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ สินทรัพย์หลัก (core asset) เช่น ลูกหนี้หลักทรัพย์และลูกหนี้เงินทุน คิดเป็นประมาณร้อยละ 90 ของสินทรัพย์ทั้งหมด และสินทรัพย์อื่น (non-core asset) เช่น รถยนต์ อุปกรณ์สำนักงาน ที่ดินที่บังคับหลักประกัน จำนวนประมาณร้อยละ 10 ของสินทรัพย์ทั้งหมด

เริ่มประมูลสินทรัพย์อื่นๆ ตั้งแต่วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2541 จากนั้น ปรส. ได้ทยอยประมูลสินทรัพย์รองตามลำดับอย่างต่อเนื่อง ในเดือนพฤษภาคม ได้มีการออกพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน ฉบับที่ 2 เพื่อแก้ไขข้อจำกัดและอำนวยความสะดวกให้การจำหน่ายทรัพย์สินเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว โดยการประกาศขายสินทรัพย์ให้ถือเป็นการบอกกล่าวการโอนทรัพย์สินแก่ลูกหนี้ สิทธิของผู้ซื้อสินทรัพย์ไม่เสียไปแม้ภายหลังจะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นมีได้เป็นของบริษัทเงินทุนทั้ง 56 แห่ง และผู้ซื้อทรัพย์สินมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยตามอัตราในสัญญาเดิมซึ่งพระราชกำหนดฉบับนี้ได้ช่วยขจัดอุปสรรคในการประมูลสินทรัพย์หลัก

นอกจากนั้น ปรส. ได้ออกมาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่มีสินทรัพย์และหลักประกันติดอยู่ในบริษัทเงินทุน 56 แห่งที่ ปรส. ดูแลอยู่ ดังนี้

ผลการประมูลสินทรัพย์ ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541
(ล้านบาท)

	ยอดคงค้าง/ ราคากลาง/ ราคาตามบัญชี	มูลค่า การจำหน่าย	ร้อยละของ ยอดคงค้าง	วันเริ่มต้น ประมูล
สินทรัพย์หลัก				
- สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ *	51,867	24,859	47.9	25 มิ.ย. 41
- สินเชื่อที่อยู่อาศัย *	24,600	11,520	47.0	13 ส.ค. 41
- สินเชื่อธุรกิจ	155,707	39,004	25.0	15 ธ.ค. 41
รวม	232,174	75,383	32.5	
สินทรัพย์รอง				
- รถยนต์	1,887	1,322	70.0	20 ก.พ. 41
- อุปกรณ์สำนักงาน	n.a.	215	n.a.	
- ศิลปะวัตถุ	n.a.	59.3	n.a.	12 มิ.ย. 41
- ตำราและโทรศัพท์เคลื่อนที่	n.a.	4.5	n.a.	9 ส.ค. 41
- สมาชิกสนามกอล์ฟและสโมสร	n.a.	22.3	n.a.	8 ส.ค. 41
- อสังหาริมทรัพย์	2,588	1,507	58.2	8 พ.ย. 41
เงินลงทุน				
- หลักทรัพย์รัฐบาล	15,692	17,257	110.0	22 เม.ย. 41
- หลักทรัพย์จดทะเบียน	2,862	1,946	68.0	15 พ.ค. 41
- หลักทรัพย์ไม่จดทะเบียน	1,789	1,554	86.9	15 มิ.ย. 41
- หลักทรัพย์ประเภทหน่วยลงทุน				
ของกองทุนเปิด	2,218	1,780	80.3	17 ก.ค. 41
- หุ้นกู้และหุ้นกู้แปลงสภาพเอกชน	7,404	4,438	59.9	4 ก.ย. 41
รวม		30,105		
รวมทั้งหมด		105,488		

* การประมูลเสร็จสิ้นแล้ว

- โครงการ fast lane เป็นการช่วยเหลือหนี้ที่มีแผนฟื้นฟูของตนเสนอตัวเพื่อให้มีการประมูลขาย โดย พรส. จะพิจารณาภายใน 25 วัน และหลังจากนั้น พรส. จะเปิดประมูลรายบริษัท โดยใช้กระบวนการเกี่ยวกับการจำหน่ายตามปกติ แต่จะปรับลดค่าธรรมเนียมบางอย่างให้

- การช่วยเหลือในภาคอสังหาริมทรัพย์ โดย พรส. อนุญาตให้มีการปลด/ปลดจำหน่ายเพื่อช่วยเหลือลูกค้า และอนุญาตให้ผู้ประกอบการนำเงินที่ได้จากการโอนโฉนดมาหักเงินต้นและดอกเบี้ยได้ตามส่วนเพื่อปลดจำหน่าย ทั้งนี้ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่ประสบภาวะวิกฤต ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน ได้มีมาตรการให้ ธอส. และ

ธ.ออมสิน เป็นผู้ซื้อโครงการจาก ปรส. ในวงเงิน 6,000 และ 2,000 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งการเคหะแห่งชาติจะเป็นผู้พิจารณาโครงการ โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับสัดส่วนการก่อสร้างที่แล้วเสร็จ ณ เดือนธันวาคม ปรส. ได้ช่วยเหลือผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์โดยให้ปลอดจำนองไปแล้ว 24,009 หน่วย เป็นวงเงินประมาณ 1 หมื่นล้านบาท

- การอนุญาตให้ลูกหนี้ชำระหนี้คั้นเพื่อปิดบัญชีซึ่งมีการผ่อนผันภาระดอกเบี้ยให้บางส่วน ณ เดือนธันวาคม มีผู้มาชำระหนี้เพื่อปิดบัญชี 706 ราย เป็นเงิน 1,812 ล้านบาท

บรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย (บตท.)

ในปี 2541 บตท. ได้เตรียมการในการแปลงสินทรัพย์ให้เป็นหลักทรัพย์ (securitization) โดยมี Federal National Mortgage (Fannie Mae) องค์กรของสหรัฐฯ ที่มีความเชี่ยวชาญในกระบวนการดังกล่าวเป็นที่ปรึกษา

ในการนี้ บตท. ได้ติดต่อเพื่อที่จะซื้อสินเชื่อที่อยู่อาศัยจาก ธอส. จำนวน 400 ล้านบาท แต่ติดขัดด้านกฎหมายจึงต้องทำการแก้ พรบ. ธอส. อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก บตท. มีเงินทุน 1 พันล้านบาท ซึ่งอาจจำกัดปริมาณสินเชื่อที่จะซื้อได้ บตท. จึงมีโครงการที่จะออกพันธบัตร^{1/} ซึ่งกระทรวงการคลังไม่ค้ำประกัน (สามารถกระทำได้จำนวน 40 เท่าของเงินทุน หรือ 4 หมื่นล้านบาท) เพื่อใช้แลกกับสินเชื่อที่อยู่อาศัยกับสถาบันการเงินอีกหลายแห่ง ซึ่งนอกจากวิธีการชำระค่าสินเชื่อก่อนแล้ว บตท. มีแนวทางที่จะให้สถาบันการเงินผู้ขายสินเชื่อ ซึ่งตามปกติเป็นผู้ทำหน้าที่เรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ต่อให้แก่ บตท. นั้น ร่วมรับความเสี่ยงจากการไม่ชำระหนี้ของสินเชื่อนั้นด้วย (Risk Sharing) โดยวิธีการนี้ บตท. จะชำระค่าสินเชื่อให้บางส่วน และบางส่วนจะให้เป็นตราสาร (deferred note) ที่มีผลตอบแทนขึ้นอยู่กับชำระหนี้ของลูกหนี้

ทั้งนี้ เกณฑ์สินเชื่อที่ บตท. กำหนดจะรับซื้อนั้นค่อนข้างจะเน้นที่สินเชื่อคุณภาพดี คือสินเชื่อจะต้องไม่ค้างชำระเกิน 2 เดือน ภายในระยะเวลา 1 ปี ภาระหนี้ต่อรายได้ของผู้ผ่อนชำระไม่เกินร้อยละ 50 และจะต้องผ่อนชำระมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี

ในการจัดการเกี่ยวกับสินเชื่อที่ซื้อมานั้น บตท. ได้เตรียมการเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์ที่จะใช้ประมวลผลข้อมูลและการจัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับลูกหนี้ รวมทั้งการกำหนดผลตอบแทนของพันธบัตรที่จะขายให้แก่นักลงทุน เพื่อให้สอดคล้องกับต้นทุนและรายรับจากลูกหนี้ ทั้งนี้ บตท. มีแผนที่จะขายให้กับนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ

ขณะนี้ กระบวนการแปลงสินทรัพย์ให้เป็นหลักทรัพย์นี้ยังคงมีอุปสรรคหลายด้าน ได้แก่

- แนวทางปฏิบัติด้านบัญชี กล่าวคือ วิธี Risk Sharing ที่สถาบันการเงินยังต้องรับความเสี่ยงของสินเชื่อที่ขายนั้น ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่า ในทางบัญชีจะถือว่าผู้ขายสามารถตัดสินเชื่อดังกล่าวออกจากงบดุลได้หรือไม่ (true sale) ขณะนี้ยังเป็นประเด็นที่ทางการกำลังพิจารณา

1/ ธปท. ได้ประกาศให้ใช้ดำรงเป็นสินทรัพย์สภาพคล่องได้

- เกณฑ์การกำกับดูแล กล่าวคือ ในกระบวนการแปลงสินทรัพย์ให้เป็นหลักทรัพย์นั้น บตท. จะต้องตั้งนิติบุคคลเฉพาะกิจขึ้น (Special Purpose Vehicle : SPV) เพื่อดำเนินธุรกรรมนี้โดยเฉพาะ เพื่อแยกสินเชื่อนำมาออกตราสารออกจากความเสี่ยงของ บตท. และสถาบันการเงินที่ บตท. ซื้อสินเชื่อนำมา ถ้า บตท. ต้องรวมบัญชีและความเสี่ยง (consolidation) ของ SPV ไว้กับ บตท. ด้วยนั้น อาจจำกัดความสามารถในการออกหลักทรัพย์หมุนหลัง เนื่องจากจะต้องดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง ซึ่งอาจต้องเป็นไปตามมาตรฐาน BIS คือร้อยละ 8.5

บริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน (บปส.)

บปส. ได้เตรียมการเกี่ยวกับการรับซื้อสินทรัพย์จาก ปรส. ในฐานะผู้ซื้อรายสุดท้าย (buyer of last resort) โดยการออก พรก. บริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันฯ ฉบับที่ 2 เพื่อให้ บปส. สามารถเพิ่มทุนได้โดยไม่ต้องมีผลขาดทุนก่อนดังที่กำหนดใน พรก. ฉบับแรก โดยรัฐบาลจะทำการเพิ่มทุนให้แก่ บปส. อีกจำนวน 14,000 ล้านบาท จากเดิม 1 พันล้านบาท ซึ่งเมื่อรวมกับการกู้เงินที่กระทรวงการคลังสามารถค้ำประกันได้ 12 เท่าของเงินกองทุน ทำให้ บปส. มีความสามารถในการประมูลเพิ่มขึ้น โดย บปส. อยู่ระหว่างการวางแผนเกี่ยวกับอายุและผลตอบแทนของพันธบัตร

ด้านการบริหารสินเชื่อนำมาแล้ว บปส. จะนำมาตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ประเมินมูลค่าใหม่ และแจ้งให้ลูกหนี้รับสภาพหนี้เพื่อทำการปรับโครงสร้าง โดย บปส. จะหาวิธีช่วยเหลือ เช่น ให้กู้ยืม หาผู้ร่วมทุนใหม่ ช่วยในด้านการจัดการและการตลาด แต่หากลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ ก็อาจต้องเข้าสู่กระบวนการทางศาลเพื่อฟ้องร้องต่อไป

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมา บปส. ยังไม่มีการซื้อสินทรัพย์

ภาวะตลาดทุน

1. ตลาดแรก

ในปี 2541 มีการออกหลักทรัพย์ใหม่ในประเทศเพื่อระดมทุนจำนวน 928.7 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 130.6 โดยมูลค่าการออกหลักทรัพย์ภาครัฐบาลและเอกชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 109.7 และ 161.2 ตามลำดับ

การออกหลักทรัพย์ภาครัฐขยายตัวอย่างมากจากการที่รัฐบาลออกพันธบัตรรัฐบาลจำนวน 400,000 ล้านบาท เพื่อชดเชยความเสียหายและปรับโครงสร้างแหล่งเงินทุนของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ในขณะที่พันธบัตรรัฐวิสาหกิจออกใหม่ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 5.3

การออกหลักทรัพย์ภาคเอกชนมีการออกเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นการออกหุ้นสามัญ และเกือบครึ่งหนึ่งเป็นหุ้นสามัญที่ออกโดยสถาบันการเงินเพื่อเพิ่มทุนตามเกณฑ์การจัดชั้นและการกันสำรองหนี้สูญ และอีกส่วนหนึ่งเป็นการแปลงหนี้สินของกองทุนเพื่อการฟื้นฟู ให้เป็นทุนของสถาบันการเงินที่ถูกทางการเข้าแทรกแซงใหม่ตามมาตรการเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม โดยหุ้น

มูลค่าหลักทรัพย์ออกใหม่ (พันล้านบาท)			
	2540	2541	เปลี่ยนแปลง(%)
หลักทรัพย์ใหม่ในประเทศ	402.7	928.7	130.6
หลักทรัพย์ภาครัฐ	239.3	501.7	109.7
พันธบัตรรัฐบาล	—	400.0	—
พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ	50.3	46.7	-5.3
พันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย	146.0	—	—
พันธบัตรกองทุนฟื้นฟูฯ	43.0	55.0	-70.9
หลักทรัพย์ภาคเอกชน	163.4	427.0	161.2
หุ้นสามัญ	63.3	330	421.3
หุ้นกู้	18.4	32.4	76.3
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	0.0	0.0	—
หน่วยลงทุน	81.7	64.6	-21.0
หลักทรัพย์ใหม่ในต่างประเทศ	56.0	11.4	-79.6
หลักทรัพย์ภาครัฐ	23.8	11.4	-52.0
หลักทรัพย์ภาคเอกชน	32.2	—	-100.0

สามัญขยายตัวเพิ่มขึ้นกว่า 5 เท่า และหุ้นกู้ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 76.3 สำหรับการออกไปสำคัญแสดงสิทธิในปี 2541 เป็นการออกเสนอขายกรรมการและพนักงานเพียง 1 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีการออกหน่วยลงทุนเพื่อระดมทุนเพิ่มขึ้นอีก 64.6 พันล้านบาท

สำหรับหลักทรัพย์ออกใหม่ในต่างประเทศนั้น ตลอดทั้งปี 2541 มีเพียงการออกหลักทรัพย์ระดมทุนในต่างประเทศจำนวน 300 ล้านดอลลาร์ สรอ. (11.4 พันล้านบาท) ในเดือนพฤศจิกายน โดยเป็นพันธบัตรที่ธนาคารโลกให้การค้ำประกันการชำระคืนเงินต้น และรัฐบาลไทยค้ำประกันดอกเบี้ย พันธบัตรดังกล่าวได้รับการจัดอันดับในชั้น A3 โดย Moody's และ A- โดย Standard & Poor's ซึ่งนับว่าสูงเพราะได้รับประโยชน์จากการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของธนาคารโลก คือ AAA ทำให้พันธบัตรรุ่นนี้ขายได้ในราคาประมาณร้อยละ 2.85 เหนืออัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของพันธบัตรรุ่นเดียวกันของสหรัฐอเมริกา

2. ตลาดรอง

2.1 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

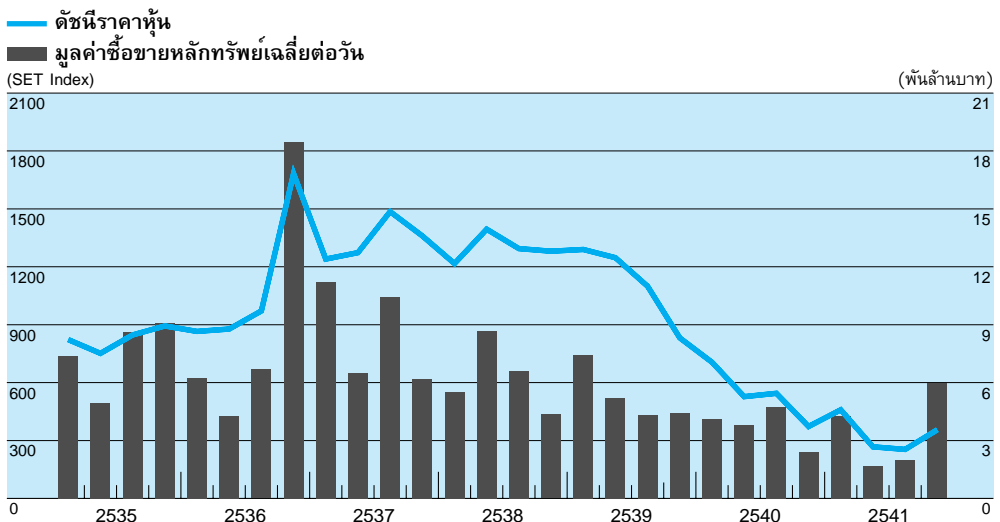
ภาวะการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี 2541 เป็นไปอย่างซบเซา มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดโดยรวมเท่ากับ 1,268.2 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ

11.9 โดยดัชนีราคาหลักทรัพย์ได้ลดลงอย่างต่อเนื่องมาปิดที่ระดับต่ำสุดในรอบ 11 ปี ที่ 207.3 จุด เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2541 หลังจากนั้นได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นมาปิดที่ 355.81 จุด ณ สิ้นเดือน ธันวาคม 2541 ลดลงร้อยละ 4.5 เมื่อเทียบกับปีก่อน ส่วนภาวะการซื้อขายได้ชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่อง มูลค่าการซื้อขายเฉลี่ยต่อวันทำการในปี 2541 เท่ากับ 3,504.8 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 6.9 ทั้งนี้ นักลงทุนต่างชาติมีส่วนการลงทุนเท่ากับร้อยละ 34.6 ของมูลค่าซื้อขายทั้งหมด ภาวะความซบเซาในตลาดนั้นสืบเนื่องมาจากการถดถอยของเศรษฐกิจไทย ความไม่มั่นใจในสถานะของสถาบันการเงินที่อยู่ระหว่างการปรับโครงสร้างทั้งการเพิ่มทุนและการควบรวมกิจการ อย่างไรก็ตาม ในช่วง 3 เดือนหลังของปี ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ได้ปรับตัวสูงขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการปรับตัวลดลงของอัตราดอกเบี้ยในประเทศ ค่าเงินบาทที่มีเสถียรภาพมากขึ้น ความชัดเจนของมาตรการ 14 สิงหาคม ในการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน รวมถึงนักวิเคราะห์หลายกลุ่มมองว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่น่าจะมีโอกาสฟื้นตัวทางเศรษฐกิจเร็วกว่าประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชีย

ภาวะตลาดหลักทรัพย์ที่ซบเซาทำให้มีหลักทรัพย์ใหม่จดทะเบียนเพิ่มขึ้นเพียง 1 หลักทรัพย์ ซึ่งเป็นหุ้นสามัญมูลค่ารวม 269.1 ล้านบาท ขณะเดียวกันก็มีหลักทรัพย์ถูกเพิกถอนจากตลาดรวมทั้งสิ้น 41 หลักทรัพย์ ทำให้ ณ สิ้นปีมีจำนวนหลักทรัพย์ขึ้นทะเบียน 494 หลักทรัพย์ แบ่งเป็นหุ้นสามัญ 418 หลักทรัพย์ หุ้นบริมสิทธิ 7 หลักทรัพย์ กองทุนรวม 39 กองทุน หุ้นกู้ 1 หลักทรัพย์ หุ้นกู้แปลงสภาพ 1 หลักทรัพย์ และใบสำคัญแสดงสิทธิ 28 หลักทรัพย์

อนึ่ง ตลาดหลักทรัพย์ได้เปลี่ยนหลักเกณฑ์การเพิกถอนบริษัทจดทะเบียนจากเกณฑ์เดิม ซึ่งมียหลายกรณี อาทิ เกณฑ์ที่บริษัทจดทะเบียนมีสินทรัพย์ที่มีตัวตนสุทธิต่ำกว่า 60 ล้านบาท และมีผลขาดทุนสุทธิ 2 ปี ใน 3 ปีสุดท้าย หรือมีสินทรัพย์ที่มีตัวตนสุทธิต่ำกว่าร้อยละ 50 เป็นเกณฑ์ใหม่ที่พิจารณาจากส่วนของผู้ถือหุ้นติดลบประการเดียว ในปี 2541 จึงมีบริษัทจดทะเบียน

ภาวะการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การพัฒนาตลาดรองตราสารหนี้ไทย

การพัฒนาตลาดรองตราสารหนี้ไทยได้มีการดำเนินการอย่างจริงจังมาตามลำดับนับแต่มีการจัดตั้งสำนักงานกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เนื่องจาก ก.ล.ต. ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลตลาดทุนของประเทศ มีหน้าที่รับผิดชอบการอนุญาตการออกหลักทรัพย์เพื่อการระดมทุนของธุรกิจเอกชน ทั้งที่เป็นตราสารหนี้และตราสารทุน ประกอบกับธนาคารแห่งประเทศไทยมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุนให้เป็นแหล่งระดมเงินทุนที่สำคัญของประเทศ โดยมาตรการสำคัญที่ได้ดำเนินการแล้ว ได้แก่

1. สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทย (Thai Bond Dealing Centre) ในปี 2537 เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำมาตรฐานการค้าตราสารหนี้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสนับสนุนการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ ทั้งตราสารภาครัฐและเอกชน ในงานนี้ ศูนย์ฯ ได้พัฒนาระบบคอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนกระบวนการเจรจาต่อรองราคาในการซื้อขายตราสารหนี้ ปัจจุบันศูนย์ฯ มีสถาบันการเงินเป็นสมาชิก 51 แห่ง เป็นธนาคารพาณิชย์ไทย 10 แห่ง ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ 7 แห่ง บริษัทหลักทรัพย์ 20 แห่ง บริษัทเงินทุน 1 แห่ง และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ 13 แห่ง ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541 มีหลักทรัพย์ที่เข้าจดทะเบียนซื้อขายในศูนย์จำนวน 288 หลักทรัพย์ มูลค่า 763.7 ล้านบาท และมีปริมาณการซื้อขายเฉลี่ย 2.6 พันล้านบาท ต่อสัปดาห์

ข้อมูลพันธบัตรในศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทย

(หน่วย : ล้านบาท)

	2537	2538	2539	2540	2541
มูลค่าหลักทรัพย์จดทะเบียน					
ณ สิ้นเดือนธันวาคม	45,380.0	97,727.6	148,688.9	169,091.3	763,744.9
(จำนวนหลักทรัพย์ที่จดทะเบียน)	(33)	(87)	(122)	(131)	(288)
มูลค่าการซื้อขาย (ต่อปี)	1,857	51,530	200,607	106,180	72,097
อัตราผลตอบแทน	0.04	0.52	1.35	0.62	0.09

2. สนับสนุนการจัดตั้งสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ (Thai Rating and Information Services : TRIS) เพื่อทำการประเมินศักยภาพและความสามารถในการชำระคืนหนี้ของบริษัทเอกชนผู้ออกตราสารหนี้ ทั้งนี้ การจัดอันดับความน่าเชื่อถือนับเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาตราสารหนี้เอกชน เพราะช่วยในการตัดสินใจลงทุนให้กับผู้ลงทุนรายย่อยที่ไม่มีกำลังทรัพย์และเวลาในการติดตามการดำเนินงานของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์อย่างต่อเนื่องตลอดอายุของพันธบัตร

3. ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีตราสารหนี้ให้เป็นกลาง โปร่งใส และมีความเท่าเทียมกันสำหรับกลุ่มผู้ซื้อประเภทเดียวกัน ได้แก่ กลุ่มผู้ลงทุนประเภทนิติบุคคล และบุคคลธรรมดาและผู้ลงทุนต่างประเทศ ทั้งนี้ภายใต้กรอบโครงสร้างการจัดเก็บภาษีของประเทศที่มีระบบอัตราภาษีที่แตกต่างกันระหว่างผู้ลงทุนที่เป็นนิติบุคคล และที่เป็นบุคคลธรรมดา อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัญหาลูกอุปสรรคอันเนื่องมาจากกลไกการจัดเก็บ ซึ่งจะต้องดำเนินการปรับปรุงต่อไป

4. หารือกับผู้ร่วมตลาดถึงอุปสรรคหรือปัญหาการซื้อขายพันธบัตรในตลาดรอง และได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นบางส่วนไปแล้ว เช่น แก้ไขระเบียบการโอนกรรมสิทธิ์ หรือการจำหน่ายพันธบัตรที่ธนาคาร

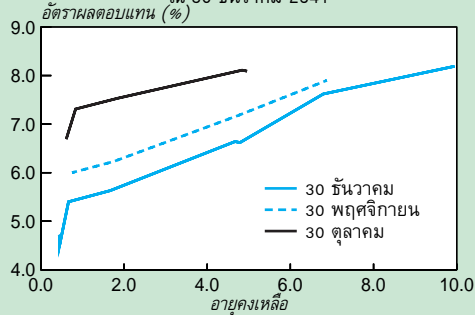
แห่งประเทศไทยเป็นนายทะเบียนซึ่งจะทำให้การโอนกรรมสิทธิ์ หรือการจำหน่ายพันธบัตร สามารถกระทำติดต่อกันได้ถึง 15 วัน ก่อนวันไถ่ถอน จากเดิมที่ต้องปิดพักบัญชีเป็นระยะเวลา 1 เดือน ก่อนการจ่ายดอกเบี้ยทุกครั้ง

แนวทางการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ในระยะยาวต่อไป

แม้ว่าการดำเนินการที่ผ่านมามีความคืบหน้าระดับหนึ่ง แต่การพัฒนาตลาดตราสารหนี้ในประเทศไทยยังต้องได้รับการผลักดันต่อไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและให้ได้มาตรฐานสากลเป็นการจูงใจนักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเพื่อให้ทางการมีเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการเงินที่อิงกลไกตลาดอย่างแท้จริง โดยมาตรการที่จะดำเนินการต่อไป ได้แก่

อัตราผลตอบแทนอ้างอิงของ Thai BDC

พันธบัตรรัฐบาล
ณ 30 ธันวาคม 2541

1. การพัฒนาระบบการออกพันธบัตรภาครัฐให้มีขั้นตอนการออกที่โปร่งใส มีความชัดเจนและต่อเนื่อง โดยประสานงานอย่างใกล้ชิดกับกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ทั้งนี้ การออกพันธบัตรภาครัฐจะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ในอายุที่หลากหลายเพียงพอที่จะเป็นบรรทัดฐานการสร้างอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงในตลาดรอง และสนับสนุนการซื้อขายตราสารหนี้ในตลาดรองต่อไป

2. พัฒนากลไกผู้สร้างตลาดหรือ market maker ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่จะทำหน้าที่ดูแลให้

มีการเสนอราคาซื้อและราคาขายของตราสารตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หากลูกค้ารายใดต้องการลงทุน หรือต้องการจะขายตราสารในขณะใดขณะหนึ่ง ผู้สร้างตลาดก็จะรับซื้อหรือรับขายตราสารจากลูกค้า เป็นการลดต้นทุนในการหาข้อมูล และในการทำธุรกรรม ทั้งนี้ ในการดำเนินงานของ market maker จำเป็นต้องมีกลไกสนับสนุนในด้านการกักขังตราสารเพื่อส่งมอบให้ลูกค้า เพราะ market maker ไม่จำเป็นต้องมีตราสารในมือตลอดเวลา แต่ต้องสามารถกู้ยืมมาเพื่อส่งมอบให้ลูกค้าได้ เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการซื้อขาย และการจัดหาสภาพคล่องเพื่อรับซื้อตราสารหนี้จากลูกค้า นอกจากนี้ อาจจำเป็นต้องมีกลไกของนายหน้าซื้อขายระหว่าง market maker ที่เรียกว่า Interdealer broker เพื่อทำหน้าที่เสนอราคาซื้อขายโดยไม่เปิดเผยรายชื่อ market maker เพราะเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน

3. พัฒนาระบบการเผยแพร่ข้อมูลตราสารหนี้ภาครัฐ เพื่อให้ง่ายต่อการเรียกใช้และสนับสนุนการวิเคราะห์ที่ตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวจะต้องครอบคลุมพันธบัตรภาครัฐแต่ละรุ่น ปีที่มีการออก กำหนดครบอายุ การจ่ายดอกเบี้ย เป็นต้น

4. พัฒนาระบบการซื้อขายแบบ Scrippless และระบบการส่งมอบตราสารและการชำระเงิน (clearing and settlement) ให้มีความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ซื้อขายตราสารมั่นใจว่าจะได้รับเงิน ในขณะและผู้ลงทุนในตราสารได้รับการส่งมอบตราสารภายในเวลาเดียวกับที่ได้ชำระเงินแล้ว จึงเป็นการจำกัดความเสี่ยงจากการชำระราคาและการส่งมอบตราสาร ปัจจุบัน ธปท. รับผิดชอบเป็นนายทะเบียนให้พันธบัตรภาครัฐ

5. ประสานงานเรื่องการจัดเก็บภาษีสำหรับการซื้อขายของนักลงทุนต่างประเทศที่มีข้อปฏิบัติทางภาษีที่ยังแตกต่างกันอยู่ เพื่อป้องกันการบิดเบือนต้นทุนการทำธุรกรรมในตลาดรอง รวมทั้งพิจารณาแนวทางการสนับสนุนให้มีปริมาณการซื้อขายที่สูงขึ้น

ตารางที่ 18
ภาวะตลาดทุน
(ตลาดรอง)

	2540	2541
I. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย		
หลักทรัพย์ภาคเอกชน		
หลักทรัพย์จดทะเบียน (ณ วันสิ้นเดือน/สิ้นปี)		
- จำนวนบริษัท ^{1/}	431	418
- จำนวนหลักทรัพย์	529	494
- มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด (ล้านบาท)	1,133,343.88	1,268,198.50
- มูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวันทำการ (ล้านบาท)	3,763.57	3,504.79
ดัชนีราคาหลักทรัพย์		
- ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (30 เม.ย. 2518=100 ราคาปิด ณ สิ้นเดือน/ปี)	372.69	355.81
- ดัชนี SET 50 Index (16 ส.ค. 2538=100 ราคาปิด ณ สิ้นเดือน/ปี)	25.98	25.68
อัตราผลตอบแทน ^{2/} (%)	6.04	1.34
อัตราส่วนราคาต่อกำไรสุทธิ ^{3/} (เท่า)	6.59	10.04
สัดส่วนมูลค่าซื้อขายหลักทรัพย์ของชาวต่างประเทศต่อการซื้อขายหลักทรัพย์รวม (%)	43.33	34.62
II. ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์กรุงเทพ (BSDC)		
- จำนวนหลักทรัพย์	3	5
- ดัชนีศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์กรุงเทพ (14 พ.ย. 2538=100 ราคาปิด ณ สิ้นเดือน/ปี)	117.67	25.29
- มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด (ล้านบาท)	71,595.19	15,369.24
- มูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวันทำการ (ล้านบาท)	0.49	154 (บาท)
III. ศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทย (Thai BDC)		
- จำนวนหลักทรัพย์	131	288
- มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด (ล้านบาท)	169,091.34	763,744.90
- มูลค่าซื้อขาย (ล้านบาท)	103,543.30	72,143.03
- มูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวันทำการ (ล้านบาท)	420.91	295.7
1/ ไม่รวมโครงการกองทุนรวม		
2/ อัตราผลตอบแทน (Market Dividend Yield) = $\frac{\text{เงินปันผลรวม 12 เดือนล่าสุด}}{\text{มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด}} \times 100$		
3/ อัตราส่วนราคาต่อกำไรสุทธิ (Market P/E Ratio) = $\frac{\text{มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด}}{\text{กำไรสุทธิรวม}}$		

ทะเบียนถูกเพิกถอนการเป็นบริษัทจดทะเบียน 16 แห่ง และมีบริษัทที่อยู่ในเกณฑ์จะถูกเพิกถอนอีก 33 แห่ง ซึ่งอยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ

2.2 ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์กรุงเทพ

ธุรกรรมการซื้อขายในศูนย์ฯ ได้รับผลจากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้มูลค่าการซื้อขายหลักทรัพย์ปี 2541 มีเพียง 37,530 บาท ลดลงจากยอดการซื้อขายหลักทรัพย์ในช่วงเดียวกันของปีที่แล้วซึ่งสูงถึง 121.5 ล้านบาท

ภาวะการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นไปอย่างเบาบางมีสาเหตุมาจาก (1) ภาวะซบเซาของเศรษฐกิจ (2) ปัญหาเรื่องการเก็บภาษีกำไรส่วนทุน เนื่องจากหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนซื้อขายอยู่ในศูนย์ฯไม่ได้รับการยกเว้นภาษีดังกล่าวเช่นเดียวกับหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ปัจจุบัน หลักทรัพย์จดทะเบียนกับศูนย์ฯ มีทั้งสิ้น 5 หลักทรัพย์ ได้แก่ บริษัทสินทรัพย์นคร จำกัด (SSN) บริษัทโทเทลแอนด์เซ็คคอมมูนิเคชั่น จำกัด (TAC) กองทุนรวมไทยพาณิชย์วอลล์สตรีท (SCBWS) กองทุนเปิดไทยพาณิชย์พันธบัตรรัฐบาล (SCBGB) กองทุนรวมออมสินพุนผลตราสารหนี้ (OSPP)

2.3 ตลาดรองตราสารหนี้

ในปี 2541 การซื้อขายตราสารหนี้ในศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทยมีมูลค่า 72,143 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนถึงร้อยละ 97.7 โดยในช่วงหลังของปีซึ่งอัตราดอกเบี้ยโน้มลดต่ำลง การซื้อขายตราสารหนี้จึงเริ่มฟื้นตัวขึ้นจากช่วงต้นปี เนื่องจากการออกพันธบัตรรัฐบาลเพื่อชดเชยความเสียหาย และปรับโครงสร้างแหล่งเงินทุนของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงินจำนวน 500,000 ล้านบาท ซึ่ง ณ วันที่ 8 ธันวาคม 2541 ได้มีการออกไปแล้ว 400,000 ล้านบาท มีผลทำให้ปริมาณการซื้อขายในศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทยเพิ่มขึ้นจากระดับต่ำกว่า 100 ล้านบาทต่อวัน ในช่วงครึ่งปีแรก เป็นเฉลี่ย 500 ล้านบาทต่อวัน ในช่วงครึ่งปีหลัง

ภาวะการคลังภาครัฐบาล

การดำเนินนโยบายการคลังในปีงบประมาณ 2541 แบ่งเป็น 2 ระยะ โดยในระยะแรกมีเป้าหมายเพื่อรักษาเสถียรภาพและสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบเศรษฐกิจ รัฐบาลได้ตัดทอนการใช้จ่ายและเพิ่มภาษีต่างๆ เพื่อดูแลให้ฐานะการคลังเกินดุล 70 พันล้านบาท (ไม่รวมรายจ่ายเพื่อฟื้นฟูสถาบันการเงิน) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศที่ระบุไว้ในหนังสือแสดงเจตจำนงฉบับที่ 2 (พฤศจิกายน 2540) แต่เมื่อปรากฏชัดเจนว่าเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรงและรวดเร็ว รัฐบาลจึงเพิ่มวงเงินงบประมาณและอนุมัติรายจ่ายจากเงินคงคลัง (ดูรายละเอียดจากส่วนรายจ่าย) รวมทั้งเร่งรัดการเบิกจ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยได้ปรับเงื่อนไขฐานะการคลังจากที่กำหนดว่าจะเกินดุลเป็นขาดดุลในหนังสือแสดงเจตจำนงฉบับที่ 3-5

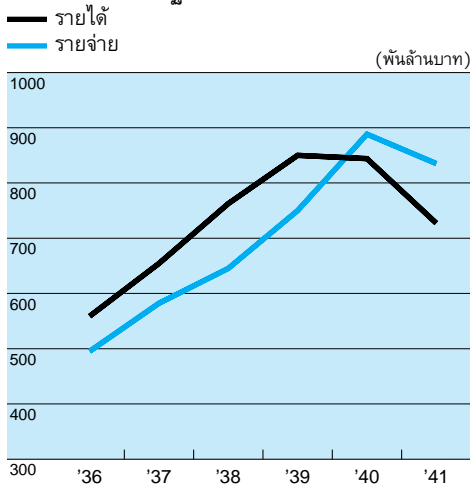
ฐานะการคลังตามบัญชีเงินคงคลัง

ในปีงบประมาณ 2541 ฐานะการคลังรัฐบาลขาดดุลเงินสดทั้งสิ้น 115 พันล้านบาท (ไม่รวมรายจ่ายเพื่อฟื้นฟูสถาบันการเงิน) คิดเป็นร้อยละ 2.4 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ เพิ่มขึ้นจากที่ขาดดุลร้อยละ 0.6 ในปีงบประมาณก่อน

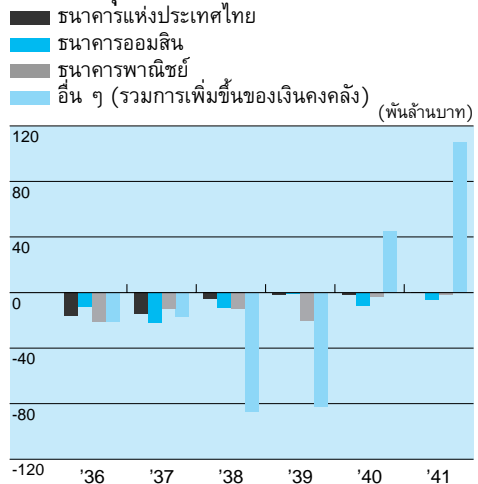
แม้รัฐบาลขาดดุลเงินสดสูง แต่รัฐบาลไม่มีนโยบายกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลดังกล่าว จึงใช้เงินคงคลังเพื่อชดเชยการขาดดุล ส่งผลให้เงินคงคลังของรัฐบาลลดลงอย่างรวดเร็ว จาก 271.4 พันล้านบาท ณ สิ้นปีงบประมาณก่อน เหลือ 139 พันล้านบาท ณ สิ้นปีงบประมาณ 2541

ฐานะการคลัง

รายได้ - รายจ่ายรัฐบาล

การชดเชยดุลเงินสด

ตารางที่ 19
ฐานะการคลังตามบัญชีเงินคงคลัง
(หน่วย : พันล้านบาท)

	ปีงบประมาณ		
	2539	2540	2541
การรับ-จ่ายของรัฐบาล			
รายได้	850.2	844.2	727.4
(อัตราเพิ่ม)	(11.8)	(-0.7)	(-13.8)
รายจ่าย	750.2	888.5	835.3
(อัตราเพิ่ม)	(16.6)	(18.4)	(-6.0)
ดุลเงินในงบประมาณ	100.0	-44.2	-107.9
ดุลเงินนอกงบประมาณ	4.3	13.1	-7.1
ดุลเงินสด	104.3	-31.1	-115.0
(% ผลผลิตภายในประเทศ)	(2.3)	(-0.6)	(-2.4)
การขาดเคยสุทธิ			
ในประเทศ	-19.2	-18.3	-12.9
ต่างประเทศ	-3.7	-3.2	-4.3
ทุนประเดิมกองทุนบำเหน็จบำนาญ	0.0	-56.0	-0.2
ใช้เงินคงคลัง (+)	-81.4	108.6	132.4
รวมการขาดเคย	-104.3	31.1	115.0
ยอดเงินคงคลัง ณ สิ้นปี	380.0	271.4	139.0

รายได้

รายได้ของรัฐบาลในปีงบประมาณ 2541 มีจำนวน 727.4 พันล้านบาท ลดลงร้อยละ 13.8 จากปีก่อน และต่ำกว่าประมาณการตามเอกสารงบประมาณ 254.6 พันล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 25

ภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลงมากที่สุดถึงร้อยละ 43.1 เนื่องจาก 1) ผลประกอบการของธุรกิจส่วนใหญ่ประสบภาวะขาดทุนจากที่เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย และการกันสำรองหนี้สูญเพิ่มขึ้นของสถาบันการเงิน รวมทั้งการขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน และ 2) รัฐบาลได้อนุมัติให้นิติบุคคลเลื่อนการชำระภาษีเงินได้จากกำไรสุทธิงวดครั้งแรกของปี 2541 จากเดือนสิงหาคม 2541 ไปเป็นเดือนกุมภาพันธ์ 2542 เพื่อเสริมสภาพคล่องให้แก่ผู้ประกอบการ นอกจากนี้ ภาษีหัก ณ ที่จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากอสังหาริมทรัพย์ ลดลงมากเช่นกัน

ภาษีการขายเฉพาะลดลงตามภาษีโภคภัณฑ์ภายใน (ภาษีสรรพสามิต) เป็นสำคัญ ซึ่งลดลงร้อยละ 14.1 เนื่องจากการลดลงของอุปสงค์ในประเทศ ในขณะที่ภาษีทรัพย์สินการธรรมชาติ

เพิ่มขึ้นร้อยละ 44.9 เป็นการเพิ่มขึ้นของค่าภาคหลวงน้ำมันตามปริมาณการผลิตน้ำมัน แต่เนื่องจากภาษีชนิดนี้มีสัดส่วนเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับภาษีโภคภัณฑ์ภายใน จึงส่งผลให้ภาษีการขายเฉพาะลดลงร้อยละ 12.3

อากรขาเข้าจัดเก็บได้ลดลงร้อยละ 36.4 ตามการหดตัวอย่างรุนแรงของการนำเข้า และสัดส่วนสินค้านำเข้าในส่วนของวัตถุดิบและสินค้าทุนที่ได้รับการยกเว้นภาษีการนำเข้าเพิ่มสูงขึ้น

ภาษีที่จัดเก็บได้สูงขึ้นที่สำคัญได้แก่ ภาษีการขายทั่วไปที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 13 โดยภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 17 เนื่องจากการปรับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 ตั้งแต่วันที่ 16 สิงหาคม 2540 ส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขยายตัวร้อยละ 6.6

ตารางที่ 20
รายได้ของรัฐบาล
(หน่วย : พันล้านบาท)

ประเภทรายได้	ปีงบประมาณ			การเปลี่ยนแปลง (%)		
	2539	2540	2541	2539	2540	2541
งบภาษีอากร	779.2	763.5	656.8	11.6	-2.0	-14.0
ภาษีเงินได้	277.7	276.2	214.9	14.8	-0.5	-22.2
บุคคลธรรมดา	105.3	111.6	118.9	26.8	5.9	6.6
นิติบุคคล	169.0	159.4	90.8	8.6	-5.6	-43.1
ปิโตรเลียม	3.4	5.3	5.3	7.3	55.2	-0.1
ภาษีการขายทั่วไป	186.1	176.6	199.6	26.5	-5.1	13.0
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	148.4	139.0	162.7	29.6	-6.3	17.0
ภาษีการขายเฉพาะ	169.3	183.4	160.9	8.7	8.3	-12.3
ภาษีโภคภัณฑ์ภายใน (สรรพสามิต)	164.6	177.5	152.4	8.6	7.9	-14.1
ภาษีทรัพยากรธรรมชาติ	4.8	5.9	8.5	12.1	23.1	44.9
ภาษีสินค้าเข้า-ออก	126.1	103.3	65.7	-0.3	-18.0	-36.4
อากรขาเข้า	126.1	103.3	65.7	-0.3	-18.0	-36.4
อากรขาออก	0.0	0.0	0.0	-25.0	50.0	140.8
ภาษีสลักษณะอนุญาต	2.5	2.7	1.3	9.7	10.8	-53.2
ภาษีสลักษณะอื่น	17.5	21.2	14.4	-28.6	21.0	-32.2
งบการขายสิ่งของและบริการ	8.3	8.6	9.8	4.5	3.0	14.0
งบรัฐพาณิชย์	44.9	55.0	38.5	21.3	22.4	-30.0
งบรายได้อื่น	17.8	17.2	22.3	-0.1	-3.5	30.3
รวม	850.2	844.2	727.4	11.8	-0.7	-13.8

ที่มา : กรมบัญชีกลาง

เนื่องจากภาษีที่เก็บจากดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มขึ้นตามอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และการได้เงินชดเชยในการออกจากงานของแรงงานในปีที่ผ่านมา

นอกจากนี้ การนำส่งรายได้ของรัฐวิสาหกิจลดลงถึงร้อยละ 30 เนื่องจากรัฐบาลให้เลื่อนการนำส่งรายได้ประมาณ 28 พันล้านบาท ไปปีงบประมาณ 2542

รายจ่าย

รัฐบาลได้ปรับปรุงวงเงินงบประมาณประจำปี 2541 หลายครั้งเพื่อตอบสนองนโยบายการคลังตามภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยงบประมาณรายจ่ายเริ่มต้นมีวงเงิน 923 พันล้านบาท แต่เพื่อช่วยรักษาเสถียรภาพและสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบเศรษฐกิจในขณะที่การจัดเก็บรายได้มีแนวโน้มต่ำกว่าเป้าหมาย รัฐบาลได้อาศัยอำนาจฝ่ายบริหารตัดลดงบประมาณรายจ่ายเหลือ 800 พันล้านบาท ต่อมาได้ผ่อนปรนนโยบายการคลังในระหว่างปีงบประมาณเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้จัดสรรค่างบประมาณปี 2541 ที่เคยถูกตัดไปก่อนหน้า ให้แก่ส่วนราชการ จำนวน 30 พันล้านบาท ทำให้งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2541 มีวงเงินสุดท้ายที่ 830 พันล้านบาท นอกจากนี้ ยังอนุมัติรายจ่ายตามพระราชบัญญัติเงินคงคลังอีก 13 พันล้านบาท และมีมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

สำนักงบประมาณได้อนุมัติเงินประจำงวดทั้งสิ้นร้อยละ 99.2 ของวงเงินงบประมาณรายจ่าย (830 พันล้านบาท) ซึ่งคิดเป็น 823.6 พันล้านบาท ประกอบด้วยงบลงทุน 272.3 พันล้านบาท และงบประจำ 551.3 พันล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 98.7 และ 99.5 ของวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนและประจำตามลำดับ โดยได้ชะลอการอนุมัติเงินประจำงวดในช่วงครึ่งแรกของปีงบประมาณ ซึ่งแตกต่างไปจากปีก่อนๆ ที่อนุมัติเกือบทั้งหมดตั้งแต่นับปีงบประมาณ

รายจ่ายจริง (ไม่รวมการชำระคืนต้นเงินกู้) ในปีงบประมาณ 2541 มีทั้งสิ้น 835.3 พันล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณก่อนร้อยละ 6 โดยแบ่งเป็นรายจ่ายจากงบประมาณปีปัจจุบัน 666.4 พันล้านบาท ลดลงร้อยละ 8 โดยมีอัตราเบิกจ่ายเป็นร้อยละ 82.3 สูงที่สุดในรอบ 9 ปี นอกจากนี้ รายจ่ายในปีงบประมาณ 2541 ได้มีการใช้เงินคงคลังอีก 8 พันล้านบาท ซึ่งเป็นรายจ่ายที่มีได้ตั้งงบประมาณไว้ แต่คณะรัฐมนตรีได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติเงินคงคลังให้จ่ายไปก่อนสำหรับรายจ่ายจากงบประมาณปีก่อนๆ มีจำนวน 160.9 พันล้านบาท ลดลงร้อยละ 1.9

เมื่อพิจารณารายจ่ายตามลักษณะงาน การจัดสรรทรัพยากรของรัฐบาลมีลักษณะเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา คือ ให้ความสำคัญด้านการศึกษามากที่สุด รองมาได้แก่ การขนส่งและสื่อสาร การป้องกันประเทศ การสาธารณสุข และการเกษตร ตามลำดับ ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าด้านการสังคมสงเคราะห์ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการบรรเทาปัญหาด้านสังคม

สำหรับรายจ่ายตามลักษณะเศรษฐกิจ รายจ่ายลงทุนต่อรายจ่ายรวมมีสัดส่วนลดลงมากจากร้อยละ 41 ในปีงบประมาณก่อน เหลือร้อยละ 35 ในปีงบประมาณ 2541 โดยการลงทุน

ตารางที่ 21
รายจ่ายจากงบประมาณจำแนกตามลักษณะเศรษฐกิจ
(หน่วย : พันล้านบาท)

ลักษณะเศรษฐกิจ	ปีงบประมาณ			การเปลี่ยนแปลง (%)		
	2539	2540	2541	2539	2540	2541
รายจ่ายประจำ	472.4	523.9	542.8	11.1	10.9	3.6
ซื้อสิ่งของและบริการ (รวมเงินเดือน)	408.0	439.9	448.6	11.9	7.8	2.0
รายจ่ายโอน	64.4	84.0	94.2	6.4	30.4	12.1
ดอกเบี้ยจ่าย	10.2	15.4	8.7	-23.8	51.0	-43.5
รายจ่ายโอนให้ออกชนในประเทศ	29.2	28.5	35.4	13.2	-2.4	24.2
รายจ่ายโอนให้ราชการส่วนท้องถิ่น	6.1	6.3	6.8	18.0	3.3	7.9
รายจ่ายโอนไปต่างประเทศ	0.7	0.8	0.8	13.8	14.3	0.0
รายจ่ายโอนให้รัฐวิสาหกิจและอื่นๆ	18.2	33.0	42.5	14.7	81.3	28.8
รายจ่ายลงทุน	277.8	364.6	292.5	27.3	31.2	-19.8
การสะสมทุนของรัฐบาล	232.1	324.0	252.6	19.6	39.6	-22.0
รายจ่ายโอน	40.5	35.5	39.4	88.2	-12.3	11.0
รายจ่ายโอนให้ราชการส่วนท้องถิ่น	19.6	23.6	24.4	261.9	20.4	3.4
รายจ่ายโอนให้รัฐวิสาหกิจและอื่นๆ	20.9	11.9	15.0	30.0	-43.1	26.1
ซื้อหุ้นและสินทรัพย์ทางการเงิน	5.2	5.1	0.5	91.3	-1.9	-90.2
รวม	750.2	888.5	835.3	16.6	18.4	-6.0

ที่มา : ประมวลจากข้อมูลของกรมบัญชีกลาง

โดยตรงของรัฐบาลลดลงร้อยละ 22 เหลือเพียง 252.6 พันล้านบาท เนื่องจากรายจ่ายลงทุนจากงบประมาณปี 2541 ลดลงร้อยละ 34.9 เนื่องจากมีการควบคุมรายจ่ายลงทุนในช่วงครึ่งแรกของปีงบประมาณ รายจ่ายลงทุนส่วนใหญ่ยังคงเป็นการลงทุนด้านการขนส่งและสื่อสาร 97.6 พันล้านบาท (ลดลงร้อยละ 20.1) โดยเฉพาะการก่อสร้างถนน รองลงมาได้แก่ การศึกษา (39 พันล้านบาท) การเกษตร (29 พันล้านบาท) และการสาธารณสุข (20.6 พันล้านบาท) สำหรับรายจ่ายโอนที่เป็นการลงทุนนั้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 เนื่องจากรายจ่ายโอนให้รัฐวิสาหกิจเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการรถไฟแห่งประเทศไทย และการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นการลงทุนด้านเคหะและชุมชน และการขนส่งและสื่อสาร

รายจ่ายประจำมีจำนวนทั้งสิ้น 542.8 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.6 โดยรายจ่ายเงินเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.7 ขณะที่รายจ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการอื่นลดลงร้อยละ 5.2 ทั้งนี้ เป็นผลจากการตัดลดงบประมาณในช่วงแรกเป็นสำคัญ สำหรับรายจ่ายโอนมีจำนวน 94.2 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.1 แม้ดอกเบี้ยจ่ายลดลงร้อยละ 43.5 แต่รายจ่ายโอนให้รัฐวิสาหกิจและอื่นๆ

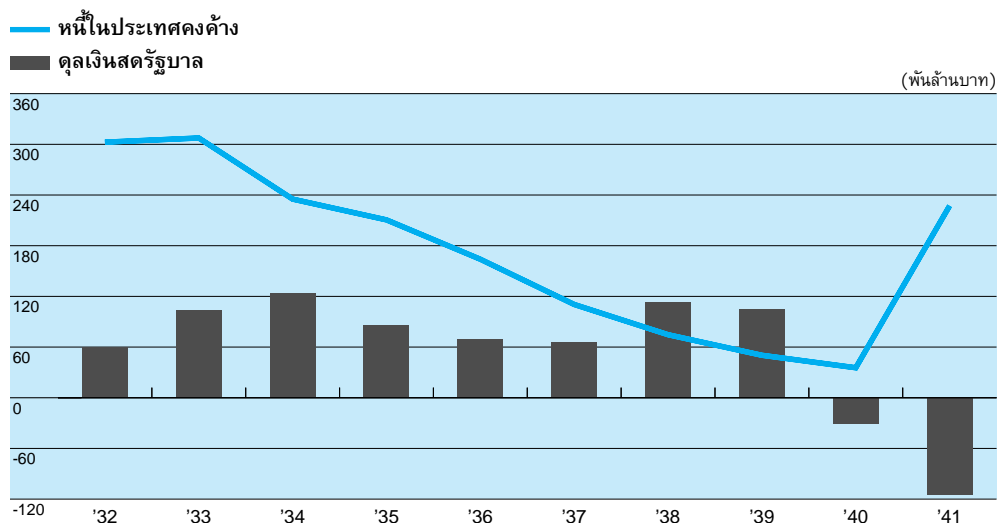
ตารางที่ 22
รายจ่ายจากงบประมาณจำแนกตามลักษณะงาน
 (หน่วย : พันล้านบาท)

ลักษณะงาน	ปีงบประมาณ			การเปลี่ยนแปลง (%)		
	2539	2540	2541	2539	2540	2541
การบริหารทั่วไป	184.7	199.1	179.5	12.1	7.8	-9.8
การบริหารทั่วไป	42.7	44.1	39.4	34.8	3.3	-10.7
การป้องกันประเทศ	95.6	104.4	88.3	2.3	9.2	-15.4
การรักษาความสงบภายใน	46.4	50.6	51.8	17.0	9.1	2.4
การบริการชุมชนและสังคม	296.7	371.3	369.4	15.2	25.1	-0.5
การศึกษา	161.4	202.5	212.2	12.1	25.5	4.8
การสาธารณสุข	55.1	68.8	68.3	14.0	24.9	-0.7
การสังคมสงเคราะห์	30.5	35.2	38.6	14.6	15.4	9.7
การเคหะชุมชน	42.0	52.1	36.8	35.6	24.0	-29.4
การศาสนา วัฒนธรรม และนันทนาการ	7.7	12.7	13.5	0.7	64.9	6.3
การเศรษฐกิจ	223.5	260.3	226.5	23.7	16.5	-13.0
การซื้อเพลิงและพลังงาน	1.4	1.8	2.1	-10.0	28.6	16.7
การเกษตร	79.2	77.5	61.1	7.5	-2.1	-21.2
การเหมืองแร่ ทรัพยากรธรณี การอุตสาหกรรมและการโยธา	3.7	4.4	4.3	11.5	18.9	-2.3
การขนส่งและสื่อสาร	104.9	136.8	126.3	31.4	30.4	-7.7
การบริการเศรษฐกิจอื่น	34.3	39.8	32.7	53.8	16.0	-17.8
อื่น ๆ	45.3	57.8	59.9	12.6	27.6	3.6
การดำเนินงานอื่น (ดอกเบี้ยจ่าย)	45.3	57.8	59.9	12.6	27.6	3.6
(อื่น ๆ)	10.1	15.4	8.7	-27.9	52.5	-43.5
(อื่น ๆ)	35.2	42.4	51.2	22.2	20.5	20.8
รวมทั้งสิ้น	750.2	888.5	835.3	16.6	18.4	-6.0

เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.8 เพื่อชดเชยการขาดทุนขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ และการรถไฟแห่งประเทศไทย 3.2 และ 1.6 พันล้านบาท ตามลำดับ และรายจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย รายจ่ายโอนให้กองทุนประกันสังคมเพิ่มขึ้นร้อยละ 52.7 จากการใช้เงินคงคลังชดเชยเงินค้ำจัดสรรในงบประมาณ 4.9 พันล้านบาท

นอกจากนี้ รายจ่ายโอนให้กองทุนต่างๆ (รวมรายจ่ายประจำและลงทุน) เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.7 จากการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายโอนให้กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา 18.3 พันล้านบาท เป็นสำคัญ

ดุลเงินสดและหนี้ในประเทศ

รายจ่ายโอนให้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.4 โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่เพิ่มขึ้นจาก 1.6 พันล้านบาท ในปีงบประมาณ 2540 เป็น 4.8 พันล้านบาท ในปีงบประมาณ 2541

ฐานะหนี้สินในประเทศของรัฐบาล

ในปีงบประมาณ 2541 รัฐบาลไม่มีการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุล เนื่องจากรัฐบาลใช้เงินคงคลังแทนการกู้เงิน ส่วนการชำระคืนต้นเงินกู้มีทั้งสิ้น 12.7 พันล้านบาท เป็นหนี้ในประเทศ 8.4 พันล้านบาท (เป็นการไถ่ถอนพันธบัตรและตัวสัญญาใช้เงิน จำนวน 3.4 และ 5 พันล้านบาท ตามลำดับ) และหนี้ต่างประเทศ 4.3 พันล้านบาท นอกจากนี้ รัฐบาลได้ขยายอายุตัวสัญญาใช้เงิน

ตารางที่ 23
การชำระคืนต้นเงินกู้ในประเทศปีงบประมาณ 2541
(หน่วย : พันล้านบาท)

ผู้ถือ	ประเภทตราสาร		
	พันธบัตร	ตัวสัญญาใช้เงิน	รวมทั้งสิ้น
ธนาคารแห่งประเทศไทย	—	—	—
ธนาคารพาณิชย์	1.6	—	1.6
ธนาคารออมสิน	—	5.0	5.0
อื่นๆ	1.8	—	1.8
รวมทั้งสิ้น	3.4	5.0	8.4

ตารางที่ 24
ฐานะหนี้สินของรัฐบาล
(หน่วย : พันล้านบาท)

ปีงบประมาณ	2536	2537	2538	2539	2540	2541
ยอดหนี้คงค้าง ณ สิ้นปีงบประมาณ	625.5	633.5	685.1	726.9	916.3	1,222.5
(สัดส่วนต่อ GDP)	(19.8)	(17.6)	(16.4)	(15.8)	(19.0)	(25.3)
หนี้ในประเทศ	286.5	267.8	298.2	332.0	350.3	562.5
– รัฐบาลกู้โดยตรง	164.0	110.4	74.6	50.3	35.5	227.2 ^{1/}
– รัฐบาลค้ำประกัน	122.5	157.4	223.6	281.7	314.8	335.3
หนี้ต่างประเทศ	339.0	365.7	386.9	394.9	566.0	660.0
– รัฐบาลกู้โดยตรง	106.0	114.2	120.7	125.1	183.1	249.0
– รัฐบาลค้ำประกัน	233.0	251.5	266.2	269.8	382.9	411.0
(สัดส่วนของงบชำระหนี้รัฐบาล ต้องงบประมาณรายจ่าย)	(11.2)	(9.4)	(6.2)	(5.7)	(5.0)	(5.4)

1/ ออกพันธบัตรกรณีพิเศษ 200 พันล้านบาท ให้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินเพื่อชดเชยความเสียหายและปรับโครงสร้างแหล่งเงินทุน

ที่กู้จากธนาคารออมสินจำนวน 12 พันล้านบาท ออกไปอีก 3-5 ปี โดยจะไถ่ถอนในปีงบประมาณ 2544 และ 2546 จำนวน 8 และ 4 พันล้านบาท ตามลำดับ อีกทั้งซื้อเงินตราต่างประเทศจำนวน 8 พันล้านบาท ซึ่งเป็นเงินส่วนที่เหลือจากงบประมาณเพื่อชำระคืนต้นเงินกู้ โดยนำฝากไว้ที่ธนาคารกรุงไทยเพื่อเตรียมชำระหนี้เงินกู้ในปีงบประมาณ 2542 และ 2543

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้กู้เงินโดยการออกพันธบัตรกรณีพิเศษ เพื่อชดเชยความเสียหายและปรับโครงสร้างแหล่งเงินทุนของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินรวม 3 ครั้ง วงเงิน 200 พันล้านบาท จนถึงสิ้นปีงบประมาณ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินและจัดการเงินกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2541 ซึ่งกำหนดวงเงินสูงสุดจำนวน 500 พันล้านบาท

ยอดหนี้คงค้างในประเทศ ณ สิ้นปีงบประมาณ 2541 เพิ่มขึ้นเป็น 227.2 พันล้านบาท หรือร้อยละ 4.7 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ จากการออกพันธบัตรกรณีพิเศษ 200 พันล้านบาท ดังกล่าว

ฐานะการคลังตามความหมายกว้าง

ฐานะการคลังตามความหมายกว้าง (ฐานะการคลังตามบัญชีเงินคงคลัง รวมเงินกู้ เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ และกองทุนเงินนอกงบประมาณ) ขาดดุล 160.6 พันล้านบาท เทียบ

ตารางที่ 25
ฐานะการคลังตามความหมายกว้าง^{1/}
(หน่วย : พันล้านบาท)

	ปีงบประมาณ			การเปลี่ยนแปลง (%)		
	2539	2540	2541	2539	2540	2541
รายได้รวมเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ	876.1	873.4	756.3	11.9	-0.3	-13.4
รายได้	873.0	870.4	751.8	12.0	-0.3	-13.6
เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ	3.1	3.0	4.5	-16.5	-4.5	50.0
รายจ่ายรวมเงินให้กู้ยืมและซื้อหุ้นสุทธิ	767.9	915.4	916.9	15.9	19.2	0.2
รายจ่าย	758.0	901.7	854.3	14.3	19.0	-5.2
รายจ่ายประจำ	485.3	530.6	543.0	9.6	9.4	2.3
รายจ่ายลงทุน	272.7	371.1	311.3	23.7	36.1	-16.1
เงินให้กู้ยืมและซื้อหุ้นสุทธิ	9.9	13.7	62.6	1,835.2	37.4	356.9
ดุลเงินสด	108.2	-42.0	-160.6			
(ดุลเงินสดไม่รวมรายจ่าย เพื่อฟื้นฟูสถาบันการเงิน)			(-115.9)			
การขาดเซยสุทธิ ^{2/}	-108.2	42.0	160.6			
ต่างประเทศ	2.9	10.2	71.4			
ในประเทศ	(111.1)	31.8	89.2			
ระบบธนาคาร ^{3/}	(121.6)	96.5	205.0			
อื่นๆ	10.5	(64.7)	(115.8)			

หมายเหตุ : 1/ ฐานะการคลังตามบัญชีเงินคงคลัง รวมเงินช่วยเหลือและเงินกู้จากต่างประเทศ และ
กองทุนเงินนอกงบประมาณ
2/ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง การชำระคืน และ/หรือการนำฝาก
3/ รวมเงินที่ฝากกับธนาคารพาณิชย์

กับที่ขาดดุล 42 พันล้านบาทในปีก่อน ถ้าไม่รวมรายจ่ายจากเงินกู้ต่างประเทศในการฟื้นฟูสถาบันการเงินจำนวน 44.7 พันล้านบาท รัฐบาลจะขาดดุล 115.9 พันล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.4 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ สำหรับรายจ่ายที่รัฐบาลใช้โดยตรงจากเงินกู้ต่างประเทศเพิ่มขึ้นจาก 9 พันล้านบาทในปีก่อน เป็น 18 พันล้านบาทในปีนี้ เนื่องจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศได้ร่วมให้กู้เงินเช่นเดียวกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากวิกฤตเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายด้านการศึกษา การสาธารณสุข การเคหะและชุมชน เช่น โครงการช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤต แม้ว่ารายจ่ายเงินกู้ต่างประเทศจะสูง (ไม่รวมรายจ่ายเพื่อฟื้นฟูสถาบันการเงิน) แต่การที่ฐานะของกองทุนเงินนอกงบประมาณและอื่นๆ เกินดุล ซึ่งต่างจากปีก่อน จึงส่งผลให้การขาดดุลตามความหมายกว้าง (ไม่รวมรายจ่ายเพื่อฟื้นฟูสถาบันการเงิน) ใกล้เคียงการขาดดุลตามบัญชีเงินคงคลัง

ผลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ (ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน)

การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจโดยภาพรวม (ไม่รวมสถาบันการเงินและกิจการส่งเสริม) ในปี 2541 ได้มีส่วนร่วมในการกู้วิกฤตการณ์เศรษฐกิจของประเทศไทยผ่านกระบวนการสร้างวินัยทางด้านการใช้จ่าย ทั้งด้านการลงทุนและการบริหาร ประกอบกับการเร่งรัดกระบวนการแปรรูป ส่งผลให้รัฐวิสาหกิจควบคุมให้สัดส่วนการขาดดุลโดยรวมต่อผลิตภัณฑ์ภายในประเทศอยู่ในกรอบนโยบายที่กำหนด อีกทั้งสามารถนำส่งรายได้เข้ารัฐจำนวน 61.4 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณก่อนร้อยละ 25.6 (แต่เนื่องจากรัฐบาลมีมาตรการชะลอการนำส่งรายได้จำนวน 28 พันล้านบาท ให้ไปนำส่งในปีงบประมาณ 2542 การนำส่งรายได้เข้ารัฐจริงในปี 2541 จึงลดลงร้อยละ 31.6)

สำหรับผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2541 ของรัฐวิสาหกิจโดยรวมมีกำไรก่อนหักภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 9.5 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากมาตรการปรับลดค่าใช้จ่ายในการบริหาร การเสียสละโบนัสของกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 20 การปรับ

ตารางที่ 26
ผลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ (ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน)
(หน่วย : ล้านบาท)

รัฐวิสาหกิจ จำแนกตามสาขาเศรษฐกิจ	กำไร ^{2/}		รายได้นำส่งรัฐ ^{3/}	
	2540 ^{1/}	2541 ^{1/}	2540 ^{1/}	2541 ^{1/}
สาขาพลังงาน (6)	21,467	45,865	19,620	21,396
สาขาคมนาคมและขนส่ง (16)	40,470	24,978	19,895	30,031
สาขาอุตสาหกรรม (12)	6,382	5,699	4,373	5,047
สาขาเกษตรกรรม (5)	-329	30	7	10
สาขาอื่นๆ (8) เช่น	6,428	4,940	5,020	4,950
– สำนักงานสลากกินแบ่งฯ	4,768	5,066	4,311	4,494
รวม (47)	74,418	81,512	48,915	61,434^{4/}

ที่มา : จากคำตอบแบบสอบถามของรัฐวิสาหกิจ (ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนรัฐวิสาหกิจ)

หมายเหตุ : 1/ ปีงบประมาณ

2/ ก่อนหักรายได้ นำส่งรัฐและภาษีเงินได้นิติบุคคล (กรณีบริษัทจำกัด)

3/ จากผลกำไรของปีก่อนหน้า ยกเว้นสำนักงานสลากกินแบ่ง นำส่งจากกำไรปัจจุบัน

4/ ตัวเลขเบื้องต้นจากการสำรวจขณะที่ยังไม่มีมาตรการชะลอการนำส่งรายได้ไปปีงบประมาณ 2542 ประมาณ 28.3 พันล้านบาท หากปรับด้วยมาตรการดังกล่าว การนำส่งรายได้เข้ารัฐบาลจะลดลงประมาณร้อยละ 31.6

ลดค่าใช้จ่ายในงบทำการลงอย่างน้อยร้อยละ 3 การลดลงของราคาน้ำมันในตลาดโลกจากเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนที่ดีขึ้น และการได้รับผลตอบแทนจากการร่วมทุนกับภาคเอกชนเพิ่มขึ้น โดยรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินการมีกำไรในเกณฑ์สูงได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการสื่อสารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

ด้านการลงทุนรวมลดลงเล็กน้อย เนื่องจากมีการขยายตัวมากในปีก่อน และเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบข้อตกลงที่มีต่อกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เพื่อรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจในประเทศ ซึ่งต้องการให้รัฐวิสาหกิจลงทุนได้ไม่เกินความสามารถในการจัดหารายได้ของตนเอง (Retained Income) มากนัก โดยให้ขาดดุลได้ประมาณร้อยละ 0.6 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศอย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากแหล่งเงินทุนแล้ว รัฐวิสาหกิจใช้เงินทุนจากรายได้ของตนเอง

ตารางที่ 27
รายจ่ายลงทุนและแหล่งเงินทุนของรัฐวิสาหกิจ
(หน่วย : ล้านบาท)

ปีงบประมาณ	2537	2538	2539	2540 ^{1/}	2541 ^{1/}
รายจ่ายลงทุน	121,989	148,113	137,073	186,124	185,500
Δ%	(-4.5)	(21.4)	(-7.4)	(35.8)	(-0.3)
แหล่งเงินทุน (1+2)	121,989	148,113	137,073	186,124	185,500
1. เงินกู้สุทธิ	46,581	37,268	33,749	42,063	44,300
ต่างประเทศ	1,347	9,386	12,923	6,853	8,300
ในประเทศ	45,234	27,882	20,826	35,210	36,000
2. เงินได้อื่นของรัฐวิสาหกิจ	75,408	110,845	103,324	144,061	141,200
กำไรสุทธิ ^{2/}	75,315	88,319	103,445	73,103	78,908
บวก ค่าเสื่อมราคา	36,881	40,713	46,926	50,694	56,842
รายรับอื่นๆ	48,458	60,142	57,853	67,112	97,702
หัก รายได้นำส่งรัฐ	31,372	37,288	39,266	48,915	61,434
เงินโบนัส	7,135	6,140	7,115	7,428	7,233
รายจ่ายอื่น	11,118	12,805	7,967	16,089	9,989
เงินทุนหมุนเวียน (เพิ่ม-)	-35,621	-22,096	-50,552	25,584	-13,596

ที่มา : จากคำตอบแบบสอบถามของรัฐวิสาหกิจ

หมายเหตุ : 1/ ตัวเลขเบื้องต้น

2/ หลังหักภาษีเงินได้นิติบุคคล (กรณีบริษัทจำกัด)

ตารางที่ 28
ฐานะการคลังภาครัฐบาล^{1/}
(หน่วย : พันล้านบาท)

	ปีงบประมาณ			การเปลี่ยนแปลง (%)		
	2539	2540	2541	2539	2540	2541
รายได้รวมเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ	1,060	1,033	941	11.7	-2.5	9.8
รายได้	1,057	1,030	936	11.8	-2.5	-9.1
รัฐบาลกลาง	873	870	752	12.0	-0.3	-13.6
ราชการส่วนท้องถิ่น ^{2/}	58	61	62	30.4	4.9	1.6
รัฐวิสาหกิจ	126	99	122	3.7	-21.4	23.2
เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ	3	3	5			
รัฐบาลกลาง	3	3	5			
รายจ่ายรวมเงินให้กู้ยืมและซื้อหุ้นสุทธิ	934	1,133	1,138	11.8	20.7	0.4
รายจ่ายประจำ	503	555	565	8.4	10.4	1.8
รัฐบาลกลาง	471	516	525	9.1	9.4	1.7
ราชการส่วนท้องถิ่น ^{3/}	32	39	40	-2.1	24.1	-2.5
รายจ่ายลงทุน	427	566	512	12.0	31.2	-9.5
รัฐบาลกลาง	244	338	274	16.1	38.5	-18.9
ราชการส่วนท้องถิ่น ^{3/}	46	50	52	69.0	8.9	4.0
รัฐวิสาหกิจ ^{3/}	137	178	186	-4.5	25.9	4.5
เงินให้กู้ยืมและซื้อหุ้นสุทธิ	4	12	61			
รัฐบาลกลาง	10	14	63			
ดุลเงินสด	126	-100	-197			
(ดุลเงินสดไม่รวมรายจ่าย เพื่อฟื้นฟูสถาบันการเงิน)			(-152.3)			
การขาดเชยสุทธิ^{4/}						
จากต่างประเทศ	16	14	71			
จากในประเทศ	(142)	86	126			
ระบบธนาคาร ^{5/}	(144)	168	232			
อื่นๆ	2	(82)	(106)			

หมายเหตุ : 1/ ประกอบด้วยรัฐบาลในความหมายกว้าง ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่มีใช้
สถาบันการเงินและกิจการส่งเสริม
2/ ไม่รวมเงินโอนจากรัฐบาลกลาง
3/ รวมจ่ายจากเงินโอนของรัฐบาลกลาง
4/ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง การชำระคืน และ/หรือการนำฝาก
5/ รวมเงินที่ฝากกับธนาคารพาณิชย์

ประมาณร้อยละ 76 ลดลงจากปีก่อนเล็กน้อย ใช้เงินกู้จากต่างประเทศประมาณร้อยละ 5 และเงินกู้ในประเทศประมาณร้อยละ 19 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกู้โดยการออกพันธบัตรระยะปานกลางและระยะยาว

การลงทุนส่วนใหญ่ยังอยู่ในสาขาพลังงานคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 54 ของการลงทุนรวม รองลงมาคือสาขาคมนาคมและขนส่งร้อยละ 36 โดยรัฐวิสาหกิจที่มีการลงทุนในระดับสูงได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย บริษัทการบินไทย จำกัด และบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด เป็นต้น

รัฐวิสาหกิจมีฐานะการดำเนินงานขาดดุลโดยรวมร้อยละ 0.7 ของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ

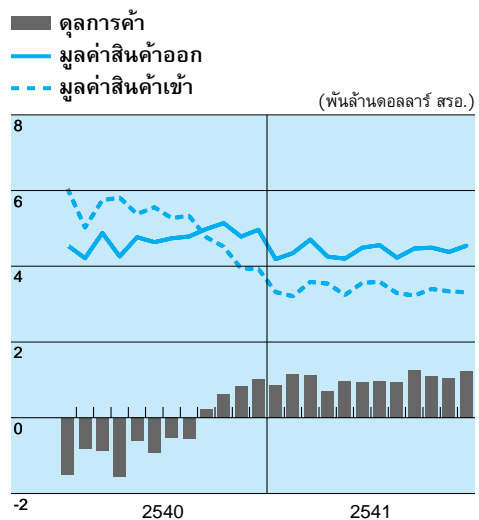
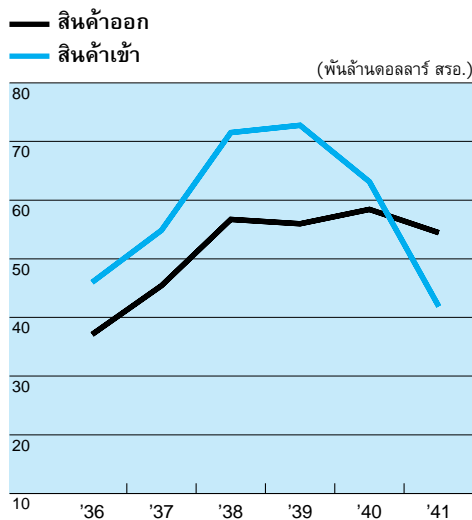
ฐานะการคลังภาครัฐบาล

ฐานะการคลังภาครัฐบาล (รัฐบาลกลางตามความหมายกว้าง ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ) ในปีงบประมาณ 2541 ขาดดุลร้อยละ 4.1 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศเทียบกับที่ขาดดุลร้อยละ 2.1 ในปีก่อน หากไม่รวมรายจ่ายเพื่อฟื้นฟูสถาบันการเงินจะขาดดุลร้อยละ 3.2 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ

การค้าระหว่างประเทศและดุลการชำระเงิน

การส่งออกของไทยในปี 2541 ยังเป็นปัจจัยหลักที่ไม่ให้เศรษฐกิจปรับตัวลงมากตามอุปสงค์ในประเทศ ทั้งนี้ ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.1 ซึ่งเป็นผลจากการส่งออกในครึ่งแรกของปี โดยเฉพาะสินค้าเกษตรที่ปริมาณเพิ่มขึ้นมากได้แก่ ข้าว ยาง และเปิดไก่แช่แข็ง และหมวดสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง โดยเฉพาะอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วนยานยนต์ อย่างไรก็ตาม มูลค่าการส่งออกในปีนี้ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 6.8 เป็นผลจากราคาลดลงถึงร้อยละ 13.8 สาเหตุมาจากการแข่งขันทางด้านราคากับประเทศคู่แข่งที่สำคัญที่ค่าเงินอ่อนตัวลงไปมาก ขณะที่มูลค่าการนำเข้าลดลงจากปีก่อนร้อยละ 33.8 โดยลดลงทุกหมวดสินค้า เป็นผลจากปริมาณนำเข้าลดลงร้อยละ 27.4 ตามอุปสงค์ในประเทศ ประกอบกับราคาได้ลดลงตามราคาในตลาดโลก เป็นผลให้ดุลการค้าเกินดุล 12.2 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เมื่อรวมกับดุลบริการและบริจาคตที่เกินดุลเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 35.9 เนื่องจากรายจ่ายเดินทางและท่องเที่ยวของคนไทยลดลงมาก ประกอบกับผลประโยชน์จากการลงทุนด้านจ่ายภาคเอกชนลดลงตามภาวะเศรษฐกิจ รวมแล้วดุลบัญชีเดินสะพัดจึงเกินดุลสูงถึง 14.3 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ. หรือคิดเป็นร้อยละ 12.3 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ แต่เนื่องจากเงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิขาดดุลเพิ่มขึ้นจากปีก่อน โดยเฉพาะเงินทุนภาคเอกชน เพราะมีการชำระหนี้เงินกู้ของภาคธนาคาร เนื่องจากสภาพคล่องของระบบธนาคารเพิ่มขึ้น กอปรกับค่าเงินบาทมีเสถียรภาพและแข็งขึ้นในช่วงหลังของปี แม้เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะมีจำนวนสูง จากภาวะการณั้ดังกล่าวดุลการชำระเงินจึงเกินดุลเพียง 1.7 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เทียบกับที่ขาดดุล 10.6 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ในปีก่อน

มูลค่าการค้าต่างประเทศ

การค้าต่างประเทศ

สินค้าออก

ในปี 2541 การส่งออกตามสถิติดุลการชำระเงินในรูปแบบดอลลาร์ สรอ. มีมูลค่า 52.9 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ลดลงจากปี 2540 ร้อยละ 6.8 เนื่องจากวิกฤตการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้นในหลายๆ ประเทศ ทำให้อุปสงค์ของประเทศในภูมิภาคหดตัวลง แม้ว่าค่าเงินในกลุ่มประเทศที่ประสบปัญหาจะเริ่มมีเสถียรภาพมากขึ้น แต่การแข่งขันด้านราคาสินค้ายังคงรุนแรงประกอบกับความสามารถในการแข่งขันของผู้ส่งออกไทยเริ่มลดลงจากผลของค่าเงินบาทที่แข็งขึ้นในไตรมาสที่ 4 เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง ทำให้มูลค่าส่งออกในรูปแบบบาทเริ่มติดลบในไตรมาสที่ 4 ของปี ในช่วงครึ่งหลังของปีปริมาณการส่งออกรวมจึงชะลอตัวลงจากครั้งแรกของปี ทำให้ปริมาณการส่งออกทั้งปีเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 8.1 ขณะที่ราคาส่งออกลดลงร้อยละ 13.8 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

หมวดสินค้าเกษตร

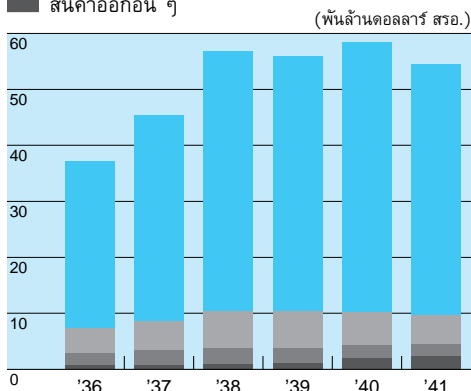
สินค้าเกษตรมีมูลค่าส่งออก 5.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ลดลงจากปี 2540 ร้อยละ 15.4 เป็นผลมาจากราคาลดลงร้อยละ 20 ขณะที่ปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.8

ข้าว มูลค่าการส่งออกใกล้เคียงกับปี 2540 แต่ปริมาณเพิ่มขึ้นมากร้อยละ 17.5 โดยเฉพาะในช่วงครึ่งแรกของปี เนื่องจากอินโดนีเซียขาดแคลนข้าวจากผลของเอลนีโญ จึงต้องนำเข้าข้าวจากไทยเพิ่มขึ้นมาก แต่ปริมาณการส่งออกชะลอลงในครึ่งปีหลังเพราะผู้นำเข้าชะลอการนำเข้า เนื่องจากราคาข้าวชนิดเดียวกันของไทยสูงกว่าคู่แข่ง ขณะที่ราคาส่งออกลดลงร้อยละ 14.1 เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นข้าวคุณภาพปานกลางและต่ำ ขณะที่สัดส่วนการส่งออกข้าวคุณภาพดีลดลงจากปีก่อน

มูลค่าสินค้าออก-สินค้าเข้าที่สำคัญ

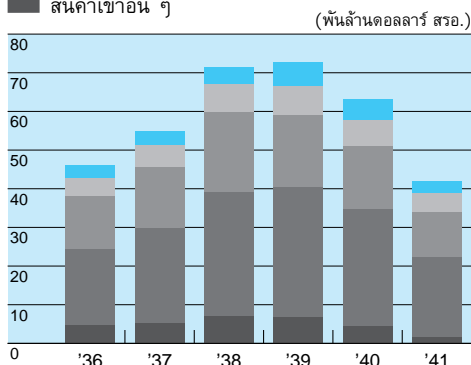
สินค้าออก

- สินค้าอุตสาหกรรม
- สินค้าเกษตร
- สินค้าประมง
- สินค้าออกอื่น ๆ

สินค้าเข้า

- น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น
- สินค้าอุปโภคบริโภค
- วัตถุดิบและกึ่งวัตถุดิบ
- สินค้าทุน
- สินค้าเข้าอื่น ๆ

ยางพารา มูลค่าการส่งออกลดลงถึงร้อยละ 30.6 เป็นการลดลงด้านราคาร้อยละ 33.3 ตามราคาในตลาดโลก ประกอบกับผู้ส่งออกรายใหญ่ ได้แก่ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ล้วนประสบปัญหาเศรษฐกิจ จึงมีการแข่งขันในด้านราคาค่อนข้างสูง ขณะที่ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.1 เนื่องจากความต้องการใช้ยางในตลาดโลกได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชีย ทำให้ชะลอตัวลง

มันสำปะหลัง ปริมาณส่งออกลดลงร้อยละ 24.2 เนื่องจากมีปัญหาคูเปอร์ภายในประเทศ ทำให้ราคามันสำปะหลังสูงขึ้น ผู้นำเข้าในสหภาพยุโรปจึงใช้รัฐพิธีขอแทน ประกอบกับอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นผู้ผลิตและส่งออกแป้งมันรายใหญ่ประสบปัญหาเอลนีโญเมื่อปีก่อน ทำให้ต้องนำเข้าแป้งมันจากไทยแทน ปีนี้ผู้ส่งออกจึงหันไปส่งออกแป้งมันซึ่งมีราคาสูงกว่าแทนการส่งออกมันอัดเม็ด ทำให้ราคาส่งออกลดลงไม่มาก ส่งผลให้มูลค่าส่งออกลดลงร้อยละ 27.2

ไก่สดแช่แข็ง การส่งออกขยายตัวดีขึ้นในปี 2541 โดยปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 40.7 ตลาดหลักยังคงเป็นญี่ปุ่น (มีสัดส่วนร้อยละ 60) ซึ่งเพิ่มขึ้นมากเนื่องจากปัญหาโรคอหิวาต์ ทำให้ผู้บริโภครู้สึกหวาดกลัวไก่แทน รองลงมาเป็นตลาดสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นมากเนื่องจากไถ่จากสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งเป็นคู่แข่งของไทยมีปัญหาโรคระบาด จึงหันมานำเข้าจากไทย ประกอบกับตลาดอาเซียนก็ขยายตัวสูงด้วย แต่เนื่องจากราคาส่งออกลดลงร้อยละ 19.6 ส่งผลให้มูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 13.2

หมวดสินค้าประมง

มูลค่าส่งออกลดลงร้อยละ 6.7 เป็นการลดลงของราคาเป็นสำคัญ ขณะที่ปริมาณยังขยายตัวในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะปลาสดแช่แข็ง และปลาหมึกสดแช่แข็ง

กุ้งสดแช่แข็ง ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 65 ของมูลค่าการส่งออกในหมวดสินค้าประมง มีมูลค่าส่งออกลดลงร้อยละ 6.6 เนื่องจากในครั้งแรกของปีมีปัญหาด้านผลผลิตกุ้ง ทำให้ปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้นไม่มาก แต่ราคาส่งออกทรงตัวอยู่ในระดับสูงใกล้เคียงกับปีก่อน จึงทำให้มีการเพาะเลี้ยงกุ้งเพิ่มขึ้นมาก ผลผลิตกุ้งจึงเพิ่มขึ้นมากในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี ประกอบกับผู้ส่งออกถือโอกาสเร่งส่งออกไปสหภาพยุโรปก่อนจะถูกตัดสิทธิ GSP ในปี 2542 ส่งผลให้ราคากุ้งส่งออกลดลงมากในไตรมาสสุดท้าย ตลาดส่งออกที่สำคัญและส่งออกเพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ สหรัฐฯ สหภาพยุโรป อาเซียน ออสเตรเลีย และแคนาดา ขณะที่การส่งออกไปญี่ปุ่นซึ่งเป็นตลาดสำคัญอันดับสอง มีมูลค่าลดลง เนื่องจากมีการแข่งขันสูงจากอินโดนีเซีย และอินเดีย

หมวดสินค้าอุตสาหกรรม

มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมปี 2541 ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 6.9 ซึ่งมีสาเหตุมาจากเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าสำคัญ เช่น สหรัฐฯ สหภาพยุโรป ชะลอตัวลง ในขณะที่ญี่ปุ่นเศรษฐกิจหดตัว และส่วนหนึ่งเป็นเพราะค่าเงินบาทที่แข็งตัวขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปี ทำให้มูลค่า

ตารางที่ 29 สินค้าออก

		มูลค่า		การเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)		
		2540	2541	ครั้งแรก	ครั้งหลัง	ทั้งปี
1. สินค้าเกษตร	มูลค่า	5,997.7	5,074.1	-12.0	-18.7	-15.4
1.1 ข้าว	ปริมาณ	5,567,308	6,540,360	36.9	2.7	17.5
	ราคา	373.7	320.8	-20.7	-8.1	-14.1
	มูลค่า	2,080.4	2,098.3	8.5	-5.7	0.9
1.2 ยางพารา	ปริมาณ	1,919,429	1,998,232	13.1	-3.9	4.1
	ราคา	990.0	659.9	-38.9	-27.5	-33.3
	มูลค่า	1,900.1	1,318.6	-30.9	-30.3	-30.6
1.3 ผลิตภัณฑ์สำหรับหลัง	ปริมาณ	5,435,658	4,122,381	-15.9	-31.7	-24.2
	ราคา	133.6	128.2	-9.0	1.0	-4.0
	มูลค่า	726.4	528.7	-23.5	-31.0	-27.2
1.4 เบ็ด ไก่ แซ่แซ็ง	ปริมาณ	154,491	217,439	44.5	37.5	40.7
	ราคา	2,371.7	1,907.3	-25.7	-13.5	-19.6
	มูลค่า	366.4	414.7	7.4	18.9	13.2
1.5 อื่นๆ	มูลค่า	924.3	713.8	-12.0	-33.9	-22.8
2. สินค้าประมง	มูลค่า	2,326.9	2,171.1	-3.4	-9.6	-6.7
2.1 กุ้งสดแช่แข็ง	ปริมาณ	137,079	142,477	0.5	7.0	3.9
	ราคา	11,079.3	9,955.6	-3.9	-15.2	-10.1
	มูลค่า	1,518.7	1,418.4	-3.5	-9.2	-6.6
2.2 อื่นๆ	มูลค่า	808.2	752.7	-3.2	-10.2	-6.9
3. สินค้าอุตสาหกรรม	มูลค่า	48,182.0	44,857.4	-5.0	-8.6	-6.9
ก. สินค้าที่ใช้แรงงานสูง	มูลค่า	8,393.6	7,369.3	-12.8	-11.7	-12.2
1. เสื้อผ้าสำเร็จรูป	มูลค่า	3,117.7	2,979.7	-1.3	-7.2	-4.4
2. รองเท้า	มูลค่า	1,152.0	928.3	-21.0	-17.7	-19.4
3. อัญมณีและเครื่องเพชรพลอย	มูลค่า	1,710.6	1,308.7	-24.9	-22.1	-23.5
4. เครื่องเดินทาง	มูลค่า	393.2	416.6	9.8	2.8	6.0
5. อื่นๆ	มูลค่า	2,020.1	1,736.1	-18.4	-9.9	-14.1
ข. สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสูง	มูลค่า	29,455.4	28,927.7	0.6	-3.9	-1.8
1. คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วน	มูลค่า	7,274.0	7,694.0	9.9	2.4	5.8
2. แผงวงจรไฟฟ้าและชิ้นส่วน	มูลค่า	2,481.4	2,255.4	-11.8	-6.3	-9.1
3. เครื่องใช้ไฟฟ้า	มูลค่า	4,423.8	3,914.2	-11.1	-11.9	-11.5
4. หม้อแปลงและมอเตอร์	มูลค่า	1,468.3	1,231.5	-20.0	-12.3	-16.1
5. ผลิตภัณฑ์เคมี	มูลค่า	672.6	545.1	-16.7	-21.1	-19.0
6. ผลิตภัณฑ์พลาสติก	มูลค่า	1,576.8	1,712.0	24.3	-3.5	8.6
7. ยานยนต์และส่วนประกอบ	มูลค่า	1,064.2	1,322.9	24.8	24.0	24.3
8. ผลิตภัณฑ์น้ำมัน	มูลค่า	1,121.2	692.8	-31.0	-44.0	-38.2
9. อื่นๆ	มูลค่า	9,373.1	9,559.7	5.3	-1.1	2.0
ค. สินค้าที่ใช้วัตถุดิบในประเทศ	มูลค่า	5,352.4	4,693.1	-13.3	-11.2	-12.3
1. นาตาล	มูลค่า	1,135.6	614.9	-45.6	-46.8	-45.9
2. อาหารทะเลกระป๋อง	มูลค่า	1,712.1	1,778.2	18.0	-5.5	3.9
3. ซีเมนต์	มูลค่า	243.7	215.4	-2.4	-19.2	-11.6
4. ผลิตภัณฑ์ยาง	มูลค่า	800.0	859.0	14.8	0.8	7.4
5. เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน	มูลค่า	786.7	689.3	-21.5	-3.2	-12.4
6. อื่นๆ	มูลค่า	674.3	536.3	-19.3	-21.8	-20.5
ง. สินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ	มูลค่า	4,980.6	3,867.3	-15.1	-28.9	-22.4
4. อื่นๆ	มูลค่า	1,924.6	2,357.4	49.0	3.1	22.5
5. รวมสินค้าออกทั้งหมด	มูลค่า	58,431.2	54,460.1	-4.1	-9.3	-6.8
บวก เครื่องบิน	มูลค่า	44.8	169.7			
หัก รายการปรับตามดุลการชำระเงิน	มูลค่า	-1,754.7	-1,757.3	4.1	-3.4	0.1
6. สินค้าออกตามสถิติดุลการชำระเงิน	มูลค่า	56,721.2	52,872.5	-4.1	-9.3	-6.8

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : ปริมาณ : เมตริกตัน

ราคา : ดอลลาร์ สรอ. ต่อตัน

มูลค่า : ล้านดอลลาร์ สรอ.

การส่งออกในช่วงครึ่งหลังลดลงร้อยละ 8.6 เทียบกับในครึ่งแรกของปีที่ลดลงร้อยละ 5 จากระยะ เดียวกันปีก่อน

สินค้าที่ใช้แรงงานในการผลิตสูง

เสื้อผ้าสำเร็จรูป มูลค่าการส่งออกลดลงร้อยละ 4.4 เนื่องจากเสียความสามารถในการ แข่งขันให้กับประเทศคู่แข่งอย่างอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ที่ยังคงได้เปรียบจากค่าเงินที่อ่อนตัว และ จีนที่ได้เปรียบเรื่องค่าแรงถูกกว่า นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มที่จะเสียส่วนแบ่งตลาดให้กับกลุ่ม ประเทศยุโรปตะวันออก และเม็กซิโก อย่างไรก็ตาม การส่งออกไปตลาดสหรัฐฯ และแคนาดา ยัง ขยายตัวในเกณฑ์ดี ส่วนมูลค่าการส่งออก**ผลิตภัณฑ์รองเท้า**ลดลงมากถึงร้อยละ 19.4 โดยเฉพาะ รองเท้ากีฬา เนื่องจากประสบปัญหาการแข่งขันด้านราคา รวมทั้งประเทศผู้นำเข้าสำคัญบางราย ประสบภาวะเศรษฐกิจซบเซา ประกอบกับประสบการแข่งขันด้านราคาจากจีน และเวียดนาม สำหรับ **อัญมณีและเครื่องเพชรพลอย** มูลค่าการส่งออกลดลงมากถึงร้อยละ 23.5 เนื่องจากได้รับผลกระทบ จากการชะลอตัวของเศรษฐกิจในประเทศคู่ค้าสำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น และฮ่องกง สำหรับการส่งออก **เครื่องใช้เดินทาง**ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกระเป๋าทำด้วยหนังยังขยายตัวในเกณฑ์ดี โดยตลาดที่สำคัญคือ สหภาพยุโรป

สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสูง

สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีในการผลิตสูงที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นมากหลังจากที่ค่าเงินบาทอ่อนลง ในปี 2540 เริ่มส่งออกชะลอตัวลงตั้งแต่ต้นปี 2541 จากภาวะการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นและความ ต้องการชะลอตัวลง โดยมูลค่าการส่งออกทั้งปีลดลงร้อยละ 1.8 สินค้าที่มูลค่าการส่งออกลดลงได้แก่ **แผงวงจรไฟฟ้าและชิ้นส่วน และเครื่องใช้ไฟฟ้า** ซึ่งได้รับผลกระทบจากค่าเงินบาทที่แข็งตัว ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยเฉพาะญี่ปุ่นและฮ่องกง ประสบ วิกฤตการณ์ทางการเงิน นอกจากนี้ มีการคาดการณ์ว่ามูลค่าการส่งออกจะยังคงชะลอตัวต่อไป โดยเป็นผลจากการถูกตัดสิทธิ GSP จากสหภาพยุโรป และมีแนวโน้มว่าจะมีการย้ายฐานการ ผลิตไปยังประเทศจีนที่มีความได้เปรียบทางด้านค่าแรง **ผลิตภัณฑ์น้ำมัน**มูลค่าการส่งออกลดลง มากถึงร้อยละ 38.2 มีสาเหตุสำคัญมาจากราคาน้ำมันในตลาดโลกลดลง ประกอบกับการชะลอตัว ของเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งเป็นตลาดหลักของไทย

ส่วนสินค้าที่มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือ **ยานยนต์และชิ้นส่วน** โดยขยาย ตัวสูงถึงร้อยละ 24.3 ในปี 2541 ส่วนหนึ่งจากความช่วยเหลือของบริษัทแม่ในการหาตลาดและ แห่เงินให้ ประกอบกับผู้ผลิตเองต้องมุ่งการส่งออกทดแทนตลาดภายในประเทศที่หดตัวมาก โดยส่งไปตลาดสหภาพยุโรป อินโดจีน ออสเตรเลีย และสหรัฐฯ **ผลิตภัณฑ์พลาสติก**มูลค่าการ ส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.6 ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกเม็ดพลาสติกเนื่องจากความต้องการภายใน ลดลง จึงหันไปส่งออกแทน ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ฮ่องกง อาเซียน และสหภาพยุโรป สำหรับ **คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วน**เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.8 เนื่องจากมีผู้ประกอบการรายใหม่ที่เปิดดำเนินการ ในช่วงปลายปี 2540 และสามารถส่งออกเต็มที่ได้ในปี 2541 ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกเพิ่มสูงขึ้น

สินค้าที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศ

มูลค่าการส่งออกในปี 2541 ลดลงถึงร้อยละ 12.3 โดยเฉพาะน้ำตาลลดลงถึงร้อยละ 45.9 เป็นผลมาจากปริมาณส่งออกลดลงร้อยละ 43.2 เนื่องจากปริมาณอ้อยเข้าหีบลดลง เพราะประสบปัญหาความแห้งแล้ง ส่วนอาหารทะเลกระป๋อง การส่งออกอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ไทยยังเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลก โดยในปี 2541 ปริมาณส่งออกอาหารทะเลกระป๋องเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.5 แต่เนื่องจากราคาส่งออกลดลง ส่งผลให้มูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9 ตลาดที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ ตะวันออกกลาง และสหรัฐฯ

สินค้าเข้า

ในปี 2541 การนำเข้าตามสถิติดุลการชำระเงินมีมูลค่าลดลงมากถึงร้อยละ 33.8 ตามอุปสงค์ภายในประเทศ ประกอบกับปัญหาสถาบันการเงินและการขาดสภาพคล่องส่งผลให้ภาคการผลิตชะงักงันลงหลายสาขา โดยการนำเข้าน้ำมัน มีมูลค่าลดลงมากทั้งน้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์น้ำมัน สำหรับสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันลดลงมากทุกหมวดสินค้า ซึ่งรายละเอียดของการนำเข้ามีดังนี้

น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น

น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นมีมูลค่าลดลงจากปีก่อนร้อยละ 42.8 เหลือประมาณ 3.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ตามการนำเข้าน้ำมันดิบ (ซึ่งมีสัดส่วนกว่าร้อยละ 90 ของมูลค่านำเข้าน้ำมัน) ที่ราคาลดลงมากจากบาเรลละ 20.59 ดอลลาร์ สรอ. ในปีก่อน เหลือเพียง 13.79 ดอลลาร์ สรอ. ในปี 2541 ประกอบกับปริมาณลดลงตามการใช้ภายในประเทศ และการส่งออกที่ชะลอลง สำหรับผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปมูลค่าลดลงมากตามราคาน้ำมันดิบ ประกอบกับโรงกลั่นภายในประเทศสามารถผลิตได้เพียงพอกับความต้องการ จึงมีแนวโน้มนำเข้าลดลงเรื่อยๆ

สินค้านำเข้าที่ไม่ใช่น้ำมัน

มูลค่าสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันลดลงร้อยละ 32.8 ส่วนใหญ่เป็นการลดลงทางด้านปริมาณ เนื่องจากอุปสงค์ภายในประเทศหดตัวอย่างรุนแรง และราคาเกือบทุกหมวดสินค้าลดลงตามราคาสินค้าในตลาดโลก อย่างไรก็ตาม มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุกหมวดมีแนวโน้มกระเตื้องขึ้นตามลำดับในช่วงครึ่งปีหลัง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **สินค้าอุปโภคบริโภค** มูลค่าการนำเข้าลดลงร้อยละ 27.8 ตามกำลังซื้อในประเทศที่อ่อนตัวลงมากและราคานำเข้าเป็นเงินบาทที่สูงขึ้นจากค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลง โดยการนำเข้าสินค้าประเภททองแดงได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องใช้ในบ้านเรือน รถจักรยานยนต์ และสินค้าไม่คงทนได้แก่ อาหารและเครื่องดื่ม เกษภัณฑ์ และเครื่องสำอาง ล้วนมีมูลค่าลดลง

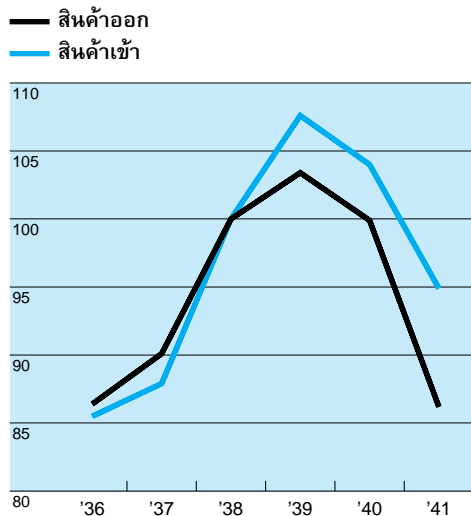
2. **วัตถุดิบและกึ่งวัตถุดิบ** มูลค่าลดลงร้อยละ 29.1 ตามอุปสงค์ในประเทศและการส่งออกที่ชะลอตัวลง ที่สำคัญและลดลงมากได้แก่ โลหะสามัญญ์ เคมีภัณฑ์ และวัตถุดิบที่ทำจากพืชและสัตว์

ดัชนีราคาสินค้าเข้า-ออก (ปี 2538=100)^{1/}

ดัชนีราคาสินค้าออกปี 2541 (2538=100) มีทิศทางลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสำคัญจากค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลงและต้องแข่งขันกับสินค้าที่ผลิตได้ในภูมิภาคเดียวกันเพิ่มขึ้น ทำให้มี

ดัชนีราคาสินค้าเข้า-ออก

(2538 = 100)

การต่อรองราคาขายจากประเทศคู่ค้า ประกอบกับราคาสินค้าในตลาดโลกลดลงด้วย ส่งผลให้ราคาสินค้าออกของไทยลดลงถึงร้อยละ 13.8 โดยลดลงในทุกหมวดสินค้า โดยเฉพาะหมวดเกษตรลดลงถึงร้อยละ 20.0 ตามการลดลงของราคาสินค้ายางพาราและข้าวเป็นสำคัญ หมวดประมงลดลงร้อยละ 12.1 และหมวดอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 12.9 ส่วนดัชนีราคาสินค้าเข้าที่ลดลงเป็นผลมาจากค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลง ประกอบกับราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก โดยเฉพาะของโอมานลดลงถึงร้อยละ 34.9 และราคาสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันก็ลดลงตามราคาสินค้าอุตสาหกรรมในตลาดโลก ส่งผลให้ราคาสินค้าเข้าของไทยลดลงร้อยละ 8.8 โดยราคาน้ำมันลดลงร้อยละ 31.7 และหมวดที่ไม่ใช่น้ำมันลดลง

ร้อยละ 6.2 ทั้งนี้ ราคาสินค้าในหมวดอุปโภคบริโภคลดลงร้อยละ 11.5 หมวดวัตถุดิบลดลงร้อยละ 13.3 และยานพาหนะและส่วนประกอบลดลงร้อยละ 5.5 ขณะที่ราคาหมวดสินค้าทุนค่อนข้างคงที่

ราคาสินค้าเข้า-ออกเปรียบเทียบในรูปดอลลาร์ สรอ. ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 5.5 เนื่องจากดัชนีราคาสินค้าออกลดลงในอัตราที่สูงกว่าดัชนีราคาสินค้าเข้า

ทิศทางการค้า

การส่งออก

ในปี 2541 สหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญอันดับหนึ่งของไทย โดยขยายตัว ร้อยละ 7.1 ทำให้สัดส่วนการส่งออกไปสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.4 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 22.3 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลงมากเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ สรอ. ประกอบกับไทยยังคงสามารถรักษาส่วนแบ่งตลาดไว้ได้ โดยเฉพาะการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์และชิ้นส่วน เสื้อผ้าสำเร็จรูป อาหารทะเลกระป๋อง และผลิตภัณฑ์โลหะ รวมทั้งสินค้าประมง โดยเฉพาะกุ้งสดแช่แข็ง รองลงมาเป็นตลาดสหภาพยุโรป ซึ่งมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 17.8 ขณะที่มูลค่าการส่งออกไปตลาดเอเชียแปซิฟิก (อาเซียน อินเดีย จีน ไต้หวัน

1/ มีการเปลี่ยนแปลงวิธีจัดทำดัชนีราคา จากเดิมซึ่งใช้สูตร Laspeyres เป็นสูตร Fisher Chained

ตารางที่ 31
ทิศทางการค้าในปี 2540-2541
(ดอลลาร์ สรอ.)

	สัดส่วน : ร้อยละ				การเปลี่ยนแปลง: ร้อยละ			
	ส่งออก		นำเข้า		ส่งออก		นำเข้า	
	2540	2541	2540	2541	2540	2541	2540	2541
1. ญี่ปุ่น	15.1	13.7	25.7	23.7	-6.0	-15.6	-20.3	-38.3
2. กลุ่มนาฟตา	20.8	24.0	14.8	15.0	13.2	7.5	-3.8	-32.2
- สหรัฐอเมริกา ^{1/}	19.4	22.3	13.8	14.1	12.9	7.1	-3.2	-31.8
- อื่นๆ	1.4	1.7	1.0	0.9	16.7	13.1	-11.6	-38.2
3. สหภาพยุโรป ^{2/}	15.9	17.8	14.1	12.4	3.8	4.4	-18.2	-40.7
- ฝรั่งเศส	1.6	1.6	1.3	2.0	-6.3	-5.7	-25.2	-2.5
- เยอรมนี	2.5	2.9	4.8	4.3	-10.5	7.5	-17.6	-40.0
- อิตาลี	1.1	1.3	1.4	1.0	8.5	12.9	-31.8	-52.8
- เนเธอร์แลนด์	3.2	4.0	1.0	1.0	3.4	17.1	10.9	-33.4
- สหราชอาณาจักร	3.5	3.9	2.1	1.7	11.9	2.7	-16.0	-47.3
- อื่นๆ	4.0	4.1	3.5	2.4	11.7	-4.0	-17.0	-50.0
4. กลุ่มประเทศอาเซียน	19.0	15.2	12.2	14.3	5.8	-25.5	-17.1	-21.9
- บรูไน	0.1	0.1	0.1	0.1	-5.9	-27.2	-59.4	-74.9
- อินโดนีเซีย	2.2	1.8	1.4	2.1	29.9	-21.7	-5.1	-0.7
- มาเลเซีย	4.3	3.3	4.8	5.1	24.9	-29.6	-15.7	-28.5
- ฟิลิปปินส์	1.2	1.4	0.9	1.5	12.0	4.9	-3.8	11.7
- สิงคโปร์	11.2	8.6	5.0	5.5	-3.8	-28.0	-20.8	-25.8
5. กลุ่มอินโดจีนและพม่า	2.9	3.0	0.6	0.8	2.2	-3.1	29.5	-13.1
6. กลุ่มประเทศ ตะวันออกกลาง	3.4	3.5	7.3	7.9	-8.4	-4.3	12.8	-27.8
7. ยุโรปตะวันออก	0.5	0.4	0.5	0.3	11.3	-27.6	-14.7	-64.5
8. ประเทศอื่นๆ								
- ออสเตรเลีย	1.6	1.8	2.0	2.1	12.4	3.2	-7.6	-31.5
- จีน	3.0	3.3	3.6	4.2	-5.2	-0.1	16.6	-20.9
- ฮองกง	5.9	5.1	1.3	1.8	6.6	-19.9	-3.4	-8.2
- เกาหลีใต้	1.8	1.1	3.6	3.5	1.2	-39.2	-15.5	-34.8
- สหพันธรัฐรัสเซีย	0.2	0.1	0.9	0.3	-23.0	-47.5	-33.0	-80.9
- ไต้หวัน	2.7	3.2	4.6	5.2	11.7	9.3	-8.3	-23.3
- อื่นๆ	7.2	7.8	8.8	8.5	10.7	3.0	-10.5	-33.9
รวมทั้งสิ้น	100.0	100.0	100.0	100.0	4.4	-6.8	-12.4	-33.0

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : 1/ ในปี 2541 รวมการนำเข้าเครื่องบินเช่าจากสหรัฐฯ จำนวน 538.7 ล้านดอลลาร์ สรอ.

2/ ตั้งแต่มกราคม 2538 สหภาพยุโรปมีสมาชิกเพิ่มอีก 3 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรีย
ฟินแลนด์ และสวีเดน รวมเป็น 15 ประเทศ

ฮ่องกง และเกาหลีใต้) และญี่ปุ่น ลดลงร้อยละ 18.6 และร้อยละ 15.6 ส่งผลให้สัดส่วนการส่งออก ไปตลาดทั้งสองดังกล่าวลดลงเหลือร้อยละ 30.9 และ 13.7 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การส่งออก ข้าวยังขยายตัวดีมากในตลาดอาเซียน โดยเฉพาะอินโดนีเซีย เนื่องจากขาดแคลนข้าวอย่าง รุนแรงภายในประเทศ

การนำเข้า

มูลค่าการนำเข้าของไทยลดลงทุกตลาดโดยเฉพาะญี่ปุ่นซึ่งเป็นแหล่งนำเข้าอันดับหนึ่งของ ไทยมีมูลค่าลดลงถึงร้อยละ 38.3 เมื่อเทียบกับปีก่อน ทำให้สัดส่วนที่ไทยนำเข้าจากญี่ปุ่นลดลง จากร้อยละ 25.7 ในปี 2540 เหลือร้อยละ 23.7 สินค้าที่ลดลงอย่างน่าสังเกตคือ ยานพาหนะและ ส่วนประกอบ มูลค่าลดลงกว่าร้อยละ 80 เครื่องจักรกลเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมมูลค่าลดลงกว่า ร้อยละ 50 สินค้าเข้าที่ไทยนำเข้าจากสหรัฐฯ และกลุ่มสหภาพยุโรป มีมูลค่าลดลงมากในหมวด สินค้าทุน โดยเฉพาะเครื่องจักรกลที่ใช้ในอุตสาหกรรมและเครื่องจักรไฟฟ้า ตามภาวะซบเซาของ การลงทุนในประเทศ ขณะที่สินค้าเข้าจากอาเซียนมีมูลค่าลดลงมากในสินค้าประเภทน้ำมัน และ สินค้าอุปโภคบริโภคประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า

อย่างไรก็ตาม สัดส่วนสินค้าเข้าจากสหรัฐฯ อาเซียน จีน ฮ่องกง และไต้หวัน ของปี 2541 เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ขณะที่สัดส่วนสินค้าเข้าจากกลุ่มสหภาพยุโรป ยุโรปตะวันออก และเกาหลีใต้ ลดลงจากปีก่อน จากการที่การส่งออกไปยังตลาดสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป ยังขยายตัวเพิ่มขึ้น ขณะที่การนำเข้ากลับลดลงค่อนข้างมาก ทำให้ไทยได้เปรียบดุลการค้ากับประเทศดังกล่าวเพิ่ม มากขึ้น โดยเกินดุลกับสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นมากจาก 396 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2540 เป็น 4,438 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2541 และกับสหรัฐอเมริกาเกินดุลประมาณ 6,207 ล้านดอลลาร์ สรอ. เทียบกับ 2,628 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปีก่อน ส่วนตลาดญี่ปุ่นนั้น แม้การส่งออกจะมีมูลค่า ลดลง แต่การนำเข้าก็มีมูลค่าลดลงมากเช่นกัน ทำให้ไทยขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นลดลงจากปี 2540 ถึงร้อยละ 65.4 เหลือ 2,566 ล้านดอลลาร์ สรอ.

ดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลการชำระเงิน

ดุลการค้า

ดุลการค้าตามนัยสถิติดุลการชำระเงินเปลี่ยนจากขาดดุล 4.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ใน ปี 2540 เป็นเกินดุล 12.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2541 เป็นปีแรกในรอบ 45 ปี ที่ประเทศไทย มีดุลการค้าเกินดุล ทั้งนี้ เพราะการนำเข้าลดลงมากกว่าการส่งออก

ดุลบริการและบริจาด

ในปี 2541 ดุลบริการและบริจาดเกินดุลเพิ่มขึ้นจากปีก่อน 0.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เป็นผลจากการเกินดุลของดุลบริการเป็นสำคัญ โดยบริการด้านจ่ายลดลงร้อยละ 19.3 ตามการ

ลดลงของรายจ่ายเดินทางและท่องเที่ยวของคนไทย และผลประโยชน์จากการลงทุนด้านจ่ายของภาคเอกชนตามภาวะเศรษฐกิจที่หดตัวลง ขณะที่ดอกเบี้ยจ่ายของทางการยังคงเพิ่มขึ้นเนื่องจากรัฐมีการนำเงินกู้เพิ่มขึ้น ส่วนบริการด้านรับลดลงร้อยละ 15.1 ตามการลดลงของรายรับจากการเดินทางท่องเที่ยวซึ่งลดลงเพราะค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันลดลงจากผลของค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลงจากปี 2540 ถึงร้อยละ 24.2 เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. แม้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและจำนวนวันพักเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นก็ตาม ประกอบกับรายได้จากแรงงานไทยส่งกลับในรูปดอลลาร์ สรอ. ก็ลดลงตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ไปทำงานซึ่งได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงิน

ดุลบัญชีเดินสะพัด

ดุลบัญชีเดินสะพัด (เป็นผลรวมของดุลการค้า ดุลบริการและบริจาค) ในปี 2541 เกิดดุล 14.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ. คิดเป็นร้อยละ 12.3 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศ (GDP) นับเป็นการเกินดุลครั้งแรกในรอบ 12 ปี หลังจากที่เคยเกินดุลเล็กน้อยในปี 2529

	2540			2541 ^P		
	H1	H2	ทั้งปี	H1	H2	ทั้งปี
สินค้าออก, เอฟ.โอ.บี.	27,315	29,406	56,721	26,200	26,673	52,873
สินค้าเข้า, ซี.ไอ.เอฟ.	33,573	27,774	61,347	20,473	20,168	40,641
ดุลการค้า	-6,258	1,632	-4,626	5,727	6,505	12,232
ดุลบริการและบริจาค	1,022	492	1,514	1,293	765	2,058
ดุลบริการ	877	162	1,039	1,060	583	1,643
บริการรับ	11,060	8,468	19,528	8,021	8,551	16,572
บริการจ่าย	10,183	8,306	18,489	6,961	7,968	14,929
ดุลบริจาค	145	330	475	233	182	415
ดุลบัญชีเดินสะพัด	-5,236	2,124	-3,112	7,020	7,270	14,290
เงินทุนเคลื่อนย้าย (สุทธิ)	-1,482	-7,590	-9,072	-5,772	-3,877	-9,649
เอกชน	930	-9,032	-8,102	-6,095	-9,533	-15,628
รัฐบาล	203	1,384	1,587	774	1,219	1,993
ธนาคารแห่งประเทศไทย	-2,615	58	-2,557	-451	4,437	3,986
ดุลการชำระเงิน	-5,987	-4,662	-10,649	-98	1,832	1,734
เงินทุนสำรองทางการ	32,353	26,968	26,968	26,572	29,536	29,536
เทียบเท่าการนำเข้า (เดือน)	5.7	5.3	5.3	6.6	8.7	8.7

P = ตัวเลขเบื้องต้น

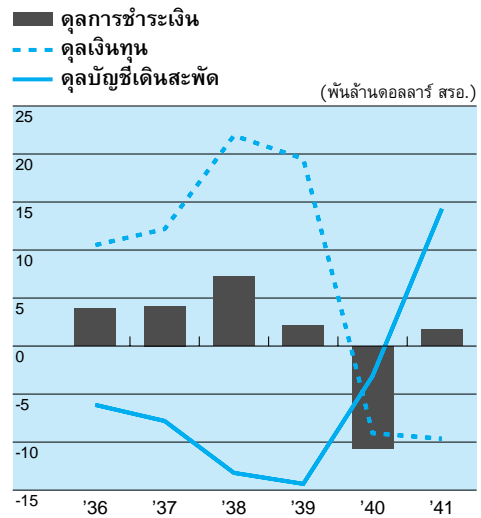
ดุลการชำระเงิน

ในปี 2541 ดุลการชำระเงินเกินดุล 1.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. (เทียบกับปีก่อนหน้าซึ่งขาดดุล 10.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ.) เนื่องจากดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลสูงกว่าเงินทุนไหลออกสุทธิ ส่งผลให้เงินสำรองทางการเพิ่มขึ้นและค่าเงินบาทมีเสถียรภาพมากขึ้นตามลำดับ

การเคลื่อนย้ายเงินทุน

จากการที่ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยได้ปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ และเริ่มเกินดุลตั้งแต่เดือนกันยายน 2540 เป็นต้นมา ทำให้ความต้องการเงินทุนจากต่างประเทศลดลง ขณะเดียวกันการที่ภาคเอกชนได้กู้เงินจากต่างประเทศเป็นจำนวนสูงหลายปีติดต่อกัน ทำให้มีภาระต้องชำระหนี้คืนต่างประเทศ ภายหลังจากวิกฤตการณ์ทางการเงินได้ขยายตัวไปทั่วทั้งภูมิภาค ได้ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนลงอย่างต่อเนื่องในช่วงครึ่งหลังของปี 2540 และกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนและเจ้าหน้าที่ต่างประเทศ

ดุลการชำระเงิน

เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิภาครัฐบาล (หน่วย : ล้านดอลลาร์ สรอ.)

	2540			2541		
	H1	H2	รวม	H1	H2	รวม
เงินกู้	550	972	1,522	901	874	1,775
รัฐบาลโดยตรง	59	719	778	508	275	783
รัฐวิสาหกิจ	491	253	744	393	599	992
ระยะยาว	582	972	1,554	761	884	1,645
รัฐบาลโดยตรง	91	719	810	408	375	783
รัฐวิสาหกิจ	491	253	744	353	509	862
ระยะสั้น	-32	0	-32	140	-10	130
รัฐบาลโดยตรง	-32	0	-32	100	-100	0
รัฐวิสาหกิจ	0	0	0	40	90	130
เงินลงทุนในหลักทรัพย์ อื่น ๆ	-29	-20	-49	-46	269	223
รวม	203	1,384	1,587	774	1,219	1,993

ทำให้เงินทุนเคลื่อนย้ายจากต่างประเทศมียอดไหลออกสุทธิเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะจากการเร่งชำระคืนหนี้ต่างประเทศของภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจภายใต้กรอบความร่วมมือกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศมาเป็นลำดับ ทำให้ต่างประเทศมีความเชื่อมั่นในเศรษฐกิจไทยเพิ่มขึ้น เงินลงทุนโดยตรงจึงไหลเข้ามากขึ้น โดยเพิ่มขึ้นทั้งในรูปการเพิ่มทุนและการให้กู้โดยตรงจากบริษัทในเครือต่างประเทศ

จากภาวะการณที่เกิดขึ้น ได้ส่งผลให้โครงสร้างเงินทุนและหนี้ต่างประเทศปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ โดยเงินทุนที่เป็นหนี้ถูกทดแทนด้วยเงินลงทุนโดยตรงอย่างต่อเนื่อง และเงินกู้ระยะสั้นของภาคเอกชนที่ชำระคืนถูกทดแทนด้วยการนำเงินกู้ระยะยาวของภาครัฐบาล จึงส่งผลให้ยอดหนี้คงค้างภาคเอกชนลดลงอย่างต่อเนื่อง และสัดส่วนของหนี้ระยะยาวสูงขึ้น

ในปี 2541 เงินทุนเคลื่อนย้ายขาดดุลทั้งสิ้น 9.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ขาดดุลเพิ่มขึ้น 6.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. จากปีก่อน โดยเป็นการขาดดุลของเงินทุนภาคเอกชน โดยเฉพาะเงินทุนภาคธนาคารที่มีการชำระคืนหนี้ในระดับสูงทั้งกิจการวิเทศธนกิจและธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ตาม ในปี 2541 มีการนำเงินเพิ่มทุนของธนาคารพาณิชย์ (recapitalization) มูลค่าสูง รวมทั้งมีเงินทุนจากบริษัทแม่และสาขาในต่างประเทศมูลค่าสูง ทั้งที่เป็นทุนเรือนหุ้นและเงินกู้เสริมสภาพคล่องให้กับธุรกิจของไทย ส่วนเงินทุนภาครัฐบาลเกินดุลเพิ่มขึ้น และเงินทุนธนาคารแห่งประเทศไทย เปลี่ยนจากขาดดุลในปีก่อนเป็นเกินดุลจากการกู้เงินภายใต้โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

เงินทุนภาครัฐบาล

เงินทุนภาครัฐบาลเกินดุล 2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.6 จากปีก่อน ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นของรัฐบาลวิสาหกิจ โดยในปีนี้มี การเบิกจ่ายเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (Structural Adjustment Loan : SAL) ของธนาคารโลกและธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย จำนวน 0.4 และ 0.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ตามลำดับ เงินกู้เพื่อเสริมสภาพคล่องทางด้านการส่งออกจากรธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชียและตลาดการเงินเอกชน (ADB-Cofinancing) จำนวน 0.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. และเงินกู้เพื่อเสริมสภาพคล่องจากรธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งญี่ปุ่น (JEXIM) ให้แก่บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และ ธสน. จำนวน 40,000 และ 34,000 ล้านเยน ตามลำดับ รวมเทียบเท่า 0.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ.

เงินทุนธนาคารแห่งประเทศไทย

ในปี 2541 เงินทุนของธนาคารแห่งประเทศไทยเกินดุล 4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เทียบกับปีก่อนที่ขาดดุล 2.6 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งเป็นผลจากการขาดดุลในธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ โดยในปีนี้มี การนำเงินกู้ภายใต้โครงการเงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของกองทุนการเงินระหว่างประเทศจำนวน 3.5 พันล้านดอลลาร์ สรอ. รวมกับที่นำเข้าในปีก่อนเป็นจำนวนทั้งสิ้น 10.8 พันล้านดอลลาร์ สรอ. และมีการเกินดุลในธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ 0.5 พันล้านดอลลาร์ สรอ.

การเบิกจ่ายเงินกู้ของธนาคารแห่งประเทศไทยภายใต้โครงการ IMF Package
(หน่วย : ล้านดอลลาร์ สรอ.)

	2540			2541		
	H1	H2	รวม	H1	H2	รวม
1. IMF	0	2,427	2,427	403	278	681
2. Bilateral	0	4,864	4,864	2,054	730	2,784
2.1 J-EXIM	0	1,664	1,664	1,114	122	1,236
2.2 Central banks	0	3,200	3,200	940	608	1,548
รวม	0	7,291	7,291	2,457	1,008	3,465

เงินทุนภาคเอกชน

เงินทุนเคลื่อนย้ายภาคเอกชนในปี 2541 ขาดดุล 15.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวจากปีก่อนหน้า เนื่องจากความต้องการเงินทุนจากต่างประเทศลดลง ส่วนหนึ่งเป็นผลจากสภาพคล่องภายในระบบธนาคารเพิ่มขึ้นมาจากการที่ดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศเกินดุลอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปลายปี 2540 ขณะเดียวกันนี้ต่างประเทศที่ภาคเอกชนก่อไว้มากในปีก่อนๆ ครอบกําหนด ทำให้การชำระคืนหนี้เงินกู้ต่างประเทศอยู่ในระดับสูงมาก โดยมียอดชำระคืนสุทธิ 15.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เพิ่มขึ้นจากปีก่อนกว่าเท่าตัว โดยเฉพาะภาคธนาคาร ประกอบกับในช่วงปลายปีค่าเงินบาทแข็งขึ้นจูงใจให้มีการชำระหนี้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม จากความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจทำให้ความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เงินลงทุนที่มีเสถียรภาพในรูปของการลงทุนโดยตรงนำเข้าสุทธิเพิ่มขึ้นมาก สามารถชดเชยการไหลออกของเงินทุนอื่นๆ ได้บางส่วน

เงินลงทุนโดยตรง ในปี 2541 เงินลงทุนโดยตรงซึ่งเป็นเงินลงทุนที่มีเสถียรภาพมากที่สุด และเป็นที่ต้องการมากกว่าเงินทุนชนิดอื่นๆ เกินดุล 6.8 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ในจำนวนนี้มีเงินลงทุนของคนไทยส่งออกไปลงทุนในต่างประเทศ 0.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ส่วนใหญ่เป็นการส่งเงินไปลงทุนเพื่อรักษาฐานการค้าและวัตถุดิบ สำหรับ**เงินลงทุนโดยตรงที่ต่างประเทศนำเข้ามาในประเทศ** มีจำนวนสุทธิสูงสุดเป็นประวัติการณ์ถึง 7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ในจำนวนนี้เป็นเงินเพิ่มทุน (recapitalization) ของธนาคารพาณิชย์ 2.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นการเพิ่มทุนเพื่อให้เพียงพอกับภาระหนี้ต่อคุณภาพที่สูงขึ้นและสอดคล้องตามหลักเกณฑ์การดำรงเงินสำรองตามมาตรฐานสากล ส่วนธุรกิจที่มีใช้ธนาคารมีเงินลงทุนโดยตรงที่ต่างประเทศนำเข้ามาลงทุนในไทยจำนวน 4.9 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เพิ่มขึ้นมากทั้งเงินทุนเรือนหุ้นและเงินกู้จากบริษัทในเครือ โดยเงินทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 18.7 จากปีก่อน มีทั้งที่เป็นการลงทุนเพื่อขยายการผลิต การขายหุ้นของผู้ถือหุ้นไทยให้นักลงทุนต่างชาติ และการลงทุนใหม่ ส่วนเงินกู้จากบริษัทในเครือในต่างประเทศเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว ส่วนใหญ่เป็นเงินกู้เพื่อเสริมสภาพคล่องธุรกิจในประเทศไทยที่ไม่สามารถหาสินเชื่อในประเทศได้เนื่องจากปัญหาหนี้เสียของสถาบันการเงินยังไม่คลี่คลาย

ตารางที่ 33
เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิภาคเอกชน
(หน่วย : ล้านดอลลาร์ สรอ.)

	2540			2541		
	H1	H2	รวม	H1	H2	รวม
1. เงินลงทุนโดยตรง	829	2,536	3,366	4,692	2,144	6,836
ธนาคาร	-268	453	186	2,143	-42	2,101
ธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร (เงินลงทุนโดยตรงจาก ต่างประเทศ)	1,097	2,083	3,180	2,549	2,186	4,735
ธนาคาร	1,489	2,244	3,733	4,692	2,276	6,968
ธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร	54	52	106	2,131	-20	2,111
ทุนเรือนหุ้น	1,435	2,192	3,627	2,561	2,296	4,857
เงินกู้จากบริษัทในเครือ	1,389	2,098	3,487	1,965	2,174	4,139
	46	94	140	596	122	718
2. เงินกู้	1,859	-9,156	-7,297	-7,367	-8,053	-15,421
ธนาคาร	2,820	-6,332	-3,512	-4,569	-6,644	-11,214
ธนาคารพาณิชย์	1,380	-3,653	-2,273	-243	-1,389	-1,632
กิจการวิเทศธุรกิจ	1,440	-2,680	-1,239	-4,326	-5,255	-9,581
ธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร	-961	-2,824	-3,785	-2,798	-1,409	-4,207
3. เงินลงทุนในหลักทรัพย์	1,424	2,965	4,389	180	-175	4
ธนาคาร (เฉพาะด้านหนี้สิน)	-318	137	-182	-298	-222	-520
ธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร	1,742	2,828	4,570	477	47	524
4. บัญชีเงินบาทของผู้มีถิ่นฐาน นอกประเทศ	-3,485	-2,328	-5,813	-1,092	-1,699	-2,791
5. เงินทุนอื่นๆ	301	-3,048	-2,746	-2,507	-1,750	-4,256
ธนาคาร *	170	-2,947	-2,776	-2,326	-1,650	-3,975
ธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร	131	-101	30	-181	-100	-281
สินเชื่อการค้า	185	-401	-216	-287	-217	-504
อื่นๆ	-54	300	246	106	117	223
รวม	929	-9,031	-8,102	-6,095	-9,533	-15,628
ธนาคาร	2,405	-8,689	-6,284	-5,050	-8,558	-13,608
ธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร	-1,476	-342	-1,818	-1,045	-975	-2,020

* ฐานะด้านสินทรัพย์ของธนาคารหักเงินลงทุนโดยตรง

ธุรกิจที่มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากเป็นอันดับหนึ่งคือ สถาบันการเงิน เพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว และมีสัดส่วนร้อยละ 38 ของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยมีเงินเพิ่มทุนของธนาคารพาณิชย์ในช่วงตั้งแต่ปลายไตรมาสที่ 1 จนถึงช่วงกลางปี รองลงมาคือภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 30 และเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 12 ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรม

เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ซึ่งมีเงินลงทุนรายใหญ่จากสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เป็นโครงการลงทุนต่อเนื่องจากการวางแผนระยะยาวที่ต้องการให้ไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออก รองลงมาคือ อุตสาหกรรมปิโตรเลียม และอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ จากประเทศฝรั่งเศสและญี่ปุ่น

เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเฉพาะของภาคธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคารร้อยละ 32 มาจากประเทศญี่ปุ่น (เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 43) รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา สัดส่วนร้อยละ 19 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 51) และสิงคโปร์ สัดส่วนร้อยละ 11 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 84)

ตารางที่ 34
เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ
(แยกตามประเภทธุรกิจ)

	ล้านดอลลาร์ สรอ.		สัดส่วน (%)	
	2540	2541 ^P	2540	2541 ^P
อุตสาหกรรม	1,840	2,054	49.3	29.5
เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง	391	678	10.5	9.7
โลหะและอโลหะ	218	321	5.8	4.6
ปิโตรเลียม	6	319	0.2	4.6
อุปกรณ์ไฟฟ้า	626	249	16.8	3.6
สิ่งทอ	37	99	1.0	1.4
เคมีภัณฑ์	165	209	4.4	3.0
อื่นๆ	397	179	10.6	2.6
สถาบันการเงิน (รวมธนาคาร)	208	2,618	5.6	37.6
การค้า	1,040	849	27.9	12.2
บริษัทโฮลดิ้ง	25	314	0.7	4.5
บริการ	307	295	8.2	4.2
การก่อสร้าง	142	146	3.8	2.1
อสังหาริมทรัพย์	113	493	3.0	7.1
อื่นๆ	58	199	1.5	2.9
รวมทั้งสิ้น	3,733	6,968	100.0	100.0

P = ตัวเลขเบื้องต้น

เงินกู้

จากการที่สภาพคล่องในระบบธนาคารอยู่ในระดับสูง อันเป็นผลจากการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปลายปี 2540 และมีเงินลงทุนโดยตรงนำเข้ามาจากต่างประเทศสะสมกันมาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีเงินลงทุนนำเข้ามาผ่านบัญชีเงินบาทฯ เพื่อใช้ในการประมูลสินทรัพย์ ปรส.

ตารางที่ 35
เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ
(แยกตามประเทศ)

	ล้านดอลลาร์ สรอ.		สัดส่วน (%)	
	2540	2541	2540	2541
ญี่ปุ่น	1,082	1,547	29.8	31.9
สหรัฐอเมริกา	619	933	17.1	19.2
สิงคโปร์	285	523	7.9	10.8
ฮ่องกง	410	460	11.3	9.5
เนเธอร์แลนด์	136	305	3.7	6.3
ฝรั่งเศส	23	224	0.6	4.6
สหราชอาณาจักร	111	123	3.1	2.5
ไต้หวัน	179	83	4.9	1.7
สวีเดน	105	58	2.9	1.2
อื่นๆ	677	601	18.7	12.4
รวมทั้งสิ้น	3,627	4,857	100.0	100.0

หมายเหตุ : ไม่รวมเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของภาคธนาคาร

ขณะเดียวกันการปล่อยสินเชื่อในประเทศยังชะลอลดตัวมากตามภาวะซบเซาของเศรษฐกิจในประเทศ ประกอบกับในช่วงปลายปี เงินบาทมีค่าแข็งขึ้น ทำให้การชำระคืนหนี้ต่างประเทศ ทั้งภาคธนาคารและธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร อยู่ในระดับสูง เงินกู้ในปี 2541 จึงขาดดุลสูงถึง 15.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ในจำนวนนี้กว่าร้อยละ 70 เป็นการขาดดุลของเงินกู้ภาคธนาคาร โดยเฉพาะกิจการวิเทศธุรกิจ เนื่องจากลูกค้าบางส่วนขอแปลงหนี้เงินตราต่างประเทศเป็นเงินบาทในช่วงที่ค่าเงินบาทแข็งขึ้นและอัตราดอกเบี้ยภายในประเทศอยู่ในระดับต่ำ เพื่อลดความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ภาระหนี้เงินตราต่างประเทศ และต้นทุนการกู้ สำหรับเงินกู้ของธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร ขาดดุลเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 จากปีก่อนหน้า โดยมีการเร่งชำระคืนมากในช่วงไตรมาสแรกของปี ซึ่งยังมีผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การชำระคืนหนี้เงินกู้ของธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคารได้ชะลอลงมากตั้งแต่ไตรมาสสองของปี

เงินลงทุนในหลักทรัพย์ เกิดดุลเพียง 4 ล้านดอลลาร์ สรอ. เทียบกับปีก่อนหน้าซึ่งเกินดุล 4.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. โดยส่วนใหญ่เป็นการลดลงของภาคธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคารทั้งเงินลงทุนในหลักทรัพย์ทุนเรือนหุ้น (equity securities) และหลักทรัพย์ที่เป็นหนี้ (debt securities) ตามภาวะซบเซาของตลาดหลักทรัพย์ อันเป็นผลจากวิกฤตการณ์ทางการเงินในภูมิภาคทำให้นักลงทุนต่างชาติขาดความเชื่อมั่นและชะลอการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ภูมิภาค รวมทั้งประเทศไทย

บัญชีเงินบาทของชาวต่างประเทศ ขาดดุลลดลงร้อยละ 51 จากปีก่อนหน้า โดยส่วนหนึ่ง มีการนำเงินเข้ามาเพื่อใช้ในการประมูลสินทรัพย์ ปรส. และเพื่อส่งมอบบาทตามภาวะธุรกรรม swap

ฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศ

ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541 เงินสำรองทางการมีจำนวน 29.5 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เพิ่มขึ้นจากสิ้นปีก่อน 2.5 พันล้านดอลลาร์ สรอ. มาจากการเกินดุลการชำระเงิน 1.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. และสินทรัพย์สกุลอื่นเมื่อเทียบค่าเป็นดอลลาร์ สรอ. แล้วเพิ่มขึ้น 0.8 พันล้านดอลลาร์ สรอ.

ฐานะเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิของธนาคารแห่งประเทศไทย

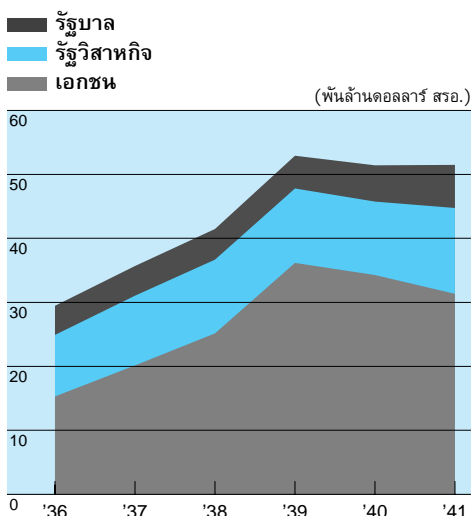
ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541 ธนาคารแห่งประเทศไทยมีภาวะซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิทั้งสิ้น 6.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ลดลงจากสิ้นปี 2540 ถึง 11.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เนื่องจากธนาคารได้ชำระคืนภาวะเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าที่ทำกับสถาบันการเงินต่างประเทศ (offshore swap) หดสิ้นแล้ว เหลือเฉพาะภาวะเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าที่ทำกับธนาคารในประเทศ (onshore swap) เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการเงิน

ภาวะหนี้สินกับต่างประเทศ

ณ สิ้นปี 2541 ยอดคงค้างหนี้ต่างประเทศมีจำนวน 86.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 7.8 โดยหนี้ภาคเอกชนลดลงมาก โดยเฉพาะหนี้ระยะสั้นของภาคธนาคารที่มีการชำระคืนมากอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งจากสภาพคล่องในระบบธนาคารที่อยู่ในระดับสูง อันเป็นผลจากการที่ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลต่อเนื่องตั้งแต่ปลายปีก่อน รวมทั้งมีเงินทุนโดยตรงจากต่าง

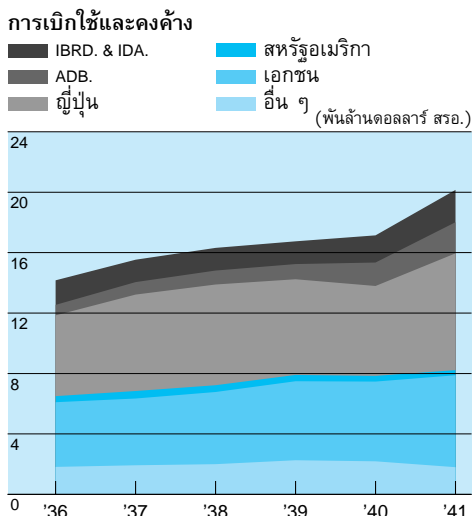
หนี้ต่างประเทศระยะยาว

(ยอดคงค้าง-ไม่รวมธนาคารแห่งประเทศไทย)

หนี้รัฐบาล-รัฐวิสาหกิจระยะยาว

(แยกตามแหล่งเงินทุน)

ตารางที่ 36
ยอดหนี้คงค้างต่างประเทศ ณ สิ้นงวด
 (หน่วย : ล้านดอลลาร์ สรอ.)

	2540		2541 ^P		สัดส่วน (%)	
	มิ.ย.	ธ.ค.	มิ.ย.	ธ.ค.	2540	2541
หนี้ภาครัฐบาล	17,345	17,166	17,558	20,305	18.4	23.6
หนี้ระยะยาว	17,325	17,146	17,398	20,155	18.4	23.4
หนี้ระยะสั้น	20	20	160	150	0.0	0.2
รัฐบาล	5,224	5,667	6,049	6,737	6.1	7.8
หนี้ระยะยาว	5,224	5,667	5,949	6,737	6.1	7.8
หนี้ระยะสั้น	0	0	100	0	0.0	0.0
รัฐวิสาหกิจ	12,121	11,499	11,509	13,568	12.3	15.7
หนี้ระยะยาว	12,101	11,479	11,449	13,418	12.3	15.6
หนี้ระยะสั้น	20	20	60	150	0.0	0.1
หนี้อินาคารแห่งประเทศไทย *	0	7,157	9,439	11,204	7.6	13.0
หนี้ภาคเอกชน	79,156	69,093	61,163	54,651	74.0	63.4
หนี้ระยะยาว	36,196	34,277	32,827	31,338	36.7	36.4
หนี้ระยะสั้น	42,960	34,816	28,336	23,313	37.3	27.0
หนี้ต่างประเทศรวม	96,501	93,416	88,160	86,160	100.0	100.0
หนี้ระยะยาว	53,521	58,580	59,664	62,697	62.7	72.8
หนี้ระยะสั้น	42,980	34,836	28,496	23,463	37.3	27.2

* ทั้งจำนวนเป็นหนี้ระยะยาว

P = ตัวเลขเบื้องต้น

ประเทศ และเงินทุนที่นำเข้าเพื่อประมวลสินทรัพย์ ปรส. ประกอบกับค่าเงินบาทแข็งขึ้นในช่วงปลายปีจึงทำให้มีการชำระคืนมากทั้งภาคธนาคารและธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคารเพื่อลดภาระหนี้เงินตราต่างประเทศ ขณะเดียวกันหนี้ระยะยาวเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่จากหนี้ภาครัฐบาลและธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเพิ่มขึ้นจากการเบิกจ่ายเงินกู้ภายใต้โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ประกอบกับมีเงินกู้ระยะยาวจากบริษัทแม่ในต่างประเทศของภาคธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคารเพิ่มขึ้น

โครงสร้างหนี้ต่างประเทศในปี 2541 ปรับตัวดีขึ้น โดยเงินกู้ระยะสั้นของภาคเอกชนมีการชำระคืนสูงและส่วนหนึ่งถูกทดแทนด้วยการนำเข้าเงินกู้ระยะยาวของภาครัฐบาล ส่งผลให้ยอดหนี้คงค้างภาคเอกชนลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 74 ของหนี้รวมทั้งประเทศ ณ สิ้นปี 2540 เหลือร้อยละ 63.4 ในปีนี้ และสัดส่วนหนี้ระยะยาวสูงขึ้น โดย ณ สิ้นปี 2541 สัดส่วนของหนี้ระยะยาวต่อหนี้ระยะสั้นเพิ่มขึ้นจาก 63 : 37 ในปี 2540 เป็น 73 : 27 สำหรับหนี้จำแนกตาม

ตารางที่ 37
ยอดหนี้คงค้างต่างประเทศแยกตามสกุลเงิน
 (หน่วย : ล้านดอลลาร์ สรอ.)

	ภาคเอกชน		ภาครัฐบาล*		รวม	
	2540	2541	2540	2541	2540	2541
รวม	69,092	54,651	24,323	31,509	93,415	86,160
ดอลลาร์ สรอ.	54,222	38,142	12,238	14,991	66,460	53,133
เยนญี่ปุ่น	14,284	16,105	8,738	12,357	23,022	28,462
ฟรังก์สวิส	237	107	17	15	254	122
ยูโร	n.a.	242	n.a.	605	n.a.	847
– มาร์กเยอรมัน	340	217	293	340	633	557
SDRs	0	0	2,445	3,253	2,445	3,253
อื่นๆ	10	55	592	288	602	343
สัดส่วน (ร้อยละ)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ดอลลาร์ สรอ.	78.5	69.8	50.3	47.6	71.1	61.7
เยนญี่ปุ่น	20.7	29.5	35.9	39.2	24.6	33.0
ฟรังก์สวิส	0.3	0.2	0.1	0.0	0.3	0.1
ยูโร	n.a.	0.4	n.a.	1.9	n.a.	1.0
– มาร์กเยอรมัน	0.5	0.4	1.2	1.1	0.7	0.6
SDRs	0.0	0.0	10.1	10.3	2.6	3.8
อื่นๆ	0.0	0.1	2.4	0.9	0.6	0.4

* รวมธนาคารแห่งประเทศไทย

สกุลเงิน ส่วนใหญ่ยังคงเป็นสกุลเงินดอลลาร์ แต่สัดส่วนลดลงจากร้อยละ 71.1 เหลือร้อยละ 61.7 ในช่วงเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ สัดส่วนหนี้สกุลเงินเยนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 24.6 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 33 ในปี 2541 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากค่าเงินเยนที่แข็งขึ้น ประกอบกับมีการกู้เงินเพื่อปรับโครงสร้างและฟื้นฟูเศรษฐกิจของภาครัฐบาลและธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นสกุลเงินเยนมากขึ้น รวมทั้งภาคเอกชนมีการเปลี่ยนไปกู้เงินเยนมากขึ้นด้วย

หนี้ต่างประเทศภาครัฐบาล (ไม่รวมธนาคารแห่งประเทศไทย)

หนี้ต่างประเทศของรัฐบาลมียอดคงค้าง ณ สิ้นปี 2541 จำนวน 20.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เพิ่มขึ้นจากสิ้นปีก่อนร้อยละ 18.3 ส่วนใหญ่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงค่าเงินโดยเฉพาะเงินเยนญี่ปุ่นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ สรอ. มีค่าเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 13.4 จากดอลลาร์ละ 130 เยนเมื่อสิ้นปี 2540 เป็น 115 เยน ณ สิ้นปี 2541 ซึ่งในปีนี้การเบิกจ่ายเงินกู้ของรัฐบาลเป็นเงินสกุลเยนเพิ่มขึ้น ขณะที่เงินสกุลดอลลาร์ สรอ. ลดลง ส่งผลให้สัดส่วนหนี้สกุลเงินเยนในหนี้ภาครัฐบาลเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 42 เมื่อสิ้นปี 2540 เป็นร้อยละ 45 ในปีนี้ หนี้ต่างประเทศภาครัฐบาลในปี

2541 ร้อยละ 67 เป็นหนี้ของรัฐวิสาหกิจซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 18 ส่วนหนี้ของรัฐบาล โดยตรงเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.9

ในปีงบประมาณ 2541 มีการลงนามในสัญญาเงินกู้ใหม่ของภาครัฐบาลที่อยู่ในแผนการ ก่อหนี้ของประเทศรวม 30 ฉบับ วงเงิน 6 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เบิกจ่ายทั้งสิ้นในปี 2541 (มกราคม-ธันวาคม) จำนวน 2.9 พันล้านดอลลาร์ สรอ. (รวมสัญญาเงินกู้ที่ลงนามในปี งบประมาณก่อนๆ)

หนี้ต่างประเทศของธนาคารแห่งประเทศไทย

หนี้ต่างประเทศของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นเงินกู้ภายใต้โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ที่เริ่มนำเข้าตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2540 มียอดคงค้าง ณ สิ้นปี

แหล่งเงินกู้	2540	2541	
		มิ.ย.	ธ.ค.
1. IMF	2,429	2,796	3,239
2. Bilateral	4,728	6,643	7,965
2.1 J-EXIM	1,528	2,503	3,217
2.2 Central banks	3,200	4,140	4,748
รวม	7,157	9,439	11,204

2541 จำนวน 11.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13 ของ หนี้ต่างประเทศของภาครัฐ เพิ่มขึ้นจาก สิ้นปีก่อน 4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือร้อยละ 56.5 ประกอบด้วยหนี้จาก กองทุนการเงินระหว่างประเทศซึ่งเป็น เงินสกุล SDRs ส่งมอบเป็นดอลลาร์ สรอ. จำนวน 3.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เงินกู้จากธนาคารเพื่อการส่งออก และนำเข้าของญี่ปุ่น (J-EXIM) ที่ เป็นเงินสกุลเยนจำนวนเทียบเท่า 3.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. และเงินกู้จาก

ธนาคารกลางประเทศต่างๆ อีก 4.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ในจำนวนหนี้ที่เพิ่มขึ้น 4 พันล้าน ดอลลาร์ สรอ. ประมาณ 0.5 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เป็นผลจากค่าเงินเยนที่แข็งขึ้นในช่วงไตรมาส สุดท้าย

หนี้ต่างประเทศภาคเอกชน

จากการที่ดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศเกินดุล ประกอบกับมีเงินทุนโดยตรงจากต่าง ประเทศไหลเข้ามามาก รวมทั้งมีเงินทุนนำเข้าเพื่อใช้ในการประมูลสินทรัพย์ ปรส. ทำให้ภาค เอกชนสามารถชำระคืนหนี้ต่างประเทศที่ได้ก่อไว้ในช่วงปีก่อนๆ ที่ผ่านมา ประกอบกับในช่วงครึ่ง หลังของปีค่าเงินบาทสูงขึ้น จูงใจให้เร่งชำระคืนหนี้เพื่อลดภาระหนี้เงินตราต่างประเทศ ส่งผลให้ หนี้ต่างประเทศภาคเอกชนมียอดคงค้าง ณ สิ้นปี 2541 จำนวน 54.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ลดลง จากปีก่อน 14.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือร้อยละ 20.9 โดยหนี้ส่วนใหญ่ยังคงเป็นหนี้สกุลเงิน ดอลลาร์ สรอ. แต่สัดส่วนลดลงมากจากร้อยละ 78.5 เมื่อสิ้นปี 2540 เหลือร้อยละ 69.8 ณ สิ้นปี 2541 ขณะเดียวกันภาคเอกชนเปลี่ยนไปกู้สกุลเงินเยนมากขึ้น เพื่อกระจายความเสี่ยงจากอัตรา

ตารางที่ 38
หนี้ภาคเอกชน
(ล้านดอลลาร์ สรอ.)

	2540		2541 ^P	
	ม.ย.	ธ.ค.	ม.ย.	ธ.ค.
1. ธุรกิจธนาคาร	45,496	39,567	34,426	28,951
ระยะยาว	15,697	14,141	12,207	10,744
ระยะสั้น	29,799	25,426	22,219	18,207
1.1 ธนาคารพาณิชย์	12,960	9,488	8,747	7,059
ระยะยาว	3,529	3,824	3,971	3,738
ระยะสั้น	9,431	5,664	4,776	3,321
1.2 กิจการวิเทศธนกิจ	32,536	30,079	25,679	21,892
ระยะยาว	12,168	10,317	8,236	7,006
ระยะสั้น	20,368	19,762	17,443	14,886
2. ธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร	33,660	29,526	26,737	25,700
ระยะยาว	20,499	20,136	20,620	20,594
ระยะสั้น	13,161	9,390	6,117	5,106
3. รวม (1+2)	79,156	69,093	61,163	54,651
ระยะยาว	36,196	34,277	32,827	31,338
ระยะสั้น	42,960	34,816	28,336	23,313

P = ตัวเลขเบื้องต้น

แลกเปลี่ยน ทำให้สัดส่วนหนี้ภาคเอกชนที่เป็นสกุลเงินเยนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 20.7 ณ สิ้นปี 2540 เป็นร้อยละ 29.5 ในปี 2541

หนี้ของธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นปี 2541 หนี้ต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์มียอดคงค้าง 7.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ลดลงจากปีก่อน 2.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือร้อยละ 25.6 ลดลงมากในหนี้ระยะสั้น โดยการชำระคืนหนี้ที่อยู่ในระดับสูงตั้งแต่ไตรมาสที่ 2 เนื่องจากระบบธนาคารมีสภาพคล่องสูง ประกอบกับค่าเงินบาทแข็งขึ้นในช่วงปลายปีจึงจูงใจให้มีการชำระคืนเพื่อลดภาระหนี้ต่างประเทศ

หนี้ของกิจการวิเทศธนกิจ หนี้ต่างประเทศของกิจการวิเทศธนกิจ ณ สิ้นปี 2541 มียอดคงค้าง 21.9 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 27.2 ลดลงมากทั้งหนี้ระยะยาวและหนี้ระยะสั้น โดยการชำระคืนหนี้ที่อยู่ในระดับสูงต่อเนื่องจากปลายปี 2540 โดยเฉพาะกิจการวิเทศธนกิจไทย ประกอบกับลูกหนี้ส่วนหนึ่งขอแปลงหนี้เงินตราต่างประเทศเป็นหนี้เงินบาท เพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน กอปรกับอัตราดอกเบี้ยในประเทศโน้มต่ำลงมากและส่วนหนึ่งเพื่อลดภาระหนี้ โดยเฉพาะในช่วงครึ่งหลังของปีที่ค่าเงินบาทแข็งขึ้น

หนี้ของธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร ณ สิ้นปี 2541 หนี้ต่างประเทศของธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร มียอดคงค้างทั้งสิ้น 25.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ลดลงร้อยละ 13.0 จากสิ้นปีก่อน เป็นการลดลงของหนี้ระยะสั้น ขณะที่หนี้ระยะยาวมียอดคงค้างเพิ่มขึ้นจากสิ้นปีก่อน เนื่องจากมีการนำเข้าเงินกู้ระยะยาวจากบริษัทแม่และบริษัทในเครือในต่างประเทศเพื่อเสริมสภาพคล่องของธุรกิจในไทยในช่วงที่การปล่อยสินเชื่อในประเทศหดตัวลง สำหรับการชำระคืนหนี้ระยะสั้นอยู่ในระดับสูงในไตรมาสแรกของปีซึ่งยังได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้น และส่วนหนึ่งเนื่องจากเดือนมีนาคมเป็นเดือนสิ้นปีบัญชีของธุรกิจญี่ปุ่น จึงมีการส่งเงินไปใช้หนี้บริษัทแม่ในญี่ปุ่น และนำเข้ามาใหม่ในเดือนเมษายน สถานการณ์เริ่มคลี่คลายในไตรมาสที่ 2 และ 3 เมื่อการชำระคืนชะลอลงมากจนถึงไตรมาสที่ 4 ที่ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลในระดับสูง สภาพคล่องเพิ่มขึ้น และค่าเงินบาทแข็งขึ้น ทำให้ธุรกิจสมัครใจชำระคืนเพื่อลดภาระผูกพันที่เป็นเงินตราต่างประเทศ และเนื่องจากมีการชำระหนี้ระยะสั้นเป็นส่วนใหญ่จึงส่งผลให้สัดส่วนหนี้ระยะยาวต่อหนี้ระยะสั้นสูงขึ้นจาก 68 : 32 ในปีก่อนเป็น 80 : 20 ในปี 2541

ตารางที่ 39
การชำระหนี้ต่างประเทศ^{1/}
(หน่วย : ล้านดอลลาร์ สรอ.)

	2540			2541 ^E		
	H1	H2	รวม	H1	H2	รวม
ภาระหนี้ภาครัฐบาล (รวม ธปท.)	922	1,036	1,958	1,014	1,176	2,190
เงินต้น	495	582	1,077	393	513	906
ดอกเบี้ย	427	454	881	621	663	1,284
ภาระหนี้ภาคเอกชน	4,808	4,863	9,671	5,596	6,254	11,850
เงินต้น	2,356	2,639	4,995	3,541	4,244	7,785
ดอกเบี้ย	2,452	2,224	4,676	2,055	2,010	4,065
ภาระหนี้รวม	5,730	5,899	11,629	6,610	7,430	14,040
เงินต้น	2,851	3,221	6,072	3,934	4,757	8,691
ดอกเบี้ย	2,879	2,678	5,557	2,676	2,673	5,349
รายได้เงินตราต่างประเทศ^{2/}	37,182	36,983	74,165	33,284	34,157	67,441
สัดส่วนต่อรายได้เงินตราต่างประเทศ	15.4	16.0	15.7	19.8	21.8	20.8
ภาครัฐบาล	2.5	2.8	2.6	3.0	3.5	3.2
ภาคเอกชน	12.9	13.2	13.0	16.8	18.3	17.6

1/ ไม่รวมการชำระคืนก่อนกำหนดและการชำระคืนเงินต้นของหนี้ระยะสั้น และเงินต้นของธนาคารพาณิชย์

2/ รายได้จากส่งออกสินค้าและบริการ (ไม่รวมผลตอบแทนจากการลงทุน)

E = ประมาณการ

การชำระหนี้ต่างประเทศ

ในปี 2541 ภาระการชำระหนี้ต่างประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น 14.0 พันล้านดอลลาร์ สรอ. โดยเป็นการชำระคืนเงินต้น 8.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 43.1 และการชำระคืนดอกเบี้ยลดลงร้อยละ 3.7 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการลดลงของยอดหนี้คงค้างและอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศ

ภาระการชำระหนี้ต่างประเทศภาครัฐบาล (รวม ธปท.) มีจำนวน 2.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.8 จากปีก่อน เป็นการเพิ่มขึ้นของดอกเบี้ยจ่าย โดยเฉพาะของเงินกู้ตามโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจของภาครัฐบาล ส่วนภาระหนี้ของภาคเอกชนมีจำนวน 11.8 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 22.5 โดยเพิ่มขึ้นในส่วนของภาระการชำระคืนเงินต้นถึงร้อยละ 55.9 โดยเฉพาะในส่วนของกิจการวิเทศธุรกิจ ขณะที่การชำระคืนดอกเบี้ยลดลง

ภาระหนี้ต่างประเทศ เทียบกับรายได้เงินตราต่างประเทศจากการส่งออกสินค้าและบริการ (Debt Service Ratio) มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 15.7 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 20.8 ในปี 2541 โดยภาระการชำระหนี้เพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 20.7 ขณะเดียวกันรายได้เงินตราต่างประเทศลดลงร้อยละ 9.1

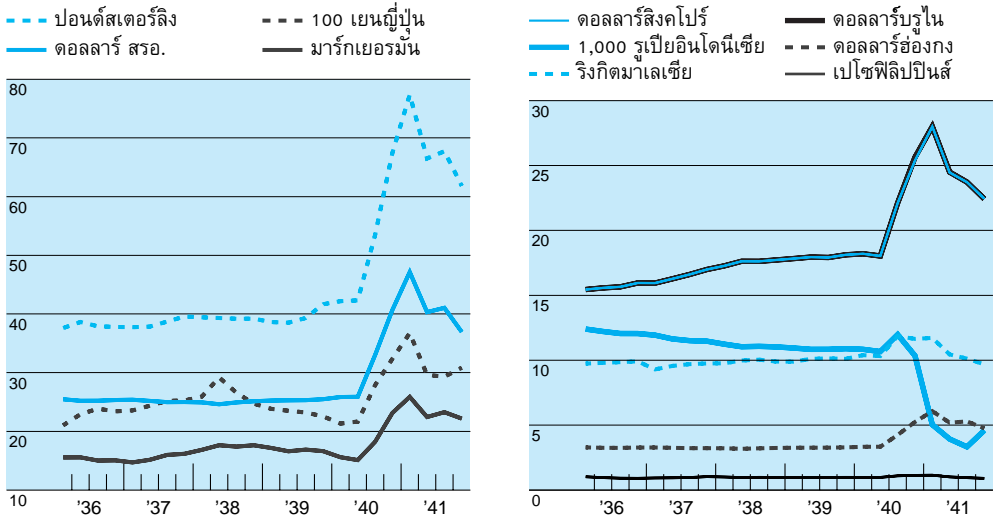
ความเคลื่อนไหวของเงินตราต่างประเทศและราคาทองคำ

ความเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทในตลาดกรุงเทพ

ในช่วงต้นปี 2541 ค่าเงินบาทค่อนข้างผันผวน โดยมีค่าอ่อนลงอย่างรวดเร็วจาก 47.25 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. เมื่อสิ้นปี 2540 สู่ระดับที่อ่อนที่สุดตั้งแต่ทางการประกาศใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวที่ 56.06 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. ในวันที่ 12 มกราคม เนื่องจากการอ่อนตัวลงของค่าเงินในภูมิภาค ประกอบกับความต้องการเงินดอลลาร์ สรอ. เพื่อชำระหนี้ต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์เป็นต้นมา ค่าเงินบาทเริ่มมีเสถียรภาพมากขึ้น เนื่องจากดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดที่มีแนวโน้มดีขึ้นต่อเนื่อง การประกาศยกเลิกมาตรการแบ่งแยกตลาดเงินตราต่างประเทศของไทย และความเชื่อมั่นต่อแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการเงินของไทยมีมากขึ้นเป็นลำดับ ส่งผลให้มีการไหลเข้าของเงินทุนต่างชาติ โดยเฉพาะการลงทุนในหุ้นเพิ่มทุนของธนาคารพาณิชย์และการซื้อสินทรัพย์จากการประมูลของ ปรส. เป็นระยะๆ รวมทั้งเงินเพิ่มทุนในบริษัทที่ร่วมทุนกับต่างชาติ ประกอบกับค่าเงินในภูมิภาค อาทิ รูเปียนอินโดนีเซีย และวอนเกาหลีใต้ ปรับตัวดีขึ้นในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์และพฤษภาคม ส่งผลให้ค่าเงินบาทปรับตัวแข็งขึ้นต่อเนื่องอย่างเห็นได้ชัด โดยเคลื่อนไหวอยู่ในช่วง 38.50-41.04 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. ในช่วงเดือนเมษายนและพฤษภาคม

ในช่วงครึ่งหลังของปี 2541 เงินบาทมีค่าอ่อนลงเล็กน้อย ในทิศทางเดียวกับค่าเงินเยน ซึ่งลดลงสู่ระดับต่ำสุดที่ 147.41 เยนต่อดอลลาร์ สรอ. เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม ประกอบกับข่าวการ

อัตราแลกเปลี่ยน (อัตรากลาง) (บาทต่อ 1 หน่วยเงินตราต่างประเทศ)

โจมตีค่าเงินดอลลาร์ฮ่องกงและผลต่อเสถียรภาพของค่าเงินหยวน รวมไปถึงวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในรัสเซียและประเทศในละตินอเมริกา ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนลงมาเคลื่อนไหวอยู่ที่ 40.36-43.67 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม อย่างไรก็ตาม ค่าเงินบาทได้ปรับตัวแข็งขึ้นตั้งแต่เดือนกันยายน และกลับมามีเสถียรภาพอีกครั้งในช่วงไตรมาสที่สี่ ซึ่งค่าเงินบาทได้ปรับตัวแข็งขึ้นผ่านระดับ 36 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. เป็นครั้งแรกในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน

ค่าเฉลี่ยเงินบาท ณ สิ้นเดือนธันวาคม เท่ากับ 36.69 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. 61.66 บาทต่อปอนด์สเตอร์ลิง 31.73 บาทต่อ 100 เยน และ 21.92 บาทต่อมาร์กเยอรมัน

ปัจจัยบวกที่ทำให้ค่าเงินบาทแข็งขึ้นในระหว่างปี 2541 ได้แก่

1. วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะ เกาหลีใต้ และอินโดนีเซีย ได้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น ประกอบกับแรงกดดันที่จะทำให้เงินลดค่าเงินหยวนได้ผ่อนคลายลง เนื่องจากการแข็งค่าอย่างต่อเนื่องของเงินเยนในช่วงไตรมาสที่สี่ และการโจมตีค่าเงินฮ่องกงของกองทุนบริหารความเสี่ยง (hedge funds) ไม่เป็นผลสำเร็จ

2. ผลจากการที่ hedge funds ลดฐานะการขายล่วงหน้าสำหรับสกุลเงินในตลาดเกิดใหม่ (emerging markets) โดยเฉพาะธุรกรรมในตลาดล่วงหน้าแบบ cross currencies ซึ่งมีเงินสกุลต่างๆ รวมทั้งเงินบาทอยู่ใน portfolio

3. การประกาศใช้นโยบายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของมาเลเซียซึ่งกำหนดไว้ที่ 3.8 ริงกิตต่อดอลลาร์ สรอ. ทำให้นักลงทุนเกิดความไม่มั่นใจ เนื่องจากขัดกับนโยบายการเปิดเสรีทางการเงิน นักลงทุนต่างชาติจึงหันมาลงทุนเงินบาทมากขึ้นเพื่อปรับฐานะระยะสั้นของ portfolio

4. มีการประกาศให้เงินช่วยเหลือจาก Miyazawa's plan จำนวน 30 พันล้านดอลลาร์ สรอ. และเงินจากความร่วมมือระหว่างสหรัฐฯ และญี่ปุ่น ในการประชุม APEC จำนวน 10 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ซึ่งจะให้แก่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคที่กำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ

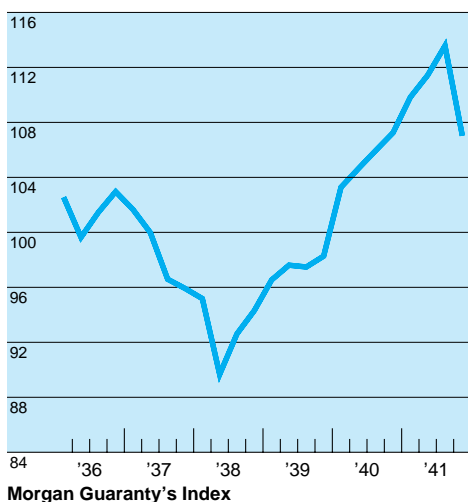
ความเคลื่อนไหวของเงินตราสกุลสำคัญในตลาดต่างประเทศ

ในปี 2541 ความเคลื่อนไหวของค่าเงินตราสกุลสำคัญของโลกมีผลจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เริ่มจากเอเชีย และขยายไปสู่รัสเซีย และประเทศในแถบละตินอเมริกา ตามลำดับ จนกระทั่งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และสหรัฐอเมริกา ได้ออกมามีส่วนร่วมในการยับยั้งการลุกลามและแก้ไขวิกฤตการณ์การเงินและเศรษฐกิจโลก นอกจากนี้ บทบาทที่เพิ่มขึ้นของธนาคารกลางยุโรป ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดนโยบายการเงินและค่าเงินสกุลยูโร เป็นอีกปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจระหว่างประเทศและอัตราแลกเปลี่ยน

ดอลลาร์ สรอ.

ในปี 2541 ดัชนีค่าเงินดอลลาร์ สรอ. (คำนวณจากอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศคู่ค้า ถ่วงน้ำหนักด้วยสัดส่วนการค้า และเทียบกับค่าเฉลี่ยปี 2533 เป็นปีฐาน) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 110.47 แข็งขึ้นร้อยละ 4.9 จากค่าเฉลี่ย 105.27 ในปี 2540

ดัชนีค่าเงินดอลลาร์ สรอ.
(2533 = 100)

ทั้งนี้ ค่าเงินดอลลาร์ สรอ. มีค่าเฉลี่ย แข็งขึ้นร้อยละ 7.6 และ 1.5 เมื่อเทียบกับเยนญี่ปุ่น และมาร์กเยอรมัน ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ย ดอลลาร์ สรอ. ละ 130.91 เยนญี่ปุ่น และ 1.759 มาร์กเยอรมัน เทียบกับ 121.02 เยนญี่ปุ่น และ 1.733 มาร์กเยอรมัน ในปี 2540 หนึ่ง ค่าเงินดอลลาร์ สรอ. เมื่อเทียบกับเยนญี่ปุ่นมีความผันผวนอย่างมากในระหว่างปี 2541 ในทางตรงกันข้าม ดอลลาร์ สรอ. มีค่าเฉลี่ยอ่อนลงร้อยละ 1.1 เมื่อเทียบกับปอนด์สเตอร์ลิง จากค่าเฉลี่ย 1.639 ดอลลาร์ สรอ. ต่อปอนด์สเตอร์ลิง ในปี 2540 มาเป็น 1.657 ดอลลาร์ สรอ. ต่อปอนด์สเตอร์ลิง ในปี 2541

ปัจจัยบวก ที่มีผลต่อดอลลาร์ สรอ. สรุปได้ดังนี้

1. การที่เศรษฐกิจสหรัฐฯ ยังขยายตัวในอัตราที่สูงในระหว่างปี 2541 และไม่มีแรงกดดันด้านเงินเฟ้อ
2. การที่นักลงทุนย้ายเงินลงทุนระยะสั้นออกจากเอเชีย (flight to quality) กลับไปลงทุนในสหรัฐฯ และในตลาดประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชีย มี

ผลให้ค่าเงินเยนและค่าเงินอื่นๆ ในภูมิภาคอ่อนตัวอย่างรุนแรง ประกอบกับเกิดปัญหาค่าเงินของในภูมิภาคอื่น เช่น รัสเซีย จึงทำให้ค่าเงินดอลลาร์ สรอ. เป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่าเป็นสกุลเงินที่ปลอดภัย (safe currency)

3. เศรษฐกิจของญี่ปุ่นที่ยังอยู่ในภาวะชบเซา และการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร มีผลกดดันต่อค่าเงินเยนในช่วงกลางปี 2541 โดยค่าเงินเยนต่อดอลลาร์ สรอ. ได้อ่อนลงมาอยู่ที่ระดับเฉลี่ยกว่า 140 เยนต่อดอลลาร์ สรอ.

เยนญี่ปุ่น

ในปี 2541 เงินเยนญี่ปุ่นมีค่าเฉลี่ยอ่อนลงร้อยละ 7.6 เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. จาก 121.02 เยนต่อดอลลาร์ สรอ. ในปี 2540 เป็น 130.91 เยนต่อดอลลาร์ สรอ. ในปี 2541 ทั้งนี้ค่าเงินเยนปรับตัวที่ระดับต่ำสุดในเดือนสิงหาคม 2541 ที่เฉลี่ย 144.76 เยนต่อดอลลาร์ สรอ. ทั้งนี้เนื่องจากความล่าช้าในการออกมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินของญี่ปุ่น

ปัจจัยลบ ที่มีผลทำให้ค่าเงินญี่ปุ่นอ่อนลงในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี 2541 สรุปได้ดังนี้

1. นักลงทุนต่างชาติยังไม่เชื่อมั่นมาตรการและความตั้งใจในการจัดการหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (non-performing loans) ส่งผลให้ค่าเงินเยนอ่อนตัวลงอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่เดือนมกราคม 2541 และลดลงสู่ระดับต่ำสุดที่ 147.41 เยนต่อดอลลาร์ สรอ. เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2541

2. ภาวะชบเซาทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นที่ยังดำเนินอยู่ต่อไป ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาค โดยญี่ปุ่นได้ลดปริมาณการนำเข้าสินค้าต่างๆ เนื่องจากการลดลงของอุปสงค์รวมภายในประเทศ ที่ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศในเอเชีย ซึ่งเป็นตลาดส่งออกสำคัญของญี่ปุ่น และในที่สุดนำไปสู่การลดการนำเข้าสินค้าจากญี่ปุ่น

ปัจจัยบวก ที่มีผลทำให้ค่าเงินญี่ปุ่นแข็งค่าขึ้นในช่วงปลายปี มีดังนี้

1. การที่ญี่ปุ่นใช้นโยบายการคลัง (fiscal stimulus) กระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศเป็นจำนวนถึง 63 ล้านล้านเยน ซึ่งรวมถึงการเพิ่มทุนให้กับสถาบันการเงินที่มีปัญหา และการประกันเงินฝาก ได้ช่วยเพิ่มความมั่นใจในการแก้ปัญหาระบบสถาบันการเงินญี่ปุ่น

2. การที่ญี่ปุ่นได้ประกาศให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศในภูมิภาคที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นจำนวน 30 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นการช่วยบรรเทาความเดือดร้อนและช่วยให้ประเทศเหล่านั้นมีโอกาสฟื้นตัวทางเศรษฐกิจได้เร็วขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของญี่ปุ่นด้วย

มาร์กเยอรมัน

ในปี 2541 มาร์กเยอรมันมีค่าอ่อนลงร้อยละ 1.5 เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. โดยมีค่าเฉลี่ย 1.759 มาร์กต่อดอลลาร์ สรอ. เทียบกับ 1.734 มาร์กต่อดอลลาร์ สรอ. ในปี 2540 โดยใน

ระหว่างปี 2541 เงินมาร์กมีค่าเฉลี่ยอ่อนสุดในเดือนมีนาคม ที่ระดับ 1.837 มาร์กต่อดอลลาร์ สรอ. จากนั้นค่าเงินมาร์กได้ปรับตัวแข็งขึ้นอย่างต่อเนื่องไปจนถึงสิ้นปี 2541

ปัจจัยลบ ที่มีผลต่อค่าเงินมาร์กเยอรมันในช่วงกลางปี ได้แก่ การประกาศพักชำระหนี้ต่างประเทศของรัสเซียในเดือนกรกฎาคมเป็นระยะเวลา 90 วัน เนื่องจากเยอรมนีเป็นนักลงทุน และเจ้าหนี้รายใหญ่ของรัสเซีย

ปัจจัยบวก ที่มีผลต่อค่าเงินมาร์กเยอรมันในช่วงปลายปี เพราะเยอรมนีไม่ปรับลดอัตราดอกเบี้ย ในขณะที่ประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจหลายประเทศ อาทิ ญี่ปุ่น สหรัฐฯ และอังกฤษ ได้ประกาศลดอัตราดอกเบี้ยลงเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยธนาคารกลางเยอรมนี (Bundesbank) กล่าวว่า อัตราดอกเบี้ยของเยอรมนีอยู่ในระดับต่ำแล้ว อย่างไรก็ตาม Bundesbank ได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงร้อยละ 0.3 ในเดือนพฤศจิกายน เนื่องจากแรงกดดันจากการเมือง

ปอนด์สเตอร์ลิง

ในปี 2541 ปอนด์สเตอร์ลิงมีค่าแข็งขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.1 เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. โดย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.657 ดอลลาร์ สรอ. ต่อปอนด์สเตอร์ลิง เทียบกับ 1.639 ดอลลาร์ สรอ. ต่อปอนด์สเตอร์ลิง ในปี 2540

ปัจจัยบวก ที่มีผลต่อค่าเงินปอนด์สเตอร์ลิง สรุปได้ดังนี้

1. การประกาศตัวเลขเงินเฟ้อในช่วงต้นปีที่สูงกว่าเป้าหมาย ทำให้นักลงทุนส่วนใหญ่คาดว่าธนาคารกลางอังกฤษจะปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพื่อควบคุมเงินเฟ้อ ซึ่งจะส่งผลให้ค่าเงินปอนด์แข็งค่าขึ้น จึงหันมาลงทุนในหลักทรัพย์สกุลเงินปอนด์สเตอร์ลิงมากขึ้น

2. การที่ธนาคารกลางอังกฤษได้ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย Base Rate จากร้อยละ 7.25 เป็น 7.50 ในเดือนมิถุนายน เพื่อยับยั้งการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของอัตราค่าจ้างแรงงาน และการอ่อนตัวของปอนด์สเตอร์ลิง อีกทั้งยังเป็นการลดอุปสงค์ภายในประเทศ เพื่อให้อัตราเงินเฟ้ออยู่ในเป้าหมายที่ตั้งไว้ร้อยละ 2.5

ปัจจัยลบ ที่ส่งผลทำให้ปอนด์สเตอร์ลิงอ่อนลงเป็นครั้งคราว เนื่องจากปัญหาการชะลอตัวในภาคการส่งออกในช่วงกลางปี ซึ่งเป็นผลกระทบโดยตรงจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในเอเชีย และปัญหาการแข็งค่าของเงินปอนด์สเตอร์ลิง

ราคาทองคำ

ในปี 2541 ราคาทองคำในตลาดลอนดอนเฉลี่ยลดลงร้อยละ 11.2 จาก 331.32 ดอลลาร์ สรอ. ต่อทROYเอานซ์ ในปี 2540 เหลือ 294.36 ดอลลาร์ สรอ. ต่อทROYเอานซ์ โดยในเดือนสิงหาคม 2541 ราคาทองคำลดลงเหลือ 284.10 ดอลลาร์ สรอ. ต่อทROYเอานซ์ ซึ่งนับว่าต่ำสุดในรอบ 12 เดือน

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ทองคำมีราคาลดลง คือ

1. แรกกดดันจากการแข็งค่าของดอลลาร์ สรอ. โดยในปี 2541 ดัชนีดอลลาร์ สรอ. มีค่าเฉลี่ย 110.47 ซึ่งเป็นค่าสูงสุดนับตั้งแต่ปี 2533 เป็นต้นมา การแข็งค่าของดอลลาร์ สรอ. นี้ ส่งผลให้นักลงทุนเปลี่ยนฐานะการลงทุนจากทองคำเป็นสกุลดอลลาร์ สรอ.

2. ตลาดทองคำยังรอรับแนวนโยบายจากธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank : ECB) เกี่ยวกับการบริหารทุนสำรองระหว่างประเทศ ซึ่งมีบางส่วนเป็นทองคำ ผลการประชุมคณะกรรมการธนาคารกลางยุโรปมีมติว่า ECB จะถือทรัพย์สินที่เป็นทองคำเป็นจำนวนร้อยละ 15 ของมูลค่าทุนสำรองระหว่างประเทศ ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้ตลาดคาดว่า ECB และธนาคารกลางอื่นๆ ในยุโรป อาจนำทองคำสำรองส่วนเกินออกมาขายหลังการใช้เงินยูโร ในวันที่ 1 มกราคม 2542

3. การลดการนำเข้าทองคำในเอเชีย อาทิ ทางการไต้หวันได้ลดการนำเข้าทองคำแท่ง เพื่อผลิตเหรียญกษาปณ์และแม่พิมพ์ถึงร้อยละ 83 ตามการหดตัวของอุปสงค์ที่เป็นผลสืบเนื่อง จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาค

สำหรับราคาทองคำแท่งในตลาดกรุงเทพฯ ในปี 2541 เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 5,690 บาท จาก 4,824 บาทต่อน้ำหนักทองคำ 1 บาท ในปี 2540 เนื่องจากการอ่อนตัวของค่าเงินบาทอย่างรุนแรงในช่วงต้นปี ส่งผลให้ราคาทองคำในตลาดกรุงเทพฯ ขึ้นไปสูงสุดที่ระดับ 6,993 บาทต่อน้ำหนักทองคำ 1 บาท จากนั้นราคาทองคำได้ลดลงอย่างต่อเนื่องตามค่าเงินบาท ประกอบกับการลดลงของอุปสงค์ทองคำในประเทศ ตามการหดตัวของเศรษฐกิจซึ่งก่อให้เกิดแรงกดดันต่อราคาทองคำในช่วงไตรมาสที่สามและสี่ โดยในเดือนธันวาคมราคาทองคำในตลาดกรุงเทพฯ เท่ากับ 5,117 บาทต่อน้ำหนักทองคำ 1 บาท

มาตรการสำคัญในปี 2541

ในปี 2541 ทางเราได้ดำเนินมาตรการทางการเงิน เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยดูแลทั้งด้านอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยนให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ รวมทั้งได้ดำเนินการฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน ด้วยการปรับปรุงโครงสร้างหนี้และแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของระบบการเงิน ตลอดจนออกมาตรการทางการเงินกำกับและพัฒนาสถาบันการเงินเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน ทั้งนี้ มาตรการต่างๆ สรุปได้ดังนี้

มาตรการด้านการเงิน

1. มาตรการด้านอัตราดอกเบี้ย

1.1 การกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศรวม 2 ฉบับ เรื่อง อัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ (ฉบับที่ 4) และเรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด (ฉบับที่ 5) ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2541 เพิ่มเติมจากฉบับก่อน สรุปได้ดังนี้

1. กำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยที่บริษัทเงินทุนจะจ่ายสำหรับเงินกู้ยืมหรือได้รับจากประชาชนที่ต้องชำระคืนเมื่อทวงถามได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์อ้างอิงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ บวกด้วยอัตราร้อยละ 3 ต่อปี

2. กำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์จะจ่ายสำหรับเงินฝากออมทรัพย์ได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์อ้างอิงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ บวกด้วยอัตราร้อยละ 2 ต่อปี ส่วนเงินฝากประจำยังคงเป็นไปตามเกณฑ์เดิม และให้ประกาศจ่ายอัตราดอกเบี้ยสูงสุดเท่ากันหมดทั้งสำนักงานใหญ่และสาขา

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 กรกฎาคม 2541 เป็นต้นไป

1.2 อัตราดอกเบี้ยของบัตรเงินฝาก (NCD)

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศลงวันที่ 21 สิงหาคม 2541 กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนถือปฏิบัติในเรื่อง ดอกเบี้ยบัตรเงินฝาก (NCD) โดยให้จ่ายดอกเบี้ยในอัตราเดียวกับเงินฝากประจำ คือ สูงสุดไม่เกินอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงบวกด้วยร้อยละ 3 ต่อปี หากธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่มีการจ่ายดอกเบี้ยของบัตรเงินฝากแตกต่างจากเงินฝากทั่วไป ให้แจ้งอัตราดอกเบี้ยบัตรเงินฝากต่อธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อใช้เป็นฐานในการคำนวณอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงด้วย

1.3 อัตราดอกเบี้ยในการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหนังสือเวียนให้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม แจ้งเรื่องการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยในการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงิน ตามระเบียบการให้ความอนุเคราะห์ทางการเงินแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมขนาดย่อม กิจการเลี้ยงสัตว์ การเก็บรักษาสินค้าไว้ในคลังสินค้า และโครงการด้านเกษตรกรรม หรืออุตสาหกรรมเพื่อการพัฒนาชนบท โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยปลายทางที่สถาบันการเงินเรียกเก็บจากลูกค้าเป็นอัตราดอกเบี้ยลอยตัว คือ อัตราดอกเบี้ย MLR ของธนาคารพาณิชย์ที่ขายตั๋วฯ นั้น ลบด้วยร้อยละ 2.75 ต่อปี ส่วนในกรณีที่มีใช้ธนาคารพาณิชย์ ให้ใช้อัตราดอกเบี้ย MLR ตามประกาศของธนาคารพาณิชย์ 4 แห่ง (ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ กรุงไทย กสิกรไทย และไทยพาณิชย์) โดยเฉลี่ย ลบด้วยร้อยละ 2.75 ต่อปี ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 4 พฤษภาคม 2541 เป็นต้นไป

2. มาตรการด้านตลาดเงินตราต่างประเทศ

2.1 การยกเลิกมาตรการแบ่งแยกตลาดเงินตราต่างประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศยกเลิกมาตรการแบ่งแยกตลาดเงินตราต่างประเทศ และให้สถาบันการเงินสามารถซื้อขายเงินตราต่างประเทศในตลาดทันทีกับผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศได้ตามปกติ ตั้งแต่วันที่ 30 มกราคม 2541 เป็นต้นไป

อย่างไรก็ดี เพื่อรักษาเสถียรภาพของตลาดเงินตราต่างประเทศ และป้องกันการเก็งกำไรค่าเงินในอนาคต ได้มีการกำหนดวงเงินการให้กู้เงินบาทแก่ผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศ หรือการสร้างภาระผูกพันใดๆ ที่มีผลให้ต้องจ่ายเงินตราต่างประเทศในอนาคตแก่ผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศ โดยอนุญาตให้สถาบันการเงินทำได้ภายในวงเงินคงค้างสูงสุดไม่เกิน 50 ล้านบาทต่อลูกค้าหนึ่งราย ยกเว้นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องจากธุรกิจการค้าหรือการลงทุนในประเทศไทย

2.2 การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ

ทางการได้ประกาศปรับปรุงระเบียบการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ธนาคารรับอนุญาตปฏิบัติเพิ่มเติม ดังนี้

1. กำหนดให้ผู้ส่งออกต้องนำเงินค่าสินค้าออกเข้ามาในประเทศทันทีที่ได้รับชำระเงินจากผู้ซื้อในต่างประเทศ ไม่ว่าจะผู้ส่งออกจะมีการกำหนดเงื่อนไขเวลาการชำระเงินไว้หรือไม่ การกำหนดเงื่อนไขเวลาดังกล่าวจะกำหนดเกินกว่า 120 วัน (นับจากวันที่ส่งของออกนอกประเทศ) ไม่ได้ เว้นแต่ จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

2. กำหนดให้บุคคลใดที่ได้รับเงินตราต่างประเทศจะต้องขายหรือฝากเงินตราต่างประเทศดังกล่าวกับธนาคารรับอนุญาต ภายใน 7 วัน นับแต่วันที่นำเข้า โดยให้นับรวมถึงวันหยุดของธนาคารด้วย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม 2541

2.3 การจำกัดการถือครองเงินตราต่างประเทศเพื่อการเก็งกำไร

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2541 เรื่องการจำกัดการถือครองเงินตราต่างประเทศเพื่อการเก็งกำไร ดังนี้

1. ธนาคารแห่งประเทศไทยจะดำเนินการตรวจสอบเอกสารการขายเงินตราต่างประเทศทุกราย เพื่อป้องกันการซื้อเงินตราต่างประเทศโดยไม่มีเอกสารหลักฐาน จึงขอให้ธนาคารรับอนุญาตเข้มงวดการขายเงินตราต่างประเทศรายย่อย (จำนวนการขายต่ำกว่าครั้งละ 5,000 ดอลลาร์ สรอ. หรือเทียบเท่า และมีใช้ค่าสินค้า)

2. ธนาคารจะส่งเจ้าพนักงานออกไปสุ่มตรวจการกระทำความผิดในการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของบุคคล ณ สถานที่ประกอบการของธนาคารรับอนุญาต (on sight inspection)

3. ธนาคารจะวางระบบการให้คะแนนความผิดตามระดับความผิด (accumulated point system) เสริมจากระบบการติดตามและตรวจสอบโดยมีบทลงโทษตามระดับของคะแนนความผิดถึงขั้นเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจเงินตราต่างประเทศของธนาคารรับอนุญาตเป็นการชั่วคราว

3. มาตรการด้านสินเชื่อ

3.1 การปรับน้ำหนักความเสี่ยงของสินเชื่อเพื่อการส่งออก

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ ลงวันที่ 6 มีนาคม 2541 ปรับปรุงในเรื่องการดำรงเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน โดยให้ปรับน้ำหนักความเสี่ยงของสินเชื่อเพื่อการส่งออก ดังนี้

1. เงินให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ที่ยังมีได้มีการส่งออก (Pre shipment) ให้ปรับน้ำหนักความเสี่ยงลงจากร้อยละ 100 เหลือร้อยละ 20 สำหรับสินเชื่อเพื่อการส่งออกตาม L/C ที่ได้มีการส่งสินค้าออกไปแล้ว (Post shipment) ให้คัตน้ำหนักความเสี่ยงร้อยละ 20 ตามเดิม

2. เงินให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกตามเอกสารประเภทอื่น รวมทั้ง Document against Payment (D/P) และ Document against Acceptance (D/A) ที่มีธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศรับประกันในการจ่ายเงิน ไม่ว่าสินค้านั้นจะได้ส่งออกหรือยังมีได้ส่งออก ให้มีน้ำหนักความเสี่ยงเท่ากับร้อยละ 20

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 6 มีนาคม 2541

3.2 การปฏิบัติตามแผนสินเชื่อ

ตามที่ธนาคารพาณิชย์รายงานผลการปฏิบัติตามแผนสินเชื่อให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบเป็นรายเดือนนั้น ปรากฏว่าในไตรมาสแรกปี 2541 การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ใน

แต่ละเดือนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับงวดครึ่งแรกปี 2541 ธนาคารได้พิจารณาแล้วเห็นว่าขณะนี้ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่มีสภาพคล่องดีขึ้น หากธนาคารพาณิชย์รายใดประสงค์จะทบทวนแผนสินเชื่อของงวดครึ่งหลังปี 2541 ที่จะต้องยื่นต่อธนาคารใหม่ ก็ขอให้ดำเนินการยื่นแผนทบทวนใหม่ได้ภายในวันที่ 10 มิถุนายน 2541

3.3 การให้บริการบัตรเครดิต

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2541 ผ่อนคลายหลักเกณฑ์ในการใช้บัตรเครดิต โดยขยายระยะเวลาการบังคับใช้และข้อกำหนดวงเงิน และจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องชำระในแต่ละงวด ดังนี้

1. วงเงิน (Credit line) ที่กำหนดให้แก่ผู้ถือบัตรทั้งรายเก่าและรายใหม่ไว้ไม่เกิน 2 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ถือบัตรนั้น เฉพาะผู้ถือบัตรรายเก่าก่อนวันที่ 1 มกราคม 2541 ธนาคารได้ผ่อนผันให้ขยายระยะเวลาการใช้บังคับออกไปอีก 2 ปี เป็นวันที่ 1 มกราคม 2544 ทั้งนี้ ผู้ถือบัตรทั้งรายเก่าและรายใหม่ที่มีประวัติการชำระหนี้ในรอบ 1 ปี ไม่เคยผิดนัดชำระหนี้เกินกว่า 30 วัน หรือมีเงินฝากประจำเป็นหลักทรัพย์ค้ำกับวงเงินที่เกินจาก 2 เท่าของรายได้ ธนาคารพาณิชย์อาจให้วงเงินเกินกว่า 2 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนก็ได้

2. การผ่อนชำระหนี้บางส่วนที่กำหนดให้ผู้ถือบัตรต้องชำระขั้นต่ำ (Minimum payment) ในแต่ละงวดอย่างน้อยร้อยละ 10 ของยอดสินเชื่อบัตรเครดิตคงค้างทั้งสิ้น แต่ต้องไม่ต่ำกว่างวดละ 2,000 บาท เฉพาะผู้ถือบัตรรายเก่าธนาคารได้ผ่อนผันขยายระยะเวลาการใช้บังคับออกไปอีก 2 ปี โดยในช่วงเวลาที่ขยายให้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 ถึง 31 ธันวาคม 2543 ให้ผู้ถือบัตรรายเก่าชำระแต่ละงวดอย่างน้อยร้อยละ 5 ของยอดสินเชื่อบัตรเครดิตคงค้างทั้งสิ้น แต่ต้องไม่ต่ำกว่า 1,000 บาท

4. มาตรการด้านการแก้ไขปัญหาสภาพคล่อง

4.1 การให้กู้ยืมจำนวนใหม่แก่ลูกหนี้ที่จัดชั้น

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหนังสือเวียน เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2541 เพื่อชักชวนความเข้าใจว่า สถาบันการเงินที่ประสงค์จะให้สินเชื่อหรือให้เงินกู้ยืมจำนวนใหม่เพิ่มเติมแก่ลูกหนี้ที่ถูกจัดชั้นอยู่แล้วสามารถทำได้ แต่อย่างไรก็ดี สถาบันการเงินพึงระมัดระวังในการให้กู้ยืมใหม่อย่างรอบคอบ และควรถือหลักปฏิบัติ ดังนี้

1. ต้องสามารถแยกเหตุผลและความจำเป็นของการกู้ยืมจำนวนใหม่ออกจากหนี้เดิมที่มีอยู่ พร้อมทั้งสามารถติดตามและควบคุมการใช้เงินของลูกหนี้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และได้วิเคราะห์แล้วว่าลูกหนี้มีความสามารถชำระหนี้ได้อย่างแน่นอน

2. การให้กู้ยืมใหม่ต้องไม่เป็นการนำไปชำระหนี้เดิมไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อหลีกเลี่ยงการจัดชั้นและการกันเงินสำรอง

3. มีการจัดทำตารางเวลาการจ่ายชำระหนี้ที่กู้ยืมใหม่ให้สอดคล้องกับรายได้หรือกระแสเงินสดของลูกหนี้ และมีหลักฐานประกอบการวิเคราะห์การให้กู้ยืมใหม่อย่างเพียงพอและพร้อมให้ตรวจสอบได้

4.2 การขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของกิจการวิเทศธนกิจเพื่อช่วยเหลือสภาพคล่องแก่ผู้ส่งออกและผู้นำเข้า

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศผ่อนคลายนโยบายเกณฑ์ข้อบังคับในการประกอบกิจการวิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์ฉบับใหม่ เพื่อช่วยเหลือให้ผู้ส่งออกได้รับสินเชื่อเพิ่มขึ้น โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ปรับลดการเบิกถอนเงินให้กู้ยืมขั้นต่ำของกิจการวิเทศธนกิจ (Out-in) จาก 2 ล้านดอลลาร์ สรอ. เป็น 5 แสนดอลลาร์ สรอ. เฉพาะในกรณีที่ให้กู้ยืมแก่ผู้ส่งออกที่มีรายได้จากการส่งออกเกินกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งสิ้น หรือลูกค้าที่มีรายได้เกินกว่าครึ่งหนึ่งจากการขายหรือการให้บริการแก่ผู้ส่งออกดังกล่าว ทั้งนี้ ให้รวมถึงการรับซื้อหรือรับโอนลูกหนี้เงินให้กู้ยืมที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

2. ให้กิจการวิเทศธนกิจรับซื้อลดตราสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกที่เป็นเงินตราต่างประเทศเฉพาะกรณีที่ผู้ขายสินค้าเป็นผู้ส่งออกที่อยู่ในประเทศไทยโดยไม่มีกำหนดวงเงินขั้นต่ำ

3. อนุญาตให้กิจการวิเทศธนกิจรับรอง รับอาวัล หรือค้ำประกัน หนี้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้กับลูกค้าในประเทศเพื่อกู้ยืมเงินตราต่างประเทศจากธนาคารพาณิชย์ไทยหรือสถาบันการเงินในต่างประเทศ โดยกำหนดวงเงินค้ำประกัน คือ ลูกค้าทั่วไปต้องมีวงเงินไม่ต่ำกว่า 2 ล้านดอลลาร์ สรอ. หรือเทียบเท่า ส่วนลูกค้าที่เป็นผู้ส่งออก หรือลูกค้าที่มีรายได้เกินกว่าครึ่งหนึ่งจากการขายหรือให้บริการแก่บริษัทที่ประกอบธุรกิจส่งออก (ที่มีรายได้จากการส่งออกเกินกว่าครึ่งหนึ่ง) ต้องมีวงเงินไม่ต่ำกว่า 5 แสนดอลลาร์ สรอ. หรือเทียบเท่า

4. ให้กิจการวิเทศธนกิจมีสินทรัพย์ที่เป็นเงินบาทเพื่อสำรองไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 100 ล้านบาท เป็น 200 ล้านบาท และเพิ่มประเภทของสินทรัพย์เงินบาทที่ให้กิจการวิเทศธนกิจดำรง ได้แก่ เงินสด เงินทตรงจ่ายแก่พนักงาน ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าเกี่ยวกับการดำเนินงาน และเงินค้ำมัดจำ

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 เมษายน 2541

นอกจากนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้กิจการวิเทศธนกิจให้กู้ยืมแก่ผู้นำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการประกอบกิจการ วิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) สรุปได้ดังนี้

1) อนุญาตให้กิจการวิเทศธนกิจเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเพื่อส่งสินค้าให้แก่ผู้นำเข้าในประเทศ โดยกำหนดวงเงินขั้นต่ำสำหรับลูกค้าทั่วไปต้อง

มีวงเงินไม่ต่ำกว่า 2 ล้านดอลลาร์ สรอ. หรือเทียบเท่า ส่วนลูกค้าที่เป็นผู้นำเข้าสินค้ามาเพื่อการส่งออกที่มีรายได้จากการส่งออกเกินกว่าครึ่งหนึ่ง หรือลูกค้าที่เป็นผู้นำเข้าสินค้าที่มีรายได้เกินกว่าครึ่งหนึ่งจากการขายสินค้าหรือบริการแก่ผู้ส่งออก (ที่มีรายได้จากการส่งออกเกินกว่าครึ่งหนึ่ง) ต้องมีวงเงินไม่ต่ำกว่า 5 แสนดอลลาร์ สรอ. หรือเทียบเท่า

2) อนุญาตให้กิจการวิเทศธนกิจให้กู้ยืมโดยทำสัญญาทรัสต์รีซีท (T/R) ที่เป็นเงินตราต่างประเทศแก่ผู้นำเข้าในประเทศ ทั้งในกรณีที่มี L/C และไม่มี L/C โดยกำหนดวงเงินขั้นต่ำในการให้กู้ยืมตาม 1)

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 มิถุนายน 2541

4.3 การตั้งศูนย์ Hotline เพื่อรับแจ้งปัญหาสภาพคล่องของผู้ส่งออกรายย่อย

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศข่าว ธปท. เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2541 จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกาลเพื่ออุตสาหกรรมส่งออกรายย่อยขึ้น เพื่อพิจารณาแนวทางและมาตรการระยะสั้นในการแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของผู้ส่งออกรายย่อย โดยได้จัดตั้งศูนย์ Hotline ขึ้นเพื่อรับแจ้งปัญหาสภาพคล่องโดยตรงจากผู้ส่งออกรายย่อยที่มีปัญหาในการขอรับสินเชื่อจากสถาบันการเงิน

4.4 การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่กิจการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2541 เรื่อง การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่กิจการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยขอความร่วมมือจากสถาบันการเงินช่วยเร่งการปล่อยกู้ให้แก่ผู้ประกอบการดังกล่าว และให้ถือเป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วน ในการนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะผ่อนผันให้ผู้ประกอบการดังกล่าวที่เคยได้รับความอนุเคราะห์ทางการเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งได้หมดอายุไปแล้ว สามารถยื่นขอรับความอนุเคราะห์ทางการเงินจากธนาคารได้อีก ทั้งนี้ ให้ครอบคลุมถึงผู้ประกอบการหัตถอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมในครัวเรือนด้วย

5. มาตรการฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน

5.1 แผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศมาตรการแผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน เมื่อ วันที่ 14 สิงหาคม 2541 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ให้ธนาคารพาณิชย์ 2 แห่ง และบริษัทเงินทุน 5 แห่ง (ได้แก่ ธนาคารแหลมทอง ธนาคารสหธนาคาร บริษัทเงินทุนธนสยาม บริษัทเงินทุนเฟิสท์ซิตี้อินเวสเมนท์ บริษัทเงินทุนวชิระธนทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไอเอฟซีทีไฟแนนซ์ และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไทยซัมมิท) ลดทุนเหลือหุ้นละหนึ่งสตางค์ และให้เพิ่มทุน ตลอดจนให้มีการเปลี่ยนตัวผู้บริหาร สำหรับธนาคาร

แหลมทองให้รวมกิจการเข้ากับธนาคารรัตนสิน ส่วนธนาคารสหธนาคารและบริษัทเงินทุน 5 แห่ง รวมทั้งบริษัทเงินทุนที่ถูกแทรกแซงก่อนหน้านี้อีก 7 แห่ง (เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2541) ให้รวมเข้ากับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนกิจ

2. ให้ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม และธนาคารมหานคร โอนไปรวมเข้ากับธนาคารกรุงไทย ในกรณีของธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม จะโอนไปเฉพาะส่วนที่เป็นสินทรัพย์ที่ดี สำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพยังให้คงไว้ที่ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม ซึ่งจะเปลี่ยนหน้าที่เป็นบริษัทบริหารสินทรัพย์เพื่อดูแลหนี้เสียต่อไป

3. ให้ธนาคารศรีนครและธนาคารนครหลวงไทยเพิ่มทุนตามเกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์ และกันสำรองปี 2543 โดยกองทุนเพื่อการฟื้นฟู จะแปลงหนี้ทั้งหมดของทั้งสองธนาคารเป็นทุน หลังจากนั้นจะขายให้แก่ภาคเอกชนต่อไป

4. ทางกรมได้กำหนดโครงการที่จะช่วยเหลือในการเพิ่มทุนของสถาบันการเงิน โดยแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ

4.1 การเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 1 มีเงื่อนไขว่า สถาบันการเงินต้องกันสำรองเพื่อหนี้เสียให้ครบถ้วนตามที่ตามเกณฑ์ปี 2543 และต้องหาเงินลงทุนจากภาคเอกชนมาร่วมสมทบด้วย โดยรัฐบาลจะช่วยเพิ่มทุนเป็นหุ้นบุริมสิทธิ

4.2 การเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 2 มีเงื่อนไขว่า สถาบันการเงินมีผลขาดทุนจากการประណอมหนี้ ทำให้เงินกองทุนลดต่ำลง หรือมีการให้กู้ยืมเพิ่มเติม โดยรัฐบาลจะช่วยเพิ่มทุนด้วยการซื้อหุ้นกู้ด้อยสิทธิจากสถาบันการเงิน ซึ่งนับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 2

ทั้งนี้ ทางกรมจะช่วยเพิ่มทุนเฉพาะสถาบันการเงินที่ยังมีศักยภาพในการดำเนินการต่อไป และสถาบันการเงินที่เข้าร่วมโครงการจะสามารถเลือกเข้าโครงการใดโครงการหนึ่ง หรือทั้งสองโครงการก็ได้

ต่อมา เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 กระทรวงการคลังได้ออกประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขสำหรับสถาบันการเงินที่ประสงค์จะขอเข้ารับความช่วยเหลือจากกระทรวงการคลัง ตามโครงการช่วยเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 1 และโครงการช่วยเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 2 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) โครงการช่วยเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 1 สถาบันการเงินที่มีสิทธิยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทเงินทุน หรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เฉพาะที่จดทะเบียนในประเทศไทย หากเป็นสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเข้าแทรกแซง หรือได้รับมอบหมายให้เป็นแกนในการควบรวมกิจการ จะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นตามแนวทางที่กำหนดในแผนฟื้นฟูก่อน โดยก่อนที่ยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการจะต้องมีมติจากคณะกรรมการของสถาบันการเงิน ให้ขอเข้าร่วมรับความช่วยเหลือตามโครงการช่วยเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 1 ให้กันสำรองให้ครบถ้วนตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย และให้ออกหุ้นบุริมสิทธิตามจำนวนที่ต้องการเพิ่มทุนจำหน่ายให้กระทรวงการคลังและผู้ร่วมลงทุนสมทบ

2) โครงการช่วยเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 2 สถาบันการเงินที่มีสิทธิยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทเงินทุน หรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เฉพาะที่จดทะเบียนในประเทศไทย ไม่ว่าจะขอได้รับความช่วยเหลือตามโครงการช่วยเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 1 แล้วหรือไม่ก็ตาม โดยก่อนที่จะยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการจะต้องมีมติจากคณะกรรมการของสถาบันการเงินให้ขอเข้าร่วมรับความช่วยเหลือตามโครงการช่วยเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 2 และให้ดำเนินการออกหุ้นกู้ด้วยสิทธิตามจำนวนที่ต้องการจำหน่ายให้แก่กระทรวงการคลัง

ทั้งนี้ ให้สถาบันการเงินที่จะขอเข้าร่วมโครงการยื่นคำขอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยได้ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2541 จนถึงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2543

5.2 พระราชกำหนด 4 ฉบับ ในการสนับสนุนการดำเนินการตามแผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน

เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน ทางเราได้ออกพระราชกำหนด 4 ฉบับ ดังต่อไปนี้

1. พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2541
2. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541
3. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541
4. พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2541 เป็นต้นไป

5.3 การกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกที่ปรึกษาทางการเงินเพื่อจำหน่ายกิจการของธนาคารศรีนครและธนาคารนครหลวงไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2541 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกที่ปรึกษาทางการเงินเพื่อจำหน่ายกิจการของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) และธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โดยบริษัทที่จะยื่นเสนอเป็นที่ปรึกษาทางการเงินต้องมีคุณสมบัติเป็นบริษัทที่มีประสบการณ์เป็นที่ปรึกษา และช่วยเหลือการขายกิจการของสถาบันการเงินมาแล้ว มีบุคลากรที่มีความชำนาญ และมีเครือข่ายกว้างขวางในประเทศต่าง ๆ ขอให้ผู้ที่สนใจเป็นที่ปรึกษาทางการเงินเพื่อจำหน่ายกิจการของธนาคารดังกล่าว ยื่นข้อเสนอรวมทั้งระบุค่าธรรมเนียมในการให้คำปรึกษา และการดำเนินการจัดจำหน่าย รวมทั้งบุคลากรที่จะร่วมดำเนินการให้ชัดเจน มายังธนาคารแห่งประเทศไทย ภายในวันที่ 31 สิงหาคม 2541

5.4 หลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้และการประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ร่วมกับสถาบันการเงินพิจารณาหลักเกณฑ์รายละเอียดในส่วนของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้และการประเมินราคาหลักประกัน ดังนี้

1. การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ สถาบันการเงินจะต้องกำหนดนโยบายและมาตรการปรับโครงสร้างหนี้เป็นลายลักษณ์อักษร ต้องมีสถาบันการเงินอื่นหรือบุคคลที่ 3 ที่ไม่มีความสัมพันธ์หรือผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินและลูกหนี้ เป็นผู้ทำหน้าที่วิเคราะห์ฐานะการเงินและความสามารถในการชำระหนี้ ตลอดจนกระแสเงินสดของลูกหนี้ ยกเว้นกรณีที่มีความสัมพันธ์เนื่องจากการเข้าไปแก้ปัญหาหนี้เสีย ทั้งนี้ ภายหลังการปรับโครงสร้างหนี้ลูกหนี้ที่ถูกจัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐานจะได้รับการเปลี่ยนสถานะเป็นลูกหนี้ปกติได้ หากมีการชำระเงินติดต่อกัน 3 เดือน

2. สถาบันการเงินจะต้องประเมินมูลค่าหลักประกันโดยสม่ำเสมออย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อให้มูลค่าของหลักประกันเป็นมูลค่าตามราคาตลาดโดยผู้ประเมินราคาจะต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อ การลงทุน การเรียกชำระหนี้ รวมทั้งลูกหนี้และหลักประกัน

3. หลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้และหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ในการคำนวณส่วนสูญเสียชีวิตที่เกิดขึ้นจากการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน 2541 เป็นต้นไป ส่วนหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ในการคำนวณเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2541 เป็นต้นไป

อนึ่ง เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2541 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหนังสือเวียน ให้สาขาธนาคารต่างประเทศ และสำนักงานวิเทศธนกิจของธนาคารต่างประเทศทุกธนาคาร ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามแนวทางเดียวกันกับประกาศเรื่องหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้และหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงิน และเรื่องนโยบาย วิธีการ และขั้นตอนเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้และการประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงิน ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2541 และวันที่ 22 มิถุนายน 2541 ตามลำดับ และยังได้กำหนดให้กิจการวิเทศธนกิจของธนาคารต่างประเทศกันสำรองสำหรับสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ตามเกณฑ์ภายในของแต่ละธนาคาร แต่ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 0.25 ของเงินให้สินเชื่อคงค้างทั้งสิ้น ณ วันสิ้นงวดการบัญชีหรือระยะเวลา 6 เดือน

5.5 การเพิ่มประเภทสินทรัพย์ซึ่งเป็นเงินบาทของกิจการวิเทศธนกิจ

เพื่อเปิดโอกาสให้กิจการวิเทศธนกิจร่วมลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลกรณีพิเศษเพื่อปรับโครงสร้างหนี้ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟู วงเงิน 5 แสนล้านบาท ธนาคารจึงได้ออกประกาศเรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการประกอบกิจการวิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 3) อนุญาตให้กิจการวิเทศธนกิจลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลกรณีพิเศษดังกล่าวได้โดยไม่จำกัดจำนวน

(จากเดิม 200 ล้านบาท) นอกจากนั้นยังอนุญาตให้สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศและกิจการวิเทศธนกิจที่ปรับฐานะเป็นสาขาเต็มรูปแบบสามารถถือพันธบัตรรัฐบาลสกุลเงินบาทและสกุลเงินตราต่างประเทศเพื่อใช้เป็นกองทุนได้

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 มิถุนายน 2541

อนึ่ง เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2541 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศเรื่องเดียวกันเป็นฉบับที่ 4 อนุญาตให้กิจการวิเทศธนกิจลงทุนในหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หรือใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นอื่นเนื่องมาจากการปรับโครงสร้างหนี้จากนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่กิจการวิเทศธนกิจในการปรับโครงสร้างหนี้ด้วยวิธีการแปลงหนี้เป็นทุน

5.6 การดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้ระบบสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2541 ให้ความเห็นชอบในการดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงกรรมการ กรรมการบริหาร และฝ่ายจัดการของธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โดยได้แต่งตั้งบุคคลภายนอกที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการเงินการธนาคาร และการดำเนินธุรกิจเป็นอย่างดีเข้าไปดำรงตำแหน่งแทน

นอกจากนี้ ได้ให้ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม จำกัด (มหาชน) ธนาคารมหานคร จำกัด (มหาชน) และธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เพิ่มทุนหลังจากที่ได้ลดทุน

5.7 การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์และกิจการวิเทศธนกิจประกอบธุรกิจรับซื้อหรือรับโอนลูกหนี้เงินให้กู้ยืม

1. ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2541 อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจรับซื้อหรือรับโอนลูกหนี้เงินให้กู้ยืมภายใต้ข้อกำหนด ดังนี้

– ธนาคารพาณิชย์สามารถรับซื้อหรือรับโอนลูกหนี้เงินกู้ยืมที่เป็นเงินบาทจากสถาบันการเงินในประเทศ หรือบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน และเงินตราต่างประเทศจากสถาบันการเงินในประเทศ สถาบันการเงินที่จดทะเบียนในต่างประเทศ หรือบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน

– การรับซื้อหรือรับโอนลูกหนี้เงินให้กู้ยืม ต้องเป็นการรับซื้อโดยเด็ดขาดตามสภาพของหนี้ที่เป็นอยู่ ทั้งการจัดชั้นและระยะเวลาที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้น

2. ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2541 อนุญาตเป็นการทั่วไปให้กิจการวิเทศธนกิจรับซื้อหรือรับโอนลูกหนี้เงินให้กู้ยืมที่เป็นเงินตราต่างประเทศจากสถาบันการเงินในประเทศ สถาบันการเงินที่จดทะเบียนในต่างประเทศ หรือบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน โดยการเบิกถอนเงินให้กู้ยืมในประเทศที่รับซื้อหรือรับโอนของผู้กู้แต่ละรายต้องมีจำนวนครั้งละไม่ต่ำกว่า 2 ล้านดอลลาร์ สรอ. หรือเทียบเท่า เว้นแต่เป็นการเบิกถอนโดยสถาบันการเงิน หรือเป็นการเบิกถอนงวดสุดท้าย หรือเป็นกรณีที่มียอดคงค้างที่เบิกถอนไป

แล้วไม่ต่ำกว่า 2 ล้านดอลลาร์ สรอ. และการรับซื้อหรือรับโอนลูกหนี้เงินให้กู้ยืม ต้องเป็นการรับซื้อโดยเด็ดขาดตามสภาพของหนี้ที่เป็นอยู่ทั้งการจัดชั้นและระยะเวลาที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้น

6. มาตรการด้านการกำกับและพัฒนาสถาบันการเงิน

6.1 การปรับปรุงมาตรฐานการกำกับดูแลสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศลงวันที่ 31 มีนาคม 2541 ปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสถาบันการเงินเกี่ยวกับการระงับการรับซื้อดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้ การจัดชั้นลูกหนี้ การกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้ที่จัดชั้น และมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เข้าสู่มาตรฐานสากลภายในสิ้นปี 2543 รายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. ให้สถาบันการเงินระงับการบันทึกดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 สำหรับลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยเกินกว่า 3 เดือน นับจากวันที่ครบกำหนดชำระ และให้สถาบันการเงินบันทึกยกเลิกดอกเบี้ยค้างรับที่เกิดขึ้นหลังวันที่ 1 มกราคม 2543 ของลูกหนี้ที่ถูกระงับการบันทึกดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้ออกจากบัญชี

2. ตั้งแต่วาดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541 ให้สถาบันการเงินพิจารณาจัดชั้นลูกหนี้และภาระผูกพันทั้งในและนอกงบการเงิน โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภทตามคุณภาพของลูกหนี้ คือ ลูกหนี้ปกติ ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ และลูกหนี้จัดชั้นสูญ ให้พิจารณาตามคุณภาพและความสามารถของลูกหนี้เป็นหลัก แต่ต้องไม่เกินระยะเวลาของการค้างชำระที่เป็นเกณฑ์ในการจัดชั้นประเภทต่างๆ

3. ลูกหนี้ทั้ง 5 ประเภท ต้องกันสำรองในอัตราต่างๆ กัน กล่าวคือ ลูกหนี้ปกติ ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน และลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ ให้กันสำรองในอัตราร้อยละ 1 2 20 และ 50 ตามลำดับ ส่วนลูกหนี้จัดชั้นสูญให้กันสำรองในอัตราร้อยละ 100 หรือตัดออกจากบัญชี

4. การประเมินมูลค่าหลักประกันและการันนหลักประกันในการกันเงินสำรองฯ สถาบันการเงินไม่ต้องพิจารณามูลค่าหลักประกันเป็นเกณฑ์ในการจัดชั้นลูกหนี้ แต่สามารถนำมูลค่าของหลักประกันซึ่งได้มีการประเมินราคาตลาดอย่างเหมาะสมแล้วมาหักออกจากเงินให้สินเชื่อที่ต้องกันเงินสำรองฯ

5. ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหาฐานะการเงิน สถาบันการเงินจะต้องประเมินสภาพที่แท้จริงของลูกหนี้และเงื่อนไขใหม่ กล่าวคือ ต้องคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ และหากมีความเสียหายเกิดขึ้น สถาบันการเงินต้องมีการรับรู้และกันสำรองอย่างเพียงพอ

6. สถาบันการเงินต้องสอบทานคุณภาพของเงินให้สินเชื่อทั้งสิ้น ได้แก่ เงินให้กู้ยืมเงินเบิกเกินบัญชี ลูกหนี้ และเงินให้เครดิตในรูปแบบอื่น รวมทั้งภาระผูกพันทั้งในและนอกงบดุล โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบการควบคุมการบริหารความเสี่ยง และต้องจัดทำรายงานเสนอต่อ

ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นรายไตรมาส

6.2 การประกอบกิจการธนาคารปลอดดอกเบี้ย (Interest-Free Units)

ธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบกิจการธนาคารปลอดดอกเบี้ยเป็นแผนกหนึ่งในธนาคารพาณิชย์ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบกิจการธนาคารปลอดดอกเบี้ยเป็นแผนกหนึ่งต่างหากในสำนักงานธนาคารพาณิชย์ เมื่อได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย และกิจการธนาคารปลอดดอกเบี้ยให้หมายถึง กิจการธนาคารตามหลักศาสนาอิสลามซึ่งสามารถให้บริการได้ตามความหมายของการธนาคารพาณิชย์ตามมาตรา 4 และมาตรา 9 ทวิ แห่ง พรบ. การธนาคารพาณิชย์

2. ธนาคารจะพิจารณาอนุญาตจากฐานะการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ และความพร้อมในการประกอบธุรกิจ ทั้งด้านบุคลากรและการจัดการ โดยธนาคารที่ยื่นคำขอต้องมี ส่วนของผู้ถือหุ้นกรณีธนาคารพาณิชย์ไทย หรือสินทรัพย์ตามมาตรา 6 กรณีสาขาธนาคารต่างประเทศไม่น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท และในคำขออนุญาตจะต้องมีรายละเอียดในเรื่องต่างๆ อาทิ สาขาที่จะประกอบกิจการธนาคารปลอดดอกเบี้ย ทุนดำเนินการ และวิธีการจัดหาประเภทของเงินฝากและสินเชื่อที่จะให้บริการ ฯลฯ

3. ธนาคารจะอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบกิจการธนาคารปลอดดอกเบี้ย โดยมีเงื่อนไขให้ปฏิบัติตาม เช่น ต้องแจ้งวันเปิดทำการให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน ต้องจัดสรรเงินที่ได้รับจากการขายหุ้นเพิ่มทุนมาใช้เป็นทุนดำเนินการ และเงินทุนของกิจการนี้ต้องปราศจากดอกเบี้ย ต้องแบ่งแยกทรัพย์สิน หนี้สิน และภาระผูกพัน รวมทั้งระบบบัญชี ต่างหากจากกิจการธนาคารพาณิชย์ เสมือนหนึ่งเป็นคนละนิติบุคคล เป็นต้น

ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์ที่สนใจจะประกอบกิจการธนาคารปลอดดอกเบี้ยยื่นคำขออนุญาตในงวดแรกได้ภายในสิ้นเดือนเมษายน 2541 สำหรับงวดต่อไปธนาคารจะแจ้งให้ทราบในภายหลัง

6.3 การดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ออกประกาศปรับปรุงองค์ประกอบของหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ บริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ โดยกำหนดให้

- ธนาคารพาณิชย์ดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงอยู่ที่อัตราเดิมร้อยละ 8.5 แต่เปลี่ยนองค์ประกอบการดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 จากเดิมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 6 เป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.25

- บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ให้ดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงอยู่ที่อัตราเดิมร้อยละ 8.0 แต่เปลี่ยนองค์ประกอบการดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 จากเดิมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5.5 เป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.0

นอกจากนี้ ยังให้นับเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติเข้าเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 2 ได้โดยมีเงื่อนไขว่า ต้องกันสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ จัดชั้นสงสัย จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน และจัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ ให้ครบถ้วนเต็มจำนวนตามที่ต้องกันสำหรับปี 2543 ก่อน และให้เงินสำรองดังกล่าวนับเป็นเงินกองทุนได้ตามจำนวนที่กันไว้แต่ไม่เกินร้อยละ 1.25 ของยอดสินทรัพย์เสี่ยง

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 สิงหาคม 2541 เป็นต้นไป

6.4 การดำรงสินทรัพย์ของสาขาธนาคารต่างประเทศ

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของทางการในการฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน และจงใจให้ธนาคารต่างประเทศเข้ามาลงทุนในสถาบันการเงินไทย กระทรวงการคลังได้ออกประกาศ เรื่อง การดำรงสินทรัพย์ของสาขาธนาคารต่างประเทศ โดยกำหนดให้สาขาธนาคารต่างประเทศดำรงสินทรัพย์ตามมาตรา 6 เพิ่มเติมได้ในรูปเงินลงทุนในนิติบุคคล ซึ่งในที่สุดจะนำไปลงทุนในหุ้นสามัญหรือหุ้นบริมสิทธิของธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทเงินทุนที่จดทะเบียนในประเทศไทย ตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย หรือลงทุนในหุ้นสามัญหรือในหุ้นบริมสิทธิของธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทเงินทุนที่จดทะเบียนในประเทศไทยได้

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 สิงหาคม 2541 เป็นต้นไป

6.5 การปรับองค์ประกอบสินทรัพย์สภาพคล่องสำหรับเงินกู้ยืมระยะสั้นจาก ต่างประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศปรับองค์ประกอบสินทรัพย์สภาพคล่องของสถาบันการเงินสำหรับเงินกู้ยืมหรือได้รับจากต่างประเทศระยะต่ำกว่า 1 ปี จากที่ต้องดำรงเป็นเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยทั้งสิ้นเฉลี่ยแล้วไม่ต่ำกว่าร้อยละ 6 ให้มีองค์ประกอบเช่นเดียวกับการดำรงปกติตามฐานเงินรับฝาก ดังนี้

1. บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเป็นเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 0.5 เป็นหลักทรัพย์ที่ปราศจากภาวะผูกพันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.5 ที่เหลือเป็นเงินฝากธนาคารที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย เงินให้กู้ยืมเมื่อเรียกแก่ธนาคารที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย และกองทุนเพื่อการฟื้นฟู และบัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ซึ่งปราศจากภาวะผูกพัน (ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2541 เป็นต้นไป)

2. ธนาคารพาณิชย์และสำนักงานวิเทศธนกิจต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเป็นเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2 เป็นเงินสดไม่เกินร้อยละ 2.5 และส่วนที่เหลือเป็นหลักทรัพย์รัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจซึ่งปราศจากภาวะผูกพัน (ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 8 สิงหาคม 2541 เป็นต้นไป)

นอกจากนี้ ยังให้เพิ่มตัวสัญญาใช้เงินที่ออกโดยบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ และบัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารกรุงไทยตามโครงการรับแลกเปลี่ยนตัวฯ 56 บริษัทที่ถูกระงับกิจการ

ซึ่งถือเป็นหลักทรัพย์ที่ปราศจากภาระผูกพัน (มีน้ำหนักความเสี่ยงเท่ากับศูนย์) ให้เป็นหลักทรัพย์สภาพคล่องด้วย

6.6 การอนุญาตให้สถาบันการเงินประกอบกิจการจัดการโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ เพื่อเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. และประกอบกิจการตัวแทนเรียกเก็บหนี้

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2541 เรื่อง การอนุญาตให้สถาบันการเงินประกอบกิจการจัดการโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์เพื่อเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. และประกอบกิจการตัวแทนเรียกเก็บหนี้ ดังนี้

1. “การแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์” หมายถึง การรับโอนสินทรัพย์และการออกหลักทรัพย์จำหน่ายแก่ผู้ลงทุน โดยกำหนดให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ถือหลักทรัพย์ขึ้นอยู่กับกระแสรายรับที่เกิดจากสินทรัพย์ที่รับโอนมา และ “สินทรัพย์” หมายถึง สิทธิเรียกร้องหรือสิทธิอื่นใดที่ก่อให้เกิดกระแสรายรับขึ้นในอนาคต ไม่ว่ารายรับนั้นจะมีความแน่นอนหรือไม่ก็ตาม และการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการเรียกเก็บหนี้

2. อนุญาตเป็นการทั่วไปให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ประกอบกิจการจัดการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์เพื่อเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนเสนอโครงการต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

3. อนุญาตเป็นการทั่วไปให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ประกอบกิจการเป็นตัวแทนเรียกเก็บหนี้ให้แก่บุคคลใดๆ โดยมีค่าตอบแทน

6.7 การปรับปรุงข้อกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติในเรื่องบัตรเงินฝาก

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศปรับปรุง เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติในเรื่องบัตรเงินฝาก (ฉบับที่ 2) โดยให้ธนาคารพาณิชย์ที่ออกบัตรเงินฝากมียอดบัตรเงินฝากคงค้างขณะใดขณะหนึ่ง รวมกันเกินกว่า 1 เท่าของเงินกองทุนได้ ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 กรกฎาคม 2541

6.8 การปรับปรุงหลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิ

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2541 ปรับปรุงหลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิของธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่นที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินตราต่างประเทศทุกแห่ง ดังนี้

1. ให้อยกเลิกหนังสือเวียนทุกฉบับที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศก่อนหน้านี้เกี่ยวกับเรื่อง การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิ

2. ให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่นที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินตราต่างประเทศ ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิเฉลี่ยรายสัปดาห์เป็นยอดเกินดุลหรือขาดดุลได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินกองทุนชั้นที่ 1 หรือ 5 ล้านดอลลาร์ สรอ. แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน

3. สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศให้รวมฐานะเงินตราต่างประเทศของกิจการวิเทศธนกิจในการคำนวณฐานะสุทธิที่ต้องดำรงตามเกณฑ์ดังกล่าวด้วย และผ่อนผันให้ไม่ต้องนับเงินลงทุนในสาขาต่างประเทศ และเงินลงทุนที่มีลักษณะเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งไม่มีกำหนดระยะเวลาชำระคืน เป็นสินทรัพย์เงินตราต่างประเทศในการคำนวณฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิที่ต้องดำรงตามเกณฑ์

ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่สัปดาห์สิ้นสุดวันที่ 5 พฤศจิกายน 2541

6.9 การขออนุญาตจัดตั้งธนาคารที่จำกัดขอบเขตธุรกิจ

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหนังสือเวียนให้แก่บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เพื่อนำส่งประกาศกระทรวงการคลังเรื่อง การขออนุญาตจัดตั้งธนาคารที่จำกัดขอบเขตธุรกิจ โดยให้ยื่นหนังสือแสดงเจตนาต่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2541 เป็นต้นไป และสำหรับบริษัทเงินทุนที่ยื่นคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์เนื่องจากการควบหรือรวมกิจการของสถาบันการเงิน หรือการขออนุญาตประกอบธุรกิจเพิ่มเติม และมีสำนักงานสาขา สามารถปรับปรุงคำขอเดิมเป็นคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารที่จำกัดขอบเขตธุรกิจได้

ธนาคารที่จำกัดขอบเขตธุรกิจ หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการธนาคารพาณิชย์โดยมีเงื่อนไข ยกเว้นมิให้รับฝากเงินประเภทวงกมที่เบิกถอนโดยใช้เช็ค บริษัทที่ขออนุญาตจัดตั้งจะต้องเป็นบริษัทที่มีประวัติผลการดำเนินงานดี และมีแผนจะควบหรือรวมกิจการ หรือรับโอนสินทรัพย์และหนี้สินทั้งหมดหรือบางส่วนจากสถาบันการเงินอื่นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบ

7. การให้ความอนุเคราะห์ทางการเงินแก่ภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ

7.1 การปรับปรุงระเบียบการให้ความอนุเคราะห์ทางการเงินแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมขนาดย่อม

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงระเบียบการให้ความอนุเคราะห์ทางการเงินแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและกิจการอุตสาหกรรมขนาดย่อม โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ขยายขอบเขตการให้ความอนุเคราะห์ตามระเบียบอุตสาหกรรมขนาดย่อม โดยให้รวมถึงกิจการหัตถอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมในครัวเรือน เพื่อช่วยฟื้นฟูอาชีพและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นชนบท

2. ปรับปรุงประเภทอุตสาหกรรมที่ธนาคารจะให้ความอนุเคราะห์ ได้แก่ กิจการ

อุตสาหกรรมเพื่อการวิจัยและพัฒนา กิจกรรมอุตสาหกรรมที่ช่วยแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม กิจกรรม อุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการประหยัดพลังงาน และกิจกรรมอุตสาหกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม

3. เพิ่มสัดส่วนเงินช่วยเหลือของธนาคารตามระเบียบอุตสาหกรรม และระเบียบ อุตสาหกรรมขนาดย่อม จากร้อยละ 50 เป็นร้อยละ 60 ของจำนวนเงินในตั๋วสัญญาใช้เงิน

ทั้งนี้ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2541 เป็นต้นไป

อนึ่ง เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2541 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศปรับปรุงอัตรา ดอกเบี้ยในการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินที่สถาบันการเงินคิดกับผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมและ อุตสาหกรรมขนาดย่อม จากเดิมในอัตรา MLR ลบด้วยร้อยละ 2.75 ต่อปี เป็นอัตรา MLR ลบ ด้วยร้อยละ 1 ต่อปี

7.2 การรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการค้าพืชผลเกษตร

ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการรับซื้อข้าวเปลือกในอัตรา ร้อยละ 60 ของจำนวนเงินในตั๋วสัญญาใช้เงิน โดยคิดดอกเบี้ยจากธนาคารพาณิชย์ในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี และให้ธนาคารพาณิชย์คิดกับลูกค้าในอัตรา MLR ลบด้วยร้อยละ 2.75 ต่อปี ทั้งนี้ จะรับ ซื้อด้วย ตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม เป็นต้นไป จนกว่าจะมีประกาศเปลี่ยนแปลง

มาตรการทางการคลัง

1. มาตรการด้านรายได้

ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีหลายประเภทและเปลี่ยนแปลงค่าธรรมเนียมเพื่อ วัตถุประสงค์ดังนี้

1.1 เพื่อขยายฐานภาษีและเพิ่มรายได้ภาษีอากร

- ขึ้นภาษีสรรพสามิตน้ำมันเบนซินและเครื่องดื่มีแอลกอฮอล์และขึ้นภาษีศุลกากร สำหรับบุหรี่ยาสูบและสินค้าฟุ่มเฟือยต่างๆ

- ปรับโครงสร้างราคาภาษีโรงเรือนและที่ดิน โดยปรับหลักเกณฑ์การคำนวณราคา ประกาศ ณ โรงกลั่นและราคานำเข้า เพิ่มค่าการตลาดก๊าซหุงต้ม และลดราคาขายส่ง ขยายปลีก

- เพิ่มค่าธรรมเนียม โดยเพิ่มอัตราค่าธรรมเนียมพิเศษการส่งออกข้าว เพิ่มอัตราสูง สุดของค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินเพื่อเดินทางภายในประเทศ จากครั้งละ 100 บาท เป็นครั้ง ละ 400 บาท และอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตั้งสถานีวิทยุคมนาคม จากอัตราเดียวเป็นหลาย อัตราตามขนาดกำลังส่ง

- การกำหนดกิจการที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ ได้แก่

- กิจการซื้อและขายคินหลักทรัพย์ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามที่กรมสรรพากรกำหนด

- กิจการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางการค้าหรือหากำไร ประกอบด้วยการจัดสรรที่ดิน การขายห้องชุด อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อขาย รวมถึงที่ดินอันเป็นที่ตั้งอสังหาริมทรัพย์ที่มีการแบ่งแยกเพื่อขายหรือที่ผู้ขายมีไว้ใน การประกอบกิจการเฉพาะของนิติบุคคลตามมาตรา 77/1 แห่งประมวลรัษฎากร รวมถึงการขายที่ได้กระทำภายในห้าปีนับแต่วันที่ได้อสังหาริมทรัพย์ (มีข้อยกเว้นหลายกรณี)

1.2 เพื่อส่งเสริมการส่งออก

1) ยกเว้นค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากสินค้าทุ่ตลาดหรือสินค้าที่ได้รับการอุดหนุนที่นำเข้ามาใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับสินค้าส่งออก การปรับลดอัตราอากรขาเข้าของชิ้นส่วนวัตถุดิบ และส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้ประกอบการส่งออก การให้อำนาจอธิบดีกเว้นภาษีสรรพสามิตเป็นการเฉพาะราย สำหรับสินค้าซึ่งนำไปเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าส่งออก

2) ให้คงค่าธรรมเนียมพิเศษการส่งออกข้าวภายใต้โครงการภาษีของสหภาพยุโรป ปี 2541 ในอัตราตันละ 5,000 บาท ต่อไป เพื่อสนับสนุนการส่งออกข้าวในภาวะที่อัตราแลกเปลี่ยนและราคาข้าวมีความผันผวน

3) ขยายขอบเขตการยกเว้น คินภาษี หรือลดอัตราภาษี สำหรับสินค้าที่ส่งออกตามมาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ให้ครอบคลุมถึงสินค้าที่บุคคลอื่นนอกจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเป็นผู้ส่งออกด้วย

1.3 เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการภายในประเทศ โดย (1) ยกเว้นอากรนำเข้าน้ำมันปาล์มในโควตาที่กำหนด (2) ยกเลิกการเรียกเก็บเงินผลประโยชน์ตอบแทนจากการดำเนินการคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทร้านค้าปลอดภาษี (3) การให้เบ็ดเตล็ดเป็นสินค้าที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมจะขอลดหย่อนภาษีสรรพสามิตได้ และ (4) การเลื่อนเวลาปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตสำหรับรถจักรยานยนต์ จากอัตราตามมูลค่าน้อยละ 3 เป็นร้อยละ 5 ออกไปอีก 1 ปี จากวันที่ 1 มกราคม 2542 เป็น 1 มกราคม 2543

1.4 เพื่อฟื้นฟูธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะแก่การเคหะแห่งชาติ เฉพาะการให้กู้ยืม และแก่สหกรณ์ประเภทสหกรณ์บริการ (สหกรณ์เคหสถาน) เฉพาะการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางการค้าหรือหากำไร

1.5 เพื่อส่งเสริมปรับโครงสร้างหนี้

1) ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ แก่บรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน (บพส.) ธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทุนรวมเพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงิน การประนอมหนี้ ปลดหนี้ โอนทรัพย์สิน ตลอดจนการจำหน่ายหนี้สูญ และแก่บรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย

2) ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทมหาชน และ/หรือบริษัทจำกัด ควบเข้าหรือโอนกิจการระหว่างกัน ซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุนให้แก่ผู้ถือหุ้นที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

3) ลดอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทการโอนและ จำนองอสังหาริมทรัพย์ให้แก่สถาบันการเงินและเจ้าหนี้อื่น เหลือร้อยละ 0.01

4) การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนทรัพย์สินที่มีค่าตอบแทนในอัตราร้อยละ 1

1.6 เพื่อส่งเสริมตลาดหลักทรัพย์ โดยยกเว้นอากรแสตมป์แก่ผู้โอนหลักทรัพย์จดทะเบียนที่นายทะเบียนหลักทรัพย์เป็นบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

1.7 การลดอัตราภาษีอากรตามพันธกรณี

1) ปรับลดอากรขาเข้านมและผลิตภัณฑ์นมบางชนิดเพื่อเปิดตลาด และยกเว้นอากรนำเข้าน้ำมันปาล์มเพิ่มเติม 5,000 ตัน ตามข้อผูกพันกับองค์การการค้าโลก

2) การลดอัตราอากรศุลกากรเป็นร้อยละ 0-5 สำหรับสินค้าตามโครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมอาเซียน (AICO)

3) ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มแก่การขายสินค้าและบริการ ตลอดจนการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศไปใช้ในเขตพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย โดยให้มีผลใช้บังคับย้อนหลังตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 และลดอัตราอากรสำหรับของส่วนที่นอกเหนือบัญชีรายการวัสดุอุปกรณ์ที่คณะกรรมการศุลกากรร่วมพิจารณาให้ได้รับยกเว้นอากรซึ่งนำเข้ามาในพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย ลงเหลือครึ่งหนึ่งของอัตราที่เรียกเก็บตามปกติ

2. มาตรการด้านรายจ่าย

2.1 การประหยัดค่าใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ โดยระงับการขอจัดตั้งหน่วยงานใหม่หรือขยายหน่วยงานรวมทั้งระงับการจ่ายเงินเพิ่มพิเศษสาขาวิชาที่ขาดแคลนของพนักงานรัฐวิสาหกิจตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 เป็นต้นไป นอกจากนี้ ได้ปรับลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางและค่าเช่าที่พักภายในประเทศ ค่าเบี้ยประชุม ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมในประเทศ และค่าเช่าบ้านของข้าราชการที่มีตำแหน่งประจำในต่างประเทศ การพิจารณารวมกองทุนและเงินหมุนเวียนที่มีวัตถุประสงค์และการดำเนินการใกล้เคียงกัน (โดยกฎหมายรวมกองทุนดังกล่าวจะเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาในเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2542)

2.2 การควบคุมวงเงินอนุมัติการก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ โดยให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจพิจารณาทบทวนก่อนเสนอขออนุมัติ และพิจารณาอนุมัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หรือตามความจำเป็นเร่งด่วน

2.3 การเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี 2541 โดยให้เร่งรัดการตรวจรับงาน จำกัดเวลาในการวางฎีกาเบิกจ่ายเงินและชอยเงินงวดที่เหลือต้องชำระให้ถี่ขึ้น ชดใช้หนี้ที่ค้างอยู่ โดยเร็วที่สุด กรณีผู้รับเหมารายย่อยให้ได้รับการผ่อนคลายนอกกว่าผู้รับเหมารายใหญ่ ส่วนผู้รับเหมาที่มีภาระติดพัน หรือมีเงินฝากกับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ทั้ง 56 แห่งที่ปิดกิจการไป ให้ดำเนินการช่วยเหลือสู่กระบวนการประนอมหนี้และการเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินต่อไป นอกจากนี้ให้ขยายเวลาเบิกจ่ายงบประมาณปี 2539 กรณีมีหนี้ผูกพันเกี่ยวกับมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการอาชีพงานก่อสร้าง และอาชีพอื่นที่ได้รับผลกระทบจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา รวมทั้งงบประมาณรายการอื่นที่มีความจำเป็นไปถึงปี 2542 โดยหากไม่สามารถเบิกจ่ายได้ทันทีให้ยกเลิกเงินงบประมาณส่วนนั้นไป

2.4 มาตรการเสริมสภาพคล่องให้ธุรกิจภาคเอกชน โดยผ่อนปรนเงื่อนไขการจัดซื้อจัดจ้างของทางราชการในปีงบประมาณ 2541 และ 2542 และกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการปรับปรุงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา การที่สถาบันการเงินถูกสั่งปิดกิจการ สถาบันการเงินงดให้สินเชื่อ และการขาดสภาพคล่อง เนื่องจากรัฐบาลชะลอการเบิกจ่ายเงินประจำงวด หรือมีการโอนสิทธิการรับเงินให้กับสถาบันการเงินที่ถูกปิด โดยมาตรการสำคัญ คือ การยกเว้นการปรับ การขยายระยะเวลาของสัญญา การเร่งคืนหลักประกัน และการจ่ายเงินค้างงานล่วงหน้าร้อยละ 15 ของค้างงานที่เหลืออยู่

3. มาตรการก่อกู้

3.1 โครงการกู้เงินเพื่อปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (SAL) โดยกู้จากธนาคารโลกรวงเงิน 1,500 ล้านดอลลาร์ สรอ. จากธนาคารพัฒนาเอเชีย วงเงิน 1,200 ล้านดอลลาร์ สรอ.

3.2 กำหนดเพดานการก่อกู้ต่างประเทศประจำปีงบประมาณ 2541 เป็นวงเงินเทียบเท่าไม่เกิน 7,200 ล้านดอลลาร์ สรอ.

3.3 การให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศและในประเทศ เพื่อเสริมสภาพคล่องแก่ระบบเศรษฐกิจ และชดเชยความเสียหายของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน โดยการออกพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศในวงเงิน 200,000 ล้านบาท ภายในไม่เกินวันที่ 31 ธันวาคม 2543 และกู้เงินในประเทศ โดยการออกพันธบัตรหรือตราสารหนี้ระยะปานกลางและระยะยาวในวงเงิน 500,000 ล้านบาท

4. มาตรการด้านสังคม

4.1 การยกเว้นพระราชบัญญัติประกันสังคมฉบับใหม่ เพื่อแก้ไขพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ให้ลูกจ้างผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนเป็นระยะเวลาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดอัตราเงินสมทบ ให้รัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตน ออกเงินสมทบเข้ากองทุนฝ่ายละเท่ากันตามอัตราที่กำหนด รวมทั้งหลักเกณฑ์และอัตราประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ โดยให้เริ่มดำเนินการจัดเก็บเงินสมทบดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2541

4.2 การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ให้ปรับลดอัตราการจ่ายเงินสะสมของลูกจ้างและของนายจ้างเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จากร้อยละ 3 เป็นร้อยละ 2 ของค่าจ้าง เพื่อเปิดทางให้มีการจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ

4.3 การเพิ่มเงินช่วยเหลือโครงการบัตรประกันสุขภาพ โดยใช้เงินจากโครงการเงินกู้ธนาคารพัฒนาเอเชียเพื่อปรับโครงสร้างทางสังคมในวงเงินไม่เกิน 1,200 ล้านบาท เพื่อเพิ่มเงินอุดหนุนโครงการบัตรประกันสุขภาพจาก 500 บาท/บัตร เป็น 1,000 บาท/บัตร จำนวน 2.4 ล้านบัตร ระยะเวลาดำเนินการระหว่างตุลาคม 2541-กันยายน 2542

4.4 มาตรการบรรเทาภาระภาษีแก่ผู้ออกจากงาน โดยยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินค่าชดเชยที่ได้รับเนื่องจากเหตุออกจากงานโดยไม่ใช้ความผิดของลูกจ้างหรือพนักงาน เฉพาะส่วนที่ไม่เกินค่าจ้างของการทำงาน 300 วันสุดท้าย และไม่เกิน 300,000 บาท เพื่อปิดช่องโหว่กรณีผู้ที่ออกจากงานโดยสมัครใจ โดยมีผลสำหรับเงินชดเชยที่ได้รับตั้งแต่ 1 มกราคม 2541 เป็นต้นไป

4.5 การขยายกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยจัดสรรเงินงบประมาณให้แก่กองทุนฯ เพิ่มขึ้นจาก 16,900 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2540 เป็น 18,000 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2541 พร้อมลดหย่อนเงื่อนไขในการให้กู้ยืม นอกจากนี้ ยังนำเงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชียจำนวน 1,000 ล้านบาท มาจัดสรรเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ผู้ปกครองตกงาน/ยากจนด้วย

4.6 การเพิ่มวงเงินและขยายเวลาดำเนินการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จาก 500 ล้านบาท เป็น 1,000 ล้านบาท และให้ทบวงมหาวิทยาลัยขยายระยะเวลาโครงการไปจนถึงปี 2548

5. มาตรการด้านรัฐวิสาหกิจ

5.1 มาตรการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ จัดตั้งสำนักงานรัฐวิสาหกิจและหลักทรัพย์ของรัฐ ภายใต้สังกัดกระทรวงการคลัง เพื่อเป็นองค์กรกลางถาวรที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการให้คณะกรรมการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ ได้มีการจัดทำแผนแม่บทการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเพื่อกำหนดกรอบการจัดทำแผนให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

5.2 การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจัดสรรเงินรายได้จากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยรายได้จากการจำหน่ายหุ้นของรัฐวิสาหกิจที่ส่วนราชการเป็นเจ้าของร้อยละ 50 ให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน อีกร้อยละ 50 ให้นำส่งเข้ากองทุนเพื่อการชำระคืนต้นเงินกู้ชุดใช้ความเสียหายจากกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน สำหรับรายได้จากการจำหน่ายหุ้นในบริษัทลูก หรือทรัพย์สิน หรือกิจการ (ยกเว้นรัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์) ให้จัดสรรกำไรดังกล่าวจากงบกำไรขาดทุนเพื่อเป็นเงินสำรองการขยายงานและกองทุนสวัสดิการพนักงาน ส่วนที่เหลือครึ่งหนึ่งให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน และอีกครึ่งหนึ่งให้นำส่งเข้ากองทุนเพื่อการชำระคืนต้นเงินกู้ชุดใช้ความเสียหายของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ

5.3 การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

1) จัดทำแผนแม่บทการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ โดยให้มีคณะกรรมการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กรอบการทำงานขององค์กรกำกับดูแล และให้มีการจัดตั้งกองทุนพนักงานรัฐวิสาหกิจ เพื่อดูแลปัญหาด้านแรงงานและสังคม

2) ออกพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย เฉพาะหรือมติคณะรัฐมนตรี แปรลงทุนเป็นหุ้น และแปลงสภาพเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน ได้ เพื่อเอื้ออำนวยให้เอกชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในธุรกิจ และเปิดโอกาสให้รัฐวิสาหกิจขายหุ้นโดยการขายให้ประชาชนได้

3) การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อแปรสภาพองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยและการสื่อสารแห่งประเทศไทย ตามแนวทางแผนแม่บทการพัฒนากิจการโทรคมนาคม จัดตั้งคณะกรรมการการสื่อสารแห่งชาติ (กสช.) และวางกรอบแผนงานและวิธีการแปรสภาพองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยและการสื่อสารแห่งประเทศไทย

4) การกำหนดแผนการจำหน่ายหุ้นบริษัทการบินไทยจำกัด และการยกฐานะพระราชบัญญัติการเดินอากาศ เพื่อไม่ให้เป็นการอุปสรรคต่อการแปรรูปบริษัทการบินไทยจำกัด

5) การให้องค์การเบตเตอร์และองค์การแก้วร่วมทุนกับเอกชน และยุบเลิกองค์การทอผ้า องค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป และองค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

6) การจำหน่ายกิจการโรงงานน้ำตาล กรมโรงงานอุตสาหกรรม

7) การจำหน่ายหุ้นของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยในบริษัท ปตท. ตรวจสอบและผลิตปิโตรเลียม จำกัด เหลือร้อยละ 61 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด และจำหน่ายหุ้นของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในบริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด (บผฟ.) ร้อยละ 14.9 ของจำนวนหุ้นที่ออกจำหน่ายแล้ว ซึ่งมีผลให้คนต่างด้าวมีสัดส่วนการถือหุ้นใน บผฟ. ร้อยละ 45.0

8) การเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุรา ภายหลังจากสัญญาฉบับแรกและขยายสุราโดยโรงงานสุราของรัฐบาลทุกฉบับจะครบกำหนดในวันที่ 31 ธันวาคม 2542

9) แก้ไขพระราชบัญญัติการทำเรือแห่งประเทศไทย ให้อำนาจการทำเรือแห่งประเทศไทยสามารถจัดตั้งบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารกิจการทำเรือในเชิงธุรกิจ

10) แก้ไขพระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวงไม่ให้การไฟฟ้านครหลวงมีอำนาจผลิตไฟฟ้าเพราะไม่สอดคล้องกับแนวทางการปรับโครงสร้างและการแปรรูปการไฟฟ้าของประเทศ

11) ปรับปรุงโครงสร้างการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) โดยแยกการดำเนินการออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนการให้บริการรถไฟ และส่วนการจัดการ/บริหารสินทรัพย์ และธุรกรรมอื่น ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 นอกจากนี้ ให้ รฟท. นำรายได้จากการดำเนินการมาใช้หนี้ค้ำรัฐตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นไป โดยให้คงไว้ซึ่งการบริการเดินรถโดยสารชั้นต่ำ (ชั้น 3) โดยรัฐจะไม่จ่ายชดเชยผลการขาดทุนหรือสนับสนุนใดๆ แก่ รฟท. อีกต่อไป

5.4 การช่วยเหลือรัฐวิสาหกิจที่มีปัญหา เช่น หาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระค่าน้ำมัน และดอกเบี้ยขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพและการรถไฟแห่งประเทศไทยต่อการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย การให้การประปาส่วนภูมิภาคปรับเพิ่มราคาขายน้ำเพื่อชดเชยต้นทุนได้

มาตรการตลาดทุน

1. การทำธุรกรรมซื้อหลักทรัพย์โดยมีสัญญาซื้อคืนของกองทุนรวม

สำนักงาน ก.ล.ต. กำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมทำธุรกรรมการซื้อหลักทรัพย์โดยมีสัญญาขายคืนเพื่อการลงทุนระยะสั้นไม่เกิน 1 เดือน โดยให้ทำธุรกรรมได้เฉพาะกับคู่สัญญาที่เป็นสถาบันการเงิน กองทุนเพื่อการฟื้นฟู ธนาคารแห่งประเทศไทย และส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ ซึ่งสามารถลงทุนในหลักทรัพย์หรือตราสารหนี้โดยมีสัญญาขายคืนประเภทใดประเภทหนึ่ง อาทิ พันธบัตรรัฐบาล ตั๋วเงินคลัง พันธบัตร ธปท. ตราสารหนี้ที่ได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือใน 4 อันดับแรก จากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ และหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในดัชนี SET 50 Index โดยต้องดำรงมูลค่าหลักทรัพย์หรือตราสารหนี้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 135 ของมูลค่าธุรกรรมการซื้อโดยมีสัญญาขายคืน ณ สิ้นวันในแต่ละวัน และในการขายคืนหลักทรัพย์หรือตราสารหนี้ดังกล่าวจะต้องมีมูลค่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 135 ของราคาซื้อ ทั้งนี้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 21 มกราคม 2541

2. การกำหนดอัตราส่วนการลงทุนเพื่อเป็นทรัพย์สินของกองทุนประเภทที่ลงทุนในตราสารหนี้

สำนักงาน ก.ล.ต. กำหนดให้กองทุนรวมลงทุนในหลักทรัพย์และตราสารหนี้ทุกประเภทของบริษัทใดบริษัทหนึ่งมีมูลค่ารวมกันทั้งสิ้นไม่เกินร้อยละ 20 ของมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนรวมในกรณีที่บริษัทดังกล่าวเป็นสถาบันการเงิน ให้นำเงินฝากของกองทุนรวมในสถาบันการเงินนั้นรวมเข้าในอัตราส่วนการลงทุน แต่อัตราส่วนนี้จะไม่นับรวมพันธบัตร ธปท. พันธบัตรของกองทุนฟื้นฟู และพันธบัตรที่กระทรวงการคลังเป็นผู้รับอวัลทั้งจำนวน หรือเป็นผู้ค้ำประกันเต็มจำนวน และในการคำนวณอัตราส่วนการลงทุนสำหรับกองทุนปิดและกองทุนเปิดที่มีกำหนดอายุโครงการ จะไม่นับรวมเงินฝากในธนาคารพาณิชย์ หรือธนาคารที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น บัตรเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทเงินทุนเป็นผู้ออก ตัวแลกเงิน ในช่วงระยะเวลา 1 ปี จากวันจดทะเบียนกองทุนรวม และ 1 ปี ก่อนวันสิ้นสุดอายุโครงการ ทั้งนี้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 21 มกราคม 2541

3. การทำธุรกรรมด้านอนุพันธ์ของบริษัทหลักทรัพย์

สำนักงาน ก.ล.ต. กำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์ที่จะทำธุรกรรมด้านอนุพันธ์ต้องมีความมั่นคงทางการเงินและความสามารถในการชำระหนี้ โดยมีส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ต่ำกว่า 200 ล้านบาท พิจารณาตามงบการเงินล่าสุด และสามารถดำรงเงินกองทุนสภาพคล่องสุทธิ (NCR) ได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนดไม่น้อยกว่า 6 เดือนติดต่อกัน โดยบริษัทหลักทรัพย์ที่

ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ให้บริการด้านอนุพันธ์ ต้องเป็นคู่สัญญาอนุพันธ์กับลูกค้า เป็นตัวแทนในการซื้อขายอนุพันธ์ โดยการให้บริการด้านอนุพันธ์จะกระทำเฉพาะกับผู้ลงทุนสถาบัน ทั้งนี้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2541

4. หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ เกี่ยวกับการรับและเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขการกำกับดูแลกิจการและการควบคุมภายใน โดยบริษัทจดทะเบียนต้องจัดให้มีระบบกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) ที่ดี พร้อมทั้งต้องจัดให้มีระบบควบคุมภายใน (Internal control) และการตรวจสอบภายใน (Internal audit) ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยบริษัทจดทะเบียนต้องยื่นคำขอมิคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) หนึ่ง เพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนให้ได้มาตรฐาน และเป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้องตลอดระยะเวลาที่เป็นบริษัทจดทะเบียน ทั้งนี้ ให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2542

5. การกำหนดอัตรามาร์จิ้นเริ่มต้นที่สมาชิกต้องเรียกให้ลูกค้านำเงินหรือสินทรัพย์มาวางประกันเพิ่ม และอัตราที่สมาชิกต้องดำเนินการบังคับชำระหนี้

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดอัตรามาร์จิ้นเริ่มต้น ที่สมาชิกต้องเรียกให้ลูกค้านำเงินหรือทรัพย์สินมาวางเป็นหลักประกันเพิ่ม และอัตราที่สมาชิกต้องดำเนินการบังคับชำระหนี้ สำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ประเภทมาร์จิ้น รวมทั้งการขายชอร์ต (Short Selling) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดอัตราต่างๆ ดังนี้ ให้อัตรามาร์จิ้นเริ่มต้นเท่ากับร้อยละ 50 โดยอัตราที่สมาชิกต้องเรียกให้ลูกค้านำเงินหรือทรัพย์สินมาวางเป็นประกันเพิ่ม ในกรณีที่ลูกค้ากู้ยืมเงินเพื่อซื้อหลักทรัพย์เท่ากับร้อยละ 35 และในกรณีที่ลูกค้าขายชอร์ตเท่ากับร้อยละ 40 นอกจากนี้ อัตราที่สมาชิกต้องดำเนินการบังคับชำระหนี้ ในกรณีที่ลูกค้ากู้ยืมเงินเพื่อซื้อหลักทรัพย์เท่ากับร้อยละ 25 และในกรณีที่ลูกค้าขายชอร์ตเท่ากับร้อยละ 30 ทั้งนี้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2541

6. หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ จัดตั้งและจัดการกองทุนรวมเพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงิน

สำนักงาน ก.ล.ต. ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจัดตั้งกองทุนรวมเพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงิน โดยกำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมจัดตั้งขึ้นเพื่อจำหน่ายหน่วยลงทุนแก่ผู้ลงทุนสถาบัน มีวัตถุประสงค์หลักในการนำเงินลงทุนไปลงทุนในทรัพย์สิน หรือสิทธิเรียกร้องที่เกิดจากการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน โดยสามารถลงทุนในตราสารอื่น อาทิ พันธบัตร ตั๋วเงินคงคลัง เงินฝากหรือบัตรเงินฝาก และเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาห้าปีนับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันจดทะเบียนกองสินทรัพย์เป็นกองทุนรวม ห้ามบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมเพิ่มเติมในสิทธิเรียกร้องที่เกิดจากการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินสำหรับกรณีกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์นั้น บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมต้องแต่งตั้งบริษัทประเมินค่าทรัพย์สิน

เพื่อทำการประเมินค่าทุก 2 ปี นับตั้งแต่วันที่ซื้อหรือเช่าอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 พฤษภาคม 2541 เป็นต้นไป

7. หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขอความยินยอมในการฟื้นฟูกิจการของบริษัทหลักทรัพย์

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) กำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์หรือเจ้าหน้าที่ของบริษัทหลักทรัพย์ที่ยื่นขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูบริษัทหลักทรัพย์ จะต้องได้รับความยินยอมจากสำนักงาน ก.ล.ต. ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแล สำนักงาน ก.ล.ต. จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขอฟื้นฟูกิจการของบริษัทหลักทรัพย์ โดยจะต้องแสดงให้เห็นว่า ลูกหนี้ที่เป็นบริษัทหลักทรัพย์มีลักษณะ และไม่มีข้อต้องห้ามตามกฎหมายล้มละลายมาตรา 90/3 และ 90/5 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฉบับที่ 4 พ.ศ. 2541 ทั้งนี้ ในการพิจารณาให้ความยินยอม สำนักงาน ก.ล.ต. ยึดแนวทางในการให้ความคุ้มครองลูกค้าของบริษัทหลักทรัพย์ (Customer protection) เป็นสำคัญ และในกรณีที่สำนักงาน ก.ล.ต. ไม่ให้ความยินยอมตามคำร้องขอ บริษัทหลักทรัพย์หรือเจ้าหน้าที่ของบริษัทหลักทรัพย์ที่ยื่นคำร้องขอสามารถยื่นอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังภายใน 7 วัน ทั้งนี้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2541 เป็นต้นไป

8. การให้สิทธิผู้จัดจำหน่ายหลักทรัพย์ซื้อหุ้นภายหลังการจัดจำหน่ายหุ้นที่มีการจัดสรรหุ้นส่วนเกิน

สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้ออกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้สิทธิผู้จัดจำหน่าย หลักทรัพย์ซื้อหุ้นภายหลังการจัดจำหน่ายหุ้นที่มีการจัดสรรหุ้นส่วนเกิน ดังนี้

1. การจัดสรรหุ้นส่วนเกิน คือ การจัดสรรหุ้นให้แก่ผู้จองซื้อเกินกว่าจำนวนหุ้นที่จัดจำหน่าย โดยการจัดสรรหุ้นเกินจำนวนดังกล่าวได้กระทำไปพร้อมกับการเสนอขายหุ้นที่จัดจำหน่าย โดยในการจัดสรรหุ้นส่วนเกินต้องมีจำนวนที่แน่นอนซึ่งต้องไม่เกินร้อยละสิบห้าของจำนวนหุ้นที่จัดจำหน่าย

2. ในการส่งมอบหุ้นส่วนเกินให้แก่ผู้ได้รับการจัดสรร ผู้จัดหาหุ้นส่วนเกินจะจัดหาหุ้นเพื่อส่งมอบให้แก่ผู้ได้รับการจัดสรรด้วยวิธีการ ดังนี้

1) ยืมหุ้นทั้งจำนวนตามที่มีหน้าที่ส่งมอบจากบุคคลอื่นก่อนวันแรกที่หุ้นที่ออกใหม่ของบริษัทมหาชนจำกัดจะเริ่มซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์

2) ซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์โดยการตั้งราคาเสนอซื้อตามหลักเกณฑ์ที่ตลาดหลักทรัพย์ประกาศกำหนดด้วยความเห็นชอบของสำนักงาน ก.ล.ต.

3) ใช้สิทธิซื้อหุ้นจากบริษัทมหาชนหรือผู้ถือหุ้นเดิม

ผู้จัดหาหุ้นส่วนเกินต้องจัดหาหุ้นเพื่อส่งมอบให้แก่ผู้ได้รับการจัดสรร หรือส่งคืนให้แก่ผู้ให้ยืมให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่หุ้นของบริษัทมหาชนจำกัดเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน

เป็นครั้งแรก หรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปิดเผยราคาเสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ต่อสาธารณชน สำหรับกรณีถือหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัดเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนอยู่แล้ว ทั้งนี้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 มิถุนายน 2541 เป็นต้นไป

9. การเปลี่ยนแปลงระบบการหยุดซื้อขายหลักทรัพย์ทั้งหมด (Circuit Breaker)

เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นสูงสุดหรือลดลงต่ำสุดของราคาเสนอซื้อขายหลักทรัพย์ในแต่ละวัน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดให้ระบบซื้อขายจะหยุดการซื้อขายหลักทรัพย์ เมื่อดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์มีการเปลี่ยนแปลงลดลง ดังนี้

- ร้อยละ 10 ของดัชนี ของวันก่อนหน้านั้น ระบบซื้อขายจะหยุดการซื้อขายเป็นเวลาสามสิบนาที
- ร้อยละ 20 ของดัชนี ของวันก่อนหน้านั้น ระบบซื้อขายจะหยุดการซื้อขายเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมง

ในกรณีที่ระยะเวลาการซื้อขายในช่วงเวลาการซื้อขายที่เหลือนั้นไม่ถึงสามสิบนาที หรือหนึ่งชั่วโมง ให้หยุดพักการซื้อขายระยะเวลาที่เหลือนั้นแล้วเปิดให้ซื้อขายหลักทรัพย์ได้ตามปกติในรอบการซื้อขายถัดไป โดยไม่มีการหยุดพักอีก ทั้งนี้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 เมษายน 2541 เป็นต้นไป

10. การจัดตั้งกองทุนทดแทนความเสียหายในระบบการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์

บริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้กำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบ วิธีปฏิบัติ สำหรับกองทุนทดแทนความเสียหายในระบบการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ ดังนี้

1) กองทุนทดแทนความเสียหายในระบบการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ จัดตั้งโดยบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจเกิดจากการผิดนัดชำระราคาหรือผิดนัดส่งมอบหลักทรัพย์ หรือความเสียหายอื่นที่อาจเกิดจากการกระทำของสมาชิกกองทุนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์

2) กำหนดให้กองทุนทดแทนฯมีเงินกองทุนจำนวน 200 ล้านบาท ขึ้นไป ประกอบด้วยเงินสมทบจากตลาดหลักทรัพย์ซึ่งจะจ่ายเงินสมทบครั้งเดียวในคราวจัดตั้งจำนวน 100 ล้านบาท และสมาชิกกองทุนฯ ที่จะจ่ายเงินสมทบให้ทั้งในส่วนเงินสมทบคงที่และเงินสมทบรายเดือน

3) ในการบริหารเงินกองทุน คณะกรรมการกองทุนฯ อาจกำหนดให้ลงทุนในหลักทรัพย์ หรือสินทรัพย์อื่น อาทิ พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ หลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์รวมจำนวนไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินกองทุน

4) ในกรณีที่สมาชิกกองทุนฯ ผิดนัดชำระราคาหรือผิดนัดส่งมอบหลักทรัพย์ตามระเบียบวิธีปฏิบัติของบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ ผู้จัดการกองทุนอาจใช้เงินกองทุนเพื่อให้บริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ใช้ในการชำระราคาที่ผิดนัด หรือส่งมอบหลักทรัพย์ที่ผิดนัด พร้อมค่าเสียหาย

ทั้งนี้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2541 เป็นต้นไป

11. หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ เกี่ยวกับการรับและเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน

จากภาวะซบเซาของเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่อง ฐานะการเงิน และผลประกอบการ ของบริษัทจดทะเบียน ดังนั้น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงแก้ไขเกณฑ์เพิกถอนหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียน ดังนี้

1) ให้ยกเลิกเกณฑ์เพิกถอนหลักทรัพย์เดิมที่พิจารณาจากเกณฑ์ผลขาดทุนสุทธิต่อเนื่องกัน 5 ปี ของบริษัทจดทะเบียน และ/หรือมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่มีตัวตนสุทธิ (Net Tangible Assets) ต่ำกว่าที่กำหนดตามเกณฑ์เดิม

2) ให้ใช้เกณฑ์เพิกถอนหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในกรณีที่ส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนมีค่าต่ำกว่าศูนย์ นอกจากนี้ ให้พิจารณารายงานของผู้สอบบัญชีประกอบ ถ้าหากผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขในรายงานของผู้สอบบัญชีในงบการเงิน อันอาจจะเป็นเหตุให้ส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงจากที่แสดงไว้ในงบดุลมีค่าต่ำกว่าศูนย์ ก็ให้นำมาพิจารณาตามเกณฑ์เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนด้วย

3) ในกรณีที่บริษัทจดทะเบียนมีการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายล้มละลาย ให้ถือว่าผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการที่ศาลมีคำสั่งตั้งเป็นผู้จัดทำแผนแทนบริษัทจดทะเบียน เป็นที่ปรึกษาทางการเงิน และให้แผนฟื้นฟูกิจการที่เจ้าหน้าที่ยอมรับและศาลมีคำสั่งเห็นชอบ เป็นแผนดำเนินการเพื่อแก้ไขเหตุแห่งการเพิกถอนที่ได้รับมติเห็นชอบจากผู้ถือหุ้นด้วย

ทั้งนี้ มีผลตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม 2541 เว้นแต่การพิจารณาเกณฑ์เพิกถอนตามข้อ 2 ให้พิจารณาจากฐานะการเงินของบริษัทจดทะเบียนซึ่งเปิดเผยในงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีแล้ว สำหรับงวดบัญชีสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เป็นต้นไป

12. การผ่อนผันหลักเกณฑ์ในการออกและเสนอขายหลักทรัพย์เนื่องจากการฟื้นฟูกิจการ

1) อนุญาตให้บริษัทได้รับการผ่อนผันหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามประกาศของ ก.ล.ด. โดยสามารถยื่นรายงานการสอบบัญชีที่มีเงื่อนไข ซึ่งไม่สามารถระบุจำนวนเงินอย่างชัดเจนได้ ทั้งนี้ เงื่อนไขดังกล่าวต้องเป็นเงื่อนไขที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์หรือความไม่แน่นอน มิใช่เกิดจากความไม่ร่วมมือหรือการพยายามปกปิดข้อมูลโดยบริษัท

2) บริษัทจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในเรื่องการจัดทำประมาณการ

งบการเงินของบริษัท และจำนวนหุ้นที่ออกเพื่อรองรับหุ้นกู้แปลงสภาพหรือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น หากบริษัทเป็นไปตามเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง อาทิ บริษัทจำเป็นต้องเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ตามแผนฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายล้มละลาย บริษัทที่เป็นสถาบันการเงินซึ่งประสงค์จะเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่เพื่อเสริมสร้างฐานะทางการเงิน เช่น เพื่อเพิ่มเงินกองทุน เป็นต้น ทั้งนี้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2541 เป็นต้นไป

มาตรการด้านรายได้

รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายและมาตรการต่างๆ ตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) เป็นหลักซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาชนบท ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ในปี 2541 ทางการได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นจำนวน 74,594.4 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.3 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด แบ่งเป็น (1) งบประมาณให้กับ 8 กระทรวงหลัก 2 กระทรวงเสริม จำนวน 72,094.4 ล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2540 จำนวน 30,492.5 ล้านบาท หรือร้อยละ 29.7 เนื่องจากบางโครงการสิ้นสุดลงในปี 2540 ทั้งนี้ แบ่งเป็นงบประมาณใช้จ่ายตามโครงการต่างๆ ดังนี้ โครงการเพิ่มศักยภาพคนและชุมชนในชนบท 37,774 ล้านบาท โครงการฝึกอบรมอาชีพการมีงานและรายได้ของคนทุกกลุ่ม 29,981.1 ล้านบาท โครงการฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3,459.4 ล้านบาท และโครงการเพิ่มบทบาทของประชาชนและองค์กรท้องถิ่นในการบริหารจัดการ 879.9 ล้านบาท และ (2) งบประมาณที่จัดสรรไว้ในงบกลางสำหรับโครงการพัฒนาตำบลและกองทุนเพื่อการกระจายการผลิตและการจ้างงานไปสู่ภูมิภาคอีกจำนวน 2,500 ล้านบาท

มาตรการแรงงาน

1. มาตรการบรรเทาผลกระทบทางลบต่อสังคม (Social Safety Net Program)

1.1 โครงการลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Project : SIP)

เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมอันเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ถูกเลิกจ้าง กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และกลุ่มผู้ยากจนทั่วไป โดยมีแหล่งเงินทุนในการดำเนินโครงการจากการกู้เงินจากธนาคารโลกและรัฐบาลญี่ปุ่น การจัดสรรเงินงบประมาณและเงินช่วยเหลือจากแหล่งต่างๆ ทั้งนี้ การดำเนินโครงการสามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 แก้ไขปัญหาสังคมในระยะสั้น โดยสนับสนุนการเงินแก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในกิจกรรมสร้างงาน ขยายบริการทางสาธารณสุข และปรับปรุงคุณภาพของแรงงาน

แนวทางที่ 2 แก้ไขปัญหาสังคมในระยะยาว โดยสนับสนุนทางการเงินสำหรับโครงการปรับโครงสร้างทางสังคม กระจายอำนาจและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนผ่านกองทุน

เพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund : SIF) และกองทุนพัฒนาเมืองในภูมิภาค (Regional Urban Development Fund : RUDF) ซึ่งมีธนาคารออมสินเป็นผู้ดูแล

1.2 โครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางสังคม (Social Sector Program Loan) เพื่อบรรเทาปัญหาสังคมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านแรงงานและพัฒนาด้านการศึกษา รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการทางสังคม โดยเฉพาะด้านสาธารณสุข โดยมีแหล่งเงินทุนจากการกู้เงินจากธนาคารพัฒนาเอเชีย ภายใต้กรอบการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศไทยของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

2. การปรับปรุงสิทธิประโยชน์และการจ่ายเงินทดแทนในกองทุนประกันสังคม

เพื่อบรรเทาผลกระทบทางสังคม รัฐบาลจึงดำเนินการปรับระบบการประกันสังคม โดยมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 ปรับลดอัตราการจ่ายเงินสมทบเพื่อการให้ประโยชน์ทดแทนกรณีการรักษาพยาบาล การคลอดบุตร การทุพพลภาพ และการเสียชีวิต จากเดิมที่นายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล จ่ายเงินสมทบฝ่ายละร้อยละ 1.5 เหลือร้อยละ 1 ของค่าจ้างรายเดือน โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนมกราคม 2541 เป็นต้นไป เป็นระยะเวลา 3 ปี

2.2 ขยายระยะเวลาการให้สิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีการรักษาพยาบาล การคลอดบุตร การทุพพลภาพ และการเสียชีวิต สำหรับลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างต่อไปอีกจาก 6 เดือน เป็น 12 เดือน สำหรับลูกจ้างผู้ประกันตนโดยสมัครใจ (มาตรา 39) ที่สิ้นสภาพการเป็นผู้ประกันตน ยังคงขยายระยะเวลารับสิทธิประโยชน์ทดแทนต่อไปอีก 6 เดือน นับจากวันสิ้นสภาพการเป็นผู้ประกันตน (ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของกรรมาธิการ)

2.3 เริ่มดำเนินการจัดเก็บเงินสมทบเพื่อการให้ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2541 อนึ่ง มีการแก้ไขบทบัญญัติบางประการของ พระราชบัญญัติประกันสังคม โดยปรับปรุงข้อกำหนดเงินสมทบที่ฝ่ายนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาลต้องจ่ายฝ่ายละเท่าๆ กัน เป็นจ่ายตามอัตราที่กำหนดโดยกฎกระทรวง (ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติกำลังอยู่ระหว่างการพิจารณาของกรรมาธิการ)

3. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับใหม่ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2541 เป็นต้นไป ซึ่งมีสาระสำคัญ อาทิ

3.1 ขยายการจ่ายเงินชดเชยกรณีเลิกจ้างแก่ลูกจ้าง โดยคำนวณจากค่าจ้างอัตราสุดท้ายตามระยะเวลาที่ลูกจ้างทำงาน ทั้งนี้ อัตราสูงสุดคือ จ่ายเท่ากับค่าจ้างไม่น้อยกว่า 10 เดือน สำหรับลูกจ้างที่ทำงานครบ 10 ปี ขึ้นไป

3.2 จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้างภายใต้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เพื่อเป็นกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้างในกรณีที่ลูกจ้างออกจากงาน หรือตาย หรือในกรณีอื่นๆ

3.3 ห้ามจ้างแรงงานเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ในกรณีการจ้างแรงงานเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี นายจ้างต้องแจ้งการจ้างภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่เด็กเข้าทำงาน และแจ้งการสิ้นสุดการจ้างภายใน 7 วัน นับตั้งแต่วันที่เด็กออกจากงานต่อพนักงานตรวจแรงงาน

3.4 ให้มีคณะกรรมการค่าจ้างประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นประธานกรรมการ โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่สำคัญต่างๆ อาทิ เสนอความเห็นกับคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายค่าจ้าง กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ดูแลและให้คำแนะนำในการดำเนินงานของคณะกรรมการค่าจ้างขั้นต่ำจังหวัด และให้ข้อแนะนำภาคเอกชนเกี่ยวกับการกำหนดค่าจ้าง และการปรับค่าจ้างประจำปี

มาตรการราคา

ภายหลังการประกาศใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว ทางเราได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการรักษาเสถียรภาพของราคา โดยได้ดำเนินมาตรการป้องกันการกักตุนสินค้า และดูแลให้การปรับราคาสินค้าและบริการสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนที่แท้จริง ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้าโดยปราศจากความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค มาตรการราคาที่สำคัญในปี 2541 สรุปได้ดังนี้

1. สินค้าอุปโภคบริโภค

1.1 ในไตรมาสแรกของปี 2541 ค่าเงินบาทแข็งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า ทางเราจึงได้จัดทำแผนดำเนินการให้มีการปรับลดราคาสินค้าอุปโภคบริโภค 7 รายการ และสินค้าอุตสาหกรรม 9 รายการ เพื่อให้สอดคล้องกับต้นทุนที่ลดลง ต่อมาในไตรมาส 4 ของปี 2541 ค่าเงินบาทยังมีเสถียรภาพมากขึ้น ทางเราจึงได้ประกาศปรับลดราคาสินค้าลงอีก 39 รายการ ทั้งนี้ ให้มีผลหลังจากสต็อกสินค้าที่มีต้นทุนสูงกว่าหมดไป

1.2 ทางเราได้กำหนดราคาจำหน่ายน้ำตาลทราย ดังนี้

1) ราคาขายส่ง ณ โรงงานทั่วประเทศ น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ กระสอบละ 1,200 บาท น้ำตาลทรายขาวและน้ำตาลทรายสีรำ กระสอบละ 1,100 บาท

2) ราคาขายส่ง ณ สถานที่ขายส่งทั่วประเทศ น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ กระสอบละ 1,265 บาท น้ำตาลทรายขาว กระสอบละ 1,165 บาท และน้ำตาลทรายสีรำ กระสอบละ 1,140 บาท

3) ราคาขายปลีกในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ กิโลกรัมละ 13.50 บาท น้ำตาลทรายขาว กิโลกรัมละ 12.50 บาท และน้ำตาลทรายสีรำ กิโลกรัมละ 12 บาท

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 28 มกราคม 2541 เป็นต้นไป

นอกจากนี้ทางการยังได้ขอความร่วมมือจากโรงงานผู้ผลิตน้ำตาลทรายให้จำหน่ายน้ำตาลทรายแก่องค์กรคลังสินค้าเพื่อป้องกันการผูกขาด

1.3 ทางการได้ปรับโครงสร้างราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว ดังนี้

1) ปรับหลักเกณฑ์การคำนวณราคาประกาศ ณ โรงกลั่น และราคานำเข้าก๊าซ ปิโตรเลียม ให้เท่ากับราคาส่งออกในปัจจุบัน

2) ปรับค่าการตลาดก๊าซหุงต้มเพิ่มขึ้นจากเดิม 30 สตางค์ต่อกิโลกรัม เป็น 2.566 บาทต่อกิโลกรัม

3) ปรับลดราคาขายส่งก๊าซปิโตรเลียมรวมภาษีมูลค่าเพิ่มเหลือกิโลกรัมละ 9.0777 บาท ลดลงกิโลกรัมละ 1.73 บาท และราคาขายปลีกเหลือกิโลกรัมละ 12 บาท ลดลงกิโลกรัมละ 1.40 บาท

2. สาธารณูปโภค

2.1 คณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกมีมติให้ปรับปรุงอัตราค่าโดยสารรถประจำทางภายในและต่างจังหวัด และรถขนาดเล็ก ดังนี้

- รถโดยสารประจำทางธรรมดาที่ให้บริการภายในส่วนภูมิภาค 10 กิโลเมตรแรก 4 บาท ทุก 10 กิโลเมตรถัดไป เก็บเพิ่ม 1 บาท

- รถโดยสารประจำทางปรับอากาศที่ให้บริการภายในส่วนภูมิภาค 8 กิโลเมตรแรก 6 บาท ทุก 2 กิโลเมตรถัดไป เก็บเพิ่ม 1 บาท

- สำหรับรถโดยสารประจำทางธรรมดาที่ให้บริการระหว่างจังหวัดและรถขนาดเล็ก เพิ่มอีกกิโลเมตรละ 5 สตางค์

2.2 การประสานครหลวงปรับค่าน้ำประปาทั้งราคาขายปลีกและขายเหมาอีก 1.50 บาท โดยทยอยปรับเพิ่มขึ้นเดือนละ 0.25 บาทต่อลูกบาศก์เมตร เป็นระยะเวลา 6 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนสิงหาคม 2541 และในส่วนของอัตราค่าน้ำขั้นต่ำให้ปรับเพิ่ม 10 บาท ส่วนการประปาส่วนภูมิภาคทยอยปรับเพิ่มค่าน้ำเดือนละ 50 สตางค์ต่อลูกบาศก์เมตร รวม 8 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2541 ถึงเดือนมกราคม 2542 และในส่วนของอัตราค่าน้ำขั้นต่ำให้ปรับเพิ่มจาก 3.75 บาทต่อลูกบาศก์เมตร เป็น 7.75 บาทต่อลูกบาศก์เมตร ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับต้นทุนที่เพิ่มขึ้น

2.3 คณะอนุกรรมการพิจารณาปรับโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าเห็นชอบให้ปรับฐานค่าต้นทุนเชื้อเพลิงในสูตรค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ (FT : อัตราที่คำนวณจากต้นทุนในกิจการระบบส่ง ระบบจำหน่าย และกิจการบริการลูกค้า) เป็น 50.45 สตางค์ต่อหน่วย เพิ่มขึ้น 8.05 สตางค์ต่อหน่วย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2541 เป็นต้นไป

มาตรการด้านอุตสาหกรรม

ในปี 2541 ปัญหาเศรษฐกิจได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น มาตรการด้านอุตสาหกรรมที่ดำเนินการในปีนี้ได้มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้างทางการผลิต และการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อรองรับการแข่งขันเสรีจากตลาดโลกและตลาดภายในประเทศ มาตรการต่างๆ ที่ทางการดำเนินการพัฒนาอุตสาหกรรม สรุปได้ดังนี้

1. การจัดตั้งสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรม

ในปี 2541 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติจัดตั้งสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆ ตามข้อเสนอของกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและประสิทธิภาพการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศในระยะยาว ดังนี้

1.1 สถาบันยานยนต์และสถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

วันที่ 7 กรกฎาคม 2541 อนุมัติให้จัดตั้งสถาบันยานยนต์ และสถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นองค์กรภายใต้มูลนิธิอุตสาหกรรมพัฒนา โดยมีระบบการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการนี้ รัฐบาลให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ทั้ง 2 สถาบัน เป็นเวลา 5 ปี ในวงเงินรวมสถาบันละ 100 ล้านบาท

1.2 สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ

วันที่ 8 กันยายน 2541 อนุมัติให้จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระ ซึ่งไม่ผูกพันกับกฎระเบียบของทางการ โดยมีระบบการให้การบริหารงานในรูปคณะกรรมการที่ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยรัฐบาลจะสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งปีแรก (ปีงบประมาณ 2542) เป็นวงเงินรวม 20 ล้านบาท ส่วนค่าใช้จ่ายในปีต่อไป ให้ใช้เงินจากเงินกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

1.3 สถาบันเหล็กกล้า

วันที่ 1 ธันวาคม 2541 อนุมัติให้จัดตั้งสถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย ในรูปองค์กรภายใต้มูลนิธิอุตสาหกรรมพัฒนา เช่นเดียวกับสถาบันยานยนต์และสถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้กระทรวงอุตสาหกรรมขอจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อสำนักงานงบประมาณในระยะต้นเป็นเวลา 5 ปี ในวงเงิน 145 ล้านบาท

2. การคุ้มครองอุตสาหกรรม

2.1 เลื่อนกำหนดการยกเลิกมาตรการบังคับใช้ชิ้นส่วนรถยนต์ภายในประเทศ

กระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกประกาศเลื่อนการยกเลิกมาตรการบังคับใช้ชิ้นส่วนรถยนต์

ภายในประเทศ ซึ่งกำหนดไว้ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2541 ออกไปโดยไม่มีกำหนด อย่างไรก็ตามมาตรการการบังคับใช้ชิ้นส่วนรถยนต์ในประเทศดังกล่าวจะต้องถูกยกเลิกไปโดยอัตโนมัติ ในวันที่ 1 มกราคม 2543 ตามพันธระกรณีที่ประเทศไทยมีไว้กับ WTO ในกรณีนี้ทางกระทรวงการคลังจะเร่งปรับโครงสร้างการนำเข้าปัจจัยการผลิตสำหรับอุตสาหกรรมยานยนต์ทั้งระบบใหม่ให้เสร็จสิ้นก่อนวันยกเลิกการบังคับใช้ชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศตามพันธระที่มีกับ WTO

2.2 การปรับปรุงอัตราอากรนำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็ก

กระทรวงการคลังได้ออกพระราชกำหนดและประกาศฯ รวม 3 ฉบับ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2541 ปรับลดอัตราอากรนำเข้าและยกเว้นอากรพิเศษเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็กให้เหมาะสมต่อสภาพการผลิตของอุตสาหกรรมเหล็กในประเทศ ดังนี้

1. พระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2541 ปรับลดอากรนำเข้าเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็กบางประเภทตามพิกัดในตอนที่ 26, 72 และ 73 ภาค 2 จำนวน 206 ประเภทพิกัดย่อย ดังนี้

ประเภทผลิตภัณฑ์ ในพิกัดตอนที่ 26 72 และ 73	อัตราอากร (ร้อยละ)	
	เดิม	ใหม่
วัตถุดิบ	10	1
ผลิตภัณฑ์ขั้นต้น	6	5
ผลิตภัณฑ์ขั้นกลาง	12, 25 กก. ละ 0.40 บาท	10, 15, 17
ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป	12, 17, 35	20, 25, 35

2. ประกาศกระทรวงการคลัง ที่ ศก. 7/2541 ลงวันที่ 13 พฤษภาคม 2541 ยกเลิกการลดและลดอัตราอากรนำเข้าจำนวน 196 ประเภทพิกัดย่อย เพื่อให้การจัดเก็บอากรนำเข้าเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็กเป็นไปตามหลักมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการผลิต สรุปได้ดังนี้

ประเภทผลิตภัณฑ์	อัตราอากร ตามโครงสร้าง (ร้อยละ)	ลดอัตราอากร ลงเหลือ (ร้อยละ)
ผลิตภัณฑ์เหล็กขั้นต้น	5	1
ผลิตภัณฑ์เหล็กที่นำเข้ามาใช้ในอุตสาหกรรมผลิตเหล็กแผ่นเคลือบดีบุก และเหล็กแผ่นเคลือบโครเมียมเพื่อใช้ทำกระป๋อง	17	2
ผลิตภัณฑ์เหล็กที่นำเข้ามาใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์	15, 17, 20	5, 10, 12

3. ประกาศกระทรวงการคลัง ที่ ศก. 8/2541 ลงวันที่ 13 พฤษภาคม 2541 เพื่อยกเว้นการเรียกเก็บอากรพิเศษในอัตราร้อยละ 10 ของเงินอากรที่พึงต้องเสียของผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปบางประเภท ตามประกาศกระทรวงการคลัง ที่ ศก. 18/2540

2.3 การตอบโต้การทุ่มตลาดสินค้ากระจกโฟลตใสและสี และสินค้าเหล็ก

กระทรวงพาณิชย์ได้ออกประกาศตอบโต้การทุ่มตลาดสินค้ากระจกโฟลตใสและสี และสินค้าเหล็กโครงสร้างรูปพรรณหน้าตัดรูปตัว H ที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยมีผลบังคับใช้ย้อนหลังตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2540 ดังนี้

สินค้า	แหล่งกำเนิด	อัตราค่าธรรมเนียพิเศษ ตอบโต้การทุ่มตลาด (ร้อยละของราคา c.i.f.)
กระจกโฟลตใสและสีที่มีความหนา 3-6 มม.	อินโดนีเซีย	14.21 - 18.54
เหล็กโครงสร้างรูปพรรณหน้าตัดรูปตัว H	สาธารณรัฐเกาหลี	31.65 - 44.70

2.4 การปรับลดอัตรอากรนำเข้าชิ้นส่วนและส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงการคลังได้ออกประกาศ ที่ ศก 10/2541 (การลดอัตรอากรนำเข้าวัตถุดิบ ชิ้นส่วนและส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์) เพื่อลดต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการ และส่งเสริมการส่งออก โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2541 ดังมีรายการปรับลด ดังนี้

พิกัด	รายการ	อัตรอากร (ร้อยละ)	
		เดิม	ใหม่
8531.90	แวกคัม ฟลูออเรสเซนต์ ดิจเพล	20	1
	อื่นๆ	40	20
8536.50	สวิตช์ที่ใช้กับกระแสไฟฟ้าสูงสุดไม่เกิน 1 แอมแปร์	10	1
	เฉพาะที่เป็นแผ่นยางหรือโพลีเมอร์ที่มีผิวผสมด้วยคาร์บอน	10	1
	อื่นๆ	35	10
8536.90	เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าที่เป็นคาร์บอนหุ้มด้วยยางสำหรับ		
	ต่อวงจรแสดงผลกับแผงวงจรพิมพ์	10	1
	อื่นๆ	35	10
9013.80	แผงแสดงผลหรือการทำงานซึ่งทำด้วยผลึกเหลว	20	1
	อื่นๆ	35	20

2.5 การปรับโครงสร้างภาษีอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

กระทรวงการคลังได้ออกประกาศ ที่ ศก. 12/2541 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2541 ปรับลดอัตราอากรนำเข้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โดยมีผลบังคับใช้ทันที สรุปสาระสำคัญดังนี้

ประเภทผลิตภัณฑ์	อัตราอากร (ร้อยละ)		
	เดิม	1 ก.ค. 41-31 ธ.ค. 41	ตั้งแต่ 1 ม.ค. 42 เป็นต้นไป
1. ปิโตรเคมีขั้นปลาย (เม็ดพลาสติก)	23.500	21.750	20.000
2. ผลิตภัณฑ์พลาสติก	35.250	32.625	30.000

3. การเปิดเสรีอุตสาหกรรม

3.1 การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541 อนุมัติแนวทางการแปรรูปบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) โดยให้จำหน่ายหุ้นบริษัท การบินไทยฯ แก่นักลงทุน ในจำนวนซึ่งไม่ทำให้สัดส่วนการถือหุ้นของภาครัฐลดลงต่ำกว่าร้อยละ 70 เพื่อมิให้ขัดต่อพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้กระทรวงการคลังและกระทรวงคมนาคม รับผิดชอบพิจารณาดำเนินการต่อไป

3.2 อุตสาหกรรมสุราและเบียร์

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2541 อนุมัติให้เปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุรา หลังจากสิ้นสุดอายุสัญญารับทำและขายสุราโดยโรงงานสุราของรัฐ (สัญญาทุกฉบับจะครบกำหนดในวันที่ 31 ธันวาคม 2542) ทั้งนี้ เป็นการเปิดเสรีสุราแช่ (เบียร์และไวน์) สุราขาวและสุราสี (ยกเว้นแอลกอฮอล์) ห้องการค้าสุรา กรมสรรพสามิต เป็นผู้ผลิตและจำหน่ายเช่นเดิม โดยผู้ประสงค์จะทำการผลิตสามารถขออนุญาตจากกรมสรรพสามิตได้โดยไม่จำกัดแหล่งการผลิตและจำหน่ายได้ทั่วประเทศภายใต้เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

มาตรการด้านการเกษตร

ในการดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรในปี 2541 รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญในด้านการรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรและการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการลดผลกระทบที่มีต่อการผลิตอันเนื่องมาจากภัยแล้งที่เกิดขึ้นในบางพื้นที่ของประเทศ และการดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในภาคการเกษตรที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

1. การแทรกแซงราคาสินค้าเกษตร

ในปี 2541 รัฐบาลโดยคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรได้ดำเนิน

มาตรการแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรสำคัญหลายชนิดในวงเงินรวม 1,531.6 ล้านบาท โดยเป็นเงินจ่ายขาด 1,235.6 ล้านบาท และเป็นเงินทุนสำหรับใช้หมุนเวียน 296 ล้านบาท สรุปได้ดังนี้

1.1 การแทรกแซงราคาข้าวเปลือก

คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) และคณะกรรมการนโยบายข้าว (กนข.) ได้อนุมัติวงเงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรจำนวน 1,077 ล้านบาท โดยเป็นเงินจ่ายขาด 1,041 ล้านบาท และเป็นเงินทุนหมุนเวียน 36 ล้านบาท เพื่อดำเนินการแทรกแซงราคาข้าวเปลือกตามโครงการต่างๆ ดังนี้

- 1) โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ฤดูการผลิตปี 2540/41 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) และองค์การคลังสินค้า (อคส.) โดยอนุมัติเป็นเงินจ่ายขาด 681 ล้านบาท เพื่อชดเชยค่าดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายดำเนินงาน
- 2) โครงการจัดหาข้าวเพื่อส่งมอบให้รัฐบาลต่างประเทศ ปี 2540/41 ของกรมการค้าต่างประเทศ อนุมัติเป็นเงินจ่ายขาด 360 ล้านบาท
- 3) โครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกฤดูการผลิต 2540/41 ของกองทัพทหาร อนุมัติเป็นเงินทุนหมุนเวียนรวม 36 ล้านบาท

1.2 การแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรอื่น ๆ

คณะกรรมการ คชก. ได้อนุมัติวงเงินรวม 454.6 ล้านบาท เป็นเงินจ่ายขาด 194.6 ล้านบาท และเป็นเงินทุนหมุนเวียน 260 ล้านบาท สำหรับดำเนินการแทรกแซงสินค้าเกษตรอื่นๆ ดังนี้

- 1) โครงการแทรกแซงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) องค์การคลังสินค้า (อคส.) และกรมการค้าภายใน วงเงินจ่ายขาด 179.6 ล้านบาท เพื่อชดเชยค่าใช้จ่าย ค่าดอกเบี้ย และภาระขาดทุน ในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) โครงการรักษาระดับราคาปอ ปี 2541 ของกรมการค้าภายใน วงเงินทุนหมุนเวียน 120 ล้านบาท
- 3) โครงการรวบรวมเกลือทะเล ปี 2541 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ วงเงินทุนหมุนเวียน 60 ล้านบาท
- 4) โครงการขยายตลาดรองรับสุกร ปี 2541 ของกรมการค้าภายใน วงเงินทุนหมุนเวียน 20 ล้านบาท
- 5) โครงการขยายตลาดไข่ไก่เพื่อรักษาระดับราคา และโครงการเก็บสต็อกไข่ไก่เข้าห้องเย็น ปี 2541 ของกรมการค้าภายในและกรมส่งเสริมสหกรณ์ วงเงินทุนหมุนเวียนรวม 60 ล้านบาท

6) โครงการส่งเสริมการจำหน่ายผลไม้ ปี 2541 ของกรมการค้าภายใน วงเงิน จ่าย ชาติ 15 ล้านบาท เพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ

1.3 การแทรกแซงราคาอย่างพารา

ในปี 2541 สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) ได้ดำเนินการแทรกแซง ตลาดยางแท่งองค์การสวนยาง (อ.ส.ย.) โดยใช้เงินกู้จากธนาคารกรุงไทย ในวงเงินรวม 2,000 ล้านบาท รับผิดชอบต่อแผ่นดินชั้น 3 จากเกษตรกรที่กิโลกรัมละ 25 บาท ในช่วงวันที่ 20 มกราคม ถึง 31 มีนาคม 2541 และปรับราคาซื้อเป็นกิโลกรัมละ 26 บาท ในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2541 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2542

2. การสนับสนุนและส่งเสริมด้านการผลิต

2.1 การช่วยเหลือเกษตรกรด้านปัจจัยการผลิต

คณะกรรมการ คชก. ได้อนุมัติวงเงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรจำนวน 4.5 พันล้านบาท เป็นเงินทุนหมุนเวียน 3.3 พันล้านบาท และเงินจ่ายขาด 1.2 พันล้านบาท เพื่อดำเนินโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการช่วยเหลือเกษตรกรด้านปัจจัยการผลิต ดังนี้

1) โครงการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรปี 2540/41 ของกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ วงเงินรวม 2.7 พันล้านบาท โดยเป็นเงินทุนหมุนเวียน 1.8 พันล้านบาท และเป็นเงินจ่ายขาด 0.9 พันล้านบาท เพื่อจัดหาปุ๋ยเคมีจำนวน 700,000 เมตริกตัน ให้ ฐ.ก.ส. องค์การ ตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) และชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย (ชสท.) จัดจำหน่ายให้แก่เกษตรกรในราคาต่ำกว่าท้องตลาด

2) โครงการส่งเสริมให้สมาชิกสหกรณ์ผสมปุ๋ยใช้เองของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วงเงินรวม 648.9 ล้านบาท โดยเป็นเงินทุนหมุนเวียน 630 ล้านบาท และเงินจ่ายขาด 18.9 ล้านบาท เพื่อจัดหาปุ๋ยปริมาณ 67,000 เมตริกตัน ให้สหกรณ์เพื่อจำหน่ายให้แก่สมาชิกไปผสมใช้เอง อีกต่อหนึ่ง

3) โครงการจัดหาปุ๋ยอินทรีย์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ดินเสื่อมโทรมและพื้นที่แห้งแล้งของกรมพัฒนาที่ดิน วงเงิน 151.9 ล้านบาท โดยเป็นเงินทุนหมุนเวียน 147.5 ล้านบาท และเงินจ่ายขาด 4.4 ล้านบาท เพื่อจัดหาปุ๋ยอินทรีย์จำนวน 50,000 เมตริกตัน จำหน่ายให้แก่เกษตรกรในราคาต่ำกว่าท้องตลาด

4) โครงการรวมน้ำใจถวายในหลวงของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี วงเงินจ่ายขาด 50 ล้านบาท เพื่อจัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นาให้แก่เกษตรกรจำนวน 3,730 สระ

5) โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วงเงินจ่ายขาด 56.3 ล้านบาท เพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตและให้การฝึกอบรมทางวิชาการแก่เกษตรกร

6) โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพผลผลิตผลการเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ วงเงินทุนหมุนเวียน 182.2 ล้านบาท เพื่อใช้ในกิจกรรมผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองของสถาบันเกษตรกร

7) โครงการจัดตั้งโรงงานผลิตภัณฑ์นมของกรมส่งเสริมสหกรณ์ วงเงินทุนหมุนเวียน 187.0 ล้านบาท เพื่อลงทุนสร้างโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์นม UHT ขนาดกำลังการผลิต 60 เมตริกตันต่อวัน

8) โครงการเร่งรัดวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพของกรมวิชาการเกษตร วงเงินจ่ายขาด 112.1 ล้านบาท เพื่อใช้จ่ายในการปรับปรุงห้องปฏิบัติการ และจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ต่างๆ

9) โครงการผลิตลูกสุกรพันธุ์ดีของกรมส่งเสริมสหกรณ์ วงเงินทุนหมุนเวียน 67.4 ล้านบาท เพื่อให้ผู้แก่สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรสำหรับผลิตลูกสุกรพันธุ์ดี

10) โครงการระยะสั้นต่างๆ ที่ดำเนินการในปีการผลิต 2540/41 อาทิ โครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมพันธุ์คลองหลวง 1 และพันธุ์ข้าวหอมสุพรรณ โครงการผลิตและจำหน่ายข้าวหอมมะลิ โครงการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยว วงเงินรวมทั้งสิ้น 209.5 ล้านบาท โดยเป็นเงินทุนหมุนเวียน 95 ล้านบาท และเงินจ่ายขาด 114.5 ล้านบาท

2.2 การให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ชาวไร่อ้อย ปีการผลิต 2541/2542 และ 2542/2543

เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดสภาพคล่องของอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลในปี 2541 รัฐบาลได้มอบหมายให้ ธ.ก.ส. ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ชาวไร่อ้อยในวงเงิน 3,000 ล้านบาท โดยการรับซื้อลดเช็คค่าบำรุงอ้อยของโรงงานน้ำตาลปีการผลิต 2541/2542 แทนธนาคารพาณิชย์ ในอัตราซื้อลดร้อยละ 15 ต่อปี ทั้งนี้ ทางกองทุนอ้อยและน้ำตาลทรายจะต้องนำเงินไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินตามเช็คที่ ธ.ก.ส. รับซื้อลดมาฝากประจำไว้กับ ธ.ก.ส. โดยได้รับอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี เพื่อเป็นทุนให้แก่ ธกส. สำหรับดำเนินการช่วยเหลือดังกล่าว

สำหรับในปีการผลิต 2542/2543 ให้ ธ.ก.ส. จัดหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมสำหรับช่วยเหลือชาวไร่อ้อย จากการขอกู้ยืมเงินและการสนับสนุนด้านเงินฝาก ดังนี้

- ก) เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากธนาคารแห่งประเทศไทย 5,000 ล้านบาท
- ข) เงินกู้จากธนาคารออมสิน 2,000 ล้านบาท
- ค) เงินที่ ธ.ก.ส. กู้ยืมจากแหล่งเงินกู้อื่นๆ 1,500 ล้านบาท
- ง) เงินรับฝากจากกองทุนอ้อยและน้ำตาลทราย 1,500 ล้านบาท

2.3 การจำกัดและควบคุมการผลิต

- 1) การระงับการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำในเขตพื้นที่น้ำจืด

เพื่อป้องกันปัญหาทรัพยากรที่ดินเสื่อมสภาพจากความเค็มของน้ำทะเลที่ใช้เลี้ยงกุ้ง และผลกระทบต่อการผลิตพืชผลที่สำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะการทำนาข้าว คณะรัฐมนตรี จึงมีมติเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2541 ให้ระงับการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่ น้ำจืดในทุกจังหวัด และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดมาตรการรองรับเพื่อช่วยเหลือผู้ เพาะเลี้ยงกุ้งที่ได้รับความเดือดร้อน

2) การลดพื้นที่การเพาะปลูกข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้งปี 2542

ผลจากปริมาณน้ำฝนที่ตกในทุกภาคของประเทศไทยในช่วงปี 2540-2541 มีปริมาณน้อย จนเป็นที่คาดว่าจะมีปัญหากัญแล้งและทวีความรุนแรงในปี 2542 ในส่วนของภาคเกษตร ซึ่งจะได้ รับผลกระทบจากภัยแล้งเป็นอย่างมาก คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2541 อนุมัติ เงินจากงบประมาณรายจ่ายกลางประจำปี 2542 จำนวน 331.49 ล้านบาท ให้แก่กรมชลประทาน 20 ล้านบาท กรมส่งเสริมการเกษตร 26.49 ล้านบาท กรมพัฒนาที่ดิน 150 ล้านบาท และกรม ปศุสัตว์ 135 ล้านบาท เพื่อดำเนินงานแผนทดแทนอาชีพในพื้นที่ลดการปลูกข้าวนาปรัง แผน ดังกล่าวมีเป้าหมายลดพื้นที่การปลูกข้าวนาปรังในปี 2541/42 ลง 3.3 ล้านไร่ (ปี 2540/41 มี พื้นที่ปลูกข้าวนาปรังจำนวน 7.1 ล้านไร่) ครอบคลุมเกษตรกรเป้าหมาย 172,384 ครัวเรือน โดย ทางการจะให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการประกอบอาชีพทดแทนการปลูกข้าวนาปรังตาม ศักยภาพของพื้นที่ ดังนี้

- พื้นที่ที่ได้รับน้ำน้อย สนับสนุนการปลูกพืชอายุสั้นที่ใช้น้ำน้อย ครัวเรือนละ 2 ไร่
- พื้นที่ที่พอมีน้ำอยู่บ้าง สนับสนุนการปลูกพืชปรับปรุงดิน ครัวเรือนละ 5 ไร่
- พื้นที่ที่ไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ สนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ปีกทดแทน การปลูกพืช ครัวเรือนละ 15 ตัว
- พื้นที่ลดการทำนาปรัง สนับสนุนการจ้างงานโยธาแก่เกษตรกร 6,033 คน

3. การปรับแนวทางดำเนินงานภายใต้แผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิต การเกษตร

ในปีงบประมาณ 2541 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ปรับแนวทางดำเนินการภายใต้ แผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ดังนี้

1. เปลี่ยนกิจกรรมเกษตรที่จะส่งเสริมในการปรับโครงสร้างการผลิตจากเดิมที่กำหนดไว้ เป็นกิจกรรมการผลิตสินค้าเฉพาะอย่าง (อาทิ ไม้ผล ไม้โตเร็ว โคนม โคนเนื้อ) เป็นกิจกรรมการ ผลิตสินค้าเกษตรแบบผสมผสาน

2. เปลี่ยนวิธีการสนับสนุนเกษตรกร โดยยกเลิกการอุดหนุนปัจจัยการผลิตแบบให้เปล่า แก่เกษตรกร และให้ ธ.ก.ส. สนับสนุนสินเชื่อเพื่อการลงทุนแก่เกษตรกรแทน โดยคิดดอกเบี้ย ในอัตราปกติของ ธ.ก.ส. ซึ่งถ้าหากเกษตรกรใช้เงินกู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ รัฐจะจ่ายเงินค่า ดอกเบี้ยแทนเกษตรกรให้แก่ ธกส. ในช่วง 3 ปีแรก

4. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ในปีงบประมาณ 2541 สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) ดำเนินการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ 42 จังหวัด รวมพื้นที่ 3.63 ล้านไร่ สำนวจังหวัดที่ดินของรัฐเป็นพื้นที่ 0.46 ล้านไร่ สอบสวนสิทธิในการครอบครองพร้อมแจกเอกสารสิทธิ สปก. 4-01 แก่เกษตรกรรวม 117,865 ราย เป็นพื้นที่ 1.78 ล้านไร่ จัดซื้อที่ดินเอกชนได้รวม 15,208 ไร่ และให้เช่าแก่เกษตรกร 783 ราย เป็นพื้นที่ 10,138 ไร่

รวมตั้งแต่ปี 2518 จนถึงปัจจุบัน สปก. ได้ดำเนินการแจกเอกสารสิทธิ สปก. 4-01 ให้แก่เกษตรกร 688,626 ราย (839,384 ฉบับ) เป็นพื้นที่ 11.84 ล้านไร่ และจัดซื้อที่ดินเอกชนได้รวม 462,754 ไร่ นำมาจัดให้เกษตรกรเช่าและเช่าซื้อได้รวม 282,528 ไร่ และ 131,675 ไร่ ตามลำดับ

รายงานของผู้สอบบัญชี

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ คณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541 และ 2540 บัญชีกำไรขาดทุน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของธนาคารแห่งประเทศไทย (ไม่รวมฝ่าย ออกบัตรเครดิต) ซึ่งผู้บริหารของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องและ ครบถ้วนของข้อมูลในงบการเงินเหล่านี้ ส่วนสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบในการ แสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรอง ทั่วไป ซึ่งกำหนดให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินต้องวางแผนและปฏิบัติตามเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่น อย่างมีเหตุผลว่า งบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ การตรวจสอบ รวมถึงการใช้วิธีการทดสอบหลักฐานประกอบรายการทั้งที่เป็นจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูล ในงบการเงิน การประเมินความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้ และ ประเมินการเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้จัดทำขึ้นตลอดจนการ ประเมินถึงความเหมาะสมของการแสดงรายการที่นำเสนอในงบการเงินโดยรวม สำนักงานตรวจเงิน แผ่นดินเชื่อว่าการตรวจสอบดังกล่าวให้ข้อสรุปที่เป็นเกณฑ์อย่างเหมาะสมในการแสดงความเห็นของ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

ตามหมายเหตุประกอบงบการเงิน ข้อ 10 ธนาคารแห่งประเทศไทยบันทึกผลขาดทุนจาก การใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราแบบลอยตัวที่เกิดจากการปรับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของ สิงคโปร์และหนี้สินต่างประเทศ เป็นรายการรอดัดบัญชีเป็นสินทรัพย์อื่น และทยอยตัดเป็นเวลา 5 ปี เป็นการตัดสินใจเลือกใช้วิธีการที่ธนาคารกลางของบางประเทศถือปฏิบัติอยู่นับว่ามีเหตุผล ตามสมควร แต่ถ้านโยบายแห่งประเทศไทยถือปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปแล้ว จะทำให้ สิงทรัพย์รวมในงวดปี 2541 และ 2540 ลดลง 50,050.7 ล้านบาท และ 66,734.3 ล้านบาท ตามลำดับ และบันทึกกำไรผลขาดทุนดังกล่าวในงวดปี 2540 เป็นค่าใช้จ่ายทั้งจำนวน จะทำให้ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีผลขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนในปี 2541 ลดลง 16,683.6 ล้านบาท และขาดทุนสุทธิลดลงในจำนวนเดียวกัน และมีผลขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนในปี 2540 เพิ่มขึ้น 66,734.3 ล้านบาท และขาดทุนสุทธิเพิ่มขึ้นในจำนวนเดียวกัน

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่าวงเงินผลกระทบต่องบการเงินของเรื่องความเหมาะสม ของหลักปฏิบัติทางการบัญชีที่กล่าวในวรรค 3 งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541 และ 2540 ผลการดำเนินงานสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของธนาคาร

แห่งประเทศไทย (ไม่รวมฝ่ายออกบัตรธนาคาร) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการ
บัญชีที่รับรองทั่วไป

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 18 เรื่องการ
แก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์ปี ค.ศ. 2000 ซึ่งไม่เป็นเงื่อนไขและไม่รวมอยู่ในความเห็นต่องบการเงิน
ตามรายงานนี้

(ลงชื่อ) **นนทพล นิ่มสมบุญ**

(นายนนทพล นิ่มสมบุญ)

ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

(ลงชื่อ) **พวงจันทร์ เหล่าสุทธีวงษ์**

(นางพวงจันทร์ เหล่าสุทธีวงษ์)

นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

วันที่ 16 มีนาคม 2542

หมายเหตุประกอบงบการเงินประจำปี 2541

ข้อ 10. ขาดทุนจากการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราแบบลอยตัวรอดัตบัญชี

จากการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวในปี 2540 ทำให้ธนาคารมีผลขาดทุนจากการปรับอัตรา ซึ่งเป็นผลขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง (Unrealized Revaluation) จำนวน 83,417.9 ล้านบาท และธนาคารได้ทยอยตัดเป็นเวลา 5 ปี เริ่มตั้งแต่งวดบัญชีปี 2540 เฉลี่ยปีละ 16,683.6 ล้านบาท ทำให้บัญชี “ขาดทุนจากการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราแบบลอยตัวรอดัตบัญชี” ในงบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541 มียอดคงเหลือ 50,050.7 ล้านบาท

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541 และ 2540

	2541	2540
สินทรัพย์		
เงินสดและเงินฝาก		
เงินสด	4,112,234,491.85	7,746,297,401.44
เงินฝากคลังและตัวแทน	12,601,689,991.71	10,894,976,523.43
เงินฝากธนาคารต่างประเทศ	45,313,363,280.09	102,961,070,742.90
	<u>62,027,287,763.65</u>	<u>121,602,344,667.77</u>
สิทธิพิเศษถอนเงิน	<u>14,353,686,138.18</u>	<u>22,793,609,914.05</u>
เงินลงทุนในหลักทรัพย์		
หลักทรัพย์ที่มีกรรมสิทธิ์ถาวร	153,123,700,632.39	81,302,246,199.76
หลักทรัพย์ที่ซื้อโดยมีสัญญาขายคืน	694,988,000,000.00	662,830,000,000.00
หลักทรัพย์ต่างประเทศ	156,066,783,739.18	87,901,949,542.24
	<u>1,004,178,484,371.57</u>	<u>832,034,195,742.00</u>
การให้กู้ยืม		
เงินให้กู้ยืม	7,875,748,133.41	22,455,116,706.86
ตัวสัญญาใช้เงินที่รับซื้อ	3,625,566,725.00	4,910,717,450.00
	<u>11,501,314,858.41</u>	<u>27,365,834,156.86</u>
สินทรัพย์อื่น ๆ	<u>88,991,432,738.01</u>	<u>98,240,197,340.27</u>
ขาดทุนจากการใช้ระบบอัตรา		
แลกเปลี่ยนแบบลอยตัวรอดัตตบัญญัติ	50,050,722,248.27	66,734,296,331.02
รวมสินทรัพย์ บาท	<u><u>1,231,102,928,118.09</u></u>	<u><u>1,168,770,478,151.97</u></u>

(ลงชื่อ) **ม.ร.ว.จตุรมงคล โสณกุล**
(ม.ร.ว.จตุรมงคล โสณกุล)
ผู้ว่าการ

(ลงชื่อ) **ธัญญา ศิริเวทิน**
(นางธัญญา ศิริเวทิน)
รองผู้ว่าการ

	2541	2540
หนี้สินและทุน		
เงินรับฝาก		
เงินรับฝากของรัฐบาล	85,204,163,113.57	261,431,134,872.88
เงินรับฝากของธนาคาร	101,134,547,264.02	81,300,189,160.70
เงินรับฝากอื่น	402,991,605,939.74	326,896,263,055.53
	<u>589,330,316,317.33</u>	<u>669,627,587,089.11</u>
สิทธิพิเศษถอนเงินที่ได้รับจัดสรร	4,372,927,234.97	5,396,384,221.13
ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน	9,930,158,795.76	2,804,906,035.65
หลักทรัพย์ที่ขายโดยมีสัญญาซื้อคืน	541,629,000,000.00	330,545,000,000.00
พันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย	10,706,218,961.16	17,035,249,608.76
หนี้สินอื่น ๆ	137,418,259,258.92	179,773,806,485.67
รวมหนี้สิน	<u>1,293,386,880,568.14</u>	<u>1,205,182,933,440.32</u>
ทุน		
ทุนประเดิม	20,000,000.00	20,000,000.00
เงินสำรองธรรมดา	0.00	29,556,863,234.72
ขาดทุนสะสม	(38,056,531,035.88)	0.00
เงินสำรองเพื่อรักษาระดับกำไรนำส่งรัฐ	624,075,747.53	1,624,075,747.53
กำไร (ขาดทุน)	(24,871,497,161.70)	(67,613,394,270.60)
รวมทุน	<u>(62,283,952,450.05)</u>	<u>(36,412,455,288.35)</u>
รวมหนี้สินและทุน บาท	<u><u>1,231,102,928,118.09</u></u>	<u><u>1,168,770,478,151.97</u></u>

(ลงชื่อ) **สว่างจิตต์ จัยวัฒน์**

(นางสว่างจิตต์ จัยวัฒน์)

ผู้อำนวยการฝ่ายการบัญชีและงบประมาณ

บัญชีกำไรขาดทุน
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541 และ 2540

	2541	2540
รายได้		
ดอกเบ็ญ	14,078,264,380.70	12,206,893,826.41
ส่วนลด	6,507,458,411.99	6,507,020,305.37
ค่าธรรมเนียม	100,438,164.94	134,810,004.76
รายได้อื่น	43,006,222,470.92	26,562,868,693.23
รวมรายได้	<u>63,692,383,428.55</u>	<u>45,411,592,829.77</u>
ค่าใช้จ่าย		
เงินเดือน ค่าจ้างและค่าตอบแทน	1,823,127,138.63	1,883,819,620.22
ค่าใช้จ่ายอื่น	86,599,898,523.74	110,995,006,372.47
เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และสำรองจ่ายบำเหน็จบำนาญ	140,854,927.88	146,161,107.68
รวมค่าใช้จ่าย	<u>88,563,880,590.25</u>	<u>113,024,987,100.37</u>
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ บาท	<u>(24,871,497,161.70)</u>	<u>(67,613,394,270.60)</u>

(ลงชื่อ) **ม.ร.ว.จัตุมงคล โสณกุล**
(ม.ร.ว.จัตุมงคล โสณกุล)
ผู้ว่าการ

(ลงชื่อ) **ธัญญา ศิริเวทิน**
(นางธัญญา ศิริเวทิน)
รองผู้ว่าการ

(ลงชื่อ) **สว่างจิตต์ จัยวัฒน์**
(นางสว่างจิตต์ จัยวัฒน์)
ผู้อำนวยการฝ่ายการบัญชีและงบประมาณ

การบริหารและการพนักงาน

การบริหารและการพนักงาน

โครงสร้างองค์กรและระบบงาน

ในปี 2541 ธนาคารได้ปรับปรุงรูปแบบองค์กรของธนาคารให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพของการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน การปรับปรุงการบริหารและดำเนินนโยบายการเงิน การปรับปรุงรูปแบบองค์กรของสำนักงานภาคของธนาคาร การพัฒนาระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ โดยดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรของส่วนงานที่ปฏิบัติงานด้านการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน จัดตั้งเป็นฝ่ายตรวจสอบและกำกับ 1 ฝ่ายตรวจสอบและกำกับ 2 และฝ่ายนโยบายสถาบันการเงิน การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ การจัดตั้งฝ่ายคดี การโอนงานด้านสถิติ สำรวจ และวิเคราะห์วิจัย ที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ จากฝ่ายวิชาการไปให้ฝ่ายต่างประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานของธนาคารมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

สถานะด้านกำลังคน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541 ธนาคารมีจำนวนพนักงานทั้งสิ้น 5,108 คน เป็นพนักงานชายและพนักงานหญิงในอัตราส่วน 49 : 51 โดยพนักงานธนาคารร้อยละ 67.0 เป็นผู้มีความรู้ระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำแนกเป็นระดับปริญญาตรีร้อยละ 51.1 ปริญญาโทร้อยละ 15.4 และปริญญาเอกร้อยละ 0.6 ทั้งนี้ ในปี 2541 ธนาคารสูญเสียพนักงานเนื่องจากการลาออกทั้งสิ้น 43 คน หรือร้อยละ 0.8 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด โดยเป็นการลาออกตามโครงการขอลออกจากงานก่อนเกษียณอายุจำนวน 19 คน หรือร้อยละ 44.2 ของพนักงานที่ลาออกทั้งสิ้น

การบริหารทรัพยากรบุคคล

ในปี 2541 ธนาคารได้มีนโยบายปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วยโครงการต่างๆ เช่น การจัดให้มีระบบการพัฒนาบุคคล การกระจายงานบริหารให้แก่ส่วนงาน การส่งพนักงานไปปฏิบัติงานที่องค์กรภายนอก การพัฒนาทักษะเชิงบริหาร การปรับปรุงระบบการเลื่อนขั้นพนักงาน การจ้างองค์กรภายนอกมาจัดทำแผนพัฒนาอาชีพพนักงาน และปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและระบบงาน เป็นต้น

คณะกรรมการ

ม.ร.ว.จัตุมงคล โสณกุล	ประธานกรรมการ
นางธัญญา คีรีเวทิน	รองประธานกรรมการ
นายกิตติ พัฒนพงศ์พิบูล	รองประธานกรรมการ
นายวิษณุ เครืองาม	กรรมการ
นายอัคราทร จุฬารัตน	กรรมการ
นายสมพล เกียรติไพบูลย์	กรรมการ
นายเอกกมล คีรีวัฒน์	กรรมการ
นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม	กรรมการ
นายสมหมาย ภาษี	กรรมการ
นายเทียนฉาย กีระนันทน์	กรรมการ
นายเกียรติศักดิ์ จีระธีรนาถ	กรรมการ

คณะผู้บริหาร

ผู้ว่าการ	ม.ร.ว.จัตุมงคล โสณกุล
รองผู้ว่าการ	นางรัชฎา ศิริเวทิน
รองผู้ว่าการ	นายกิตติ พัฒนพงศ์พิบูล
ผู้ช่วยผู้ว่าการ	นายเตชะพิทยัง แสงสิงแก้ว
ผู้ช่วยผู้ว่าการ	นายเกียรติศักดิ์ มีเจริญ
ผู้ช่วยผู้ว่าการ	นายธีระชัย ภูวนาถนรานุบาล
ผู้ช่วยผู้ว่าการ	นายเชษฐทวี เจริญพิทักษ์
ผู้ช่วยผู้ว่าการ	นายรัฐกรณ์ นิมวัฒนา
ผู้ช่วยผู้ว่าการ	นางธาริษา วัฒนเกส
ผู้อำนวยการสำนักผู้ว่าการ	นางสาวดวงมณี วงศ์ประทีป
ผู้อำนวยการสำนักงานรักษาความปลอดภัย	นายกิตติ พิชัยรัฐ
ผู้อำนวยการสำนักงานอาคารธนาคาร	นางสุวรรณณี เจนพานิชการ
ผู้อำนวยการฝ่ายระบบการชำระเงิน	นางเสาวณี สุวรรณชีพ
ผู้อำนวยการหอสมุดและศูนย์สารสนเทศ	นางสิริมา ศรีสมวงศ์
ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย	นายธานินทร์ มุกดาประกร
ผู้อำนวยการสำนักงานธุรการกลาง	นางอัญชนิกร กุลโชติ
ผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคลและองค์กร	นายจิตติพันธ์ สุขกิจ
ผู้อำนวยการสถาบันฝึกอบรม	นางวรสุลีสรี ส่งเจริญ
ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบกิจการภายใน	นางสาวอุดมทรัพย์ เตชะกำพุช
ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	นางอัญญา ไวกวามดี
ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบและกำกับ 1	นายอดุลย์ ดุลยพีรดิศ
ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบและกำกับ 2	นางนพมาศ มโนลีหกุล
ผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายสถาบันการเงิน	นายเกียรติชัย โสภาสเสถียรพงศ์
ผู้อำนวยการฝ่ายการบัญชีและงบประมาณ	นางสว่างจิตต์ จัยวัฒน์
ผู้อำนวยการฝ่ายเงินฝากและพันธบัตร	นายคำรณ คำแก้ว
ผู้อำนวยการฝ่ายการธนาคาร	นางทัศนารัตน์ รัชตโพธิ์
ผู้อำนวยการฝ่ายการต่างประเทศ	นางรัชฎา สุรัสวดี
ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย	นายเกริก วณิกกุล
ผู้อำนวยการฝ่ายคดี	นายอรรถยา ลิ้มจรรย์
ผู้อำนวยการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ	นายเมธา สุวรรณสาร
ผู้อำนวยการฝ่ายออกบัตรธนาคาร	นางอุทัยวรรณ ทหารทรงกิจพงษ์
ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการกองทุน	นางนงนารถ สนธิสุวรรณ
ผู้อำนวยการสำนักงานภาคใต้	นายนรรัตน์ เลชะกุล
ผู้อำนวยการสำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	—
ผู้อำนวยการสำนักงานภาคเหนือ	นายบัณฑิต นิจถาวร
ผู้อำนวยการสาขาจังหวัดลำปาง	—
ผู้อำนวยการโรงพิมพ์ธนบัตร	นางสุปรีดา นพสุวรรณวงศ์

คณะกรรมการธนาคาร

ผู้ว่าการ

รองผู้ว่าการ
(นางรัชฎา)

ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายปฏิบัติการ
(นายเตชะพิทย์)

ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายนโยบายการเงิน
(นายเกียรติศักดิ์)

ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายบริหาร
(นายเชษฐทวี)

สำนักผู้ว่าการ

โรงพิมพ์ธนบัตร

ฝ่ายออกบัตรธนาคาร

สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำนักงานภาคใต้

สำนักงานภาคเหนือ

ฝ่ายวิชาการ

ฝ่ายการต่างประเทศ

ฝ่ายการธนาคาร

ฝ่ายทรัพยากรบุคคล
และองค์กร

ฝ่ายการบัญชี
และงบประมาณ

สำนักงานธุรการกลาง

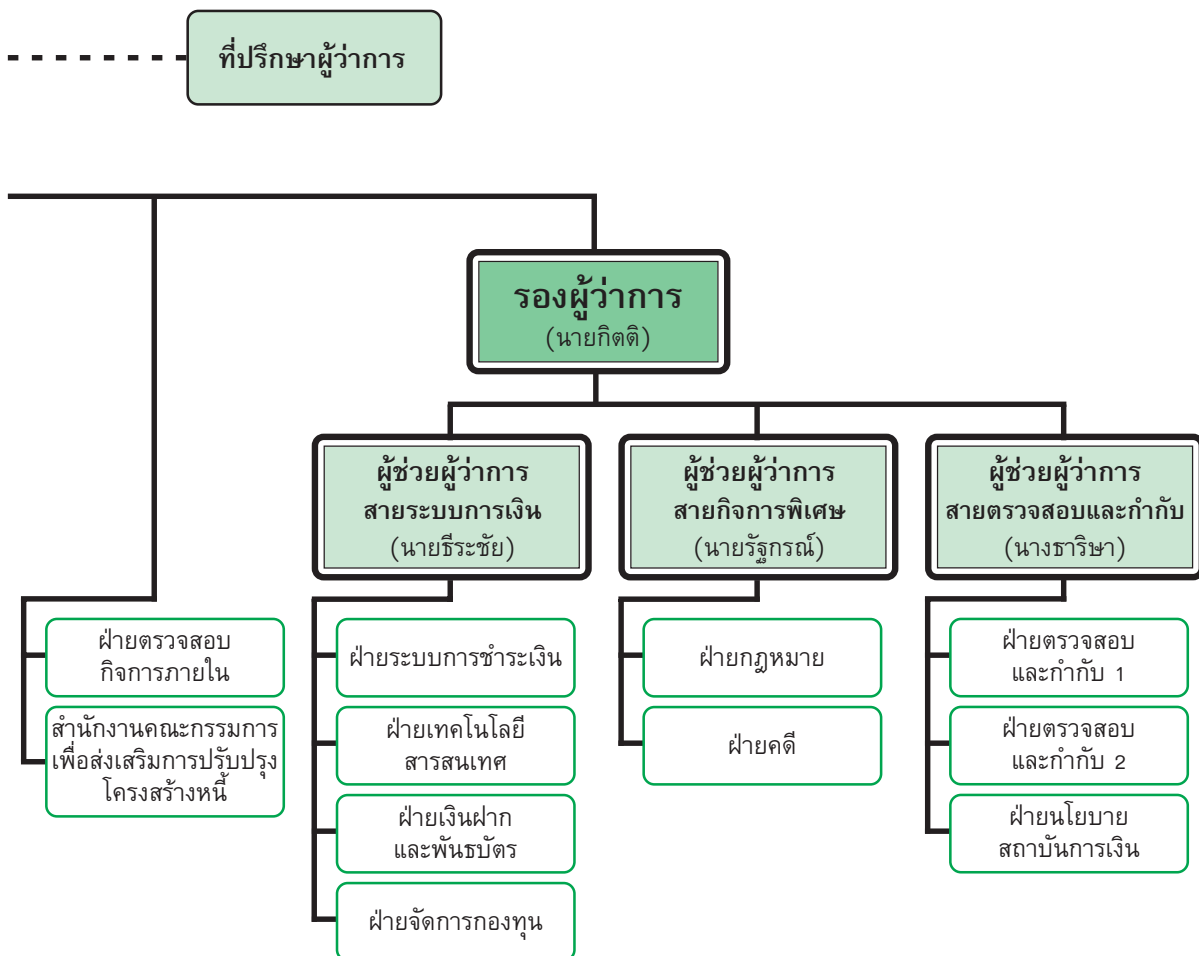
สำนักงาน
อาคารธนาคาร

สำนักงาน
รักษาความปลอดภัย

หอสมุดและ
ศูนย์สารสนเทศ

พิพิธภัณฑ์
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ผังการแบ่งส่วนงาน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพปก 60 ดวงเทียน 1 จิตรกร ประหยัด พงษ์ดำ
จัดทำโดย ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย โทร. 282-7599